הארץ

1.30 ש"ח יום ד', י' באייר התשמ"ח, 27 באפריל 1988 VOL.69/20973 APRIL 27 1988

הכט 87
המסעדה
מעכשיו פתוחה גם בערב
עד 23.00 (פרט ליום א')
מרכז מסחרי כפר-שמריהו. טל. 052-78631

מג"ד בגבעתי וגשש בדואי נורו למוות בקרב עם מחבלים בהר דב

חייל נפצע קשה ואחר פצוע קל ● 3 המחבלים שהשתייכו לחזית הדמוקרטית של נאיף חוואתמה הצליחו לחדור לשטח ישראל, טיפסו על מדרון תלול והסתתרו בתוך צמחיה עבותה באזור סלעי ומיוער ● צה"ל הפעיל פצצות תאורה בעת המרדף ● עשרות רימונים, רובי קלצ'ניקוב וטילי לאו נמצאו ברשותם

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

במורדות המערביים של הר דב נהרגו אתמול בבוקר סא"ל שמואל אריב מבפר-סבא, מפקד גדוד בגבעתי בגבול הצפון, והגשש רמזי, גשש בדואי, ונפצעו שני חיילי צה"ל בהיתקלות עם חוליית מחבלים. הפצועים הם חייל שנפצע קשה וגשש נוסף שנפצע קל. שלושת המחבלים נהרגו מאש חיילי צה"ל.

המחבלים הצליחו לחדור לשטח ישראל. הם טיפסו על מדרון תלול והסתתרו בתוך צמחיה עבותה באזור שהוא סלעי, מיוער ללא כל אפשרות לזהות את המחבלים. מיד לאחר שנודע כי המחבלים הצליחו לחדור לשטח ישראל הפעיל צה"ל פיצצות תאורה והחל במרדף אחר המחבלים. יותר משלוש שעות לאחר שהמחבלים הצליחו לחדור לשטח ישראל, ארעה התקרית, 150 מטרים בתוך שטח ישראל.

חיילי צה"ל, ובראשם סא"ל אריב והגשש רמזי וחיילים נוספים, הלכו ללכת בעקבות המחבלים.

"כשהחיילים היו בקרוק אפס מהמקום שבו הסתתרו המחבלים, הם פתחו בירי לעבר חיילי צה"ל.

(סוף בעמוד 4)

הרמטכ"ל, רב-אלוף דן שומרון אמר אתמול לחיילי גבעתי, לאחר נפילת מפקדם בתקרית בהר דב: "עם כל הצער והכאב על נפילת חבירנו, נמשיך במשימות הבראגה לביטחון יושבי הצפון. רק כך נכבד את זכר הנופלים". (תצלום: דובר צה"ל)

ארה"ב החליטה לעכב את עסקות הנשק עם סעודיה

עד שלא תתן סעודיה לאמריקאים לבדוק את הטילים הסיניים

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" לארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). הממשל האמריקאי החליט לעכב את מכירות הנשק לסעודיה בעקבות עסקת הטילים הסיניים. בני קביל דיווח אתמול ה"וואשינגטון פוסט" כי סעודיה החליטה לנתק את קשריה הדיפלומטיים עם איראן ולהודיע על האצה לפיקוח על נשק גרעיני.

החלטת הממשל באה בעקבות מכתב של 187 חברי קונגרס שדרשו להקפיא את העסקה שהיקפה 450 מיליון דולר, אשר כוללת מערכת התרעה אלקטרונית למטוסי האייווקס, מערכות רדאר

(סוף בעמוד 4)

"הגדוד איבד את המפקד הטוב ביותר שהיה לו"

סא"ל שמואל אריב פעל רבות בזמן האחרון בגבול הצפון כדי למנוע חדירות מחבלים ● הלווייתו תצא היום מבית הוריו בהוד השרון ● הלווייתו של הגשש הבדואי רמזי וחש תיערך ב־15:00 בבית הקברות ביערה – מושב משותף ליהודים ובדואים

מאת נורית אמיתי ואיתן רבין סופרי "הארץ"

סא"ל שמואל אריב בן ה־28 הועלה ביום העצמאות לדרגת סגן אלוף. בשבועות האחרונים הוא פעל רבות בגבול הצפון כדי למנוע חדירות מחבלים. סא"ל אריב פיקד על חיילי "גבעתי", שחיסלו את שתי חוליות המחבלים הקודמות בגבול הצפון. החובש יורם סלקמן שהגיע ראשון לטפל בסא"ל אריב אמר: "הגדוד איבד את המפקד הטוב ביותר שהיה לו והדבר קשה לעיכול".

בטקס שנערך בערב העצמאות בלשכתו של אלוף פיקוד הדרום, ענד לו יצחק מרדכי מגר אחד

(סוף בעמוד 4)

סא"ל שמואל אריב

רמזי וחש

פרשנות / זאב שיף

מטרת הפיגוע היתה לעודד את האינתיפאדה שאיבדה מתנופתה

התיקלות אתמול בגבול הצפון, שבה נהרגו מג"ד בגבעתי צה"ל, היא חלק ממתקפה כללית של מרבית הארגונים הפלשתינים, שמטרתה לחדור בכל מחיר ודרך גבולות ישראל, לגרום לאבידות בישובים אזרחיים. המטמון והאופטימיות הפלשתיני נועד לעודד את

(סוף בעמוד 4)

עיתון חדש בעברית – ליורדים בלוס אנג'לס

מאת בני לנדאו
סופר "הארץ" בקליפורניה

לוס אנג'לס (מיוחד ל"הארץ"). מקומון חדש בשפה העברית בשם "ידיעות ל.א." יופיע בסוף חודש מאי בלוס אנג'לס בידי קבוצת ישראלים לשעבר מתושבי העיר. [illegible]

שרב צפוי בסוף השבוע

חזית חמה עושה דרכה מצפון אפריקה

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ"

חזית חמה עושה את דרכה לישראל מצפון אפריקה וסוף השבוע צפוי להיות שרבי. [illegible]

שוק ההון

מימוש רווחים במגמה חיובית

מאת אריה לביא

תהליך מימוש הרווחים בשוק המניות שהחל שלשום נמשך גם אתמול ונערך תוך מגמה חיובית שאיפשרה לחלק ניכר מהמשקיעים לצאת מהשקעתם במניות תוך המשך עליות השערים. המחזור בשוק המניות גדל במקצת והגיע ל־12.4 מיליון שקל.

בשוק המסודים היתה בדרך כלל יציבות עם תנודות קלות לשני הכיוונים.

נשללו תעודות העיתונאי של שני כתבים זרים בגלל עבירת צנזורה

מרטין פלטשר מאן־בי־סי וגלן פרנקל מ"ואשינגטון פוסט" פרסמו ידיעות וכתבות על רצח אבו ג'יהאד מבלי להעבירן לצנזורה ● את הסנקציה נקט ראש לשכת העיתונות החדש לאחר שהוחלט לא לגרש את 2 העיתונאים ● עורך "ואשינגטון פוסט" בן ברדלי יגיש מחאה רשמית

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

מנהל לשכת העיתונות הממשלתית, יורם אטינגר, שלל "עד להודעה חדשה" את תעודות העיתונאי של כתב האן־בי־סי, מרטין פלטשר, וכתב ואשינגטון פוסט, גלן פרנקל, בגין אי הגשת כתבות לביקורת הצנזורה הצבאית. [illegible]

המשטרה סבורה: במכונית השכורה שפרצה את מחסום נצרים היו עיתונאים זרים

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

משטרת נפת עזה עורכת מאתמול בבוקר מצוד נרחב אחר מכונית ישראלית שכורה שהגיעה למחסום נצרים ברצועת עזה, לא צייתה להוראות שוטר לעצור, פרצה את המחסום ונעלמה. [illegible]

הוסר האיפול מ"המחדל המשטרתי" – המרדף אחר מחבלים בפרשת האוטובוס

ה"פרשיה הביטחונית הרגישה" שח"כ וירשובסקי העלה לכותרות היא מרדף שערכו 3 השוטרים אחר ה"רנו" שבה נסעו המחבלים – בלא שהצליחו הצלחה לעוצרם, לפני שחטפו את האוטובוס ● "חדשות" עתר לבג"ץ נגד הצנזור הראשי שאסר פירסום הידיעה – אף שהנושא כבר פורסם

מאת ראובן שפירא, איתן רבין ודן מרגלית
סופרי "הארץ"

[illegible]

(סוף בעמוד 4)

תחקיר בטלוויזיה הבריטית חשף היקף סחר התינוקות הגנובים בברזיל

2000 ילדים מברזיל חיים בישראל – 400 תינוקות נחטפים מדי חודש

הטלוויזיה הבריטית הקרינה הפגישה בין אם מאמצת סימון תורג'מן לאם החוקית גראוילדה גונזאלס שהתקיימה ליד לוד ● במסחר בתינוקות עוסקות 16 כנופיות שהגדולה בהן נוהלה בידי ארלט הילו שביקרה בישראל ● בפשיטה משטרתית על ביתו של אחד הסוחרים נתגלו כ־20 תינוקות גנובים ● הסוחרים: הישראלים מוכנים לשלם את הסכומים הגבוהים ביותר

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). בתחקיר על תעשיית התינוקות הברזילאים, הקרינה אמש הטלוויזיה הבריטית את הפגישה היוזמה בין האם המאמצת סימון תורג'מן, לאם החוקית גראוילדה גונזאלס, על מדרגות ביתה של הראשונה, באזור שיכונים ליד שדה התעופה לוד.

התוכנית גילתה כי 400 תינוקות נחטפים בברזיל מדי חודש, וכי כ־2,000 ילדים ברזילאים גרים עתה בארץ. [illegible]

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: אלי הללי, ראש עיריית דימונה על: משפט ציבורי הבאשים את הממשלה בתקופת הנגב (עמ' 2)

*

בריה"מ היתה ה"שושבין" בפיוס בין ערפאת ואסד (עמ' 2)

*

מחקר: גברה הביקורת כלפי השלטון – בספרות הילדים (עמ' 5)

*

הארכה הובת ההגירה של תנורות הבטיחות בכלי־רכב (עמ' 4)

*

סכנה לאכול גבינות צאן ללא פיסטור (עמ' 5)

אנגלית באנגליה לצעירים
צלצלו לדבי
03-5131650

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: תחול עלייה בטמפרטורות וירידה בלחות.
● ירושלים: 22–29
● תל־אביב: 25–15
● חיפה: 26–13
● באר־שבע: 27–12
רמת הגולן: 24–8, צפת: 19–9, טבריה: 30–13, נצרת: 28–14, השומרון: 23–10, אילת: 33–17

תוצאות הלוטו:

בהגרלת הלוטו שנערכה אתמול עלו המספרים הבאים: 26, 29, 32, 35, 38, 41 והמספר הנוסף 42.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.5661	+0.0010
נוסעים	1.8614	+0.0012
שחור	1.6700	–

שער הסל

יציג	1.7182	+0.0008

בגליון זה 16 עמודים

עריכה את העמוד: אורית גלילי

בקצב הזה, קח הלוואה,
קבל עוד 10% ממנה בלי ריבית-
ותתחיל לחסוך!

חסכון של הלוואה

כשאתה מקבל עכשיו הלוואה בבנק אגוד,
אתה יכול גם לחסוך.
בעזרת הלוואה נוספת, צמודה ללא ריבית, בגובה 10%
מהסכום שקיבלת, תוכל לממן תכנית חסכון לפי בחירתך.

זה הקצב של בנק אגוד - לחסוך מיד ולשלם אחר כך.

עכשיו נשארה בעצם רק שאלה אחת...
האם אתה עובד בקצב של בנק אגוד?

האם אתה עובד בקצב
של בנק אגוד?

בנק אגוד
מקבוצת בנק לאומי

שיחת היום / גדעון אלון

עם: אלי הללי, ראש עיריית דימונה
על: פסק־הדין במשפט ציבורי שהאשים את הממשלה בהפקרת הנגב

אחד השרים הודה בגלוי שלא יודעים מה לעשות עם הנגב

במשפט ציבורי שהתקיים אתמול בביצנת הוטחה ביקורת חריפה ביותר נגד הממשלה המזניחה את הנגב. אתה שותף לביקורת זו?

בוודאי. למרות שהנגב מהווה 60% משטחה של המדינה הוא מאוכלס, בשטחים שמדרום לבאר־שבע ב־3% מן האוכלוסיה בלבד. אנחנו רואים שבגוש־דן קיימת תופעה של התפוצצות אוכלוסין ולעומת זאת הנגב הולך ונסוג. את הנסיגה מסיני הצלחנו לעצור, אבל הנסיגה מהנגב וההגירה השלילית ממנו נמשכת.

האם כל האשמה למצב רובצת רק על כתפי הממשלה?

בהחלט. אינני רואה שלממשלה תכנית כלשהי כיצד להביא יהודים לנגב. לצערנו, פרוייקטים לאומיים כגון העברת התעשיה הצבאית לרמת בקע, סלילת רכבת לאילת, הקמת שדה־תעופה נוסף בנבטים ופרוייקט תעלת הימים, שהיו צריכים למשוך אוכלוסיה ממרכז הארץ לנגב, אינם מתבצעים.

אולי אתם, ראשי הרשויות בנגב, אשמים במצב, משום שאינכם מצליחים לעורר את הממשלה והכנסת להוברת המצב?

אני באמת חושב שאין לנגב שדולה פוליטית בממשלה ובכנסת. אין כמעט — למעט שני חכ"ים, כקיעה וראוק אמיר — נבחרי ציבור מהנגב בפרלמנט הישראלי, ובדמוקרטיה שלנו כל דאלים גבר — כלומר, מי שיש לו בציבור שיודעת לתבוע ולצעוק, גם זוכה להתייחסות. יתכן ששיטת הבחירות הנוכחית צריכה להשתנות, כי לא יעלה על הדעת שלישובים המייצגים את מרבית שטחה של המדינה לא יהיה פה בכנסת.

האם גם דימונה סובלת מתדמית שלילית ומהגירה שלילית של צעיריה?

בוודאי. כל שנה משתחררים משירות בצה"ל 400 בני־נוער תושבי דימונה, אבל על־פי הסטטיסטיקה שלנו, רק 60%־50% מהם חוזרים לדימונה ומנסים למצוא את מקומם בישוב. השאר אפילו אינם מנסים, ומחפשים אפיקים אחרים במרכז הארץ. במשך 15 שנה לא השקיעו אף מפעל חדש אצלנו, ורק בשנה האחרונה הוחלט בהקמת מפעל חדש לאלקטרוניקה. צר לי לאמר שיש לנו אפילו קהילה קטנה של כמה יורדים בניו־יורק.

העובדה שאיש משרי הממשלה לא בא אתמול למשפט הציבורי בביצנת סימן מובהק ליחס הממשלה לפיתוח הנגב?

יתכן. אחד משרי הממשלה שביקר באחרונה בדימונה הודה בפני בגילוי־לב שאין לממשלה תכנית ושאין תוכניות מה לעשות בשנה־שנתיים הקרובות בנגב. יש אמנם ועדת שרים מיוחדת לפיתוח הנגב, אולם היא כמעט שאינה פעילה.

אתה מאמין שמשפטים ציבוריים כפי שהתקיים אתמול יסייעו לכם במאבק?

אינני מאמין שמהמשפטים ציבוריים ודיונים אודות תבוא הישועה. אבל לפחות את זכות הצעקה איש לא יכול ליטול מאיתנו, ועלינו, כאנשי ציבור, להמשיך ולהתריע ולהיות מוכיחים בשער. כשאנו רואים לנגד עינינו כיצד הציונות שהטפנו לה וחזון בן־גוריון נשארו במליצות ריקות, התסכול אוכל בכולנו. יש פה בעיה לאומית קשה. פעם דיברו על ייהוד הגליל — אני מקווה שלא נגיע חלילה למצב שנצטרך לדון ברצינות גם בייהוד הנגב.

הערעור של דמיאניוק יישמע כנראה בפני הרכב של חמישה שופטים

הרוזן טולסטוי: גזר הדין יחזק את המטורפים שאומרים שהשואה לא היתה

בית המשפט הישראלי זכה לעידוד ברדיו מוסקווה ● הקהילה האוקראינית בקליוולנד אוהיו זועמת על עונש המוות ● מארק או'קונור, הפרקליט שפוטר סבור שדמיאניוק לא יוצא להורג

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

אחרי שפרקליטיו של איוואן ג'ון דמיאניוק יערערו בפני בית המשפט העליון על הרשעתו בדין ועל עונש המוות שנגזר עליו שלשום, יחליט נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, בהתייעצות עם שופטים אחרים בבית המשפט העליון, אם לקיים את הדיון בערעור בהרכב של שלושה שופטים או בהרכב מיוחד של חמישה שופטים.

גורם משפטי בכיר אמר אמש כי בכ־20 תיקים מידי שנה דן בית המשפט העליון בערעורים המופנים אליו בהרכב של חמישה שופטים, וקרוב לוודאי שעירעורו של דמיאניוק על גזר־דין המוות יישמע בפני הרכב מיוחד של 5 שופטים.

עדיין לא ברור אם נשיא בית המשפט העליון ידון באפשרות לזרז את הליכי שמיעת העירעור. גורם משפטי בכיר אמר אמש: "בבית המשפט העליון נעשה מאמץ שלא לעכב את שמיעת העירעורים בתיקים פליליים וכן בעתירות לבג"ץ, והם נשמעים חודשים ספורים אחרי הגשתם".

העירעור, שיוגש לבית המשפט העליון לא יאוחר מ־9 ביוני, יתבסס על הכרעת הדין, ועל הטיעונים שהושמעו גם במשפט — כי חלה טעות בזיהוי, וכי דמיאניוק אינו "איוון האיום".

בנו של דמיאניוק סיפר שלשום כי יש בידי הפרקליטים עדות חדשה של ניצול טרבלינקה, שעד־כה סירב להעיד, וכי היא עשויה לשפוך אור חדש על גורלו של איוון האיום. גורמים משפטיים הדגישו כי בהליכי עירעור לא נהוג להשמיע עדויות חדשות, למעט מקרים יוצאי־דופן, שבהם ההגנה מצליחה לשכנע את בית המשפט העליון כי היו ליקויים חמורים בשמיעת עדויות.

טולסטוי: פסקו לפני המשפט

שאול צדקא, סופר "הארץ" בבריטניה, מוסר כי הרוזן ניקולאי טולסטוי, שהעיד מטעם ההגנה במשפט דמיאניוק, אמר ל"הארץ" כי בירושלים הוליכו קודם על פסקדין, ואחר־כך ערכו משפט. הוא סבור כי יש סיכוי של 10 אחוז בלבד שהנאשם אינו חף מפשע, ושהשופטים התעלמו מראיות מוצקות ואף השתיקו עדויות נגד.

טולסטוי אמר כי פסק הדין והצורה בה התנהל המשפט ישפיעו קשות על זכר השואה, ויסייעו ל"אותה שוליה מטורפת הטוענת כי השמדה לא היתה ולא נבראה". לדעתו, מההתחלה נשא התהליך אופי של משפט תעמולה וראווה. סייעו לכך עריכת המשפט באולם קולנוע והצגת מודל של מחנה טרבלינקה — במצב שבו ההגנה טוענת כי זהותו של הנאשם בטעות יסודה.

הוא מוסיף כי חלק ניכר מניצולי המחנה גילו סתירות בעדויותיהם, וכי לא ניתנה לעדים רבים שלא זיהו אותו, או הטוענים כי אין הוא הנאשם האמיתי, להופיע בירושלים ולמסור ראיות. הוא גם מציין רשימה בעתון אוקראיני אשר הופיעה לפני שנתיים ובה הודפסה תעודתו המפורסמת של דמיאניוק, אבל עם צילום שונה לחלוטין.

עיתונות בריטניה: להמתיק

העיתונות הבריטית הקדישה ברובה מאמרי־מערכת לגזר־הדין, והיתה מאוחדת בדעתה שיש להמתיק את גזר־דינו של דמיאניוק. "יש להניח לו להירקב בכלא, במקום לתלות אותו. זו אינה המתנה שישראל צריכה להעניק לעצמה במלאת 40 לקיומה", היתה הדעה הכללית.

אליהו והבי, סופר "הארץ" בשיקגו, מוסר כי בית המשפט הישראלי זכה לשבחים על השכר־ מבריטית. במהדורות החדשות של רדיו מוסקווה נמסר על גזר־דין המוות שנפסק לדמיאניוק, וצויין כי "איוואן האיום", כמו פושעים נאציים רבים, מצא מקלט בארה"ב, אך זוהה והתגלה והוחלט להסגירו לישראל לצורך העמדתו למשפט.

קליבלנד (ע"צ). בני הקהילה האוקראינית בקליבלנד שבמדינת אוהיו, שם התגורר איוואן־ג'ון דמיאניוק לפני שהוסגר לישראל, הגיבו אתמול בחריפות על עונש המוות שנגזר עליו בירושלים.

"שמו את המשפט ללעג", הכריז הכומר ג'ון ברונזיק, איש הכנסיה האורתודוכסית האוקראינית, שנפגש עם דמיאניוק זמן מה לפני שהוסגר לישראל. "ראיתי את לפני אדם נעים הליכות ומנומס. עומדים להוציא להורג אדם חף מפשע", טען הכומר.

גזר הדין גרם למתיחות בקליבלנד. כנסיית ולאדימיר הקדוש והלכה ארגונים יהודים קיבלו איומים.

מארק או'קונור, שהיה פרקליטו של דמיאניוק בקשר עם תהליך הסגרתו ובתחילת המשפט, ושפוטר אח"כ, סבור שדמיאניוק לא יוצא להורג. "כל עוד יהיו קיימים ספקות (באשר לזהותו), אין אני רואה שבית משפט יוכל להשלים עם כך", הצהיר.

בטורונטו אמר חתנו של דמיאניוק, אד נישניק, כי דמיאניוק נפל קורבן לטעות משפטית. "אני חושב כי פסק הדין נושא אופי ריגשי ותו לא", אמר נישניק במסיבת עיתונאים. לדבריו, "הישראלים מתענים עם זכר מתנת הדיכוי והם מבקשים בכל האמצעים להביא את מישהו למשפט".

עוד אמר כי דמיאניוק משוכנע שהאמת תצא לאור ביום מן הימים, והוא מוכן למות "כשהוא שלם עם עצמו" אם יידחה הערעור שהוא מגיש.

נשיא הקונגרס היהודי העולמי, אדגר ברונפמן, אמר במונטריאול כי פסק הדין של השופטים הישראלים לא הפתיע אותו. "בדרך־כלל אינני מצדד בעונש המוות, אך כאשר מדובר בפושע האחראי לשואה, אני סבור שלא אנהג כהלכה אם לא אתבע הטלת עונש זה", הסביר.

דמיאניוק נפרד ממשפחתו; הם חוזרים לביתם בארה"ב

לאחר ההלם הראשוני הוא מתאושש עתה בתא

מאת ראובן שפירא סופר "הארץ"

איוואן ג'ון דמיאניוק, הרוצח מטרבלינקה שנדון למיתה, התאושש אתמול, יום לאחר מתן גזר הדין. בעוד ששלשום, ביום מתן גזר הדין, היה דמיאניוק שרוי בהלם בכלא ונראה כאדם שהתמוטט ועולמו חרב עליו, הרי שאתמול ניכר שיפור רב גם במצבו הגופני וגם במצבו הנפשי, כנראה הודות למחשבה על העירעור הצפוי בבית המשפט העליון והתקווה שהעירעור ישנה משהו בגורלו שנחרץ בדין.

בתאו באגף המעצר המיוחד "צדק" בכלא איילון ברמלה המשיך אתמול האסיר הנדון למוות בשיגרת חיים רגילה. הוא אכל בתיאבון את הארוחות שהובאו לו ממטבח הכלא, הסתובב מעט בתא הצר, הטיילים הקטנה, התלונן פחות על כאבים בגבו, ומיעט לדבר עם הסובבים אותו.

את היום בילה בעיקר במנוחה, כשהוא עוסק, מלבד בשכיבה על המיטה, גם בקריאת ספרי דת ועיתונים, בעיקר אוקראיניים שהביאו לו בני משפחתו, בהאזנה לרדיו ובכתיבת מכתבי תשובה למכתבים הרבים שקיבל בתקופה האחרונה. אנשים שראו את דמיאניוק בכלא אתמול אמרו כי מצב רוחו טוב, אף שהוא מתנהג בחוסר שקט.

הוא לא העלה בקשות או טענות מיוחדות, ולא הצהיר הצהרות יוצאות דופן גם לא בפני מפקד כלא איילון משה קוסלמן, שביקר אותו בתאו אתמול מספר פעמים כדי לעמוד על מצבו ולעקוב אחרי סידורי השמירה עליו. במשפטים מעטים שהחליף עם סוהריו אמר אתמול דמיאניוק כי הוא אינו מקבל את פסק הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי שרק בעיניו וכי הוא מצפה בתקווה רבה לתוצאות העירעור שהוא עומד להגיש על תוצאות משפטו.

אתמול ביקרו אצל דמיאניוק בני משפחתו שבאו להפרד ממנו לקראת עזיבתם את הארץ. הפגישה ביניהם נמשכה כשעה ובמהלכה שוחחו בני המשפחה עם הנדון למוות בשפה האוקראינית. לא היו גילויי התרגשות מיוחדים בפגישה הזאת שהיתה הראשונה לאחר שנגזר על דמיאניוק עונש מיתה.

ראיתי שמעתי

שגרירות ארה"ב — בינתיים בתל אביב

בהרצאה במועדון הציוני המרכזי של תנועת העבודה הציונית נשאל שגריר ארצות הברית בישראל, תומאס פיקרינג, מתי תעביר ארצו את שגרירותה לירושלים. השגריר השיב בחיוך כי הוא, באופן אישי, היה מברך על כך, כי לעתים קרובות הוא נאלץ לעשות שלוש פעמים ביום את הדרך מהשפלה אל הבירה, אבל זה הנוף שלו מתנגד לכך, שכן זו מדיניותה המוצהרת של ארה"ב מאז 1967.

הוא סיים את תשובתו בנימה אופטימית, באומרו כי אם וכאשר יהיה הסדר כולל בין ישראל לשכנותיה, לא מן הנמנע שמעבר כזה יהיה אפשרי.
א. לם

השופטת בן פורת נפרדה מכס המשפט

ממלאת־מקום נשיא בית־המשפט העליון, השופטת מרים בן־פורת, נפרדה אתמול מכס המשפט, במלאת לה 70 שנה. כל שופטי בית־המשפט העליון (למעט השופט משה בייסקי השוהה בחו"ל) נפרדו ממנה במלים חמות. בטקס קצר בירכו את השופטת והעתירו שבחים על פעלה בתחום השיפוט בו עסקה שלושים שנה, נשיא בית־המשפט העליון מאיר שמגר, היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש וראש לשכת עורכי הדין יעקב רד־בין.

במקומה של בן פורת יכונה היום על־ידי הוועדה לבחירת שופטים השופט מנחם אלון לשמש כממלא־מקום נשיא בית המשפט העליון. שמה של בן פורת הוזכר באחרונה כמועמדת לכהונת מבקר המדינה, במקומו של יעקב מלץ, העומד להתמנות לשופט בבית המשפט העליון.
ג. ארם

טד קופל מתעניין גם בהישגי הרפואה

כוכב רשת אי־בי־סי, מנחה התוכנית "נייטליין", טד קופל, יכלול בביקורו שלו גם כתבה על הישגי הטיפול האונקולוגי בילדים בארץ.

הוא מתכוון לראיין את פרופ' ריבה זייצוב, מנהלת מחלקת ילדים במרכז הרפואי "בילינסון" בפתח־תקוה, המוכרת כמומחית בינלאומית לטיפול באונקולוגיה של ילדים.
עינבת אוריאור

* * *

צוות תוכנית הטלוויזיה "נייטליין", המונה כ־40 איש, שוכן במלון המלך דוד, לקראת שבוע השידורים המיוחד שיתקיים מתיאטרון ירושלים. במפיק המשנה, ריק קפלן, עודה ירושלים הלומת גבי־ טרונטים גבוהים. הוא ביקש ממנהלת המלון, דרת בר לבינסקי, רשות להיכנס למטבח ולהכין לכל הצוות מצות, מה שקרוי בז'רגון "מצה ברי". השף הפקיד בידיו את שאריות המצות ממסה וביצים, וכעבור זמן הטיבו כולם את לבם במאכל המסורתי, כחודש אחרי המועד.

המסיבה נערכה בכפרו של הסופר

אוטובוס שלם של עיתונאי תרבות נסע לכפר מעיליא, בו מתגורר המשורר נעים עריידי. הוזמנו להם שבבוקר להצגת צאת האנתולוגיה שתרגם וערך מיצירותיהם של ערבים־ישראלים בהוצאת "מעריב". יהיה במקום גם השר עזר וייצמן, כך הוזמנו הבאים "סוד" מר"ל.

ואכן, במקום היה וייצמן, ואחרי שעריידי דיבר על הצורך ששני העמים יכירו את התרבויות של זולתם, ועוד "מעריב" עידו דיסנצ'יק בירך וציין בצער כי הוא עצמו אינו יכול לדבר בערבית כמו שעריידי מיטיב לדבר בעברית, קם וייצמן לדבר והסב את תשומת הלב שבביתו של עריידי יש כתובת על הקיר בעברית ובערבית לאמור, "שלום מתחיל בבית".

את הסוד גילה עורך ספריית "מעריב" אריה ניר: מתברר שההוצאה זו משתפת פעולה עם הוצאת סימן קריאה/הקיבוץ המאוחד בהוצאת "סדרה פתוחה", ובה מבחר מעולה (מתורגם) של ספרות בת־זמננו שטרם נודעה בארץ. בד בבד עם הספר שערך עריידי (ובו מיצירותיהם של מיתאם דאור, אמיל חביבי, זכי דרויש, מחמוד עלי־ מואהא, מחמוד נסעא ועריידי עצמו) יצא בעברית ספרו של פרימו לוי "זמן שאול".
ב.ש.

צ'יץ' וקולק "מככבים" בתוכנית טלוויזיה צרפתית

לא לחינם מתחרים ביניהם ראשי הערים ירושלים ותל אביב על הופעות של התזמורת הפילהרמונית בעירם. טדי קולק עלה על הבימה בקונצרט בבריכת השולטן וניצח משם על הקהל, בעוד שלמה להט הנחה את הקונצרט בכיכר מלכי ישראל. שתי ההופעות צולמו על־ידי צוות של חברת "רשת", בבימויו של דן שילון, עבור הטלוויזיה הממלכתית הצרפתית, לתוכנית מיוחדת שתשודר ב־11 במאי בצרפת ובעוד 45 מדינות דוברות צרפתית.

ג'ק שנבל, המנחה, אמר לשילון "שמעולם לא נתקל בראשי ערים כל כך נהדרים ובקהל שכל כך אוהב את ראשי הערים שלו".

מי הוא זה העומד סמוך כל כך ללחיה של השחקנית ברוק שילדס? זהו מאיר ("מהר") פנינשטיין, יוזמו ומנהלו של פסטיוואל הסרטים הישראליים בניו יורק, שנפתח ביום שני בנוכחות הקונסול הישראלי משה יגר. בפסטיוואל יוקרנו עשרה סרטים. (תצלום: אי־פי)

בעריכת עידית רוזנבלום

ישראל מציעה שתי אפשרויות פשרה בטאבה; מצרים מקשיחה עמדה ותובעת ריבונות מלאה

ההתנגדות העיקרית של המצרים היא לחלק את השטח בין ישראל למצרים באופן שמלון סונסטה וכפר הנופש יישארו בישראל

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

ישראל מציעה למצרים שתי אפשרויות לפשרה בטאבה: ההצעה הראשונה היא לגבי חלוקה פונקציונאלית של השטח, על בסיס העיקרון שהריבונות הפורמאלית תימסר למצרים, ואילו השליטה המעשית על השטח והמעבר מישראל למיתחם יוסיפו להיות בידי ישראל. ההצעה השניה גורסת חלוקת השטח בין ישראל למצרים באופן שמלון "סונסטה" וכפר הנופש הסמוך יישארו בידי ישראל, והשטח הנותר יועבר למצרים.

הצעה זו נדחתה בתוקף על־ידי המצרים, העומדים בתוקף כי ההסדר יקבע כי הריבונות על כל השטח תועבר לידיהם. לפיכך מתרכזים מאמצי התיווך האמריקאיים סביב הנוסחה הפונקציונאלית.

בכירים בירושלים ייצאו למצרים וינסו לשכנע את המצרים לגלות גמישות בנושא הבעלות על המתקנים בשטח וכן בענין המעבר והגישה לישראלים.

גורמים בכירים בירושלים מעריכים כי לאחר ששמעו את הטיעונים הישראליים בפני הבוררים בז'נבה, גבר בלב המצרים החשש מפני פסק הדין, ועל כן גברה נכונותם למצוא פשרה מחוץ למסגרת הבוררות הפורמאלית.

אברהם סופר, היועץ המשפטי של מחלקת המדינה בארה"ב, ישוב מחרתיים לישראל, מתוך כוונה להביא לקבלת המתווה את הצעה המשופרת המצרית.

בריה"מ היתה ה"שושבין" בפיוס בין ערפאת ואסד; חשש מהתגברות הטרור

מאת עודד זראי וראובן פדהצור
סופרי "הארץ"

לבריה"מ היה חלק מרכזי בקיום פגישת הפיוס בין נשיא סוריה אסד וראש אש"ף יאסר ערפאת, והשגריר הסובייטי בדמשק היה למעשה השושבין של "הפיוס". ראש "החזית העממית" ד"ר ג'ורג' חבש אמר אמש כי אסד קרא במפגש עם ערפאת להרחבת ההתקוממות בגדה המערבית ובעזה "שתגביר את השפעת הפיתוי על ההנהגה הציונית". לדבריו, בנושאי המחלוקת הנוגעים ללבנון ידונו כגון משלחת משותפת בראשות מנגנו של ערפאת, פארוק קדומי וסגן נשיא סוריה, חדאם. חבש הדגיש כי אין להעלות על הדעת שפגישה אחת של אסד עם ערפאת תיישב את כל נקודות המחלוקת, אך חשוב כי נפתחה מחדש דלת הברית האסטרטגית.

ערפאת יצא אתמול את דמשק לאבודאבי. הוא הודיע כי השיחות עם אסד היו "טובות ועניניות". לדבריו, מקבל אש"ף את עמדת סוריה בנוגע לועידה הבינלאומית המוצעת.

ראש מחלקת פלשתין במשרד החוץ המצרי, השגריר מאהר אל־ פרנואי, קידם אתמול בברכה את חידוש הפיוס בין סוריה לאש"ף.

להערכת גורמים בטחוניים בישראל עלול המיפגש בין ערפאת לאסד להביא לשיתוף פעולה בתחום פעולות הטרור נגד ישראל או מטרות ישראליות בחו"ל. ערפאת יעשה כל מאמץ על מנת להשיג מעורבות של סוריה לסיוע בפעולות הטרור נגד ישראל, ברצונו להוכיח כי הוא מסוגל לארגן פעולות נגד ישראל בגבולות ישראל.

(ע"ד וע"צ). אחרי פגישתו עם אסד, סעד ערפאת עם אלמנתו של אבו ג'יהאד וכן נפגש עם חברי אל פתח, ושוחח כשעה עם סגן נשיא סוריה, עבדל חלים חדאם.

חיילי מילואים: החצצית אינה יעילה לפזר את מיידי האבנים

לאחרונה אירעו מקרים בהם מפגינים התקרבו לכיוון החצצית וסגרו עליה עד שמפעיליה נאלצו לסגת

מאת ראובן פדהצור,
מתכתב הצבאי של "הארץ"

חיילי מילואים שהפעילו את החצצית במהלך שירותם בשטחים טוענים כי אין היא אפקטיבית, ולמעשה אין בהפעלתה משום תרומה ממשית ליכולת לפזר הפגנות.

לטענתם, ירי החצץ באמצעות החצצית אינו מרתיע את הצעירים היוצאים להפגנות. אלה מתקרבים לכיוון החיילים המאיישים את החצצית כשהם מצויידים במכסים של פחי אשפה, המשמשים להם כמגן מפני מטר אבני החצץ הנורה לעברם.

הצעירים למדו גם את שיטת הפעלת החצצית והם מנצלים את העובדה שיש לטעון מחדש את אבני החצץ בכל פעם שנגמרת "התחמושת". מתברר כי בכל פעם טוענים את החצצית באמצעות שלושה דליי חצץ, ולאחר ירי יש לטעון שוב. בזמן הטעינה אין כמובן אפשרות לירות את החצץ, והפוגה זו מנוצלת על ידי המפגינים.

את החצצית ניתן להטעין בשלושה סוגי אבני חצץ. אלה מכונים "חצץ 1", "חצץ 2" ו"חצץ 3". החלוקה היא בהתאם לגודל האבנים. השימוש בכל סוג הוא בהתאם לטווח ולמצב המתפתח בפעילות.

עד היום קלט צה"ל 8 חצציות. ובתקופה הראשונה רווח כי להפעלתן יש השפעה של ממש על המפגינים. לאחרונה אירעו מקרים בהם מפגינים התקרבו לכיוון החצצית וסגרו עליה עד שמפעיליה נאלצו לסגת אחור.

מוסף לענף הבניה

בעריכת אריה לביא

יחולק היום למנויים
וב־29.4.88 לקוראי העיתונים

לפרטים נוספים
ניתן לפנות
לרון זנגי 9־03־5121118

אל על

	מעלות מינימום	מעלות מכסי'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	−2	9	מעונן	5	10
אתונה	12	25	מעונן	12	21
בוקרשט	—	—	גשם	7	10
בריסל	0	13	בהיר	8	15
וינה	2	15	בהיר	6	15
ז'נבה	5	17	בהיר	4	15
לונדון	5	13	מעונן	4	14
ליסבון	11	16	בהיר	10	16
מדריד	7	12	גשם	7	15
ניו־יורק	7	17	בהיר	8	16
פריס	5	17	מעונן	5	15
פרנקפורט	3	14	בהיר	4	13
ציריך	—	—	גשום	5	12
קהיר	14	29	בהיר	16	21
קופנהגן	−2	7	בהיר	3	7
רומא	11	20	בהיר	10	20
שטוקהולם	−5	3	מעונן	0	6

EL AL אל על

היום השלישי לשקט בשטחים; נמשכים הנסיונות לסיים השביתה במזרח י־ם

נאטמו חדרי הצעירים מהרצועה שתקפו את זוג המתנחלים מקריית ארבע ★ מסחר ער בעזה

מאת צבי שרגאי ואיתן רבין
סופרי "הארץ"

יום שלישי רצוף של שקט כמעט מוחלט נרשם אתמול בשטחים. גם אתמול לא היו הרוגים, ולמעט כמה מקרים של הפרות סדר, לא נרשמו ארועים חריגים. במזרח ירושלים המשיכה המשטרה בנסיונות להביא לידי סיום את שביתת המסחר, הנמשכת בחלק זה של ירושלים כבר ארבעה חודשים.

מפכ"ל המשטרה, רב־ניצב דוד קראוס, אישר אתמול כי המשטרה מתכוונת להוציא צווי־פתיחה נוספים לסוחרים ערבים במזרח־ירושלים. עשרות הצווים יוצאו כנראה כבר בתחילת השבוע הבא, והם יחולקו לסוחרים שחנויותיהם אינן נמצאות דווקא ליד שער שכם. אם יסרבו גם סוחרים אלה לצווים — יינקט נגדם אותו הליך משפטי, שנקטה המשטרה לגבי הקבוצה הראשונה של הסוחרים, עד להעמדה לדין.

הסוחרים במזרח ירושלים הבהירו אתמול כי הם מקבלים הוראות רק מ"הנהגת ההתקוממות". אתמול הוגשו כתבי אישום נגד 7 מבין 14 הסוחרים שנעצרו שלשום, בגין הפרת צו סגירה לחנויותיהם ליד שער שכם, צו שעליו חתם אלוף פיקוד המרכז, עמרם מצנע. כתב האישום מתייחס גם להפרת צו־אחר של מצנע, האוסר על אותם בעלי חנויות לפתוח את עסקיהם בין השעות 14:00—19:00. הסוחרים שנגדם הוגשו כתבי האישום שוחררו בערבות.

היום יוגשו כפי הנראה כתבי אישום נגד שבעת הסוחרים הנותרים עדיין במעצר.

מפכ"ל המשטרה אמר אתמול עוד כי המשטרה תוכל להעניק הגנה לסוחרים החוששים מפני המאיימים עליהם. ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, אמר אתמול ב"מבט" בטלוויזיה כי על הסוחרים במזרח־ירושלים להבין כי התעלמות מהוראות לאורך זמן אינה יכולה להישאר ללא תגובה של הממשל.

בימים הקרובים יוגשו כתבי אישום נגד 30 המתפרעים שעצרה המשטרה ביום שישי האחרון על הר הבית. מעצרם של המבוגרים חברי קבוצה זו הוארך אתמול ב־12 יום, ומעצרם של הקטינים — ב־4 ימים בלבד.

כוחות הביטחון ברצועת עזה אטמו שלשום בלילה ארבעה חדרים של תושבים מרצועת עזה החשודים בהפרות סדר חמורות. מקורות צבאיים מסרו כי ברצועת הביטחון נחשפו לאחרונה כמה התארגנויות מקומיות בשכונת שג'אעייה בעזה שחבריהן חשודים בהכנת בקבוקי תבערה ובהשלכתם לעבר כוחות צה"ל בשבועות האחרונים.

כוחות הביטחון חשפו קבוצת נערים בגילאי 10 עד 15 וכן צעירה בת 20, תושבת דיר אל באלח, בשם קארימה מאסלם ג'אמה בריק, בת 20, החשודים בתקיפת בני הזוג ביימן, זוג מתנחלים מקריית ארבע שהגיעו לפני כשלושה שבועות לדיר אל באלח והותקפו על ידי תושבים. חדריהם של הצעירה וכן של צעיר נוסף החשוד באותן עבירות — נאטמו.

אתמול היו הפרות סדר קלות ברצועת עזה. כוחות הביטחון ביצעו אתמול מעצרים מינהליים ועצרו גם את האימאם של מסגד בשכונת ארזי.

היציאה מהרצועה לעבודה בישראל נמשכה גם אתמול, וגם העיר עזה שקקה חיים אתמול. סוחרים בעיר הביעו תקווה להמשך השקט.

אתמול ביקר ברצועת עזה ראש עיריית מיאמי, מלווה על ידי כוחות צה"ל, והוא שיבח את פעולות צה"ל בשטחים.

רפי סויסה לא הצליח להיכנס לרשימת מפלגת העבודה לכנסת

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ"
לענייני מפלגות

נציב שרות בתי הסוהר לשעבר, רפי סויסה, נכשל אתמול בנסיונו לחזור ולהיכלל ברשימת מפלגת העבודה לכנסת. בבחירות המקדמיות שהתקיימו במחוז יהודה של מפלגת העבודה, נוצח סויסה על־ידי מזכיר מועצת פועלי ראשון לציון דקי נסים, שקיבל 27 קולות יותר מאשר סויסה.

לפני כשבועיים הורשע סויסה בבית־משפט השלום בהדחת עדים בהקשר למשפטו של בנו. למרות הרשעתו וגזר הדין של מאסר על־תנאי שנפסק לו, לא הסיר סויסה את מועמדותו, והעדיף להמשיך ולהתמודד. אתמול טען כי פרשת משפטו היא שהובילה להפסדו במאבק.

למחוז יהודה משוריין מקום אחד במאגר של מפלגת העבודה בו יתמודדו באמצע יוני 52 מועמדי העבודה.

בבחירות שהיו במחוז הצפון של מפלגת העבודה נבחר לשלב הבא בבחירות המקדמיות ראש עיריית נצרת, מבוס אריאב. במחוז פתח תקווה נבחר מזכיר הנגינת דוד לוי, כמועמד יחיד.

היום יתקיימו הבחירות במחוז המושבים של המפלגה. בו נאבקים אברהם שלום ורענן נעים.

השלב הבא בהתמודדות הפנימית במפלגת העבודה יתקיים בשבוע האחרון של מאי. אז יתמודדו כ־80 איש, על 29 מקומות נוספים במאגר של המפלגה, לקראת ישיבת המרכז שתהיה באמצע יוני.

לובראני בג'זין:

דו־קיום בשלום בין העדות ברצועת הבטחון

מאת סופר "הארץ"

מתאם הפעולות בדרום לבנון, אורי לובראני, ביקר אתמול בעיירה ג'זין שבצפון ל"אזור הבטחון" בדרום לבנון. נילוו אליו מפקד יחידת הקישור ללבנון, תא"ל דוד אגמון וקציני מטה.

לובראני הצהיר בפני הנכבדים הלבנוניים כי ישראל מעוניינת בשלום, בשקט ובבטחון בשני צידי גבולה עם לבנון, ותקבל בברכה כל יד המושטת אליה להתקרבות ולדו־קיום. במקביל הוזהר כי ישראל לא תתייחס בסלחנות לאלה המנסים לפגוע בבטחונה. דבריו שודרו ברדיו "קול הדרום".

בהתייחסו לעימותים בין "אמל" ל"חזבאללה" בדרום לבנון הדגיש לובראני שבכשלו נסיונות של האיראנים, הפלשתינים ובני בריתם בדרום לקבוע בשותר את באמצעות של התושבים השיעים, וניצח האינטרס האמיתי של האוכלוסיה המקומית.

לובראני ציין את הצלחת הדו קיום בין כל העדות והלבנונים החיים ב"אזור הבטחון" על מגוון עדותיהם וקרא ליישמו בשאר חלקי לבנון.

אמש בקונצרט / דני בלושטיין

קליל ובטוח מדי

שין איצ'י פוקודה, גיטרה, השיגבורי קודו, חליל — צוותא תל־אביב.

צמד הבנים היפני, פוקודה — גיטריסט קלאסי צעיר ששמו הולך לפניו, וקודו — חלילן, תלמיד מובהק של ז'אן פייר־רמפל, בעל אותו צליל מלא וקטיפתי, הלכו בתוכניתם על הצד הקליל והבטוח, והבל — שכן היכולת הטכנית והמוסיקלית של שניהם היתה באה לידי ביטוי טוב ועמוק יותר בתוכנית נועזת יותר. אולי זה נובע ממחסור ברפרטואר מתאים לצירוף של חליל וגיטרה, אך כשהמצעד ניתן טרנסקריפציה שכתב פוקודה ל"סוויטה ראגה", של נגן הסיטאר ההודי ראווי שנקר — הפוטנציאל הטמון בהרכב הוכיח את עצמו בצורה מרתקת הרבה יותר מאשר ביצירותיהם של פגניני וג'וליאני — שאם כי נוגנו בוירטואוזיות, הרי שהיו שרופות מוסיקלית.

פגניני, בכלל, הוא הוכחה לקלילות והבלתי־נסבלות של הקיום הוירטואוזי במוסיקה. ב"הנעות טרימטאליות" של פולנק השתובבו פוקודה וקודו בגבורה מוסיקלית נאמנה, אך לניואנסים עמוקים יותר הגיע משום מה פוקודה, דווקא בבחירה להדרן — שיא הקיטש — הנעימה היפנית המפורסמת "סאקורה". אולי הקירבה אל השורשים עשתה את זה.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו היקרה

דבורה (בולה) סמסונוב

אשת אריה ז"ל

ההלויה תתקיים מחר יום חמישי י"א באייר 28.4.88 בשעה 2.00 אחרי הצהרים בבית העלמין הישן בראשון לציון.
נפגשים בשער בית העלמין הישן
השבעה בבית בר־דיין רחוב קפלן 16 ראשל"צ

האבלים:
בתה וחתנה: גילה ויהושע בר־דיין
בנה וכלתה: אהוד ורחל סמסונוב
הנכדים: יריב, אלעד, קרני, רוני, אסף, טל

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

דורלה דוריאל

ביום 25 באפריל 1988

ההלויה תתקיים בפריס ביום שישי 29.4.88.

בתה: אוה פרץ וב"ב — פריס
משפחת ויצמן — חיפה

בעצרת של כ־1000 מחנכי מבוגרים בנושא "ביטחון וערכים" בתל־אביב:

רבין: הרוב מעדיף לשרת בלבנון אף ששם יותר הרוגים מאשר בגדה

קצין חינוך ראשי: יש מקום לחשש שהשירות בשטחים יפגע בחוסן המוסרי של צה"ל ויהפוך את החיילים לאנשים אלימים יותר

שר החינוך והתרבות יצחק נבון וקצין חינוך ראשי תת אלוף נחמיה דגן, בכנס המחנכים בתל־אביב. (צילום: יונתן סלינגר, ישראל סאן)

מאת נילי מנדלר
סופרת "הארץ"
לענייני חינוך ועתונ"ם

מאז פרוץ המהומות בשטחים נפגעו יותר חיילים באזור הביטחון בלבנון מאשר בגדה. שבעה הרוגים בלבנון לעומת חייל אחד בגדה ונערה שנהרגה בכפר ביתא. על כך מסר אתמול שר הביטחון, יצחק רבין, שציין כי למרות עובדה זו, כ־80% מהחיילים המשרתים בשטחים מעדיפים לשרת ברצועת הביטחון.

בדבריו בעצרת של כ־1000 מחנכי מבוגרים בנושא "ביטחון וערכים" בתל־אביב, ציין השר כי רק ב־4—5 מקרים נעשה שימוש באמצעי לחימה תקניים ע"י האוכלוסיה בשטחים. "העימות בשטחים... הוא בין שתי ישויות לאומיות עויינות, השונות מבחינה הדתית ולאומית ובעלות שאיפות נוגדות. בעימות כזה צריך לטפל במידה רבה, באורח של שיטות משטרה", אמר.

רבין הדגיש כי הוא רואה בהתנהגות חיילי צה"ל בשטחים תעודת כבוד לנוער בישראל, המבצע את המשימה, למרות המצוקה הקשה בעמידה עם נשק מול אוכלוסיה אזרחית, ומצוקה בפתיחה באש. "העמדנו את חיילי צה"ל פנים מול פנים, מול אותם אזרחים, המבצעים פעולות אלימות. החיילים רואים את השינאה בעיניים, שומעים את הקללות, ורואים את גילויי הבאש, כאשר הם נאלצים להפעיל כוח".

קצין חינוך ראשי, תא"ל נחמיה דגן, אמר באותה עצרת כי יש מקום לחשש שהשירות בשטחים יפגע בחוסן המוסרי של צה"ל ויהפוך את החיילים לאנשים אלימים יותר גם אחרי שיפשטו את המדים ויחזרו לחיים האזרחיים.

דגן ציין כי אף שלפי תחושתו, כרגע אין מקום עדיין לדבר על "פגיעה עמוקה ובסיסית בנפש החיילים" המשרתים בשטחים, נערך צה"ל לטפל בסוגיה זו באמצעים חינוכיים. בין השאר עובדה תוכנית חינוך לדרגים שונים בצה"ל ומתוכם לטירונים. במסגרתה מתוכנן יום עיון לכל החיילים העומדים להישלח לשירות בשטחים.

נבון: המדליף — פושע

שר החינוך יצחק נבון אמר כי בשבוע הבא ייצא הוא ובכירים במשרדו למחנות צה"ל, כדי להיפגש עם חיילים המשרתים בשטחים ולשמוע מפיהם ישירות על הבעיות בהם נתקלו. על בסיס שיחות אלו, יגבש משרדו יחד עם מערכת הביטחון תוכנית פעולה להכשרת בוגרי תיכון העומדים לפני גיוסם לצה"ל.

שר החינוך הגדיר את ההדלפה בנושא המצדדים והמתנגדים מקבינט בחיסול אבו־ג'יהאד — "חבלה נוראה", ואת המדליף — "פושע". הוא סיפר כי שמע על כך בעת ביקורו בפולין, וציין כי אם אמנם נכון שישראל עשתה זאת והקבינט החליט על כך — חמור מאוד שהיה מי "שהתנדב" לתת למהלך ישיבת הקבינט פומבי, משום שמדובר ב"מוקד ההחלטות הביטחוניות".

על רקע האירועים בשטחים:

דו"ח פסימי על התפתחות התיירות עם מצרים

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

תמונת מצב פסימית באשר לתנועת התיירות בין מצרים לישראל על רקע האירועים בשטחים, כלולה בדין־וחשבון חסוי שהעביר השליח המיוחד, בשיא התאוששות המלונות לשעבר מודיס קטנוט, לשר התיירות אברהם שריר.

הדו"ח, המשתרע על פני ארבעה עמודים, הוגדר כ"לא טוב", ומדבר על "סטגנציה" ביחסי תנועת התיירות ממצרים לישראל ועל "חוסר תנועה". הדו"ח מציין, עם זאת, על הסכמה של קבוצת סוכני נסיעות מצרים לבקר בישראל, על־מנת לנסות ולקדם את תנועת התיירות בין שתי המדינות.

מנכ"ל משרד התיירות, רפאל פרבר, אמר אתמול בתגובה, כי המשרד יקדם בברכה את ביקורה של המשלחת ממצרים ויגייס כל סיוע אפשרי.

כוונה לאשר בנייה בכפר עיסוויה ליד ירושלים

ויכוח על ענישה סביבתית: "הכפר בעייתי"

מאת ב"ב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

בניית 400 יחידות דיור בכפר עיסוויה, בתחום השיפוט של העיר ירושלים, תובא ביום שני הקרוב לאישור ועדת התכנון של עיריית ירושלים.

אתמול אישרה ועדת התכנון של העירייה כ־20 בקשות בניה של ערבים מכפרים ושכונות במזרח ירושלים, לאחר תקופה ארוכה בה שרר אי־שקט באזור. מהעירייה נמסר כי אין, ולא היתה, מדיניות ענישה סביבתית על־ידי מניעת היתרי בניה.

ראש סיעת הליכוד בעיריית ירושלים, ראובן ריבלין, אמר כי כל עוד לא יוכלו יהודים להלך באופן חופשי ובטוח בין סמטאות עיסוויה — הנושקת למעונות הסטודנטים שעל הר הצופים — אין לאשר לכפר, הידוע כ"בעייתי", כל תוכנית בניה. הוא תומך, לדבריו, בשיטת המקל והגזר, אולם אינו יכול להבין את ההגיון שבאישור הבנייה דווקא בעיסוויה.

ממלא מקום ראש עיריית ירושלים ומחזיק תיק התכנון בעירייה, אברהם כחילה, אמר כי הוא שיזם את הבאת התוכנית לאישור. לדבריו, במקביל לרגיעה הכללית בשטח, יש לחזור לשיגרה גם בתחום התכנון ומתן אישורי הבניה לערבים. "יש להשיב את החיים למסלולם הנורמלי, ואם אין סיבות תכנוניות סבירות — אין לדחות תוכניות בניה במגזר הערבי, בדיוק כפי שנוהגים כלפי המגזר היהודי", אמר כחילה.

לדחות עתירת נאפסו — ביקש היועץ המשפטי מבג"צ

(ע). היועץ המשפטי לממשלה ביקש אתמול מבית הדין הגבוה לצדק לדחות על הסף את עתירתו של עיזאת נאפסו, הקצין הצ'רקסי שישב שמונה שנים במאסר.

בעתירה לבג"צ ביקש נאפסו, כי היועץ המשפטי לממשלה יורה למשטרת ישראל להשלים את חקירתם של חוקרי השב"כ שעינו אותו, ולאחר שתסתיים החקירה ישקול הגשת כתבי אישום כנגדם.

עורכת הדין נילי ארד, מנהלת מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה, אומרת בהודעה כי עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה קובעת כי אין מקום להמשיך בחקירה פלילית נגד אנשי השב"כ שחקרו את נאפסו, משום שאין עניין לציבור בניהול משפט נגד החוקרים.

היועץ המשפטי לממשלה, נאמר בהודעה, התבסס על המלצות ועדת החקירה הממלכתית לבדיקת שיטות החקירה...

בכנסת

160 פלשתינים נהרגו מאז תחילת המאורעות בשטחים

רבין תקף משרד היועץ המשפטי לממשלה, על סירוב להעניק לו גיבוי בהחלטתו לגרש פלשתינים שהיו מעורבים בתקרית כפר־ביתא

ועדות ובסיעות / דן מרגלית

מאז תחילת המאורעות בשטחים נהרגו בהם 160 פלשתינים — 147 מהם באש חיילי צה"ל, 10 בנסיבות בלתי־ברורות, ושלושה בתאונות עבודה. 1,700 נעצרו בצווים מינהליים.

מחיר הטיפול הצה"לי במאורעות — אם יימשכו בשנה הבאה בהיקפם הנוכחי — יהיה 412 מיליון שקלים. צה"ל יוכל לספוג 150 מיליון. לגבי שאר הסכום תבקש מערכת הביטחון תקציב מיוחד. פרטים אלה מסר אתמול לוועדת חוץ וביטחון שר הביטחון, יצחק רבין.

לדבריו, "המטרה היא להגיע לרגיעה סבירה שאמורה להבטיח חיים תקינים". רבין ציין כי בין השאר צומצמה זרימת הכספים מחו"ל — בעיקר מאירופה — לשטחים.

השר תקף את משרדו של היועץ המשפטי לממשלה, משום שאנשיו סירבו להעניק לו גיבוי בהחלטתו לגרש פלשתינים שהיו מעורבים בתקרית כפר־ביתא. הערבים פתרו את הבעיה בכך שלא עתרו לבג"ץ, ציין רבין, וזה בעיניו בלתי־נסבל שמשרד היועץ המשפטי יסרב להעניק לו גיבוי בבג"ץ. הוא הזכיר כי משרד הביטחון מקפיד לקיים את הוראות בית הדין הגבוה לצדק.

"אני שומע משר המשפטים אברהם שריר שאכן היא שק, שלחתי אליו את הפצ"ר וביקשתי שיפעל בהתאם. אבל שריר אמר כי הוא מפריד בין דעתו האישית לדעתו כשר המשפטים. נמאס לי מהפטפטת המשמעת בלי כיסוי בחוק, למרבה המזל השלושה גורשו בלי לעתור לבג"ץ", אמר רבין.

רבין הדגיש כי הגירוש אינו טרנספר. "פניתי לראש הממשלה שפנה אל שר המשפטים, אבל פרקליטות המדינה סירבה לייצג אותנו בבג"ץ. איני מוכן לקבל את זה", קבל.

לדבריו, היה נגרם מצב גרוע אילו נשאר עד עתה צה"ל בלבנון. רבין הרגיש כי בבואם לעבוד בישראל אין הערבים "עושים לנו טובות".

שר הביטחון הכחיש את טענת ח"כ אליהו בן־אלישר (ליכוד) כי ממאיסים את השטחים על־ידי פרסום העול הכספי והאורך שירות המילואים. אין שיקולים פוליטיים, קבע. הוא אסר על קצין שהשתתף בישיבה להתייחס לדברים של בן־אלישר, שכתם אפשר היה להבין אם היתה ישראל מעורבת בהריגת אבו־ג'יהאד.

גרנות: רוצחו אבו־ג'יהאד — אויבי ישראל

בני שליטא (ליכוד) הציע להקים מערכת משפטית מקבילה לזו של הפרקליטות שתיאות לסייע לשר הביטחון.

ח"כ אליעזר גרנות (מפ"ם) ויוסי שריד (רצ) העידו כי מי שחיסל את אבו־ג'יהאד מפחד מסממני ההתמתנות של אש"ף ודוחף אותו לידי סוריה הקיצונית. לדברי גרנות, אבו־ג'יהאד נהרג בידי אויבי ישראל. "אנו מייחלים ליום שארצות הברית תשוחח עם אש"ף", הוסיף. ח"כ אהוד אולמרט (ליכוד) סבר כי דבריו הם צביעות. אם מפ"ם מייחלת לכך, שתציע שישראל עצמה תנהל משא ומתן זה. גרנות הפתיע בהערה שכדאי להמתין כמה שבועות להודעת מפ"ם, שתאמר את דברה בעניין מגע עם אש"ף.

אולמרט שלל את הטענה שהריגת אבו־ג'יהאד הקצינה את אש"ף. אנשיו היו רצחנים גם לפני כן, ציין. השמאל אומר רק לא לכל יוזמה צה"לית לבלום את המאורעות בשטחים בלי להציע מה לעשות. הבן שלו — אמר אולמרט — הוא תמיד "בן לכביצה".

ברק ניר סיים 4 שנות מאסר על הרצח במכללה האיסלמית

"שמחתי איננה שלמה" — אמר בהתייחסו לחבריו שנשארו בכלא

מאת סופר "הארץ"

"הרגל בחוץ אך הגוף בפנים", אמר אתמול עם צאתו מהכלא, ברק ניר, שריצה ארבע שנות מאסר — בניכוי שליש מעונש של שש שנות מאסר — בגין מעורבותו ברצח במכללה האיסלמית בחברון בשנת 1983. בארוע זה נהרגו שני ערבים. ברק ניר הוסיף ואמר: "שמחתי איננה שלמה, כאשר שאר החברים שעשו למען ישראל יושבים בכלא". עוזרו של ח"כ דרוקמן, אפרים מאיר, אשר מסר לעיתונאים את הודעתו של ניר, הסביר, שניר התכוון בדבריו בין היתר, לדוד בן שימול. בן שימול ירה כזכור את טיל הלאו, לעבר אוטובוס ערבי בגיא בן הינום בירושלים ונידון למאסר עולם לאחר שאחד מנוסעי האוטובוס נהרג מירי הטיל.

בבית אל, מקום ישובו של ניר, אמרו אתמול אחדים מהתושבים, כי אנשי המחתרת פעלו כפי שפעלו מאחר וקראו את המצב נכון. כאשר ישתחררו שאר החברים, תהיה השמחה גדולה, אמרו בבית אל.

גברה הביקורת כלפי השלטון — בספרות הילדים

מאת ירדה טל
סופר "הארץ" בחיפה

בספרות הילדים של השנים האחרונות רבתה הביקורת כלפי השלטון — כך עולה ממחקר שנערך במרכז לספרות ילדים שבאוניברסיטת חיפה.

במחקר, שנערך בידי צוות בראשותו של פרופ' אריה כהן, ראש החוג לחינוך, נבדקו 500 ספרי ילדים משנות השבעים והשמונים, והשוו למאתיים ספרים משנות הארבעים והחמישים.

פרופ' כהן אומר כי במרכזם של ספרי הילדים החדשים עומדת זכות השאלה של היחיד. "החיים, עם מטען האימה, השאלה והכאב", אמר, "מתבטאים בספרות הילדים היום, שהריאליזם שבה צומח מן העימות שבין סיטואציות מרות".

לדעתו, ספרות הילדים מתמודדת עם שאלות היסוד [illegible] התעוררות הרומנטיסטית, טיפוח ביקורתיות וחשיבה עצמאית, השגים המקרינים בהרבה את העשיה התרבותית בישראל.

נידונו על תרמית בבחירות לכנסת

(ע). יוסף ראש ועד מושב שוור, אורי גבאי (45), חבר ועד המושב, וקסרי טוליבן (59), הורשעו בשיבוש הבחירות לכנסת העשירית במושבם, ונידונו אתמול בבית משפט המחוזי בחיפה לשנת מאסר על תנאי ולתשלום 500 שקל קנס.

השניים נטלו חלק בתרמית, כאשר במהלך ספירת קולות המצביעים בבחירות לכנסת העשירית, לאחר סגירת הקלפי במושב, הוליך הנאשם אורי גבאי את פתקי ההצבעה של הרשימות השונות בפתקי הצבעה התומכים במערך. בדרך זו הביא לשינוי תוצאות הבחירות לכנסת במושב, כך שהמערך זכה ברוב הקולות.

לקראת הפאנל היוקרתי בטלוויזיה האמריקאית:

מחלוקת סביב הופעתם של 4 פלשתינאים ב"נייטליין"

ראיונות שתוכננו עם מובארק וחוסיין לא יצאו לפועל ● מחפשים מרואיין שישלים ראיון במקביל לפרס

טד קופל, מגיש תוכנית "נייטליין", שהגיע עם הצוות להפקת תוכנית הפאנל. (צילום: דויד רובינגר)

מאת לילי גלילי

מחלוקת פנימית, מבוכה וחשש מלווים את הופעתם של ארבעת הפלשתינאים, האמורים להופיע בפאנל בן שלוש השעות של "נייטליין", שישודר היום מתיאטרון ירושלים. מן הצד הפלשתיני אמורים להשתתף בפאנל [illegible] ד"ר סרי נוסייבה, ראש [illegible], וחנא סניורה, עורך "אל־פג'ר". [illegible] הם יופיעו בזירה לצד בכירים ישראלים — חברי הכנסת חיים רמון, דדי צוקר, אהוד אולמרט ואליהו בן אלישר.

השתתפותם של הפלשתינאים בתוכנית מעוררת מחלוקת וחששות בקרב אנשי ציבור פלשתינאים, וקיימים להתנגד להופעה. כמו כן יש בקרב הפלשתינאים תחושה, כי אין זה הוגן שמול אישים ישראלים רשמיים, מופיעים אקדמאים, והאיזון היה נשמר טוב יותר, לו הופיעו אנשי אקדמיה משני הצדדים.

בורס פלשתינאי אמר ל"הארץ" כי לאחר רצח אבו־ג'יהאד, "קיים גם פחד של ממש". לדבריו, מערכת "נייטליין" הבטיחה למשתתפים לדאוג לאפשר להם להגיע להקלטה, גם במקרה של עוצר, וכל סיוע אפשרי במקרה שהופעתם במשרד תסכן אותם בצורה כלשהי.

הדיון העומד להיערך היום הוא שיאו של שבוע השידורים המיוחד של אי־בי־סי. כ־600 איש הוזמנו לצפות בהקלטה, ויש ביקוש גדול לכרטיסי ההזמנה, על אף שההקלטה מתחילה ב־6.30 בבוקר. אנשי "נייטליין" עמדו להביא לאולם ארבעה אוטובוסים של פלשתינאים מהשטחים, שלושה מהגדה ואחד מרצועת עזה.

ראיונות מתוכננים לשידור של מחר עם חוסיין ומובארק לא ייצאו אל הפועל ועתה מחפשים מרואיין שישלים את הראיון במקביל לפרס. בתוכנית האחרונה שתשודר מירושלים ביום ו' יובא ראיון עם ראש הממשלה, יצחק שמיר, שיוקלט בלשכתו מחר.

הוועד המנהל אישר אגרת הטלוויזיה — 174 ש"ח

לרדיו ברכב: 58 ש"ח ● קור דורש לא לשדר כרוזי אש"ף

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

בישיבתו הראשונה אתמול, אישר הוועד המנהל החדש את אגרת הרדיו והטלוויזיה לשנה הקרובה. אגרת הטלוויזיה תהיה 174 ש"ח, ואגרת הרדיו ברכב 58 ש"ח, אותם אפשר יהיה לפרוע ב־3 או 6 תשלומים. לצד האגרה העוגמת, שליטתה את הישיבה הראשונה, עלתה גם דרישתו של המשנה ליו"ר, שלמה קור (ליכוד), שתבע כי הרדיו והטלוויזיה לא ישדרו את כרוזי אש"ף המעודדים את האינתיפאדה.

הצעה זו, כלולה באיגרת לחברי מוסדות רשות השידור החדשים מהמחנה הלאומי, אותה הפיצה לימור ליבנת, מאנשי ההסברה של הליכוד, ובה דרישה להעלות את עניין הכרוזים, כהצעה ראשונה. הצעתו של קור, נתקלה בהתנגדותם של היו"ר, ח"כ אהרן הראל (מערך), ושל חבר הוועד אורי אורן (ליכוד).

אורן טען בתגובה, כי קודם לכל, על חברי הוועד המנהל להגדיר את גבולות סמכויותיהם. דווקא בגלל שאנו מנויים פוליטיים, חשוב שנדע מה מותר ומה אסור בתפקידנו, אמר. הראל הוסיף כי ישיבה מיוחדת של הוועד המנהל תוקדש לדיון בסמכויותיו. "אנחנו לא נבוא במקום מנכ"ל הרשות, הנהלת הרשות, מנהלי הרדיו והטלוויזיה, ולא נהפוך לעורכי הרשות", אמר הראל. "אנחנו צריכים להביא לכך, כי הרדיו והטלוויזיה ישדרו באופן אובייקטיבי והוגן ביותר, תוך הבאת פרשנות הכוללת את כלל הדעות הרווחות בציבור". המשנה, שלמה קור, השיב בכיבה: "רשות השידור תביא הרבה אור לטלוויזיה".

פרס ייפגש עם בוש ועם דוקאקיס בביקורו בארה"ב

מאת עקיבא אלדר

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס מתכוון להיפגש בשבוע הבא עם שני המועמדים המובילים בבחירות לנשיאות בארצות הברית, ג'ורג' בוש ומייקל דוקאקיס.

לפי שעה אין מגעים לקיום פגישה עם המתמודד השני על מועמדות הדמוקרטים, ג'סי ג'קסון, עד שיקבעו המנהיגים היהודים את עמדתם כלפיו. לפרס כבר נקבעה פגישה עם בוש במהלך ביקורו בוואשינגטון ועתה מתקיימים בירורים עם עוזריו של דוקאקיס בבוסטון לקבוע בלוח הזמנים העמוס שלו זמן פנוי לפגישה עם פרס. עדיין לא ברור אם דוקאקיס יהיה בוואשינגטון, ניו יורק או לוס אנג'לס — שם יבקר פרס — במועדים שבהם ישהה שר החוץ באותן ערים.

רגאטה ב־12 תשלומים ללא ריבית!

לאור ההצלחה המבצע נמשך

אתה יכול לנסוע בפיאט רגאטה חדשה גם אם יש לך רק 50% ממחירה. שלם 50% במזומן ואת היתרה שלם ב־12 תשלומים וללא ריבית:

רגאטה 85C - 1600 סמ"ק
רק -.14,497 ש"ח במזומן
והיתרה ב־12 תשלומים של 1208 ש"ח
סה"כ מחיר הרכב -.28,995 ש"ח כולל מע"מ.

רגאטה 85S - 1500 סמ"ק - אוטומטית
רק -.16,914 ש"ח במזומן
והיתרה ב־12 תשלומים של 1409 ש"ח
סה"כ מחיר הרכב -.33,828 ש"ח כולל מע"מ.

רגאטה 100S.i.e. - 1600 סמ"ק עם הזרקת דלק
רק -.16,999 ש"ח במזומן
והיתרה ב־12 תשלומים של 1416 ש"ח
סה"כ מחיר הרכב -.33,999 ש"ח כולל מע"מ.

ועוד דגמי רגאטה - כולם במבצע:
1300 סמ"ק: רגאטה 70S/70S/70C אוטומטית.
1600 סמ"ק: רגאטה 85S
סטיישן: רגאטה Weekend 70C - 1300 סמ"ק
רגאטה Weekend 100 S.i.e - 1600 סמ"ק עם הזרקת דלק.

FIAT

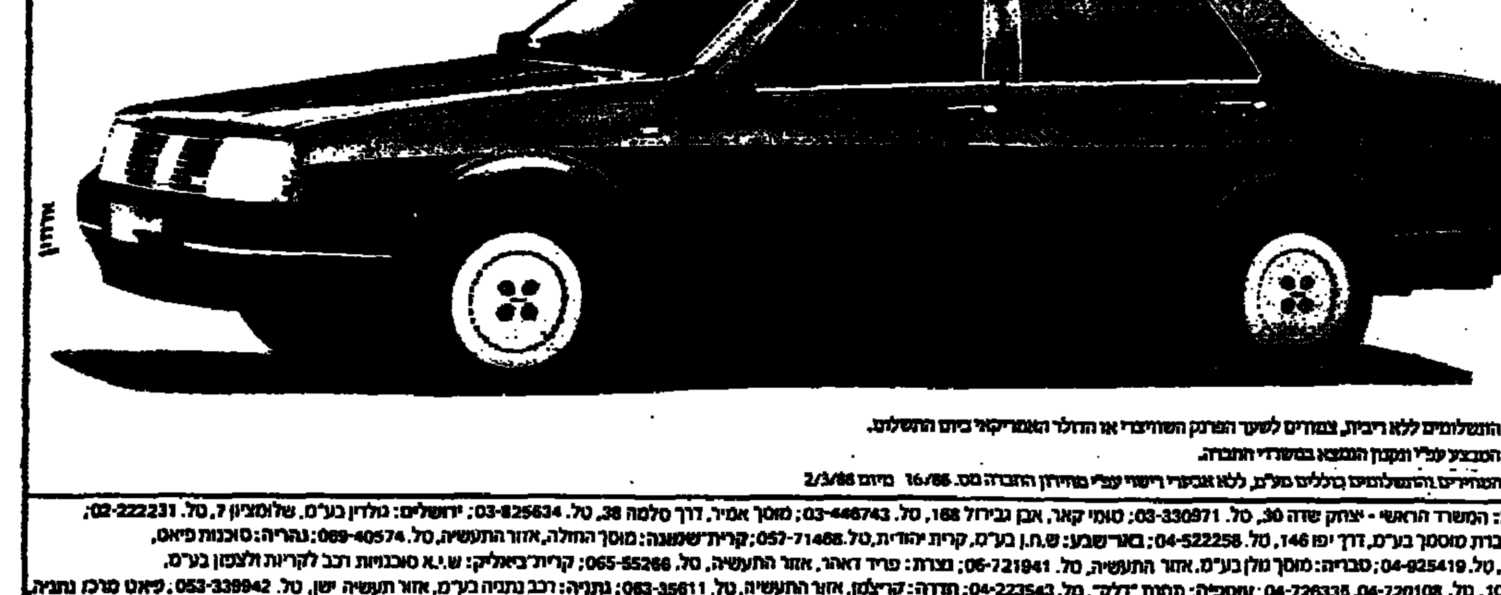

* התשלומים ללא ריבית, צמודים לשער הפרנק השוויצרי או הדולר האמריקאי ביום התשלום.
* המבצע עפ"י ומקנן הנמצא במשרדי החברה.
* המחירים והתשלומים כוללים מע"מ, ללא אגרת רישוי עפ"י מחירון החברה מס. 16/88 מיום 2/3/88

תל־אביב: המשרד הראשי - יצחק שדה 30, טל. 03-330971; סומי קאר, אבן גבירול 188, טל. 03-446743; מוסך אמיר, דרך סלמה 38, טל. 03-825634; ירושלים: גולדין בע"מ, שלומציון 7, טל. 02-222231; חיפה: חברת מוסכר בע"מ, דרך יפו 146, טל. 04-522258; באר־שבע: ש.ח.ן בע"מ, קרית יהודית, טל. 057-71468; קרית־שמונה: מוסך החולה, אזור התעשיה, טל. 069-40574; נהריה: סוכנות פיאט, הגעתון 2, טל. 04-925419; טבריה: מוסך גולן בע"מ, אזור התעשיה, טל. 06-721941; נצרת: פריד דאהר, אזור התעשיה, טל. 065-55266; קרית־ביאליק: ש.י.א סוכנויות רכב לקריות ולצפון בע"מ, דרך עכו 10, טל. 04-720108, 04-726335; עפולה: תחנת "דלק", טל. 04-223543; חדרה: קריצמן, אזור התעשיה, טל. 063-35611; נתניה: רכב נתניה בע"מ, אזור תעשיה ישן, טל. 053-339942; פיאט מרכז נתניה, ברקת 6, טל. 053-23010; פתח־תקוה: אלי שולחף, בר כוכבא 15, טל. 03-919937; רמת־גן: רכב רמת־גן, ז'בוטינסקי 30, טל. 03-739736; רחובות: בוקסר את לרנר בע"מ, הרצל 208, טל. 08-471789; אשדוד: מוסך עיר בע"מ, אזור התעשיה, טל. 055-22125; אשקלון: אוטו אשקלון בע"מ, צה"ל, אזור התעשיה, טל. 051-29191; קרית גת: אוטו גת בע"מ, אזור התעשיה, טל. 051-887870; עזה: מוחמד גזאל, עמראל מוכתר, טל. 051-880718; אילת: מוסך המפרץ, אזור התעשיה, טל. 059-78510.

אלדן
בהילוך אחד קדימה
מבצע אביב
מ־475$
לחודש כולל ביטוח
eldan RENT-A-CAR
אלדן השכרת רכב
נסה אותנו קודם
ירושלים 02-699093 | תל־אביב 03-203366
אשקלון 051-22724 | חיפה 04-380638
נתניה 053-616982 | הרצליה 052-552692
באר־שבע 057-430344 | טבריה 06-792244
נ.ת. לוד 03-9721027/8 | אילת 059-74027

הודעה לקבלנים ובונים

הגיע משלוח עץ לבן מבילורוסיה
מתוצרת מנסרה מפורסמת
המוכרת היטב בארץ

לפרטים נוספים ניתן לפנות בכתב: ת.ד. 36092 ת"א
בטלפון: 03-224370 / 03-237144 61 160

صورة عن الأصل

זוכה עיתונאי שהואשם בפירסום תמונה בתחבולה

בית־המשפט מתח ביקורת על פרקליט מחוז ת"א על הגשת האישום

מאת צבי הראל
כתב "הארץ" בבית המשפט

בית־משפט השלום בתל־אביב זיכה אתמול מכל אשמה את כתב "חדשות", יוסי ורטר, שהואשם בעבירות של פירסום תמונה בעיתון בתחבולה, בפגיעה בפרטיות ובעבירות נוספות.

השופטת אסתר קובו מתחה ביקורת על פרקליט מחוז תל־אביב, עו"ד אהרון שדה, על שהגיש את כתב־האישום.

ורטר פירסם בנובמבר 1984 כתבה על דיון במשפטו של עו"ד אלכסנדר קוסטין. בכתבה הופיעה תמונה בה נראה קוסטין בחברת עדת התביעה בלה רדיאנו. התובע, פרקליט מחוז תל־אביב עו"ד שדה, טען כי הנאשם השיג את התמונה שלא כחוק, על־ידי שימוש בתחבולה — ועצם פירסומה נועד לבזות, להשפיל ולהתריע את עדת התביעה רדיאנו כדי שתעיד נגד קוסטין. העיתונאי הואשם בארבע עבירות, ביניהן קבלת דבר בתחבולה ופגיעה בפרטיות.

כתב־האישום הוגש לפני כשנתיים וחצי, והוא נדון בשמונה ישיבות. השופטת קובו אימצה את טענותיו של הסניגור, עו"ד מיכי מוזר, שטען כי הנאשם השיג את התמונה בדרך לגיטימית, לא נקט בתחבולה, ופירסום הכתבה והתמונה היו דיווח אמיתי על מה שאירע בדיון המשפטי שנגע לנושא הכתבה.

בפרק נוגע לביקורת על פרקליט מחוז תל־אביב קבעה השופטת כי תוצאות החקירה המשטרתית, שהיינו על־פי תלונתו של הפרקליט שדה, שללו את הילכותיו — אבל למרות זאת הגיש כתב־אישום. השופטת כתבה כי היא תמהה על התנהגותו של שדה בעניין זה.

מפקח בחברת אבטחה בחיפה נמצא מת בירייה בבת־גלים

לא סבל מדיכאון או מצוקה כספית, ונסיבות מותו לוטות בערפל, אך משפחתו טוענת: התאבד

(ע). גופתו של מפקח בחברת אבטחה, ישראל מגן (54), נמצאה לחוף ימה של שכונת בת־גלים בחיפה, כשהוא שרוע על גבו ופצע ירייה בקרקפתו.

באיכוח משטרת מרחב חיפה, רב־פקד אבי מינקובסקי, פנה אתמול לבית־המשפט בבקשה למנות שר־פה־חוקר לנסיבות מותו של האיש — שנגרם, לטענת המשטרה, שלא באורח טבעי.

מינקובסקי טען, כי גופתו של מגן נתגלתה שלשום בבוקר בחוף הים בבת־גלים, כשלידה אקדח תופי. מחקירה עולה, שהאיש שימש מפקח בחברת אבטחה אזרחית, אולם לא היה מורשה לשאת נשק. מגן לא סבל ממחלה, דיכאון, או מצוקה כספית, ונסיבות מותו לוטות בערפל.

בני משפחתו של המנוח התנגדו לנתיחת הגופה ולכל חקירה בנסיבות המוות, וטענו כי הנסיבות מצביעות על התאבדות. לטענתם, נפרד המנוח מחבריו יום קודם לאסון, ואמר להם: "ביום שני אני לא אהיה". כמרכן הודיע במקום עבודתו על סיומה. "שום דבר לא יחזיר אותו לחיים", אמר בנו.

השופט רפאל חרסונסקי דחה את בקשת המשטרה וקבע כי הנסיבות מצביעות על התאבדות.

חייל צה"ל התאבד

(ע). גופתו של חייל צה"ל, רן שהם (19) מחדרה, התגלתה שלשום בפרדסי חדרה.

החייל, שירה בראשו בנשקו האישי, השאיר מכתב בו ציין שלא יכול היה להתגבר על מותו של חברו הטוב, חייל צה"ל שנהרג לא מכבר. לפיכך, החליט לשים קץ לחייו.

גופתו התגלתה באקראי על־ידי עובר אורח. במשטרה מציינים כי מת ימים מספר קודם לכן. בני משפחתו לא הגישו תלונה למשטרה על היעדרותו, ולפיכך לא נערכו אחריו חיפושים.

האינתיפאדה:

"להיות עם ככל העמים, אדון לגורלו בארצו־מולדתו..."

התקוממות העם הפלסטיני בשטחים הכבושים קברה את כל תוכניות־השווא לפתרון הבעיה הפלסטינית. לא עוד 'אוטונומיה', לא עוד 'אופציה ירדנית'; אין 'פלסטינים אותנטיים' ואין 'הנהגה חילופית'.

העם הפלסטיני נאבק למען חירותו ועצמאותו. להיות עם ככל העמים, אדון לגורלו בארצו־מולדתו.

מישטר הדמים שמנהיגה ישראל בשטחים הכבושים כבר הפיל בחודשים האחרונים קורבנות לרוב: כ־250 הרוגים ואין־ספור פצועים; אלפים נתונים במ־חנות־הסגר ומאות אלפים שרויים מעת לעת בעוצר ובסגר; גירושים ופיצוצי בתים, עונשים קולקטיביים וסנקציות כלכליות הפכו לעניין שבשיגרה.

ישראל הרשמית מנהלת מלחמת־חורמה נגד העם הפלסטיני והיא נוקטת בכל האמצעים של טירור ממלכתי — החל מפגיעה קטלנית באזרחים לא־חמושים, עבור דרך הפצצות מחנות־פליטים מן האוויר וכלה בהפעלת חוליות־רצח הרחק מזירת המאבק העיקרית. כמו־עזר משמשים מתנחלים־מאיימים, הפועלים כמחתרת־טירור גלויה.

אנו תומכים במאבקו של העם הפלסטיני לחירות ולעצמאות ומחזקים את ידי כל הישראלים — אירגונים, תנועות, קבוצות ובודדים — המביעים קול של מחאה, גינוי והתנגדות למדיניות הכיבוש והדיכוי.

אנו סבורים, כי המשך המלחמה נגד העם הפלסטיני וההתכחשות העיקבית והשיטתית לזכויות הלאומיות והאנושיות של בני העם הזה מסכנות גם את העם בישראל ומאיימות על עתידו.

אנו — יהודים וערבים, ערבים ויהודים — עשינו יד אחת, כדי לחלץ את שני עמי הארץ ממעגל הדמים שבו הם מצויים, וכדי לפתור בדרכי־שלום את הסיכסוך הישראלי־פלסטיני, המפיל חללים לרוב.

איננו באמונתנו, שאין עם אחד יכול להבטיח את עתידו על חשבון אלותו, אנו נאבקים למען:

- **הכרה ישראלית בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני;**
- **הכרה ישראלית באש"ף, כמנהיגותו החוקית והבלבדית של העם הפלסטיני;**
- **נכונות ישראלית להשתתף בוועידת־שלום בינלאומית בצוותא עם חמש החברות הקבועות במועצת־הביטחון, המדינות הנוגעות לסיכסוך באיזורנו ואש"ף.**

זוהי אופציית השלום היחידה העומדת על סדר־היום האיזורי והבינלאומי; זוהי הדרך היחידה להשגת שלום ישראלי־פלסטיני יציב וצודק.

השלום הישראלי־פלסטיני — המבוסס על קיומן של שתי מדינות: מדינת־ישראל ומדינת־פלסטין — לא רק שיחלץ את שני עמינו מסבל ומייסורים, אלא גם יפתח בפניהם אופקים חדשים של פריחה תרבותית ומדעית וקידמה חברתית וכלכלית, העשויות להשפיע אך טוב על כל עמי האיזור.

הרשימה המתקדמת לשלום
ההנהלה המשותפת

הוועידה הראשונה
של
הרשימה המתקדמת לשלום
נצרת — 29־30 באפריל 1988

צעירות וצעירים, חברות וחברים, אוהדות ואוהדים שעדיין לא קיבלו את ההזמנות ואת סדר־היום מתבקשים לפנות למשרד הרשימה בתל־אביב: טלפון 03—659474, כל יום בין השעות 10.00—ל־13.00. אנא, פנו בהקדם, כדי להסדיר מועדי הסעה ומקומות לינה.

המען להתקשרות: 03—659474; ת.ד. 31109 תל־אביב

מג"ד בגבעתי וגשש בדואי נהרגו

(סוף מעמוד 1)

המג"ד עוד הצליח לצעוק להסתער על המחבלים, כאשר מטווח קצר ירו המחבלים במפקד הגדוד ובחיילים האחרים, ופצעו בארבעה מהם". כך מתאר קצין צה"ל את ההסתערות על המחבלים.

תחילה התגלו שתי גופות של מחבלים, וכולם חשבו כי המחבל השלישי ברח, אך לאחר סריקות נוספות התברר כי הוא הסתתר בתוך הצמחייה העבותה. ברשות המחבלים התגלו רובי קלצ'ניקוב, עשרות רי־מונים וטילי לאו. לפי נתיב החדירה ולפי כמות אמצעי הלחימה שהיו ברשותם, נראה כי התכוונו להגיע לשטח ישראל למטרות פיגוע מיקוח.

המחבלים יצאו מהגיזרה המזרחית של לבנון. הם היו צעירים, כבני 25 עד 30, ולבשו מדי זית ונעלו נעלי פלאריים. הם השתייכו לחזית הדמוקרטית של נאיף חוואתמה. אין זו הפעם הראשונה שמחבלים מנסים לחדור לשטח ישראל באזור זה, שהוא קשה מאוד לתנועה אבל קל מאוד להסתתר בו.

החובש יורם סלקמן, שנלווה לכוח הסורק, היה הראשון שהגיע אל הנפגעים: "מכל עבר ירו עלינו, אבל החיילים שהיו בקו הראשון הסתערו והרגו את המחבלים. פעלנו תחת אש כדי לסייע לנפגעים. בדקתי וטיפלתי בתחילה בגשש. הוא נפגע ברגלו. הבנתי מיד שלגבי הנפגעים האחרים אין מה לעשות יותר", סיפר. "הגדוד איבד את המפקד הטוב ביותר שהיה לו והדבר קשה לעיכול". הוא ציין כי אחד ההיתקלויות היה סבוך ביותר. "לא ראינו מטר, האש הפתיעה אותנו. מפקד הגדוד צעק 'קדימה, הסתערו' ונפל. את מקומו מילא מפקד הפלוגה, שגם פיקד על המשך הסריקות. טיפלתי בגשש שנפגע מרסיס. לאחר מכן רצתי למג"ד שהיה שותת דם. לא ראיתי את מקום הפציעה ובדקתי דופק ונשימה. ראיתי שאין הרבה מה לעשות. אחר־מכן גררתי אותו למטה ואז קרא לי הגשש לטפל בחייל ובגשש נוסף שנפגעו בקרב".

פלד: קיץ חם בגבול הצפון

למקום הגיעו הרמטכ"ל רב־אלוף דן שומרון, אלוף פיקוד הצפון יוסי פלד וקציני צה"ל בכירים. אחר הצהריים ביקר באזור שר הביטחון יצחק רבין, שהיה נרגש ביותר לאחר שבתקופה האחרונה היה בקשר הדוק עם סא"ל אריק.

האלוף פלד אמר כי אין ספק שב־חודשים האחרונים יש התגברות במספר חוליות החדור שנכנסות לשטח ישראל למטרות פיגוע. "גבול הצפון הוא נתיב אחד גדול לכל המחבלים. היעד שלהם לפגוע בנשים ובילדים", אמר פלד.

מפקד עוצבה בגבול הצפון, תת־אלוף י., אמר כי הקצינים והחיילים המשרתים בגבול הצפון יודעים כי הם שצריכים לעבור את מגע האש הראשון עם המחבלים, ולא האזרחים בגבול הצפון.

הפצועים בצפת וברמב"ם

יחיה פה, כתב "הארץ" בחיפה, מוסר כי מצבו של החייל שנפצע אתמול בביטנו בהיתקלות, המאושפז בבית החולים רמב"ם בחיפה, הוגדר אתמול כקשה אך יציב.

החייל הובא לבית החולים בשעות הבוקר במסוק ואושפז במחלקה לטיפול נמרץ. הוא סובל מפציעה בחזה, ומהנהלת בית החולים נמסר כי בתוך יום־יומיים הוא יועבר למחלקה לכירורגית החזה.

(עז). בבית החולים הממשלתי בצפת אושפז הגשש הפצוע, שנפגע מרסיס ברגלו. מצבו הוגדר קל מאוד. הוא מאושפז במחלקה האורתופדית.

"המחדל המשטרתי"

(סוף מעמוד 1)

משטרתי, לאורך קילומטרים רבים, לבלום את מכונית הרנו עם המחבלים.

בתחקירים שהיו לאחר האירוע, התברר כי באחד מכלי הנשק — תת מקלע עוזי — שבו ירו השוטרים בעת המירדף אחרי המחבלים אירע מעצור, כנראה בגלל כדור עקר. השוטרים לא הספיקו לירות הרבה בעוזי הזה, אך ירו לעבר מכונית הרנו עם המחבלים בכלי נשק אחרים, בין השאר, ברובה קרבין של מתנדב המשמר האזרחי שהיה ברשותו. הטווח ועוצמת הירי של הקרבין גדולים יותר משל העוזי. לאחר האירוע נבדקו העוזי והתחמושת שלו, והתברר כי הנשק היה תקין וכי המעצור בו היה מקרי. העוזי נוסה במשטרה לאחר האירוע והיה תקין. במכונית הרנו שבה היו המחבלים התגלו, לאחר שנבלמה, פגיעות קליעים של השוטרים שירו עליהם — אם כי בקצב לא מספיק לדעת גורמים שונים, לדרוש המול לא נפגע איש מהמחבלים במכונית.

גורמים מקצועיים מציינים כי מעצור בכלי נשק אוטומטי כמו עוזי הוא דבר שכיח, גם בכלי נשק המתוחזקים ומתופעלים היטב. בי־מים האחרונים הפעילה המשטרה לחצים על הצנזורה לשחרר את פרסום הפרטים בנושא, לאחר שהפרשה צברה תאוצה מלאכותית בכלי התקשורת ואצל חברי כנסת אחדים ובראשם מרדכי וירשובסקי. כל הנתונים על פעולת המשטרה הובאו נבדקו והועלו על הכתב בדו"ח שהכינו המשטרה וצה"ל.

השוטרים שבהם מדובר הם קצין בדרגת פקד המשרת במשמר האזרחי בתחנת דימונה, ושני שוטרים המשרתים במרחב הנגב.

דיון סגור ב"מחדל"

בישיבה סגורה של ועדת הפנים וועדת ביקורת המדינה שהתכנסה לדון בדו"ח אברהם ארן אבל גלשה לעניינים אחרים, מסר אתמול מפכ"ל המשטרה, דוד קראוס, כי בעת התקיפה עלה בידי המכונית הבהובה בידי המחבלים לחמוק מן המחסום הראשון שהקימו השוטרים. אחד עסק אותה שעה בהקמתו. אחד פתח באש והחטיא. אבל אחר נתגלה חסם בכלי הנשק, אבל לאחר מכן ירה בו 500 כדורים ללא תקלה.

קראוס אמר כי הנושא נבחן בכמה דרגות, והופקו לקחים. שר המשטרה, חיים בר־לב (מערך) העיר כי מגוחך לראות תקלה בזאת כ"מחדל ביטחוני". אך הח"כים מרדכי וירשובסקי והרן כהן מרצ אינם רואים סיבה שתצדיק את הסתרת המידע מן הציבור בעיקר לאור שתוקנו הליקויים.

"חדשות" הגיש בג"ץ

(עז). עם הסרת החיסיון הותרה לפירסום פרטים שנכללו בעתירה לבג"ץ של העיתון "חדשות", שהו־גשה באמצעות עוה"ד שלמה ליב־ליך ומיכי מוזר, נגד הצנזור הצבאי הראשי. העיתון ביקש צו על תנאי, שיורה לצנזור הראשי לנמק מדוע לא יאשר פירסום שתי כתבות של הכתב רן גפן המתייחסות לפרשה זו. השופט גבריאל בך הוציא צו על תנאי המורה לצנזור הצבאי הראשי לנמק זאת תוך 8 ימים.

פרשנות: מטרת הפיגוע

(סוף מעמוד 1)

המתקוממים בשטחים והוא התגבר באחרונה כאשר הוצגו סימנים כי האינתיפאדה מאבדת מתנופתה.

מיתקפה זו נהדפה עד כה באבי־רות כבדות לפלשתינאים, אך לפחות חמש עד שש חוליות הצליחו להוצת בשבועות האחרונים את רצועת הביטחון, שבה שולט צה"ל בסיוע צד"ל, להגיע לגדר המערכת שעל גבול ישראל, ובמקרים מסוי־מים לפרוץ אותה. בכל המקרים הללו לא הרחיקו החוליות ונבלמו על־ידי צה"ל בטרם חדרו לישובים.

בכמה מהמקרים נגרמו לצה"ל אבידות כאשר ההיתקלות התנהלה לא הרחק ממקום הפירצה בגדר. האימרה שנפוצה באחרונה כי השרות בגבול לבנון הוא "בית הבראה", לעומת הלחץ שבו עומדים חיילי צה"ל בשטחים מול מתקומ־מים אזרחיים — התגלתה גם אתמול כמוטעית.

38 חיילי צה"ל נהרגו בהגנת הגבול הצפוני מאז הנסיגה מלבנון, אך אף לא אזרח ישראלי קיפח חייו בתקריות מהצפון. בין הנפגעים בולט מספר המפקדים וכן מספרם של הגששים הבדואים. בנוסף לחו־ליות שנסלו ליד גדר הביטחון הוסלו בשבועות אלה עד כעשר חו־ליות של מחבלים ברצועת הביטחון, בדרכן לגבול הישראלי. חוליות אחרות נפגעו מבפנים לרצועת הביט־חון, כולל על־ידי מסוקי חיל האוויר, כאשר היו בשלבי הכנה למבצעים בשטח ישראל.

המאמץ האופנסיבי מתרכז בעיקר בגבול לבנון ביבשה, אך גם מכיוון הים. מלבד בגבול הצפון עושים ארגוני הפלשתינים מאמץ לחדור לשטח ישראל מגבול מצרים ומגבול ירדן. כמעט כל הארגונים עושים מאמצים לרכוש כלי טיס שונים, במטרה לחקות את ארגונו של ג'יבריל, שאחד מאנשיו חדר למחנה צבאי בגליל בגלישון, והרג שישה חיילים.

הפלשתינאים מצליחים לרכז באחרונה מאמצים צבאיים רבים יותר בלבנון, לאחר שארגון אמל הסיר את המצור מעל מחנות הפלי־טים, כולל אלה שבדרום־לבנון.

בלכת העובדה שהאופוזיציה הפלשתינית מתנהלת לאחר שאמל הצליח לחסל באחרונה את המעוזים המבצעיים של ארגון חיזבאללה בדרום־לבנון. קודם לכן ניכר כי חיז־באללה משנה את טריטוריתו ומוכן לצרף את אנשיו לפלשתינאים גם להתקפות בתוך שטח ישראל. אמל מנע זאת בעד חיזבאללה, אך לא כן המנע כי הגיע להכנות את הפלשתי־נאים, שכל שר יעקובן מתנגדות על ישראל משטח שבו יש כפרים שיעיים, ויצמצמו בתביעות רצונם הביטחון לשטח ישראל — אבל כמעשיהם.

סעודיה

(סוף מעמוד 1)

התורה והכלי רכב משוריינים. למכתב זה, שנשלח לשר החוץ שולץ, קדם מכתב דומה מטעמם של 58 סנאטורים.

שולץ דרש מהסעודים להרשות למומחים אמריקאיים לבחון את הטילים הסיניים, אך המלך פאהד דחה את הבקשה חד־משמעית. הממשל הבהיר לסעודיה לפיכך כי לא יוכל להעביר את עסקת הנשק בקונגרס — עסקה שסוכמה עוד בשנת 1981 — אם לא תסכים סעודיה להתחייב על האמנה לפיקוח על נשק גרעיני משנת 1968 כדי "להרגיע את ארה"ב וישראל שאין סעודיה מתכוונת להשתמש בטילים הסיניים בכלי נשק גרעיניים". נראה כי להחלטה לנתק את הקשרים עם איראן אין קשר לעסקה זו והיא נובעת מן התקפות האיראניות האחרונות על מכליות סעודיות.

המפקד הטוב ביותר

(סוף מעמוד 1)

ואשתו יהודית מהנגר השני את רגשותיו הנרגשות. לאחר הטקס הוא אמר: "בסך הכל אנחנו עושים את העבודה. הכוח שלנו עשה מה שהיה נדרש לעשות".

אריב הותיר שני בנים — אסף בן 4 ואלעד בן שנתיים. הוריו מתגוררים בהוד השרון בשכונת גיל עמל. הוא הבן החמישי מתוך שבעה ילדים. הוא למד בבית הספר כפר יצחק במגדיאל ובבית הספר התיכון מוסינזון בכפר־סבא.

הוא התגייס לצה"ל במסגרת הנח"ל ולאחר שסיים קורס קצינים עשה כמדריך בבסיס הדרכה לקצינים. לאחר מכן הוא שירת בגד־וד חיל רגלים, וכסגן מפקד גדוד בגבעתי. לפני כשנתיים יצא ללימו־דים בבית הספר לפיקוד ומטה של צה"ל, ובמסגרת זו סיים את לימודיו לתואר ראשון, בהיסטוריה, באוניבר־סיטת תל־אביב.

כששב לשירות פעיל היה קצין אג"ם ולא מכבר מונה כמפקד גדוד בגבעתי בגבול הצפון. אחיו משרת כאל"מ בשטחים. אח נוסף הוא רס"ר בנגמים והצעיר בבני המשפחה השתחרר לא מכבר משירות סדיר בצה"ל.

הלווייתו תצא היום ב־15:30 מבית הוריו בהוד השרון, ותגיע לבית עלמין במגדיאל בשעה 15:45.

רמזי זחש, בן ה־27, נולד ב־1961 ביערה, שהוא מושב משותף ליהודים ולבדואים. את לי־מודיו החל בגן במושב, ולאחר מכן למד בבית הספר היסודי בבצת. מש־סיים לימודיו עבר ללמוד בקיבוץ אילון. הוא התנדב לשירות בצה"ל ושימש כגשש בחטיבת גבעתי. רמזי, שהיה רווק, עזב את ביתו לפני תשעה ימים. הוא הגיע למושב ב־10 באפריל, לאחר שקיבל חו־פשה מיוחדת למשך שבוע, בשל מות דודו.

הניח אם וארבעה אחים, ששניים מהם משרתים בכוחות הביטחון, האחד במשמר הגבול והשני כגשש בצה"ל. שני אחיו האחרים שירתו אף הם בצבא.

הלווייתו תיערך בשעה 15:00 בבית הקברות ביערה.

לדוקאקיס יתרון גדול על ג'קסון בבחירות בפנסילבניה

פילדלפיה (ע"ח). למייקל דו־קאקיס יתרון בולט בבחירות המוקדמות לנשיאות ארה"ב מט־עם המפלגה הדמוקרטית בפנסילווניה.

סקר דעת־קהל שפורסם ע"י תחנת טלוויזיה ציין כי דוקאקיס יקבל 57% מכלל קולות הדמוק־רטים, ואילו ג'קסון יזכה ב־31%. בפילדלפיה, בעלת אוכ־לוסיה שחורה גדולה, מקדים הכומר הבפטיסטי בן ה־46 את מושל מסצ'וסטס בן ה־54, ויחסי הכוחות בין שני המועמ־דים הם 33:57 לטובת ג'קסון.

אם אכן יזכה דוקאקיס בבחירות המוקדמות בפנסילווניה, כפי שמצפים, יחוזק מעמדו כמועמד מועדף מטעם הדמוקרטים בבחירות לנשיאות.

הושעו תעודות העיתונאי

(סוף מעמוד 1)

כשליח עיתונו בארץ מזה שנתיים, ולפני כן היה כתב העיתון בדרום אפריקה. לטענתו, לא ראה כל בעיה מיוחדת בפרסום הדברים בוואשינג־טון פוסט ביחוד לאחר שכבר פורסמו סיפורים רבים בנושא גם בעיתונות הישראלית, ולא חשב שזהו עדיין נושא אסור.

ראש איגוד הכתבים הזרים בישראל, איש הטיים רוברט סלייטר, סרב להגיב אתמול על הפרשה. זאת, מכיוון שהיום נערכת הפגישה השנתית של איגוד הכתבים הזרים, ואין הוא רוצה לפגוע בהחל־טות שיתקבלו שם, בפרסום תגובות מראש. גורם ממשלתי, שהיה מן השותפים לדיון בצעדים נגד הכתבים, אמר ל"הארץ", כי הכתבים הזרים והמתקוממים עתה, היו בין ראשי המתלוננים נגד עמיתיהם אצלנו, בטענה כי אין זה הוגן שתיפגע דווקא עבודתם של אלו המקפידים לשמור על החוק. לדבריו, שני הכתבים עברו עבירה חמורה ביותר; ולכן לא ייפלא שננקטו נגדם צעדים האמורים להמחיש את החומרה בה רואה ישראל את הדברים.

מדינת ישראל
משרד הפנים

חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט - 1969

הודעה בדבר
הצגת רשימות הבוחרים לכנסת לשנת
פנקס הבוחרים התשמ"ח/התשמ"ט - 1988/1989

בהתאם לסעיף 35 לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט - 1969, מתפרסמת בזה הודעה על ימי ההצגה של רשימות הבוחרים לכנסת לשנת הפנקס האמורה, מקומות ההצגה ושעותיה.

1. רישום בפנקס הבוחרים לכנסת. כאמור בסעיף 2 לחוק לא תהא זכות להצביע בבחירות לכנסת אלא למי שרשום בפנקס הבוחרים. דין זה חל גם לגבי רשויות מקומיות.
2. הצגת פנקס הבוחרים לעיון הציבור. כדי לאפשר לכל אדם לבדוק אם הוא עצמו או אדם אחר רשום באופן נכון בפנקס הבוחרים קובע סעיף 33 לחוק שכל שנה יוצגו רשימות הבוחרים לעיון הציבור בכל הישובים.
3. תקופת ההצגה ושעותיה - השנה יוצגו רשימות הבוחרים החל מיום י"ז באייר התשמ"ח (4.5.88) עד כ"ז באייר התשמ"ח (13.5.88) ועד בכלל, בהתחשב עם הדרישות הדתיות לשמירת ימי מנוחה. מקומות ההצגה ושעותיה נקבעו לפי סעיף 34 לחוק.
בהתאם לסעיף 36 לחוק יוצגו בכל מקום הצגה שבישוב כל רשימות הבוחרים בהן רשומים תושבי אותו ישוב, ורשימות אלה בלבד.
4. הגשת בקשות ערר ועירעורים. כל אדם הרואה את עצמו מקופח בגלל אי רישום או רישום בלתי נכון של שמו ברשימה כזו, רשאי להגיש, בהתאם לסעיף 40 לחוק, בקשה/ערר לשר הפנים באמצעות לשכת מרשם האוכלוסין שבקרבת מקום מגוריו. בקשה/ערר אפשר להגיש לא יאוחר מיום ז' בסיון התשמ"ח (23.5.88) על גבי טופס מיוחד שניתן להשיג במקום ההצגה או בלשכת מרשם התושבים. בעת ההגשה יש להציג את תעודת הזהות של המבקש/העורר.
כל מי שהגיש בקשה/ערר כאמור, אולם לא קיבל תשובה על כך עד ליום א' בתמוז התשמ"ח (16.6.88) או קיבל תשובה, אולם היא אינה מספקת אותו, רשאי להגיש עירעור לבית המשפט עד ליום י"א בתמוז התשמ"ח (26.6.88). עירעור כזה, פטור מאגרה, יוגש על גבי טופס מיוחד שאפשר להשיג במזכירות של כל בית משפט שלום או מחוזי.
5. הצגת רשימות בוחרים משלימות לתושבי הרשויות המקומיות מחוסרי אזרחות ישראלית. בהתאם לסעיף 16 (א) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1965, יוצגו יחד עם רשימות הבוחרים לכנסת גם רשימות בוחרים משלימות (נספחים) המכילות את שמות התושבים שאינם אזרחי ישראל. ברשות מקומית שאין בה נספח, תוצג הודעה על כך. כל האמור בפסקה 4 בקשר להגשת עררים/עירעורים חל גם לגבי הרישום או אי רישום בנספחים.
6. מקומות ההצגה. אלה מקומות ההצגה ושעותיה לפי קבוצות ישובים:

מקומות ההצגה

בכל לשכת מרשם אוכלוסין אזורית ונפתית של משרד הפנים מוצגים פנקסי הבוחרים של כל הרשויות המקומיות שבטיפולה של אותה נפה.
בכל רשות מקומית תתקיים ההצגה במשרדי העירייה או המועצה המקומית.
שעות ההצגה: במשך כל התקופה הנזכרת בפסקה 3 לעיל תתקיים ההצגה בשעות העבודה הרגילות הנהוגות במשרדים בהם יוצגו רשימות הבוחרים.

קבוצת ישובים "א" רשויות מקומיות

נוסף להצגה כנ"ל תהיה ההצגה גם במקומות נוספים כמפורט להלן לפי סדר הא'-ב' של שמות הרשויות המקומיות.

עיריית ירושלים:
לשכת המודיעין של העירייה, רח' יפו 17
מחלקת המים של העירייה, רח' יפו 212, בית "אלה"
בנין העירייה, רח' דימיטריוס הקדוש, הטור לשפ"ע
עיריית אשדוד:
משרדי העירייה, לשכת המודיעין, מרכז מסחרי ב'
משרדי העירייה, לשכת המודיעין, מרכז מסחרי ד'
מתנ"ס, בי"ס לבנון, רובע ו'
עיריית אשקלון:
משרדי העירייה, לשכת המודיעין
משרדי אפרידר, לשכת המודיעין
שכונת שמשון, סניף מנהל סוציאלית, צריף 413
עיריית באר שבע:
לשכה לפניות הציבור, רח' הרצל
לשכת המודיעין, בית העירייה, רח' הנשיאים
מתנ"ס, שכונה ד'
עיריית בני ברק:
כנר המלך 11, משרדי העירייה
רח' השומר, תחנת מכבי אש
רח' עוזיאל, בי"ס עציון, של מרכז בעלי המלאכה
עיריית בת ים:
בית העירייה, רח' נורדאו 17
משרדי יחידת הפקוח, רח' ויצמן 5 א'
בי"ס התחייה, רח' הגפן 7, רמת יוסף
עיריית גבעתיים:
רח' סירקין, בית העירייה, לשכת המודיעין
רח' מנדה 10, סוכנות הדואר
עיריית הרצליה:
משרדי העירייה, רח' הנדיב 2 (בנין ראשי)
רח' העבודה 14 משרדי העירייה (סניף)
רח' הסוכנות, משרדי העירייה (סניף)
עיריית חדרה:
במשרדי העירייה, רח' הלל יפה
בי"ס קפלן, שכון בית אליעזר
גבעת אולגה - בי"ס אורלוף
עיריית חיפה:
בבית העירייה, רח' חסן שוקרי
המרכז הקהילתי, בית רוטשילד, מרכז הכרמל 14
בית "אבא קפלן" שער העליה
בית "אבא חושי" נווה שאנן
[illegible]
עיריית טבריה:
במזכירות העירייה
טבריה עילית - במשרדי הנהלת קטע יד שכון ג'
מעלות תרשיחא:
במשרדי המועצה מעלות
גן ילדים בבית מעון האור תרשיחא
עיריית נתניה:
רח' הרצל משרדי העירייה
שכון דורה בי"ס סיני
שכון דיור לעולה - ביה"ס
קרית צנז - בי"ס ממ"ד
שכון הוותיקים - בי"ס אלומות
עיריית עפולה:
במשרדי העירייה
עפולה עילית - ביה"ס הממלכתי אלומות
עיריית עכו:
במשרדי העירייה (במזכירות)
בי"ס ביאליק (עכו צפון)
בי"ס רמב"ם (שיכונים)
עיריית פתח תקוה:
במזכירות העירייה
מעברת עמישב - בי"ס ממלכתי
בית יד לבנים
עיריית צפת:
במשרדי העירייה (במזכירות)
בבית התרבות שכון כנען
עיריית ראשון לציון:
לשכת המודיעין העירונית, רח' רוטשילד 24
משרדי העירייה, רמת אליהו, שכון מזרח רח' עליה
עיריית רחובות:
במזכירות העירייה
בבי"ס ממלכתי כפר זרעונה
בבי"ס ממלכתי רח' שעריים
עיריית רמלה:
במשרדי העירייה
בבי"ס ממלכתי שרת - שכון ג'ווארה
עיריית רמת גן:
רח' ביאליק 35, משרדי העירייה
רח' הרה, פנת רח' התקוה, בי"ס ממלכתי הגבעה
בנין הספריה המרכזית, רח' גבעת ציון 16
משרדי המוסד לשרותים חברתיים - רח' אצל 2
עיריית תל-אביב - יפו
בנין העירייה - ככר מלכי ישראל
מנהל השכונה - בורוכוב 19
מנהל השכונה - קהילת וינה 22, הדר יוסף
מנהל השכונה - עולי הגרדום 46, רמת החייל
מנהל השכונה - רח' האוסטרים 1 רמת ישראל (מרכז קהילתי)
מנהל השכונה - רח' ישראל מסלנט 27, של שפירא (מרכז קהילתי)
מנהל השכונה יפו [illegible]

בכל הישובים הנמצאים בתחומי המועצות האזוריות או בטבלה תיערך ההצגה במשרדי הועד המקומי או במזכירות שבכל ישוב וישוב.

קבוצת ישובים "ב" (ישובים חסרי מעמד מוניציפאלי)

שעות ההצגה - במשך כל תקופת ההצגה יוצגו רשימות הבוחרים בין השעות 4 אחה"צ ל-7 בערב.
מקומות ההצגה - בכל ישוב ומוסד במזכירות הישוב או במשרד המוסד. ביתר המקומות יוצגו רשימות הבוחרים כמפורט להלן (לפי סדר הא'-ב' של שמות המקומות):

אבו גלאל - בבית הספר רהט ג'
אבו גוייעד - בבית הספר אבן סינה בערוער
אבו טריגאן - בבית ספר יסודי ג' תל-שבע
אבו עמרה - בבית ספר יסודי ב' תל-שבע
אבו עבדון - בבית ספר יסודי בלקייה
אבו קרינאת - בבית ספר אבו קרינאת
אבו רקייק - אצל: 1. בבית ספר יסודי ג' תל-שבע
2. בבית ספר אבו כף
3. בבית ספר תורשאן (אל אטרש)
אבו רביעה - בבית ספר אבו רביעה בכסייפה
אל נצאצרה - 1. בבית ספר רהט ג'
2. בבית ספר תל-אל מלח בכסייפה
אל אסד - בבית ספר יסודי בלקייה
אל צאנעה - בבית ספר יסודי תל-אל מלח בכסייפה
אל אעצם - בבית ספר יסודי אל אעצם
אל אפיניש - בבית ספר רהט ו'
אל הוזייל - אצל: 1. בבית ספר אל הוזייל ע"י רהט
2. בבית ספר רהט ב'
אל קטאונה - בבית ספר אל קטאונה
אל עוקבי - בבית ספר בחורה
אבו עמאר - בבית ספר יסודי באל אעצם
אל סייד - בבית ספר יסודי אל סייד בחורה
אבו עדער - בבית ספר יסודי ערוער
אל עמור - בבית ספר יסודי תל כסיף בכסייפה
אבו חמד סלימאן - בבית ספר יסודי תל אל מלח בכסייפה
ביר אל מכסור - בבית ספר ממלכתי מקמאן
בבית ספר ממלכתי ביר אל מכסור
בואמים - בבית ספר ממלכתי זרזיר
גריפאת - בבית ספר ממלכתי זרזיר
הזאשלה - בבית ספר אל הזאשלה
ואדי חמאם - בבית ספר ממלכתי חמאם
זביידאת - בביה"ס הממלכתי בישוב
זלפה - בביה"ס הממלכתי בישוב
חגאגרה - בית ספר ממלכתי חגאגרה
חואראת אל ואהדה - בביה"ס הממלכתי שבישוב
חוואלד - בבית ספר ממלכתי ראס עלי
חוות שלם - במשרדי החווה
טובה - בביה"ס המקומי
כעביה טבאש - בבית ספר ממלכתי טבאש
כפר גלים - במזכירות
כפר הרדים - במזכירות
כפר מיסר - בביה"ס הממלכתי בישוב
מעוף - במזכירות
מעני-אבו-חמד - בבית ספר יסודי תל אל מלח בכסייפה
מוסמוס - בביה"ס הממלכתי בישוב
מושירפה - בביה"ס הממלכתי בישוב
מועאוויה - בביה"ס הממלכתי בישוב
מזאריב - בבית ספר ממלכתי זרזיר
מקוה ישראל - במזכירות ביה"ס החקלאי
נוה אבות - במשרדי המוסד
נמל תעופה לוד - במשרדי עיריית לוד
נעין - בביה"ס הממלכתי בישוב
סמניה - בבית הנאמן שיתופי סמניה
סעאידה (אום-אל-גנם) - בבית ספר יסודי ממלכתי גנם
סאלם - בבית ספר ממלכתי בישוב
סולמן קבועה - בבית ספר יסודי אל פורעה ע"י ערד
עבשא - במזכירות הישוב
עדיר - בביה"ס הממלכתי בישוב
[illegible] - בסוכנות הדואר
קיסריה - בוועד המקומי
קריאת אל צאנע - בבית ספר יסודי בלקייה צאנע
רומאנה - בביה"ס הממלכתי בישוב
ראס עלי - בבית ספר הממלכתי
תראבין אל צאנע - 1. בית ספר רהט ה'
2. בית ספר יסודי ג'

י' באייר התשמ"ח 27 באפריל 1988

יצחק שמיר
ראש הממשלה ושר הפנים

TWA

הצעות מיוחדות של ט.וו.א.
לאנשי עסקים*.

מחירים מיוחדים במחלקת עסקים

תל אביב - ניו יורק/בוסטון	$1,554.-	הלוך וחזור
תל אביב - ניו יורק/בוסטון	$ 777.-	כיוון אחד
תל אביב - לוס אנג'לס/סן פרנציסקו	$2,008.-	הלוך וחזור
תל אביב - לוס אנג'לס/סן פרנציסקו	$1,004.-	כיוון אחד

בדבר פרטים התקשרו לסוכן הנסיעות או ל-ט.וו.א.
טל': 02-241135, 03-651212, 04-528266.

TWA
ט.וו.א. אל כל טוב אמריקה.

* בטיסות נון-סטופ של ט.וו.א לארה"ב.

TWA

נחקרת הצתה חוזרת ונשנית של מכוניות ברמת־אביב ג'

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

היחידה המרכזית של משטרת תל־אביב חוקרת בפרשה של הצתה מכוונת ונשנית של מכוניות בתוך חניון תת־קרקעי סגור ומוגן של הבית המשותף ברחוב אליהו חכים 6 ברמת־אביב ג'.

אלמונים נכנסו אור לאתמול לחניון, והציתו 5 מכוניות שנשרפו כמעט כליל. הנזק שנגרם מוערך ברבבות דולרים. הוצתו ונשרפו שתי מכוניות "סיטרואן ביאקס", "פיאט 126", "פיאט אונו" ו"פולו 505". במרכן נפגעה מכונית "סוברו" שחנתה בסמוך.

החניון ברחוב אליהו חכים 6 סגור בדלת חשמלית, והכניסה אליו אפשרית רק לדיירי הבית. על שער הכניסה לחניון לא נמצאו סימני פריצה. בחניון חונות מכוניות רבות, אך המציתים בחרו דווקא במכוניות מסויימות, שלתוכן שפכו חומר דליק בכמויות גדולות, והציתו אותו. לפני חודשים מספר הוצתו מכוניות באותו הבית, ועד עתה לא התגלו המציתים.

המשטרה בודקת אם לפחות אחת מן המכוניות שהוצתו אתמול, שייכת לדייר שמכוניתו כבר הוצתה בעבר.

עד אמש לא נעצרו חשודים בהצתה. המשטרה חוקרת בכמה כיוונים, בין השאר, נבדק כיוון של הצתה הקשורה לסיכסוך עסקי או לחיסול חשבונות על רקע פלילי. כמו כן, נבדקת האפשרות שמדובר בניסיונות לסחיטת דמי חסות או לקבלת פיצויים מהביטוח.

משלחת תעשיינים מויסקונסין בודקת בארץ אפשרויות להשקעה ולשיתוף־פעולה עם ישראלים

(עת"ה). משלחת בת 25 איש מבכירי התעשיה, הבנקאות והמסחר בוויסקונסין, ארה"ב, בראשות מושל מדינת ויסקונסין, טומי טומפסון, תגיע ארצה לצורך בדיקת אפשרויות השקעה והידוק הקשרים המסחריים בארץ.

המשלחת תפגש מחר עם שר התמ"ס, אריאל שרון, ותדון עמו באפשרות חתימת הסכם סחר בין ויסקונסין לישראל. בין חברי המשלחת מרטי שטיין, נשיא "ורבי־אי", שהוא גם תעשיין גדול בתחום האופטיקה במילווקי, וכן תעשיינים בכירים בתחומי האלקטרוניקה, ציוד רפואי, תיירות, בנקאים בכירים ואנשי ממשלה.

במהלך ביקורם בארץ ייפגשו מושל ויסקונסין וחברי המשלחת עם נשיא המדינה, ראש הממשלה וסגן ראש הממשלה ושר החוץ. כיום קיימים קשרי מחקר ופיתוח בין מוסדות מחקר בארץ ומספר אוניברסיטאות בוויסקונסין, בעיקר בתחומי הגנטיקה, החקלאות ומדעי החיים.

מושל ויסקונסין לתעשיינים: פוטנציאל בלתי־מנוצל

מושל מדינת ויסקונסין, שהגיע בלילה, בראש משלחת של 150 מראשי קהיליית העסקים בוויסקונסין, אמר אתמול לנשיא התאחדות התעשיינים בישראל, דב לאוטמן, ולתעשיינים ישראלים כי "ישראל היא השוק האמריקאי הגדול ביותר, הרוכשת שני מיליארד דולר בשנה מארה"ב.

בסמינר מיוחד שנערך אתמול בתל־אביב, במטרה לבדוק פוטנציאל ואפשרויות לשיתוף פעולה תעשייתי בין ישראל לוויסקונסין, הדגיש בלילס כי ב־1987 הגיע היצוא הישראלי לארה"ב ל־3.2 מיליארד דולר במוצרים תעשייתיים, יהלומים, ציוד תקשורתי, מוצרים אופטיים ורפואיים והכימיקלים. במקביל מכרה ארה"ב לישראל באותה שנה מוצרים בשווי של 3 מיליארד דולר.

לאוטמן הדגיש את חשיבות המפגש בין התעשיינים הישראליים לאנשי עסקים מוויסקונסין, מאחר שהקשר האישי והבלתי־אמצעי בעסקים הוא זה המאפשר לאחר מכן להתום על עסקאות ולקיים שותפויות בינלאומיות.

משלוח עד הבית – פנימה...

מכונית "שחור מרנויס" המחולקת באגבים, עשתה אתמול "משלוח עד הבית". בשעה שש בבוקר נכנסה המכונית לתוך מרפסת של בית מגורים ברחוב ז'בוטינסקי 49 פינת ארבע־ארצות. הרכב נסע ברחוב ז'בוטינסקי. כשבצומת ארבע־ארצות נסע "מובארו" שלא ציית לתמרור "עצור". המרנויס שפגע במובארו נכנס לתוך מרפסת דירתה של משפחת יוסף בקומת הקרקע. על־פי עדות השכנים, זו התאונה החמישית בצומת זה בשנה האחרונה.
(תצלום: אפי שריר, י.פ.פ.א)

מש' החקלאות: סכנה באכילת גבינות צאן ללא פיסטור

עלולות לגרום דלקת קרום המוח וסיבוכים בלב

מאת לאה מורת

משרד החקלאות מזהיר את הציבור הרחב לבל יקנה ויאכל גבינות צאן — עזים או כבשים — שלא עברו פיסטור, בגלל מחלת "קדחת מלטה" (ברוצלוזיס), שבה חלו חלק מעדרי הבדואים בגזרה המערבית, שלא חוסנו השנה.

אכילת גבינות של כבשים ועזים, שהחלב שממנו הן עשויות לא עבר תהליך פיסטור — אסורה בהחלט. אין חשש מפני אכילת גבינות אלו מתוצרת המחלבות המאושרות, כמו "תנובה", "טרה" או "שטראוס", המקפידות על פיסטור.

ד"ר אברהם כידעת, סגן שר החקלאות, ציין כי אלפי אזרחים רוכשים בחנויות לא מאושרות, גבינות שמקורן אינו ברור. לציבור זה צפויה סכנה חמורה. עוד אמר סגן שר החקלאות, כי בשוק הגבינות קיימים "האפורים" רבים, שאינם נותנים את הדעת למקורות התוצרת שהם משווקים.

לדברי כידעת, אכילת גבינות שלא עברו פיסטור עלולה לגרום דלקת קרום המוח וסיבוכים חמורים בלב.

נמשכת ההשבתה של השירותים האלקטיווים בבתי"ח של קופ"ח

חדרי הניתוח בשמונת בתי־החולים הכלליים יפעלו היום במתכונת שבת • במרפאות החוץ ומרפאות היום יינתנו טיפולים דחופים בלבד

מאת עדנה אריחור
סופרת "הארץ"

השבתת השירותים האלקטיוויים ב־12 בתי־חולים של קופת־חולים הכללית נמשכת.

הרופאים שבו והודיעו כי חדרי הניתוח בשמונת בתי החולים הכלליים יפעלו גם היום במתכונת שבת. במרפאות החוץ ומרפאות היום יינתנו טיפולים דחופים, כולל טיפולי דיאליזה ואונקולוגיה טיפולית בלבד.

הרופאים דחו נסיונות מצד הנהלת קופת־חולים להחזירם לשולחן המו"מ, בטענה כי ההנהלה והנוכחות עומדות להתחלף, וכי הם דורשים מו"מ עם ההסתדרות על יישום הסכם שנחתם עמם בחודש נובמבר 1987 — ולא על הסכם חדש, לפי הנחיות האוצר. דרישות האוצר, לדבריהם, הן כנגד שינוי ההסכם.

הרופאים דחו אף את פניית מנכ"ל משרד הבריאות, להצטרף למו"מ רופאי המדינה עם האוצר. בין שני ארגוני הרופאים קיים שיתוף־פעולה בנושא, על־מנת שכל הסכם להפעלת משמרת שניה יהיה זהה.

עובדי המשק: נשבות

למרות נסיונות ועד הרופאים לסגור הרמטית את מרפאות החוץ, שבו חלק מהרופאים לעבודה במרפאות. בבית חולים בילינסון נתקבלו אתמול חולים שהגיעו למחלקות עור, עיניים, אנדוקרינולוגיה ילדים וסכרת. בקרב חלק מהרופאים ישנה ביקורת על מהלכי הועד, והרחוק מכלי התקשורת אינם מסתירים את הסתייגותם מניהול מלחמה על גב החולים.

בחדרי הניתוח מבוצעים ניתוחי מקרים המופנים מחדרי המיון. ועד הרופאים ביטל את סמכותם של הועדות המקומיות לקביעת מקרים חריגים, וכל ניתוח חריג חייב עתה את אישורו.

מנהל המרכז הרפואי "בילינסון", פרופ' יאיר שפירא, אמר כי "בכל מקרה שיש חשש לנזק אישי — מנתחים. יש אנשים שהדחיה מתבטאת לגביהם בסבל, אך לא בנזק שלא ניתן לתיקון. מי שהמתין מספר חודשים לניתוח, ימתין עוד מספר שבועות, זה לא מדאיג אותי.

מה שמדאיג אותי הוא שאנו מתחילים להתרגל למצב שהולך והופך לנורמה. אין הוצאות, מאזנים תקציב, ומתרגלים לא לעבוד... עוד יותר מדאיג אותי שהקהל התרגל. לא מבין איך הקהל כל כך סבלני".

בתוך כך הופיע אתמול איום חריף להשבתת מערכת האשפוז הממשלתית, מצד עובדי המשק בבתי־החולים. ועד העובדים הודיע כי ישבית החל מה־1 במאי את העבודה, לאחר שנודע כי הממונה על השכר באוצר הורה לשלם לעובדים שעות נוספות — להשגת פיגורי השביתה מחודש פברואר — על בסיס ממוצע של שלושה חודשים, ולא על־פי דיווח שעות, שאושר על־ידי הנהלות בתי־החולים.

"מברשת" — טיפול שיניים בתשלומים

מאת עדנה אריחור

ארגון רופאי השיניים הפרטיים החל לשווק תוכנית בשם "מברשת" (מסגרת בריאות שיניים בתשלומים). במסגרת תוכנית זו ניתנת למטופל אפשרות לשלם עבור הטיפול ב־36 תשלומים, האחריות בתוקף לשלוש שנים לטיפול.

התוכנית תשווק על־ידי רופאי שיניים חבר בארגון, שיפנה את המטופלים לקבלת האשראי לאחת מחברות אשראי ש"המשמר" הגיע עימן להסכם. הריבית שתגבה על האשראי תהיה זו שנהוגה במשק.

אליפות ישראל בשח מט נפתחה בירושלים

מאת ישראל שרנצל

במרכז "זהר" בבר בירושלים נפתחה אתמול אליפות ישראל לשח מט בהשתתפות 16 שחקנים מהטובים בארץ.

בין המשתתפים הבולטים, האלוף היוצא נתן בירנבוים, רב־האמן ולדימיר ליברזון והאמנים הבינלאומיים הצעירים גדי רכלים ואילן מנור.

במקביל נערכת אליפות לנשים. בה נוטלות חלק עשר שחמטאיות.

המשחקים יימשכו כשבועיים. הם מתחילים מדי יום בשעה 1.30.

ערך את העמוד: אריה חשביה

ח"כ תיכון: מיותרת כהונת הנספח הכלכלי ביוסטון

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ח"כ דן תיכון (ליכוד) פנה אל שר האוצר, משה ניסים, בהצעה לבטל את משרת הנספח הכלכלי של ישראל ביוסטון שבארה"ב.

ח"כ תיכון אומר, כי עקב משבר כלכלי קשה, מדינת טקסס אינה גורם כלכלי מן המדרגה הראשונה בארה"ב. העיר יוסטון שבטקסס היא עיר־דפאים, לדבריו, מאחר שכל בעלי ההשפעה עוזבים אותה. לכן אין זה סביר שהשקעות מדינה זו בישראל יגדלו בשנים הקרובות.

עקב כך, אומר תיכון, יש להתיר לנספח הכלכלי הנוכחי של ישראל ביוסטון, יורם גלעדי, לסיים בקיץ את תפקידו — ויש לשקול להעביר נספחות כלכלית זו ליעד אחר בארה"ב, כגון אטלנטה או סאן פרנסיסקו.

בשבועות הקרובים עומד משרד האוצר לערוך מכרז בין המבקשים לכהן כנספח כלכלי ביוסטון. תיכון מציין, כי על המשרד להנהיג רוויזיה בתחום הנספחות הכלכלית ביוסטון, כפי שנעשה לאחרונה בנספחויות הכלכליות המופעלות על־ידי משרד התעשיה.

נער בן 13 מנצרת נעלם ונמצא ישן במחסן ביתו

(ע). עשרות שוטרים ואנשי משמר הגבול, בליווי כלבנים, חיפשו משך שעות נער כבן 13 מנצרת עלית, וגילו אותו לבסוף כשהוא ישן שנת־ישרים במחסן קטן שליד ביתו.

הנער התכתש עם אחיו, ושלשום בצהריים נעלם מהבית. כעבור שעתיים, הודיעו בני־משפחתו על היעדרו.

כוח גדול של שוטרים, אנשי משמר הגבול ומתנדבים של המשמר האזרחי החלו בחיפושים בכל האזור. החיפושים נמשכו כ־15 שעות. אתמול בשעה 3 לפנות־בוקר התגלה הנער, כשהוא מכורבל וישן במחסן שליד בית הוריו.

במעמד מפקד משטרת נצרת, נערך מפגש מרגש בין הנער להוריו, והנער הבטיח שלעולם לא יחזור עוד על מעשהו.

מבצעי ראשית הקיץ

בקו־אופ שלי: קונים היום ומשלמים רק ביולי*

פתוח במוצ"ש

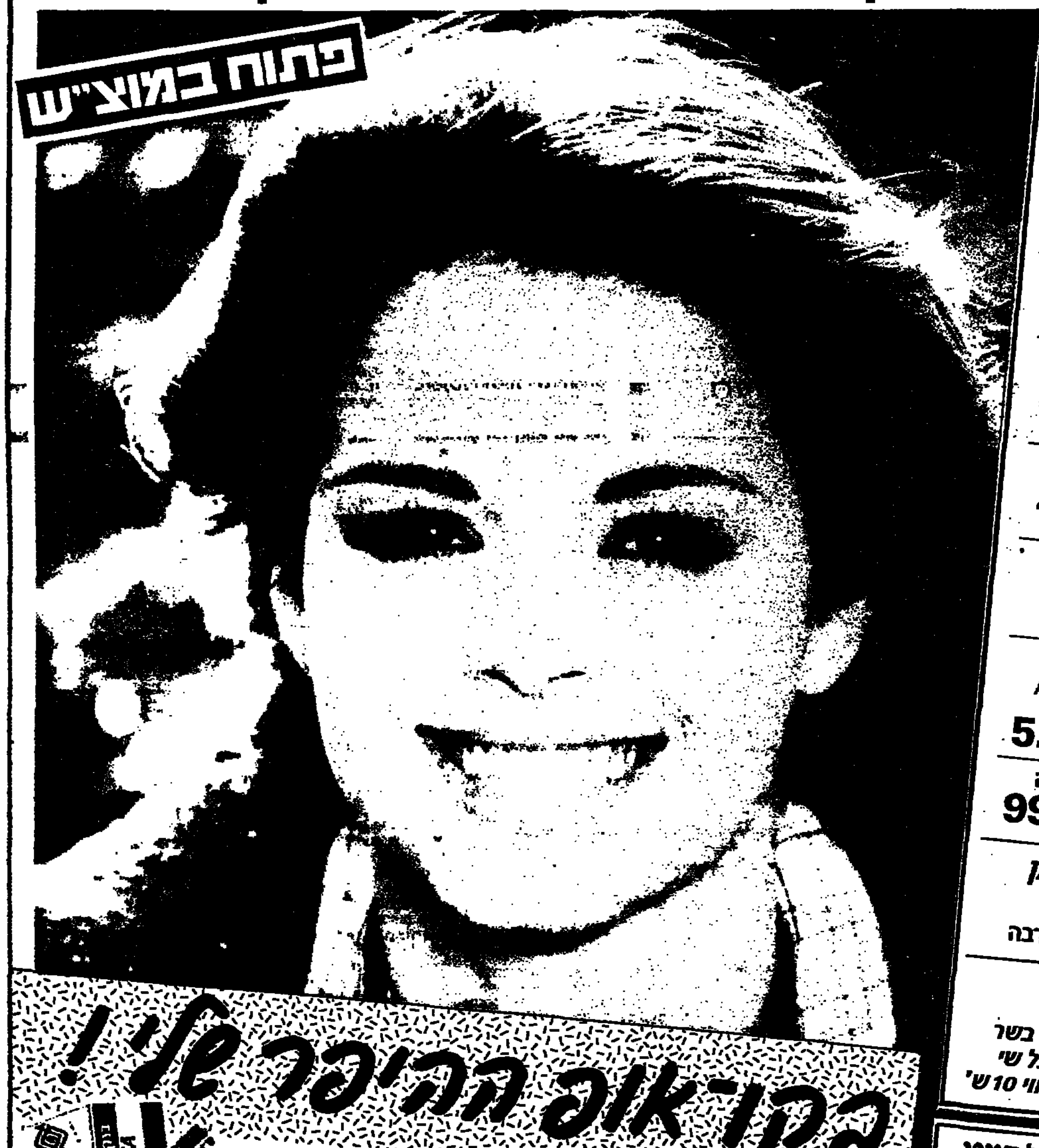

נקטר 250 סמ"ק 0.80 1.28

טמפו קנקל 2 ליטר 1.67 2.03

ויטמן גלידת צמרת השמנת 3.86 4.20

אליעז יין גרנש 750 מ"ל 3.99 5.49

תשלובת תבורי טרופית רביעיה 1.79

תפוד מבצע יצרן בחגיגה מתחת לאפס הנחות עד 20%

מי ומי סלט חומוס / חצילים / טחינה 1 ק"ג 5.95 6.80

ערכת פקניק במזוודה 99.– 129.–

מחלקת פרי וירק בכורי העונה מלוני עין יהב שבערבה

רענן חגיגה על האש כל הקונה 3 מוצרי בשר מתוצרת רענן יקבל שי מנגל מתקפל בשווי 10 ש'

בקו־אופ ההיפר שלי!

קונים היום ומשלמים ב־2.7.88*

*על כל קניה מעל 100 ש"ח לבעלי כרטיסי אשראי ישראכרט וויזה לבעלי כרטיס קו־אופ זהב התשלום ב־2.7.88 או ב־9.7.88
בסופר קו־אופ ובהיפר קו־אופ. לא כולל חנויות אלקטרוליין.

★ במוצ"ש 30.4.88 יהיו כל סניפי ההיפר קו־אופ פתוחים עד 11 בלילה.

★ ביום א' ה־1 במאי יהיו כל סניפי ההיפר קו־אופ סגורים.

תל־אביב	גבעתיים	ראשל"צ	אשקלון	כפר־סבא	נתניה
היפר היפר מול אצטדיון הכדורסל פתוח עד 24.00 פתוח רצוף מיום רביעי בבוקר ועד יום שישי בצהריים	בית יהלומים רמת־חן רח' כורזין 1 טל' 747039 פתוח עד 22.00	רח' צבי פרנק 39 טל' 9640124 פתוח עד 22.00	שד' בן־גוריון ליד בית המשפט טל' 051-3345 פתוח עד 20.00	רח' י. כהן 2 שכונת אליעזר טל' 052-910288 פתוח עד 22.00	רח' דוד פנחס אזור התעשיה מזרח טל' 053-37485 פתוח עד 19.00
דן - שכון דן רח' הברזל 4 רמת החייל פתוח עד 20.30	בת־ים רח' העמל 20 אזור התעשיה טל' 5514894 פתוח עד 22.00	נס־ציונה נוה כרמית רח' בילו מרכז מסחרי פתוח עד 21.00	באר־שבע לב הנגב - דרך חברון טל' 057-77524 פתוח עד 20.00 ימים ד' ה' עד 24.00	הרצליה בר כוכבא רח' בן־גוריון 56 טל' 052-543326 פתוח עד 22.00	חדרה לב שומרון צומת ביח"ר אליאנס טל' 063-30377 א'-ב' עד 20.00 ימים ג'-ד'-ה' עד 21.30

קו אופ — היפר קו־אופ — קו אופ

בנק ישראל

מינהל מילוות המדינה

הודעה על פדיון מוקדם של מילווה למימון מבצע שלום הגליל

למן ה־1 במאי 1988 ניתן לפדות בפדיון מוקדם את תעודות המילווה הנ"ל, בשלמותן (כל ארבעת חלקי התעודה), במקרה של פטירת הבעלים של המילווה או לנכים הנתונים במצוקה כלכלית, זאת בנוסף לזכאים שמלאו להם 65 שנים.

א. פדיון מוקדם מפאת פטירת הבעלים של המילוות.
הפדיון יבוצע לבן זוג של הנפטר, ואם לא נותר בן זוג - לורשיו.
ליורשים שמלאו להם 65 שנים ולבן הזוג, יחושב הפדיון בתוספת הפרשי הצמדה. ליורשים שטרם מלאו להם 65 שנים, יחושב הפדיון כנ"ל בניכוי 5% ריבית דריבית, בחישוב שנתי, לתקופה (הממוצעת) שנותרה עד למועד הפדיון הסופי. בעת הפדיון לבן זוג יש להציג תעודת פטירה, ובמקרה של יורשים - גם צו ירושה או צו קיום צוואה.

ב. פדיון מוקדם לנכה הנתון במצוקה כלכלית
הפדיון יבוצע לנכה, הנתון במצוקה כלכלית, אשר נכותו נקבעה על פי דין בשיעור 40% או יותר. כן יוכלו לפדות את המילווה בן זוג של הנכה או הוריו. בעת הפדיון יש להציג אישור על שיעור הנכות, שניתן בידי מוסד מוסמך.

ג. תנאי הפדיון
קיימת ברירת הצמדה:
- הצמדה ל־80% משיעור עליית המדד מדי שנה, בתוספת 1% ריבית שנתית צמודה.
- הצמדה לשער היציג של הדולר, ללא ריבית.

ערך הפדיון יקבע ב־18 של כל חודש על פי ברירת ההצמדה הגבוהה, והוא יהיה בתוקף עד ל־17 בחודש הבא.

ד. אופן הפדיון
בקשות לפדיון מוקדם כנ"ל, ניתן להגיש בכל אחד מסניפי התאגידים הבנקאיים ולקבל את סכום הפדיון בניכוי דמי העמלה הנהוגים באותו בנק. ניתן לפדות את התעודות, ללא עמלה, בקופות בנק ישראל בירושלים, בתל־אביב ובחיפה.
בעלי תעודות המחזיקים אותן בפקדון למשמרת בבנקים וברצונם לפדותן, יפנו אל הסניף בו מתנהל חשבונם, לבצע עבורם את הפדיון.

ספורט

בעריכת יואל ארזי

קילינג אחד שווה הכל

סחף את מכבי ר"ג לניצחון 100–85 על הפועל חיפה, בדרך לגביע קוראץ'

פליי־אוף 5–8

במכבי רמת־גן קיוו בתחילת העונה כי יכולתם של השחקנים תספיק כדי להישרד בליגה הלאומית.

הופעה בגביע קוראץ' נראתה אז כחלום רחוק ובלתי מציאותי. אתמול עשו כדורסלני עיר־הגנים צעד ראשון בדרך להגשמת החלום, כאשר גברו על הפועל חיפה 100–85 במישחק הראשון בבית 5–8. יתרון של שתי הקבוצות הוא במספר הדומיננטי של הישראלים המופיעים בשורותיהן, אבל את ההבדל עשו אמש דווקא הזרים.

הרולד קילינג היה הבולט במגרש, למרות שרוב הזמן שיחק כרכז — מה שלא הפריע לו לקלוט 6 כדורים חוזרים, ולבצע כמה וכמה הטבעות מעולם אחר. חברו סטן מאיו לא קלע אף נקודה במחצית הראשונה, אך צבר 16 בשניה (נוסף ל־8 ריבאונדים), ולעומתו קילפאטריק וולס מחיפה קלע בכל המישחק רק 6 נקודות (שתיים במחצית הראשונה). זה היה כל ההבדל בין ניצחון להפסד.

יש בתוצאה כדי להטעות, כיון שהמישחק היה צמוד ברוב שלביו. רמת־גן עלתה ליתרון 7 נקודות (הגדול במחצית הראשונה) בדקה ה־13. בדקה ה־14 הוחלף וולס בגלל ארבע עבירות, ומייד אחריו גם ליאור אדריטי, מאותה סיבה. מצב זה הבליט בחיפה את רוברט יוברט, שקלע עד לסיום 12 נקודות, ובתוספת 11 של יוסטון ו־10 של קסקי השאיר את חיפה בתמונה.

גם במחצית השניה היה המישחק שקול — עד לדקה ה־32 (71–71). ברגע זה זקף להולאנד יוסטון עבירה רביעית, והשליטה במתות לסל נותרה בידי הרמת־גנים. אמיר בינו, קילינג ומאיו הולכו לתגוג. יציאתו בדקה ה־37 של וולס בעבירה חמישית, גרמה לכך שהפער יעלה לשיא (81–98, דקה 39) ו־100–85 בסיום.

● קלעו לרמת־גן: קילינג 26, רכליס 18, אדריטי 18, מאיו 16, בינו 15, שילר 7.

● קלעו לחיפה: יוסטון 23, יוברט 17, קסקי 17, גודס 9, שבישוב 9, וולס 6, טסלר 2, ויזל 2.

● שפטו ברוך וליגנר ושלום ודלצר, 250 צופים ברמת־גן.

מנחם בגן

בכדורסל

תחרות קליעה ל־3 נקודות לפני גמר הגביע

עדיין אין מועד מוסכם לתחילת מישחקי הליגה הלאומית בכדורסל בעונה הבאה. כך עולה מישיבת נשיאות האיגוד, שהתכנסה אמש. התאריך יושפע מן התוצאות שתשיג הנבחרת הלאומית בטורניר הקדם־אולימפי, שיחל ב־26 ביוני בהולנד.

פעילותן של הליגות האחרות תחל ב־4 באוקטובר. העברה הרמית תפתח ב־1 ביוני ותימשך עד ה־15 בו. הרשמת הקבוצות לליגות השונות תהיה בין ה־1 ביוני ל־30 בו. המועד המותר להעברות ההשאלות יימשך חודשיים ברציפות, בין ה־10 ביוני ל־10 באוגוסט.

למישחק גמר גביע המדינה בין הפועל גליל־עליון לאליצור נתניה, ב־16 בחודש הבא, תקוים תחרות מיוחדת לקליעות 3 נקודות. האיגוד יעניק למנצח פרס בסך 3,000 ש"ח, למנצח 1,000 ולזוכה במקום השלישי 500 ש"ח. בבוקר המישחק ייערכו המוקדמות לתחרות זו.

ד"ר חיים לסר, רופא האיגוד, התקבל כחבר הוועדה הרפואית של פיב"א.

מקנרו שוב ניצח את אדברג

אינגלווד, ארה"ב (ע"ר). הטניסאי האמריקאי, ג'ון מקנרו, שוב היה במיטבו כשניצח בפעם השניה בתוך 10 ימים את השוודי סטפאן אדברג. מקנרו ניצח כאן 6–3, 6–4. בשבוע שעבר, בגמר טורניר טוקיו, גבר מקנרו על אדברג 6–2, 6–2.

אליצור נתניה הערב נגד מכבי בחיפה

מאת סופר "ספורט הארץ"

אליצור נתניה יעשה הערב (20.00) ככל הנראה צעד נוסף לקראת הופעה שניה ברציפות בגביע קוראץ', כאשר יתמודד בחיפה מול מכבי חיפה, במישחק הגומלין בבית הדירוג 5–8 של הכדורסל. במישחק הראשון, ביום א', ניצחו הנתנייתים ללא בעיות 94–72, והחיפאים אינם נראים כמאמינים ביכולתם לגמול על ההפסד.

על כך תעיד העובדה, שהנהלה החיפאית הוזילה בצורה משמעותית את מחירי הכרטיסים ל־10 ש"ח, כמצווה לקהל האוהדים שיבוא לראות את הקבוצה במישחקה האחרון העונה. אגב, נודע, כי את מקומו של אבנר יוסף בתפקיד היו"ר עשוי לתפוש אביו של הכדורסלן ארי רוזנברג, איש עסקים המלווה את הקבוצה זמן רב. תנאי להסכמתו עשוי להיות התקשרות של פיני גרשון כמאמן לעונה הבאה.

היו"ר הפורש הרניק נבחר ברוב קולות להנהלה החדשה

היו"ר החדש קולי פרידשטיין מבטיח הרמוניה בין איגוד הטניס, מרכז הטניס והמועדונים

טניס

מאת יהושע שגיא

האסיפה הכללית של איגוד הטניס החלה אתמול באיחור של שעה ורבע והסתיימה בסערה, כאשר אחרי בחירת קולי פרידשטיין ליו"ר החדש של האיגוד, הועלתה הצעה לבחור ביו"ר היוצא דוד הרניק כחבר הנהלה. נשיא הכבוד של האיגוד, מרדכי מאיר, העלה את בחירתו של הרניק להצבעה והוא נבחר ברוב קולות.

האסיפה, במלון דן־אכדיה, החלה באיחור ניכר בגלל קשיים בהרכבת רשימה מוסכמת להנהלה, אחרי שהוקמה קואליציה בין מרכז הטניס ומרכז הפועל בדבר בחירת קולי פרידשטיין ליו"ר האיגוד במקום היו"ר הרניק שהסיר מועמדותו.

הרניק אמר בדברי הסיכום שלו לקדנציה, כי הכין שני נאומים, אך ברוח הפיוס לא יאמר את כל אשר על ליבו. הוא חזר על הנימוקים בגללם אין הוא רץ שוב לתפקיד ואמר, כי "היתה נגדי חתירה בארץ ובחו"ל, עם ניסיון לרצח אופי, אבל עמדתי בזה. ב־8 שנותי כיו"ר ניסיתי לשמור את הטניס מפוליטיקה. אני עוזב עם בטן מלאה, אבל בהרגשת סיפוק על תקופה יפה שהיתה לטניס בתקופתי". בתום דבריו הנרגשים זכה הרניק לתשואות ממושכות ולנשיקה מצלצלת מנשיא האיגוד מרדכי מאיר.

לאחר מכן הוגשו דו"חות והתפתח ויכוח כללי במהלכו שיבחו הדוברים את הישגי הטניס בשנים האחרונות וציינו את הצלחותיהם של טניסאי הצמרת שלמה גליקשטיין, עמוס מנסדורף וחבריהם. מרגשים במיוחד היו דבריו של פסח פתי שאמר, כי צומח דור לא טוב של צעירים שרק מגיע להם. שלמה גליקשטיין, אמר פתי, הוא דוגמא של טניסאי שלא חושב מה מגיע לו — אלא מה ואיך הוא יכול לתת ולתרום. אנו חייבים להפסיק עם המגיע לי; אבותנו נתנו לצעירים הרבה, ועכשיו מגיע לנו שהם יתנו לנו.

30 — ועוד אחד

בתום הדיון הציע אברהם פייגר את מרדכי מאיר לנשיא הכבוד האיגוד, והלה נבחר פה אחד; קולי פרידשטיין נבחר ללא התנגדות יו"ר האיגוד; ואז הציע מאיר לבחור גם בדוד הרניק כחבר הנהלה, כאשר מעתה ואילך כל יו"ר פורש יהיה חבר בהנהלה. הרוב הצביע בעד הרניק, שצורף להנהלה המוסכמת בת 30 החברים שאושרה קודם לכן.

היו"ר החדש קולי פרידשטיין אמר עם בחירתו: "איני מצטיין בנאומים ולא אנאם בהזדמנות. אומר רק, כי אחד הדברים החשובים שאנסה להנהיג יהיה הרמוניה ביחסים בין איגוד הטניס, מרכז הטניס ומועדוני הטניס". אחר כך קיבל את ברכות הנוכחים לבחירתו, והאסיפה הכללית הסתיימה בארוחת ערב חגיגית.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מכון דיוויס

מזמין את הציבור ליום עיון ודיון

בנושא:

"יכולת התמודדות של החברה הישראלית עם משבר־על"

(פרוייקט חלוץ שהתבצע במכון דיוויס)

בהשתתפות:

דר' דן אלדר, בתחום המערכת הפוליטית

פרופ' רבקה בר יוסף, בתחום החברה הישראלית

פרופ' יחזקאל דרור, בתחום האיסטרטגי בטחוני

דר' אריאל הלפרין, בתחום הכלכלי

מר מיכאל פייגה, בתחום החברתי

ביום ד', 4 במאי 1988, בשעה 10:30–12:30, בבית הלל, חדר 404, קמפוס הר הצופים, ירושלים

נציגות הליגות הנמוכות ספגו 0–9 בנתניה ו־6–1 בבאר־שבע

גם הגביע כבר לא מפתיע

שמשון ניצח את בני־יהודה 1–0 והפועל את מכבי 3–1 בדרבי פ"ת סוער אחרי הארכה ● היום בר"ג: מכבי חיפה – בית"ר ת"א, מכבי ת"א – הפועל ירושלים

גביע המדינה

שתי עובדות בלטו אתמול בששת מישחקי שמינית גמר גביע המדינה. כל המישחקים הסתיימו ללא צורך במיפגש חוזר (רק הדרבי בפתח־תקוה הסתיים לאחר הארכה), ולא היו כל הפתעות. כל הקבוצות מהליגות הנמוכות הודחו, כצפוי, והשיגרה שלטה איפוא גם בגביע.

הפועל טבריה נוצח 3–1 בבלומפילד ע"י הפועל תל־אביב; הפועל חיפה נכנע בבית 1–0 לצפרירים חולון; הפועל יהוד הובס 6–1 בבאר־שבע ע"י הפועל המקומי, והפועל כפר־סמיע מליגה ג' נאלץ להיות שותף בחגיגת שערים של מכבי נתניה שניצח 9–0. שמשון תל־אביב גבר על בני־יהודה 1–0. בדרבי של פתח־תקוה, ניצח הפועל 3–1 את מכבי בתום 120 דקות.

שלב שמינית הגמר יושלם היום באיצטדיון רמת־גן. במישחק הראשון (16.00) יתמודדו בית"ר תל־אביב ומכבי חיפה. במישחק השני (18.30) יארח מחזיק הגביע מכבי תל־אביב את הפועל ירושלים, הדיוגר מהליגה הארצית.

שלב רבע הגמר ייערך ב־10 וב־11 במאי, כאשר בכל יום יהיו שני מישחקים בהצגה כפולה.

מקצת צמרה של שחקני טבריה מנסה לחסום פריצה של משה סיני, במישחק הגביע בבלומפילד בו ניצח הפועל תל־אביב 3–1. (צילום: עוזי קרן)

חיבוקים ונשיקות על השבם לגדעון דמתי, שהזיקה לשמשון ניצחון 1–0 על בני יהודה. (צילום: עוזי קרן)

הזקן משמשון עשה את שלו

שמשון תל אביב — בני יהודה

1–0 (0–0)

השער: גדעון דמתי (76).

★ המצטיין: גדעון דמתי

בגיל 37, תוך כדי תנועה מתמדת בכל פינות המיגרש עם ובלי כדור, לימד אתמול גדעון דמתי "הזקן" את צעירי בני יהודה פרק בהילכות הכדורגל. מהשכר למאמציו נהנה דמתי בדקה ה־76, כאשר כבש את שער הנצחון, והעלה את שמשון לשלב רבע הגמר.

גדעון דמתי היה נקודת האור היחידה במישחק. שאר השחקנים בשני הצדדים כבלים וקשה להבין, כיצד שחקנים ברמה לאומית הציגו מישחק כה חיוור, חסר דיוק לחלוטין, רצוף טעויות רבות כל כך. מרבית השחקנים שיחקו בשיטת "בעט ורוץ" ובמיוחד נכונים הדברים לגבי המחצית הראשונה שהיתה כל כולה קומדיה של טעויות.

מאמן השמשונים יעקב גרונדמן לא לקח סיכון והציב שמירות אישיות על שחקני התור של בני יהודה. דהרי נצמד לגורדנה וכהן השגיח על אייזנברג. השיטה עבדה ובני יהודה כמעט ולא סיכנו את שער השמשונים.

במחצית הראשונה קשה לציין אירוע מסוכן כלשהו, פרט לדקה ה־45, כאשר הלל קיבל כדור מצויין מעטבריה והעומד לבד מול אסייג בעט ברשלנות לגופו של השוער.

במחצית השניה התעורר המישחק, השמשונים החלו לתת את הטון במיגרש, עטבריה מזרחי והלל השתפרו וניצלו שגיאות חוזרות ונישנות של הצהובים, בעיקר במערך הקישור שלהם. הפליא לעשות גדעון דמתי, כאשר "הזקן" בהגנת הצהובים פעם אחר פעם. כך למשל בדקה ה־61 תיעתע דמתי בשני שחקני ההגנה ובעט חזק לשער, אולם אסייג במיקום מצויין הצליח לקלוט. בדקה ה־76 גם אסייג לא עזר לבני יהודה: דמתי הילך כדור, תוך כדי כריעה, מאייל חיים, התקדם לרחבה ומפינת ה־16 בעט חזק והכדור המסובב נעצר ברשת.

שפט אריה פרוסט, 2,500 צופים, בבלומפילד. **אפרים יונתני**

הפועל ת"א רוצה דאבל

הפועל תל־אביב — הפועל טבריה

3–1 (0–0)

השערים לתל אביב: מוריס דאנו (47), משה סיני (51, בבעיטת 11 מ'), מיקי ברשטורית (90). לטבריה: מרדכי אברהצירא (71).

★ המצטיין: יעקב אקהויז

הפועל ת"א, שסיימה לזכות באליפות כבר בשבת האחרונה, רוצה גם את הגביע.

הטבריינים, המאבקים על כרטיס לליגה הלאומית, הצליחו להוות יריב שקול למוליך הלאומי במחצית הראשונה, וגילו ניצוצות של כדורגל יפה בשלהי השניה, כאשר הצליחו לצמצם את התוצאה ולהעמיד את התל־אביבים במבוכה מה.

בסופו של דבר הכריע את טבריה הכושר הגופני שלה, וכך הצליח המוביל הלאומי להגדיל את יתרונו בדקות הסיום.

פתיחות המישחק היתה של הטבריינים, שהצליחו לזרוע מבוכה בהגנה התל־אביבית בניצוחו של יוסי שמריה. אולם, מלך השערים (הזמני) של הארצית, עופר דן (19 שערים), לא היה במיטבו וכך לא התבטא הדבר בשערים.

התל־אביבים חזרו לעצמם עם פתיחת המחצית השניה, ובדקה ה־47 כבש מוריס דאנו את השער הראשון בבעיטה מ־15 מטר, לאחר מסירה של סיני. חלפו ארבע דקות והכדור 2–0: אבוטבול הכשיל את רפי שמואל, ומשה סיני כבש מהנקודה הלבנה.

כאשר הפועל נראה כמי שיטייל לרבע הגמר, שב החלו הטבריינים להראות מדוע הם נאבקים על העליה ללאומית. בדקה ה־71, הצליח מרדכי אברהצירא לצמצם בבעיטה יפה ומדוייקת מ־14 מ', בתום התקפה משולבת ומתואמת. האורחים ניסו להוסיף לפתעה ולהשוות ולא היו רחוקים מכך, אלא שכושרם הגופני והכושר העדיף של הלאומיים הכריע את הכף. בדקה ה־90 חתם ברשטורית בנגיחה מקרוב, לאחר הגבהה של רפי שמואל, 3–1.

שפט בני כהן, 3,000 צופים, בבלומפילד. **מנחם ויטל**

דרבי פרוע בפתח תקוה

הפועל פתח־תקוה — מכבי פתח־תקוה

3–1 (1–1, 0–1)

השערים להפועל: דורון רבינוביץ (64), מני בסון (92, 105). למכבי: רפי כהן (40, מ־11 מ').

★ המצטיין: מני בסון

ארבעה שערים, ארבעה כרטיסים צהובים, הרחקה אחת ושתי בעיטות 11 מטר, שאחת מהן הוחטאה — אלה תוצאות הדרבי בפתח תקוה, בשמינית גמר הגביע, בו גברו הפועל על מכבי 3–1 והבטיחו עלייתו לרבע הגמר.

המישחק, שהתנהל על מי מנוחות, איבד עם סיומו מערכו הספורטיבי בגלל חולשת השופט שלא שלט בנעשה ברגעים הקריטיים ובכך איפשר לשחקני שתי הקבוצות לחרוג מאמות המידה המקובלות במישחק כדורגל.

לשיא הגיעו הדברים כששחקני הפועל פ"ת השפילו את חבריהם מהקבוצה היריבה במישחק עקר של מסירות בקירבת שערם, ללא נסיון להגדיל את התוצאה. אירוע זה נמשך כשש דקות ללא תגובת השופט, ובכך איבד המשחק מערכו הספורטיבי.

סידרת השערים החלה בדקה ה־40, כאשר המכבי רפי כהן הוכשל בתוך הרחבה ואת בעיטת ה־11 הפך לשער. רק בדקה ה־64 הצליחו שחקני הפועל להשוות, כאשר קרשוילי הגביה משמאל ודורון רבינוביץ בעט מ־14 מטר שטוח לפינה הימנית. הרחקתו של טל בניה ממכבי החלישה את הקבוצה ושחקני הפועל ניצלו זאת בהארכה. בדקה ה־92 הגביה דוד לוי מימין ומני בסון בעט מקרוב פנימה (1–2). 13 דקות מאוחר יותר שוב הגבהה של עוז אליה משמאל ומני בסון נגח מקרוב פנימה 3–1.

שפט רחמים דינצ'י, 1000 צופים, באיצטדיון בפתח תקוה. **ציון ניסן**

אתלטים מצטיינים מ־7 ארצות אירופיות — בשבוע הבא בת"א

אתלטיקה

מאת סופר "ספורט הארץ"

יותר מ־30 אתלטים אורחים משבע ארצות ישתתפו בתחרות הבין־לאומית מטעם איגוד האתלטיקה, שתחול במוצאי שבת 7 במאי באיצטדיון הלאומי בהדר־יוסף, ותסתיים למחרת. רשימת הספורטאים מחו"ל כוללת 6 מרומניה, 9 ממערב־גרמניה, 7 מצפון־אירלנד, 3 מאנגליה, 2 מהולנד, 2 מסקוטלנד ו־5 מבלגיה.

הבולטים ברשימה הם שני רצי משוכות מבריטניה: קולין ג'קסון (13.30 שנ' ב־110 מ' משוכות) שזכה במדליית הארד באליפות העולם שהיתה ברומא בקיץ 1987 ונייג'ל ווקר, שזכה במדליית ארד באליפות העולם באולמות שהיתה בינואר באינדיאנאפוליס, ארה"ב. בין האתלטיות בולטת סבינה צוזינר ממערב גרמניה, אלופת אירופה באולמות בריצת 800 מ'.

יומיים לפני התחרות תהיה השתלמות מאמנים בהדרכת שני המאמנים הלאומיים מבריטניה. כן תהיה תחרות ראווה לנכים מרותקים לכסאות גלגלים למרחק של 1,500 מ' ותחרויות שליחים 4 × 100 מ' לבנים ובנות מבתי ספר מרחבי הארץ.

שלושה אתלטים ישראלים השוהים בחו"ל יבואו במיוחד לתחרות: איתי אילת, יחזקאל הליפה ודב קרמר.

רומניה הזמינה לראשונה שלושה אתלטים מישראל לתחרות בין־לאומית שתהיה בקיץ.

כדוריד

המישחק ה־100 של יוסיפוביץ'

הערב נגד דנמרק

נבחרת הכדוריד של ישראל בכדוריד, שכשלה באליפות העולם דרג ג' שהיה בפברואר בפורטוגל, תקיים הערב (19.30) בהיכל הספורט בראשל"צ מישחק בין־ארצי נגד דנמרק.

יהיה זה מישחק פרידה מהכדורידן הוותיק מישה יוסיפוביץ', שהופיע 99 פעמים במדי נבחרת ישראל, ויקיים ככל הנראה הערב את מישחקו ה־100. יוסיפוביץ', שפרש לפני שנתיים, כבש 365 שערים לזכות הנבחרת.

שחקני הנבחרת הדנית, הנימנים עם דרג ב', הגיעו אתמול ומאמנם האנילסן אמר כי ידוע לו שהנבחרת הישראלית טכנית, והוא מצפה להתמודדות טובה. המאמן הישראלי, איגור ביאליק, אמר: "הנבחרת לא התאוששה מאז הכישלון בפורטוגל".

האורחים ישחקו מחר בערב בקרית־מוצקין וביום ראשון בקרית־שרת. **יוסף חבס**

טורניר האביב

הישראליות נכנעו 3–0 לאוסטריות

אתונה (ע"צ). נבחרת הנשים של ישראל בכדורעף נוצחה כאן 3–0 בידי מעופפת אוסטריה בטורניר־האביב. המערכות: 3–15, 8–15, 5–15. הישראליות מדורגות במקום השלישי בבית ד' עם 2 נקודות, אחרי אוסטריה ודנמרק שצברו 4 נקודות ולפני נבחרת־המישנה של יוון שצברה 2 נקודות. דנמרק ניצחה 3–0 את יוון ב'.

טיול משעשע של נתניה

מכבי נתניה — הפועל כפר־סמיע

9–0 (4–0)

השערים: בני לם (14, 53), ברוך חסן (34, 36), שלום תקוה (29), אבישי דאנו (52), רונן גבאי (66), עודד מכנס (74), רוני לוי (78).

★ המצטיין: בני לם.

ארבעה ימים לפני מישחקו החשוב מול הפועל תל אביב, לא התקשה אתמול מכבי נתניה להעפיל לרבע גמר הגביע, כשהביס את הפועל כפר סמיע מליגה ג' 9–0.

הפרש ארבע הליגות בין המתמודדים בלט לעין. הרוחות הסוערות מהגליל המערבי — שהעיפו בשלב מוקדם את הפועל חדרה מליגה הארצית — לא היוו יריב ראוי לשמו להתיכה של זאב זלצר.

מהרכב נתניה נעדרו שני המגינים המנועים, שמעון מכנס ואלעד קורן, שככל הנראה לא ישחקו גם בשבת. את מקומם מילאו הצעירים גואטה ומקר. במחצית השניה שולבו הותיק עודד מכנס ודאנו, במקומם של יגאל מנטס ושלום תקוה.

שפט רחמים שאשא, 500 צופים, בנתניה.

דן מארי

לחולון לא די בפליי־אוף

צפרירים חולון — הפועל חיפה

1–0 (0–0)

השער: ארז שקרוקה (84).

★ המצטיין: בני דמתי.

שער מקרי שהבקיע ארז שקרוקה 6 דקות מהסיום העלה את חולון לשלב הבא, לאחר ניצחון 1–0 על הפועל חיפה, מנבחרת הליגה הארצית.

ברוב השלבים היתה הרמה מאכזבת והפעילות הנרכזה במרכז השדה. הכדור עבר, לא אחת, מקבוצה לקבוצה וקשה היה להבחין במעט ברק או במיבצעים נאים, אפילו של בודדים.

היחיד שבלט היה בני דמתי בפרצותיו ושחקני ההגנה הותיקים יוסי קרמר וארז קירשנר. שחקנים רבים "עשו טובה" שהם מהלכים על כר הדשא. חלק נכבד לרמה הירודה יש לזקוף למישטח הגרוע של האיצטדיון בקרית־חיים, שאינו מאפשר פיתוח מישחק ראוי לשמו.

במחצית הראשונה היתה הזדמנות אחת לחיפה. רוני מלכה בעט מ־10 מ', אך ביטון הדף בזינוק נאה. בדקה ה־84 הובקע שער הניצחון. ארז שקרוקה קלט כדור כ־35 מ' מהשער, התקדם והיטעה את הבלם קרמר, נעצר סמוך לרחבה ובעט שטוח לפינה כדי להכניע את השוער הביב שהיה פזיז וניצל ממספרים נוספים.

שפט חיים ליפקוביץ, 500 צופים, בקרית חיים.

אברהם צימן

בבאר־שבע נגמר הכל ב־4 דקות

הפועל באר שבע — הפועל יהוד

6–1 (5–0)

השערים לבאר שבע: שלמה אילוז (2), יוסי אביטן (4), מאיר צרפתי (18), אלי וייצמן (38), יובל אוחנה (41), משה בן שאבן (90). השער ליהוד: יורם אורן (59).

★ המצטיין: יובל אוחנה.

חצי תריסר שערים כבשו שחקני באר שבע לרשת שער יהוד, שהתמוטטה למעשה כבר 4 דקות לאחר שריקת הפתיחה, בעקבות שני שערי בזק שכבשה באר שבע. מסיבה זו שלטה באר שבע ללא עוררין ואף הוסיפה עד להפסקה שלושה שערים. במחצית השניה התאוששו במקצת שחקני יהוד, כשהם מנסים להציל את כבודם וכבשו שער, אך ספגו לאחר מכן שער נוסף. לשחקני באר שבע ניתנו הזדמנויות רבות להגדלת הפער, אך דומה שלא התרגשו במיוחד מן ההחמצות הרבות.

בדקה ה־2 הגביה מאיר עוזן כדור לעבר המגן אילוז, שעלה לסייע להלוצים, התרומם מעל כולם ונגח פנימה. כעבור שתי דקות נגח יוסי אביטן לרשת בהקשתו של אבי חיון. בדקה ה־18 שוב שלח חיון, הפעם בנגיחה, כדור לעברו של צרפתי שניצב 10 מטר משער יהוד והמשיך בבעיטה חזקה פנימה.

בדקה ה־38 ביצע וייצמן את המיבצע היפה במישחק כאשר פרץ לבדו קדימה, חלף על פני מגן־אורח, היטעה את השוער שיצא לקראתו וחלף על פניו, כדי לסיים בבעיטה לשער הנטוש. בדקה ה־41 שלח אוחנה כדור לרשת מעל שוער יהוד.

בדקה ה־59, לאחר קפאון בהגנת באר שבע, בעט יורם אורן מיהוד כדור בחצי גובה מ־6 מטר והכניע את אגסטן. בדקה ה־90 חתם בן שאבן את התוצאה ממסירתו של עוזן.

שפט ראוד סוהיל, 3,000 צופים בבאר שבע.

יגאל פלג

אנגליה נגד הונגריה בבודאפשט ● סקוטלנד מול ספרד במאדריד

בודאפשט (שרות "ספורט הארץ"). נבחרות הכדורגל של אנגליה והונגריה יקיימו הערב מיפגש ידידותי.

במאדריד יתמודדו הערב נבחרות הכדורגל של ספרד וסקוטלנד.

מאבק חריף בדרך לפליי־אוף בריו

ריו דה־ז'אנירו (א"פ). פלומיננסה ניצחה את באנגו 1–0 ומרליכה בהפרש נקודה אחת מפלאמנגו, במיבצב השני של אליפות מדינת ריו.

לחברי ושותפי

דוד, אמנון, והאם יונה

אתכם באבלכם הכבד במות האב

אברהם ברסקי

יהודה קראוזה ומשפחתו

עזרה וביצרון

חברה לשיקום בע"מ

לאינג'ינר זליקסון יהודה

תנחומינו הכנים באבלך הכבד על מות רעייתך

מרים ז"ל

מנכ"ל החברה

וצוות העובדים

לעמנואל גרנצרז'

השתתפותנו הכנה באבלך על מות

אמך ז"ל

כור סחר חוץ

לעימנואל גרנצרז'

משתתפים באבלך הכבד על מות

האם ז"ל

מחבריך וידידיך

באיסכור שרותי פלדות בע"מ

בצער רב וביגון קודר, אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

אברהם ברסקי

מפרוז'ני — פולין

ההלוויה תתקיים היום יום רביעי י' באייר תשמ"ח ה־27.4.88 בשעה 11.00 לפני הצהרים בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים.

נפגשים ליד השער הראשי

יושבים שבעה בבית המנוח רחוב קלונימוס 11 תל־אביב.

האבלים:

אשתו: יונה

בנו וכלתו: דוד וג'ודי

בנו וכלתו: אמנון וגילה

הנכדים: ירון, זהר, אמיר, מתי, עידו ועדי

לאמנון ודוד

אתכם באבלכם הכבד על מות האב

אברהם ברסקי

קירת חברה קבלנית לבניה בע"מ

ההנהלה וצוות העובדים

במלאת 22 שנה לפטירתה

של אישתי, אמנו וסבתנו היקרה

לאה גוז ז"ל

תתקיים אזכרה בי"א אייר תשמ"ח (28.4.88)

בשעה 16.00 בבית העלמין הישן בחדרה.

המשפחה

מתאבלים על מות חברתנו

לובה הרשפינקל ז"ל

משפחות:

ארלסבורג	וייסברם	סיני
אלון	וולף	ספיר
בידרמן	חבס	עפרון
בוכמן	חוט	פין
בן־עזר יעקב	טלמור	קפוסטה
בן־עזר דב	יהודה	רוזנברג
בן־שלמה	יאיר	ריבלין
בשן	יציב	שוב
ברזורמן	כץ	שטרנברג
דרובין	לנגר	שנבל
הרצפלד	מוגרבי	שפרלינג
הרצברג	סבירסקי	שתיל
וילנסקי		תייר

שר ההגנה של אפגאניסטאן במפגן־כוח צבאי:

"נמשיך להילחם במורדים אחרי יציאת הסובייטים"

קאבול (ע"ר וע"צ). שר ההגנה של אפגאניסטאן הכריז אתמול כי צבאו ימשיך בקרבות נגד המורדים המוסלמים, לאחר שהכוחות הסובייטים יתחילו בחודש הבא לצאת מהמדינה.

בנאום לרגל מיצעד צבאי לציון יום השנה העשירי למהפיכה השמאלנית של אפגאניסטאן, אמר הגנרל מוחמד ראפי: "העם שלנו עייף מן המלחמה, הוא זקוק לשלום". אך בהתייחסו להצהרות המורדים, כי ימשיכו להילחם כדי להפיל את ממשלת קאבול, הנתמכת על ידי בריה"מ, הוסיף: "הצבא שלנו מוכן להילחם למען שלום המדינה — לעולם לא נאפשר לאופוזיציה לבצע את תוכניתה המזוהמת".

המיצעד הצבאי נחשב על ידי רבים כהפגנת כוח מצד נשיא אפגאניסטאן נאג'יבוללה, כדי להדגיש את החלטתו הנחושה להישאר בשלטון גם לאחר נסיגת הסובייטים. הדעות בקאבול לגבי יכולתו של נאג'יבוללה להישאר בשלטון, חלוקות בצורה דרמטית.

נציגי בריה"מ וקובה

לצידו של נאג'יבוללה, שקיבל את המצעד, ניצבה משלחת סובייטית בראשות סגן נשיא הסובייטי העליון ולדימיר אורלוב. לשמאלו ניצבה משלחת מקובה. הדיפלומטים המערביים החרימו את האירוע.

במצעד השתתפו טנקים סובייטים מדגם ט־62, נגמ"שים משוריינים, טנקים סובייטים קלים, קטיושות, טילים נגד טנקים וטילים נגד מטוסים. כן השתתפו בו אלפי אזרחים שצעדו בשקט, ואף לא השמיעו סיסמאות כדי לפאר את השגי המשטר.

במשך כל הזמן סיירו מטוסים קרביים באיזור נמל התעופה, כאמצעי זהירות.

בריה"מ המשיכה בשבוע שעבר להזרים נשק וציוד צבאי לאיזורים שסביב קאבול, קרוב להדאי מתוך נסיון למנוע שם התקפות של מורדים לפני נסיגת הכוחות הסובייטים. הסובייטים גם התחילו להחזיר לבריה"מ כלי רכב משוריינים פגועים, כדי למנוע שהמורדים ישתמשו בחלקים מהם לתיקון כלי רכב שברשותם.

במצעד ברחובות קאבול לציון עשר שנים למהפיכה שם, השתתפו גם נשים חמושות (איפ"י)

ארה"ב דחתה הצעה סובייטית להגבלת הכוחות בים התיכון

וואשינגטון (ע"ר וע"צ). פקידים אמריקאים דחו אתמול הצעה סובייטית, לפיה יגבילו ארה"ב ובריה"מ את הכוח הימי שלהן בים התיכון ל־15 אניות מלחמה ו־10 אניות עזר כל אחת. את ההצעה העלה המפקד העליון של צי המלחמה הסובייטי, האדמירל ולאדימיר צ'רנאבין, בתנאי שארה"ב תפנה מן האיזור את נושאות המטוסים והצוללות האטומיות המצויידות בטילים באליסטיים.

בחודש שעבר הציע גורבאצ'וב שוואשינגטון ומוסקווה יסכימו על הקפאת צייהן בים התיכון החל מ־1 ביולי.

"אין בדעתנו להגביל את כוחותינו במזרח התיכון ואף לא נרשה שבריה"מ תקבע את מדיניות ברית נאט"ו", אמר דובר משרד ההגנה דן האוארד לסוכנות רויטר.

יהדות צרפת "מודאגת ביותר" משיעור התמיכה שזכה לה־פן

מאת יואב טוקר
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). ההנהגה הרשמית של יהדות צרפת פירסמה הודעה "מודאגת ביותר" נוכח שיעור התמיכה לה זכה בבחירות לנשיאות ז'אן־מארי לה־פן, מועמד הימין הקיצוני הניאו־פאשיסטי.

בנוסח, החורג מן הזהירות הנהוגה בדרך־כלל בהודעותיה הרשמיות של ההנהגה היהודית, מודגש כי אין זו "הבעת עויינות כלפי אלו מן המצביעים שנגררו אחר טיעונים פשטניים ודמגוגיים..."

הנהגת ה"קריף" — איגוד־הגג של כלל הארגונים היהודיים בצרפת — מפצירה "בכבוד אך בתקיפות" בשני המועמדים שעלו לסיבוב הבחירות השני המכריע, פראנסואה מיטראן וז'אק שיראק, שלא להתפתות ולנסות "ללכוד" את קולות מצביעיו של לה־פן באמצעות טיעונים שיאפשרו חיזוק נוסף של תנועתו.

ביום ראשון זכה לה־פן בסיבוב הבחירות הראשון בכ־14.4% מכלל המצביעים בצרפת — כארבעה וחצי מיליון בוחרים. מועמד השמאל המרכזי, הנשיא היוצא פראנסואה מיטראן, זכה בכ־34%, ומועמד הימין המרכזי, ראש הממשלה ז'אק שיראק, בכ־20%.

סקר הבצעה שערך העתון "לה וי" על־פי מודלים דתיים־אתניים העלה כי בקרב הבוחרים הצרפתים ממוצא יהודי, הצביעו כ־45% בעד מיטראן, כ־32% בעד שיראק וכ־12% בעד מועמד הימין הליבראלי — שנשר בסיבוב הראשון — ריימון באר.

קהל הבוחרים היהודיים בצרפת מסתכם בכ־350 אלף איש — מתוך קהילה המונה למעלה מ־600 אלף נפש. הקול היהודי בצרפת מייצג איפוא, כמותית, כתשע־עשיריות האחוז מכלל 38 מיליון בעלי זכות הבחירה ברחבי המדינה.

"קבוצת מתנגדי השלטון תבצע פעולה צבאית נגד נורייגה"

פנמה סיטי (איפ"י). מנהיג אופוזיציוני בפנמה אמר שלשום, שקבוצה של מתנגדי השלטון עומדת לבצע פעולה צבאית נגד נורייגה, בראשית השבוע הבא. האיש, חואן ב. סוסה, השומר אמונים לנשיא המודח ארתורו דלווייה, אמר שהקבוצה מורכבת מקצינים שיש להם תמיכה בקרב הכוחות המזויינים של פנמה.

סוסה לא פירט, אבל הקבוצה כנראה מורכבת מקצינים בכירים שערקו מהצבא הפנמי ועברו לארה"ב לאחר הדחת דלווייה לפני כחודשיים.

ניסיון הפיכה נגד נורייגה בחודש שעבר הכשל במהירות.

הוועדה הלאומית לבנקאות בפנמה קבעה שהבנקים של פנמה יכולים מיד לחדש כמה מפעילויותיהם שבוטלו לפני כחודשיים, בעקבות סנקציות של ארה"ב שלוחצת בכך לסילוק גנרל נורייגה מהשלטון, אך הלקוחות עדיין מנועים ממשיכת מזומנים.

הניו יורק טיימס פירסם אתמול מפי מקור בכיר בוואשינגטון, שהנסיון להדיח את נורייגה באמצעות סנקציות כספיות היה טעות, והסנקציות יוסרו בקרוב.

שר החוץ החדש של פנמה, חורחה א. ריטר, אמר שיתן עדיפות ראשונה לשיפור היחסים עם ארה"ב, ולשכנע אותה שתסיר את הסנקציות הכלכליות שנקטה.

30 נהרגו בקרבות — בפיליפינים

מאנילה (ע"ר). הצבא הפיליפיני דיווח אתמול על קרבות שהתנהלו עם לוחמים קומוניסטים, שבהם נהרגו 38 אנשים.

16 לוחמים נהרגו כאשר מורדים קומוניסטים שמו מארב לג'יפ שבו היו חיילים ותקפו עמדה מבוצרת של כוחות הממשלה. 22 מורדים נוספים נהרגו בשני קרבות נוספים שהתנהלו בצפון איי הפיליפינים.

נאסר כל שיווק האשכוליות ברומא

— לאחר שנתגלה רעל באשכוליות שהגיעו מישראל

מאת תלורה ליבר־רומה
כתבת "הארץ" באיטליה וסוכנויות הידיעות

פירנצה (מיוחד ל"הארץ"). שלטונות הבריאות באיזור רומא אסרו אתמול מכירת אשכוליות מכל הסוגים, לאחר שבדיקות העלו כי חומרים רעילים "הוזרקו בכוונה תחילה" לאשכוליות — בעיקר מתוצרת ישראל.

בימים האחרונים פורסמו איסורים דומים על־ידי השלטונות המקומיים בצ'יוויטאבקיה, כ־100 ק"מ מצפון לרומא, קאורטה שבאיזור נאפולי ותורינו, עקב פעולות הרעלה דומות.

בשבת שעברה הודיע אלמוני בשיחת טלפון לגבי נוכחות חומר כחול רעיל באשכוליות המשווקות בידי סוחרים מסויימים ברומא. ההודעה הביאה את שלטונות העיר לבצע בדיקה. מאוחר יותר קיבלה המשטרה הודעה אלמונית, בשם "הפרולטריון למען העמים המדוכאים" — ארגון טרור לא ידוע עד כה — בנושא הרעלת אשכוליות ישראליות.

בדיקות ראשונות שערכו שלטונות הבריאות העלו כי בכמות של אשכוליות הוזרק חומר רעיל בצבע כחול־טורקיז, בו ניתן להבחין בעין בלתי־מזויינת. מתוך 16 אשכוליות שנבדקו במרכז הבריאות המקומי ברומא, נמצאו שש מורעלות. הרעל, שהוזרק לעכברים, גרם למותם המיידי.

הוראת החרמה

מנהל שירותי הבריאות האיזורי הורה להחרים מיד את כל האשכוליות בשווקי רומא. הוא אמר כי מקור הפרי המורעל לא נקבע לפי שעה, אולם משערים כי מדובר ביבוא מישראל. השלטונות הזהירו את התושבים שלא לאכול אשכוליות.

מנהל שירותי הבריאות של איזור רומא הודיע כי הוא מקיים מגעים עם משרד הבריאות, ולדעתו יש לאסור מכירתן של אשכוליות באיטליה כולה. דוברת של משרד הבריאות אמרה כי טרם ננקטו צעדים.

שגרירות ישראל ברומא מסרה כי היא עוקבת מקרוב אחרי ההתפתחויות בפרשה. דובר השגרירות, אבי גרנות, הביע תקוה כי "זו רק פעילות פלילית של מטורף, ולא מבצע מאורגן ברמה של טירור".

מקורות סחר מסרו כי כמחצית מ־47 אלף טון האשכוליות המיובאות לאיטליה מדי שנה, מוצאן מישראל. בתוך כך מסר משרד הבריאות המערב־גרמני בבון, כי אנשי מכס גרמניים נצטוו לבדוק בקפידה משלוחי אשכוליות מאיטליה — בעיקר אלה שארץ מוצאן ישראל.

תוצאות הרבע הראשון של השנה מסירות חשש ממיתון:

כלכלת ארה"ב התאוששה ממפולת הבורסה: צמחה ב־2.3 אחוזים

וואשינגטון (ע"ר). תוך התעלמות מהמהלומה של התמוטטות הבורסה באוקטובר אשתקד, צמחה הכלכלה האמריקאית בשלושת החודשים הראשונים של השנה בשיעור שנתי של 2.3 אחוזים — מסר אתמול משרד המסחר האמריקאי.

אם כי צמיחת התוצר הלאומי הגולמי (תל"ג), היתה פחותה מהצמיחה בשיעור של 4.8 אחוזים ברבע האחרון אשתקד, אמרו כלכלנים כי יש בתוצאות אלה כדי להפיג את כל החששות בדבר מיתון, בעקבות התמוטטות הבורסה בוול סטריט ב־19 באוקטובר.

למרות הגרעונות המסחריים העקיפים של ארה"ב והחששות שהלחצים על המחירים יגברו, מצפים רוב הכלכלנים להמשך הצמיחה, לפחות עד לאחר הבחירות לנשיאות בנובמבר.

הבית הלבן צופה צמיחה כללית בשיעור של 2.4 אחוזים במשך השנה, ואילו הבנק המרכזי של ארה"ב חוזה צמיחה של כ־2.5 אחוזים.

אם הכלכלה תישאר חזקה, סבורים משקיפים פוליטיים, כי קריאות של דמוקרטים לשינויים מקיפים במדיניות הכלכלית, יזקפו על ידי הבוחרים כבדוקות בסיכונים מיותרים, ואז יגדלו סיכוייו של סגן הנשיא בוש להיבחר לבית הלבן, מטעם המפלגה הרפובליקאית.

האלימות בסומגייט הוצגה בטלוויזיה הסובייטית

מוסקווה (ע"צ וע"ר). הטלוויזיה הסובייטית הקרינה אמש זו הפעם הראשונה תמונות המתארות את מעשי האלימות בסומגייט שבאזרבייג'אן, במהלכן נטבחו כ־32 אנשים — ביניהם 26 ארמנים — ונפצעו כ־200 נוספים.

במהדורת החדשות הראשית אמר הקריין כי מעשי האלימות החלו ב־27 בפברואר. במקביל, אפשר היה להבחין על גבי המרקע במכוניות הפוכות שהועלו באש, בחלונות שנופצו, בדירה שנהרסה כליל ובשני ארמנים בוכים — כשאחד מהם מתגונן בפני מצלמת הטלוויזיה: "אבא מכם, אל תהרגו אותנו לעיד זה".

קודם לכן, הוקרן קטע הכרזה המון של כמה אלפי בני אדם, שהתקהל ב־26 בפברואר בסטפאנאקרט, בירת חבל נאגורנו־קאראבאך שבאזרבייג'אן.

פרשן הטלוויזיה הבטיח כי למחרת יוקרן סרט תיעודי מלא, באורך 90 דקות, המוקדש למעשי האלימות על רקע תביעותיהם הלאומיות של הארמנים.

ערך את העמוד: חיים סל

ההסתדרות עם המדינה לאורך כל הדרך

אל תאמרו אחר כך חבל שלא היינו...

מפגן ענק של הישגי העובדים ב־40 שנות המדינה

רבבות עובדים מכל רחבי הארץ

■ להקות מחול
■ תזמורות צועדות
■ מקהלות
■ מופעי פולקלור
■ מישוריות מרהיבות

את זה אסור להחמיץ!

המפגן ייצא בשעה 11.00 מגשר בר־יהודה בת"א ויעבור לאורך רח' אבן גבירול עד כיכר מלכי ישראל

לבנין חברה עובדת וצודקת

1 במאי 1988

מטה 1 במאי
ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י • הועד הפועל • המרכז לתרבות ולחינוך • מערכת ההסברה

هكذا من الاصل

מכאן ומן הציאל

חדשות כלכלה

תוצאה ראשונה ל–1988:

הרווח הנקי של הבינלאומי ירד ב–20% ל–11.6 מיליון ש'

המנכ"ל זינגר ל"הארץ": הירידה ברווח כתוצאה מהפרשה גדולה לחובות מסופקים

מאת אריה לביא

הרווח הנקי של הבנק הבינלאומי ירד ברבעון הראשון של 1988 ב–20%, והגיע ל–11.6 מיליון שקל (7.4 מיליון דולר), לעומת 14.5 מיליון שקל ברבעון המקביל אשתקד. כך מגלים הדו"חות הכספיים שפורסמו אתמול. הבנק הבינלאומי הוא הראשון מבין הבנקים המסחריים המפרסם תוצאות לרבעון הראשון של 1988.

התשואה נטו על ההון העצמי הסתכמה ב–13.4% לעומת 19% ברבעון הראשון של השנה הקודמת. בכל 1987 הגיעה התשואה נטו ל–13.3%. ההון של הבנק גדל ב–2.9%, והגיע ל–346.2 מיליון שקל.

מנכ"ל הבנק, שלום זינגר, אמר בשיחה עם "הארץ" שהירידה ברווחיות נובעת מהפרשה הגדולה מהרגיל של הבנק לחובות מסופקים. ברבעון הראשון של 1987 לא היתה הפרשה גדולה לחובות מסופקים. וכעת החליט להגדיל הן את ההפרשה הכללית והן את ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים. ההנהלה סבורה כי הבנק יצר רזרווה נוספת לחובות מסופקים מעבר לנדרש, מהמצב בפועל ברבעון זה. בהתייחסו להבדלים הגדולים בתשואה על ההון בין השנה הקודמת לשנה הנוכחית, ציין זינגר כי תשואה של 19%, כפי שהיתה לפני שנה, היא חריגה — ועשויות לעבור 10 שנים עד שתחזור.

הוא הביע הערכה שהבנקים צריכים לנסות ולשמור על הרווחיות שהיתה ב–1987, ואין לנסות ולהגדיל עוד יותר את הרווחיות, שכן הדבר אינו סביר.

המאזן של הבנק בישראל גדל ב–3.4%, והגיע ל–5.3 מיליארד שקל לעומת 5.4 מיליארד שקל בסוף 1987. הירידה מושפעת מהשחיקה של מרכיב המט"ח במאזן הבנק בהשוואה לעליית המדד.

הביטוח הלאומי: לא קנסנו ולא טעינו בהערכת נישומים

ביקורת על העצמאים שטענו כי נקנסו אלפי נישומים בגין הפרשי יתר

מאת צבי זרחיה

בביטוח הלאומי הגיבו אמש ביקורת על לשכת ארגוני העצמאים שהודיע כי הביטוח הלאומי קנס בטעות אלפי עצמאים בגין הפרשי יתר.

בביטוח הלאומי הסבירו כי ביטול חובות היתר, בסכומים של עד 2,000 שקל לכ–100 אלף עצמאים, שעליו נמסר בשבוע שעבר — לא זו בלבד שאינו נובע מטעות, אלא נעשה על־ידי הביטוח הלאומי לפנים משורת הדין, מאחר שההחלטה המקורית להפחתת עלות העבודה לא חייבה ביטול זה.

החלטת העצור לתת הקלה נוספת לעצמאים, דהיינו לזכות את המבוטחים גם בהפרשי שומה לגבי החודשים יולי ונובמבר 1986, היא ביוזמת הביטוח הלאומי. בהסכמת ארגוני העצמאים סוכם על מתן ארכה לתיקון תוכניות המחשב, ולפי שעה תימשך גבייתם של דמי הביטוח על־פי התוכנית הרגילות, הכוללות מתן הקנסות המקוריים.

הביטוח הלאומי אומר עוד כי העצמאים יודעים יפה כי לאחר התאמת תוכנית המחשב להחלטה החדשה, יבוטלו הקנסות שלמעשה אינם מוצדקים. הראיה היא שעצמאים רבים כבר קיזזו בעצמם את הסכום חיקו.

בהודעת הביטוח הלאומי נמסר עוד כי דברי העצמאים לפיהם נקנסו אלפים מהם בטעות, לא רק שאינם נכונים, אלא מהווים זריעת חול בעיני הציבור מטעמים שאינם מובנים.

שגריר גרמניה בישראל, וילהלם האס ביקר (משמאל) אתמול עם רעייתו במוזיאון לתעשיות שגריר ידע ברחובות. בתמונה: מנהל התיכנון והפיתוח של מעבדות אינטרסטרים, דוד אלטמר (משמאל) נותן לשגריר הסבר. מימינו — מנכ"ל "אמריקה–ישראל", שלמה גרוסמן. (תצלום: יצחק פרידר)

חברת הנפט הלאומית תובעת 420,000 ד' מ"פז חיפושי נפט"

(ע). חברת הנפט הלאומית לישראל תובעת 420 אלף דולר מחברת "פז קונסורציום לחיפושי נפט". התביעה הוגשה אתמול לבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

התובעת, חברה ממשלתית העוסקת בחיפושי נפט ובעבודות סייסמיות, החזיקה עד לאוגוסט 1983 בזכיונות לחיפושי נפט בבקעת־הירדן. במשך השנים, נטען בתביעה, ערכה החברה סקרים ועבודות סייסמיות באזור, שעלו יותר משני מיליון דולר.

ב–1983 נחתם חוזה בין החברה לבין חברת "סיסמיקה חיפושי נפט". חוזה זה איפשר ל"סיסמיקה" לחפש נפט בבקעת הירדן, והתיר לה להיעזר בשותפים נוספים. באותו חוזה, נטען בתביעה, התחייבה "סיסמיקה" לשלם לחברת הנפט הלאומית הוצאות על השקעות בעבר.

עוד נטען בתביעה, כי ב–1984 נחתם הסכם בין "סיסמיקה" לבין חברת "פז חיפושי נפט", שבמסגרתו התחייבה "פז" לשלם לחברת הנפט הלאומית כ–20% מההוצאות העבר, אותן התחייבה "סיסמיקה" להחזיר.

בכתב התביעה נטען, כי "פז חיפושי נפט" לא עמדה בתשלום האמור, ולכן הוגשה נגדה התביעה בסך 420 אלף דולר. טרם הוגש כתב הגנה.

"התוכנית הכלכלית לא מילאה הציפיות"

הוקמה מועצה חברתית־כלכלית ליד מפלגת המרכז

מאת אבי גבאור

ישראל גרון, שהיה הממונה על ההכנסות המדינה, ומי שהיה שותף לתוכנית הכלכלית מ–1985, טוען כי למרות הצלחתה בתחומים האינפלציה, לא פתרה התוכנית הכלכלית מיולי 85' את בעיות היסוד של המשק הישראלי, ובהן את בעיית מאזן התשלומים והמאזן המסחרי.

גרון, שדיבר בכנס היסוד של המועצה הכלכלית־חברתית שהוקמה על־ידי תנועת המרכז, שהתקיים אתמול במלון "דן" בתל־אביב, טען כי עלינו לשאוף להפחתת האינפלציה לרמה המקובלת במדינות המערב, להפחית את שיעורי הריבית תוך תיאום מדיניות מוניטרית, ולפעול לשילוב מדיניות השכר עם תוספת היוקר ותוספת יוקרין.

ברון נבחר אתמול כיו"ר המועצה החברתית־כלכלית שליד מפלגת המרכז שהוקמה כדי לדרבן את הממשלה בכל הקשור לטיפול בנושאים הכלכליים, ואת הויכוח מסדר היום הציבורי על־ידי ניתוח הדן וביטוח.

ח"כ אמנון רובינשטיין השמיע בכנס ביקורת נוקבת על מדיניות הממשלה בנושא מכירת החברות הממשלתיות, והציע להמציא רשות מתן להנפקה בבורסה.

ערך את הקמתו: אריית התוכנית

חב' העובדים מכרה מניותיה ב"כלל" להפועלים ואי.די.בי.

המטרה: לשפר את הנזילות של קרן ההשקעות של חברת העובדים לנוכח קשיי החברות בקבוצה

מאת אריה לביא

חברת העובדים של ההסתדרות מכרה אתמול בעסקה מפתיעה את מניותיה בקונצרן "כלל" לבנק הפועלים ולחברת "אי.די.בי.".

לחברת העובדים היו קרוב ל–7% ממניות קונצרן "כלל", אותן החזיקה באמצעות קרן ההשקעות של חברת העובדים.

רוב המניות שהיו בידי הקרן, כ–5.34% נרכשו על־ידי בנק הפועלים תמורת כ–17.9 מיליון שקל. כ–1.5% מהמניות נמכרו ל"אי.די.בי.", החברה־האם של בנק דיסקונט, תמורת כארבעה מיליון שקל. מחיר העסקה גבוה במקצת ממחיר הבורסה.

בעקבות העסקה מחזיק בנק הפועלים ב–40.76% ממניות קונצרן "כלל". העסקה היא משפחתית באופיה, שכן חברת העובדים שולטת גם בבנק הפועלים. "אי.די.בי." שותפה בעיסקה לנוכח כוונתה להגדיל את החזקותיה בקבוצת "כלל", כפי שהדבר בא לידי ביטוי גם במסגרת העסקה שבה רכשה "כלל" את "פולגת".

מושביץ נוטה לפרוש מ"עלית" ולהצטרף כשותף במשרד עו"ד

החל מה–10 במאי יוכל לממש האופציה למכירת מניות "עלית" במחיר כפול כמעט ממחירן בבורסה

מאת אריה לביא

דוד מושביץ, יו"ר מועצת המנהלים של "עלית", נוטה לפרוש בעתיד הקרוב מתפקידו.

מושביץ, עורך־דין במקצועו, עשוי להצטרף למשרד עורכי־דין קיים, אך טרם החליט על כך סופית.

למשפחת מושביץ נותרו 7.5% ממניות "עלית". על־פי הסכם בין משפחת מושביץ למשפחת פרומן, שהשתלטה על "עלית", ניתנה למשפחת מושביץ אופציה, שלפיה רשאית המשפחה למכור את מניותיה ב"עלית" למשפחת פרומן במשך שנתיים. המניות יימכרו במחיר מוסכם מראש, על בסיס שווי שוק של 60 מיליון דולר — כלומר, משפחת מושביץ תקבל 4.8 מיליון דולר. גם לבני משפחת קופילוב, אף הם מבעלי המניות של "עלית", שגם להם 7.5% מהמניות — אופציה דומה.

כיום מגיע שווי מניות "עלית" לכ–31 מיליון דולר בלבד. כאשר יממש מושביץ את האופציה, הוא יוכל למכור את מניותיו במחיר כמעט כפול ממחירן בבורסה.

ההערכה היא שעם מכירת המניות של משפחת מושביץ ב"עלית", יפרוש דוד מושביץ מתפקיד יו"ר מועצת המנהלים בחברה.

בחוגים כלכליים מעריכים שמושביץ יממש את האופציה בעתיד הקרוב. בשיחה עם "הארץ" אמר אתמול מושביץ שטרם קיבל סופית את החלטתו.

גם אבי פילוסוף, ששימש מנכ"ל משותף ב"עלית", לצד מושביץ, הצטרף למשרד לעריכת־דין, לפני החודשים ...

"תדיראן" מבקשת למכור רבע ממניות "פלאפון" למוטורולה

תושלם מכירת בניין המנהלה הראשית בגבעת שמואל

מאת יונתן שרמן

"תדיראן" נוקטת בימים אלה שני צעדים, העשויים לשפר בשיעור משמעותי את מצבה הפיננסי. החברה מנהלת מגעים מתקדמים למכירת רבע ממניות חברת "מוטורולה תדיראן תקשורת סלולרית" (חברת "פלאפון") ל"מוטורולה" — ולהשלים את מכירת בניין המינהלה שלה בגבעת־שמואל.

"תדיראן" ו"מוטורולה" מחזיקות, כל אחת, במחצית ממניות החברה המשותפת. לאחר השלמת העסקה תחזיק "מוטורולה" ב–75% ממניותיה.

דוד יחיאלי, סמנכ"ל משאבי אנוש ב"תדיראן", אישר את קיום המגעים, אך מסר כי העסקה עדיין לא הושלמה.

מדובר בעסקה בת 7.5 מיליון דולר על־פי ערך החברה.

אשר למכירת בניין המינהלה של "תדיראן", פרטי עסקה זו עדיין לא סוכמו סופית, אך נודע כי מדובר במיליוני דולרים, שהחברה תקבל כהלוואה תמורת תשואה שנתית דולרית של כ–11%. העסקה עצמה בנויה בצורת שכר־מכר ("ליסינג").

שתי עסקות אלו הן רק חלק מהצעדים הננקטים ב"תדיראן", שמטרתם להבטיח את שיבתה של הקבוצה לריווחיות כבר במחצית הראשונה של 1988. צעדים נוספים — פיטורים, סגירת מחלקות וקווי ייצור, הקטנת תקציבי ההוצאות — מתבצעים מתחילת השנה.

"תדיראן" סיימה את 1987 בהפסד של 9 מיליון דולר. זו השנה הראשונה מזה כ–20 שנה שהחברה סיימה שנת פעילות בהפסד.

נשיא "אדאקום": פיטר בוני מארצות־הברית

מאת יונתן שרמן

פיטר בוני מארה"ב מונה כנשיא החדש של חברת "אדאקום קורפוריישן". הוא יהיה אחראי על תפעול החברה ברחבי העולם ויפקח על פעילות החברות־הבנות בארץ ובבריטניה. בוני יהיה כפוף למוטי גורה, יו"ר מועצת המנהלים ומנהל העסקים הראשי של החברה.

מינוי זה אמור לסיים את התהפוכות הניהוליות שפקדו את חברת "אדאקום" בחודשים האחרונים. בתקופה זו הודח מוטי גורה מתפקידו על־ידי מועצת המנהלים של החברה, אך הוא גייס רוב בין בעלי המניות ומינה מועצת מנהלים חדשה, שבחרה בו מחדש כיו"ר.

"אדאקום" היא חברה עתירת־ידע, העוסקת בייצור מערכות מתוחכמות לתקשורת מחשבים.

המועד הסופי להגשת דו"חות מס הכנסה נשאר: סוף אפריל

המאחרים יחוייבו בקנסות מינהליים ● המנהלים פנקסים בשיטה הכפולה יוכלו להגיש דו"ח עד סוף מאי

מאת דן סגיר

בעקבות פירסומים מטעים כאילו האריכה נציבות מס הכנסה את מועד הגשת הדו"חות לשנת המס 1987 בחודש נוסף, הודיעה אתמול הנציבות שאינה מתכוונת להאריך את מועד הגשת הדו"חות. יש להגישם עד לסוף חודש אפריל.

הדברים אמורים בדו"חות של העצמאים הרגילים, המכונים "חד־צדדיים", במינוח של מס הכנסה. נישומים המנהלים פנקסים בשיטה הכפולה (חברות ועצמאים עם הכנסות גדולות), יוכלו להגיש את דו"חות המס שלהם עד לסוף מאי 1988.

בהודעת נציבות מס הכנסה נמסר שנישומים שיגישו דו"חות באיחור, יחוייבו בקנסות מינהליים, אשר יכללו ריבית והצמדה מראשית שנת המס.

טופסי דו"חות למס הכנסה לחברות יחולקו החל מהיום בלשכות המחוזיות של האוצר החשבון (מתחילת מאי — בכל לשכות מס הכנסה ברחבי הארץ).

החל בשבוע הבא: ברירת קנס על עבירות על חוק התעסוקה

מאת יונתן שרמן

החל בשבוע הבא תחול ברירת קנס על העבירות על חוק שירות התעסוקה.

שירות התעסוקה, בתיאום עם משרד המשפטים, הביא לאישור תקנות המוסיפות את העבירות המינהליות על חוק שירות התעסוקה לעבירות הניתנות לביצוע באמצעות תשלום קנסות בלבד, ללא הגורם להתייצב לפני משפט, כפי שהיה עד עתה.

כך, לדוגמה, תחוייב קבלת עובד, שחלה עליו חובת זיקה לשירות התעסוקה ללא אישור בכתב משירות התעסוקה — בקנס של 500 ש"ח, וכפל קנס במקרה של עבירה חוזרת. כן ייקנסו ב–500 שקל מעסיקים שיימנעו מלהודיע לשירות התעסוקה על כוונתם לפטר למעלה מעשרה עובדים, או שהפריעו לעובדי שירות התעסוקה בבדיקת מקומות העבודה.

התקנות החדשות ייכנסו לתוקף ב–1 במאי, והן נועדו בין השאר להקל על העומס בבתי המשפט, ולהשיג אפקט הרתעתי גדול יותר בקרב המעסיקים.

שרות חקירות כללי ש.ח.כ.

מקבוצת השמירה

31 שנות נסיון והצלחה בארץ ובעולם לשרותך!

מידע כלכלי ומסחרי

חקירת הונאות

חקירת מעילות

שרות פוליגרף

בית־הדר

דרך פתח־תקוה 63 תל־אביב 63183

ת.ד. 37624 תל־אביב 61-375

טל. 614636, 621975, 623084

FAX: 623995 TLX. 361264 GIA

פרסום קוזו

עתידית דולר

אתה סוגר את שער המט"ח לעתיד.

אם התחייבת לתשלום במט"ח או צמוד למט"ח במועד מסויים בעתיד, או אם אתה זכאי לתשלום כזה בעתיד, אתה יכול היום להבטיח לעצמך "כיסוי סיכונים" הנובעים מהפרש שערים בלתי צפוי. "עתידית דולר" של בנק המזרחי מאפשרת לך "לסגור" כבר היום את שער המט"ח ביום התשלום. כל שעליך לעשות הוא לנקוב בסכום ובשער הרצויים לך (בסכומים החל משווה ערך של $5,000),* כך אתה יודע בדיוק כמה שקלים תשלם או תקבל במועד שנקבע. במידה וצפית נכון את ההתפתחויות בשער המט"ח, תוכל באמצעות "עתידית דולר" לצבור גם רווח נאה. פרטים מלאים בסניפי הבנק.

עתידית מדד

אתה סוגר את שער עליית מדד המחירים לצרכן בעתיד.

אם יש לך התחייבות לתשלום צמוד למדד המחירים לצרכן בעתיד, או אם אתה מצפה לתשלום כזה, אתה יכול להבטיח לעצמך "כיסוי סיכונים" הנובעים מעליה בלתי צפויה של מדד המחירים לצרכן. "עתידית מדד" של בנק המזרחי מאפשרת לך "לסגור" את שער המדד ביום התשלום. הכנס לבנק המזרחי, נקוב בסכום אותו הצטרך לשלם או לקבל ונקוב בשער המדד הרצוי לך (בסכומים החל מ־5,000 ש"ח ביחידות שלמות של אלפי ש"ח)* עכשיו אתה יודע בדיוק כמה תשלם או תקבל במועד שנקבע. במידה וההתפתחויות יתאימו למה שציפית בעת העיסקה, תוכל גם לצבור רווח נאה. פרטים מלאים בסניפי הבנק.

עתידית דולר עתידית מדד

אתה סוגר את היחס שבין שער המט"ח בעתיד לבין השינוי במדד המחירים לצרכן.

כמובן שתוכל לבצע עיסקה משולבת בין "עתידית דולר" ו"עתידית מדד" ולהבטיח לעצמך "כיסוי סיכונים" מפני התפתחויות בלתי צפויות גם בשער המט"ח וגם בשער המדד. אפשרות זו מתאימה לכל מי שיש לו התחייבות לתשלום בעתיד, הצמוד למדד המחירים לצרכן ולעומת זאת מצפה לתקבולים הצמודים למט"ח וכמובן גם להיפך. גם כאן, אם ההתפתחויות ביחס שבין שער המט"ח והשינוי במדד המחירים לצרכן, יתאימו לציפיות שלך בעת העיסקה, תוכל לצבור רווח נאה.

פרטים מלאים בסניפי הבנק ובמרכז עתידית. טלפונים: 03-629463, 629414, 629407.

* ביצוע העיסקות כפוף למתן בטחונות להנחת דעתו של הבנק.

תכל'ס בנק המזרחי

מוח בשבע שגיאות

מאת גדעון סאמט

שם המשחק עכשיו הוא חרדה. הליכוד כתב עליו את הספר בעברית. מחריד לראות איך המערך מסתבך עם התשובה

תעלומה גדולה בפוליטיקה הישראלית נפתרה השבוע כאשר נחשפה האבנות על שלושי תחנות אלמוגים. "זהו — עם כוח ופחד" באמר בהם, ועכשיו אנחנו יודעים שמאחורי מה שכונה בעיתונים תעלומה לא עומדת חברת הוכלה, אלא מפלגת העבודה, ליתר דיוק חברי המשמרת הצעירה של המפלגה. מדוע יש בכלל טעם לעסוק בגימיק הגולע משתי סיבות עיקריות: כיוון שצעירים יהיו זירת מאבק חיונית, אולי מכריעה, בין המפלגות — רק המצביעים בראשונה ימנו כ־180,000 — וכיוון שלמרבה האכזבה, זאת איננה הזריקה היזירה של מפלגת העבודה בזמן האחרון. בתיקו העבוכי כל מעידה עלולה להטות את כפות המאזניים.

הסיסמה גרועה, בצורה ובתוכן. הגראפיקה שלה, שהיא כעין כתב־יד של הזומים, מישנת וכמעט מביכה, וכמו כתבייך מנגידה את השלומיאליות של בעליה. העברית, כאשר איננה שגויה סתם ("יכול להיות שאין לכם את הידע הספיק"). נאמר בהחברת המלווה את מסע הפרסום, מעורפלת במסר שלה. ב"זהו" הם התכוונו לומר משהו כגון קדימה, תנופה, הם רצו — בעבעך — להיות דינאמיים. אבל זאת גם מלה וולגארית, מולקסיקון של תורים ודוקים בשוק, שצלילה לאוזניים רבות יהיה הסתלק, לך מפה, או בלשון הציבור שאליו פונה כביכול הטקסט 'תתעף'.

רק בעלי ידיים שמאליות מסוגלים להוציא מתחת לידם רעיון מגושם כל־כך כמו זה המלווה את התוכנית. מוח בשבע שגיאות. הפנייה היא אל צעירים שהולכים לעשות את זה בפעם הראשונה". הרמז הוא, כמובן, מיני ומלווה אותו, בין היתר, קריקטורה שבכיסטית מבזילה על פיתוי של נערה בתנאבות־שווא. ומייד אחר־כך סלגנ מאלך ומתחסד: "אנחנו אתכם באותו ראש, אבל לא התכוונו למה שאתם חושבים". הכל כמו מקיה של איזו דודה פולנייה עם רכבת בגרבי הניילון, שמנסה להיות צברית שובבה. בעדך הרמה של מאש"ה בסלולריה.

* * *

באותו זמן שבו מתברר פוטנציאל ההרס העצמי של מפלגת העבודה בניסיונה להסביר את עצמה, מתחזק החשש שהיא נמצאת על נתיב לא טוב — שאין עוד לסגת ממנו — בתהליך בחירות מעטריה לכנסת. כבר נאמר די על סכנותיה של דמוקרטיה פנימית משתוללת ועל יתרונותיה הפרדוקסליים של הועידות המסודרות, ורבונן לברכה. אבל הרי המתכונת החדשה של הבחירה פתוחה ועממית קיימת גם במסורת הליכוד, והנה זה פלא: למרות המהלומות והגסות הבוטה של העירוניות, יוצאות משם איכשהו רשימות מועמדים אטרקטיביות יותר בשביל מערכת בחירות מאשר אלה של המערך.

נבחרי המערך בסיבוב הראשון השבוע היו ברובם כאבדאש למארבי מסע בחירות. אם יש בחלקם איזו הבטחה כמוסה לעתיד, רק העתיד שאחרי נובמבר אולי יוכיח זאת. אבל ייתכן שעם חברים כאלה לא צריך אויבים, ולא יהיה עתיד למערך למחרת יום הקלפי. זה מהלך מתמשך של הנהגת המפלגה, שלא השכילה לעודד כוחות מושכים ולעודדו כשבא כבר מישהו באופרים סבה, היא לא נקפה אצבע כשכיסחו אותו יריבים משעממים ממוחה ו"ן אירשם, ואי אפשר עכשיו לתקן אותו.

ואל המחדל הזה נוספים כל הזמן משגים חדשים, כאילו מני וגמור עם מישהו שם להטיל את המדינה אל חיקו של הליכוד. למשל, גילויי הלב הפתאומי של שמעון פרס בתוכנית על המתנחלים כ"קבוצה עם כיפות, זקנים ורובים המעוררת גיחוך רב".

דיויד סואר, יועץ־תדמית אמריקאי של פרס, ביקר כאן באחרונה. אין לו מה לומר למנהיג המערך על הדרך שבה ראוי להתבטא גם כלפי יריביו בלי ייעוץ אמריקאי. והרי חושם הפוליטיים הבסיסיים, עשר אנשי הליכוד מטעמים מידיים מהמהלקה המילולית הזאת, נוסח ה"צ'חצ'חים" של 81'.

מערכת הבחירות התחילה בעצם בימים אלה, ומי שסבור כי רק הישג של המערך ושותפיו יוכל לחלץ את המדינה מבוקים כבדים בשנים הבאות צריך לרשום לעצמו בצער, שכבר במהלכים הראשונים נוקפו רוב הנקודות התעמולתיות לטובת הליכוד. הנושא העיקרי המסתמן למערכה איננו, לאמיתו של דבר, תהליך השלום. זה אמנם העניין החשוב ביותר שעל הפרק ולפיו ראוי לכל בוחר לשקול את הכרעתו, אבל נראה שהליכוד מתחיל לצבור הישגים בהטיית הדיון אל נושא אחר, נוח לו: גאווה לאומית.

אם המהפך קם על מרירות עדתיות, התנאבות שלטוניות ופרשיות למיניהן, שם המשחק עכשיו הוא חרדה. החרדה מאיום הערבי, מעוללות האינתיפאדה, מאבנים בואדי ערה. כל מי שעיניו בראשו יודע שבעניין המסובך והקשה הזה יש לטפל באמצעות תעוזה מדינית, הכרוכה בנכונות לפשרות מרחיקות־לכת. אבל קל מאוד לסובב את הגלגל על־ידי מנוף הדמגוגיה ולהעמיד את העיקר על "העיקר לא לפחד כלל", עימוד מתמיד לאגו הלאומי הפגוע תוך צפצוף על כל העולם.

* * *

את זה הליכוד יודע לעשות לא רע: הוא כתב על כך את הספר בעברית. עכשיו הוא מחבר לו פרקים משלימים.

יצחק שמיר דיבר השבוע על "התבוסתנים הללו (שאינם מאמינים בצדקנו. הבכותנו ומנסים כל העת לטפטף רעל של ייאוש לתוכנו". בנלל מופקר, דמגיפאשיסטי, הוא תיאר את המערך כ"אלה שאינם אוהבים לראות את העם מביע אהבה לכוחות הביטחון, ונפשם מתייסרת בצער אויבינו שאינם מצליחים להכניס אותנו". משה ארנס דיבר על "האנשים העייפים והמיואשים" בהנהגת המערך שיקשה להעלות על הדעת כיצד הם יוכלו לדרוש מהבוחר לתת להם להנהיג את ישראל בשעה קשה זו".

הסטקטיקה של הליכוד, שאלקה נובע מאינסטינקט פרוע יותר מאשר ממושבה תחילה, מכתיבה כבר מעכשיו את הנימה הצפויה של מערכת הבחירות. נימת ההפחדה הזאת, היא שעוזכה להיות נושא ההתייחסות העיקרי של המערך, לא הבדי־הבל מבולבלים בנוסח "זהו", או גיחוכים הנשלפים מהמותן, מאחר כיפה־אדומה. מול טיפוח החרדה מצד הליכוד צריך לבוא טיפול נבון בה. זה שאינו מכחיש אותה אלא מסמן באומץ וביושר — בכוח ומוח לא מוזיעים — את המוצא האמיתי היחיד, הפוליטי, מחרדה שמדיניות הליכוד היא מגורמיה העיקריים. ומחריד למדי לראות עד כמה המערך אינו מצליח בכך, בינתיים.

קונצרט הפחדים

בזכות לגיטימציה זוחלת של "גזענות בקטן", זכה לה־פן לקציר קלפיות חסר תקדים. הרוב הגדול בצרפת ממתין עתה להתעוררות רצינית של צרפת האחרת, כדי לסלק את החששות, המבוכה והבושה

מאת יואב טוקר

פאריס

היום כבר אין קובלים שמערכת הבחירות לנשיאות צרפת משעממת.

מתוך אפרוריות של מאבק נטול־התלהבות נותרה על דעת־הקהל הצרפתית והעולמית מהלומת לה־פן. אותם 14.4 אחוזי התמיכה שלהם זכה לה־פן בקלפיות ההצבעה של סיבוב ההצבעה הראשון הקפיצו את צרפת לראש הטבלה העולמית המפוקפקת של הישגי ימין ניאו־פאשיסטי "מודרני", גזעני או גזעני למחצה, עם שוליים אנטישמיים. להיקף תמיכה המוני כזה במועמד "עליונות" — במקרה זה בעיקר נגד המהגרים הערביים — אין תקדים באיזושהי מדינה דמוקרטית מפותחת מאז מלחמת העולם השנייה.

"זוהי רעידת אדמה", הכריז לה־פן בהיוודע התוצאות. והפעם צדק. הכל מודה על כך שהמדובר אכן בזעזוע מקיף, והגיע מלמטה כארבעה וחצי מיליוני בוחרים במדינה חופשית שבחרו להטיל לקלפיות פתקאות האמורות לומר "יותר מדי מהגרים", "יותר מדי זרים", "האופי הלאומי בסכנה". בקצה הזועף של הקרחון הגדוע הזה רשים ועוסקים זה שנים אחרות, לאורך תחנות הביניים במסלול ההצלחות של לה־פן. זו הרמת הראש הראשונית בצרפת של ימין קיצוני "רך" כביכול, מעין גירסה מודרנית של ניאו־פאשיסטים משוקלל שיש בו מכל וכל: בלבו של המערך הזה מוצאים בסיס שרידי מסורתי של ניאו־פאשיסטים, שמאפייניו מקבילים בערך לאלה של תנועות ימין קיצוני בגירסות אחרות במערב אירופה — תחושת פטריוטיות בכי גנון ותוקפנות, תרבויות אנטי־שמיה [illegible] קומץ נוסטלגים המקיפים [illegible] בעיטורים נאציים. אלה הם הבסיס של לה־פן, שהיקפם מוערך בצרפת בכשניים עד שלושה אחוזים מכלל ציבור הבוחרים.

בין אלה לבין קציר הקלפיות האחרון של לה־פן מפרידים יותר מעשרה אחוזים של בוחרים, כלומר כשלושה וחצי מיליוני צרפתים. הקולות החדשים הנוספים אל הזרם הזה מן הימין ומן השמאל, לכל רוחב הקשת העמדתית, המקצועית, ועכשיו גם הדמוגרפית: הישגי הקלפיות האחרונים של לה־פן מורים השבוע בראשונה על התפשטות התמיכה לאזורי־כפר מובהקים ברחבי צרפת. אלה אזורים שנחשבו עד עתה מחוץ לתחום ההשפעה של תנועה, שמגביותיה הפוליטיות מבוססות על מציאות אורבאנית, או תת־אורבאנית, של ריכוזי מהגרים, אבטלה, עוני ואלימות עירונית.

המכנה המשותף לכל אלה הוא מימד המחאה. במבט ראשון דומה שזו לפי שעה מחאה מבנית, יותר מאשר תוכנית. מקורו של צורך המחאה בנסיבות שאין בינן לבין גזענות לשמה אלא פסיכולוגיה בפרוטה: כ־15 שנים מצטברות של משבר כלכלי ושיעורי אבטלה בינתיים וגבוהים (יותר מ־10 אחוזים בצרפת של היום); דור שלם שגדל והתחנך בבתי־מובטלים שמאנגם, כדי להגיע לבחירות שאין עמה הצעות תעסוקה; כ־15 שנים שבהן התחלפו בצמרות השלטון ימין ושמאל, שמרנות וליברליזם וסוציאליזם, שעשו כל אחד שימוש ברטוריקה שונה מבלי שהצליחו לפעול ביעילות לפתרון המשבר.

הזר שמעבר לפינה

וכאן נכנס לתמונה דוחליל המהגרים: אלה שאבותיהם "יובאו" לצרפת על־ידי התעשיות הקולאסיות הגדולות וקבלני הבנין בפריחת שנות השישים של השגשוג הכלכלי. מאז הביאו לכאן את בני משפחותיהם ואף, כפי שאומר לה־פן, "הפחו מאוד דמוגרפית" (זה מזכיר משהו?). אלה הגיעו בעיקר מהמדינות המוסלמיות, דוברות ערבית, של צפון־אפריקה, או מן המדינות האפריקאיות דוברות־הצרפתית, הקולוניות לשעבר של צרפת.

היעדר סטטיסטיקות מדויקות המפרידות בין מהגרים "מקוריים" לבין בני הדור השני [illegible] למחצה, מוערך כיום בצרפת מספר המהגרים בשלושה־ארבעה מיליונים. לה־פן אומר שישה מיליונים.

לה־פן, שהיה פעיל בשלושים השנים האחרונות בשוליים הרוקים של הזירה הפוליטית הצרפתית, שימש מהגרים נוח־השפה. יעילה במרוצת ארבע השנים האחרונות תפחו שיעורי התמיכה בו ובתנועתו, על בסיס מקומי אזורי וכלל־ארצי, משבריירי אחוז עד ל־14.4 האחוזים של יום א' האחרון.

לפריטה על המיתרים של הזר גוזל התעסוקה כביכול, מכרסם התקציבים החברתיים, נוסף ליבוי פחדים מכל סוג, החל מסכנות המרחפות על "הצביון הלאומי של המולדת", דרך "ההסתות לרצח שמשמיעים בימי ששי במסגדים" ועד "ההידרדרות המוסרית המוקצית של מבצעי הפלות המלאכותיות, יוזמי האורגיות בסלונים ומעודדי ההומוסקסואליות של הנוער". מגיפת האיידס הוסיפה שמן למדורה: "מסתירים מכם את האמת" זעק לה־פן והיטב בכה שתיאר כמחקרים מדעיים: "המגיפה הנוראה תמית מיליונים". בקיצור, הסכנה נשקפת מכל עבר, והמיוחד מעבר של הזר, השונה.

בין גזענות לאנטישמיות

בשוליים, באמת בשוליים, מצויים כמובן גם נימות אנטישמיות. וכי אפשר אחרת, בהקשר גזעני. לה־פן עצמו היווה לפני חודשים אחדים את דעתו, שלפיה השמדת המיליונים בתאי־הגזים היא בבחינת "פרט" בהיסטוריה של מלחמת העולם השנייה... ההצהרה עוררה סערת רוחות של ממש ושיעורי התמיכה בו נבלמו לתקופת־מה. (אגב, היה זה ההקשר היחיד במרוצת השנים האחרונות שבעטיו אכן נרשמה בלימה בשיעורי התמיכה בלה־פן). כחודשיים אחר־כך, משהתחממה אווירת הבחירות, שבה התייצבה — ולבסוף גם העפילה — עקומת התמיכה בו.

על־פי כל הניתוחים, נראה שיהיה זה מוטעה לקשר במישרין את הגידול במשעולות הגזעניות המתפעלות על־ידי לה־פן בעניין המהגרים הערביים עם הערות והימורות בעלות אופי אנטישמי, של לה־פן עצמו ובעיקר של כמה מתומכיו בהנהגת החזית הלאומית. ההיחשפות להיפך בפומבי כאנטישמי איננה מקובלת, על־פי המצבאים, למאפייני ההתנהגות או החשיבה של קהל בוחריו הגדול. הקישור הישיר בצרפת של היום בין גזענות "סתם" לבין אנטישמיות הוא קישור פגיו. בכך אין כמובן כדי להקטין מחומרתה של תמונת המצב הכללית. גם — ובמיוחד — בעיניים יהודיות. זהירות מן הון המיוחד נומד לצאת בהחלט בכל הקשור לניתוחים מתחכמים כאלה כשהמדובר בקול הזה, בהקשר הזה ובפתקאות ההצבעה הללו. מכל מקום, הרושם הוא שהיה זו טעות להשליך — דווקא על רקע הרגישויות המוצדקות כל־כך — את כל המיליונים הללו אל תוך שק פאשיסטי ותום ולסטמע עליו, בין השאר, תווית אנטישמית כוללת. אך אבוי לנחמות המלומות הללו.

המרכבה — הסיפור המלא (ג')

אגף התקציבים מחוץ לתמונה

מאת נחמיה שטרסלר

"הלוואי ומישהו היה בודק את תוכנית ההשקעה במטוס הלביא כפי שפנחס (סיקו) זוסמן בדק, ברצינות כל־כך גדולה, את כדאיות פרויקט המרכבה"

אז, בשנות השבעים, משרד האוצר לא התערב כלל בעשיית תקציב הביטחון פנימה. העמדה המוצהרת של פנחס ספיר לגבי אגף התקציבים היתה "תתרחקו מזה". כך התייחסו לנושא גם שרי האוצר רבינוביץ, ארליך והורביץ. הם לא רצו לקחת על עצמם אחריות ביטחונית. ההכרעה על גודל תקציב הביטחון היתה נופלת בין שר האוצר לשר הביטחון — ומשרד הביטחון עשה לאחר־מכן בכספו כרצונו, בלי פיקוח כלשהו מצד אגף התקציבים, אף שהדרג המקצועי במשרד רצה מאוד ואף ניסה להתערב.

זו הסיבה שלאורך כל חיי פרויקט המרכבה, לא פעלו אנשי אגף התקציבים [illegible]

אחת מטעמם. פעם ניסה אחד הדרגים לשנות משהו בנושא המרכבה, ועקבתו של ספיר היתה במסרונו: "מה אתה עושה, מה אתה בכלל מבין בזה".

הנורמה של "אי התערבות" היתה לנורמה מעין־קונספציונית רק לגבי משרד הביטחון. רק שם היה ראש אגף כספים עצמאי (זה נכון עד עצם היום הזה), בעוד שבשאר משרדי הממשלה היו החשבים עובדים של משרד האוצר [illegible]

[illegible] הבטחון צריך להיות תמיד "סודי ביותר", מסורת שעמה עד בתי קשת המתחות.

נכון שמערכת הביטחון עצמה בדקה את המרכבה מהבחינה הכלכלית פעמיים־שלוש מדי שנה, נכון גם שישראל טל הגיש מדי פעם — לפי דרישת ועדות הכנסת השונות — בדיקת כדאיות של המרכבה לאותן ועדות, אך אגף התקציבים באוצר, שהוא הגוף היחיד האמור להוות משקל נגדי לכלכלני משרד הביטחון, הוחזק מחוץ לתמונה.

עם זאת, מציין אחד מראשי אגף התקציבים דאז בקשר לבדיקת הכדאיות: "הלוואי היה מישהו בודק את תוכנית ההשקעה במטוס הלביא כפי שההחלטה של ייצור נפלה ב־1980, כפי שפנחס (סיקו) זוסמן בדק ברצינות כל־כך גדולה את כדאיות פרויקט המרכבה".

כששאלתי את סיקו בנושא הוא אמר: "יש כאן בעיית יסוד. אתה מקבל את הנתונים מהמתכננים, במידה רבה הם קובעים את התוצאות, כי הרי אין פרויקט דומה שאליו אתה יכול להשוות. לאחר הבדיקה חזרתי לדברים הבסיסיים ביותר שאותם יש לבדוק: האם הייצור שונה באופן מהותי מזה של מדינות אחרות? לא. אבלם ייצרו 300 טנקים ואבלנו תוכננו כ־100. האם ניתן לרכוש ידע כך? האם נייצר אנו את הטנק [illegible] שלאמריקאים יש בו יתרונות עצומים לגודל? לא נייצר. וראיתי, סוף, שגם האישיות של טליק עדות, כי הוא זה שיכול היה להרים את הפרויקט".

דברים ברוח דומה אמר סיקו לפנחס ספיר, וזה מה שהכריע אצל ספיר את הכף, לאו דווקא בדיקת הכדאיות. וסיקו מוסיף: "אין לי השוות את ייצור הטנק לייצור הלביא, שלו התנגדתי. הטנק עולה בערך עשירית מהלביא, ההשקעה היא עשירית, ולכן הסיכון גם הוא עשירית וכך גם הנטל על התקציב. אני שמח שהיה לי חלק בהחלטה".

יום הביטוחים

מלחמת יום הכיפורים קלעה את המשק למשבר כלכלי עמוק ולתחילת הספירלה האינפלציונית. [illegible] כשנכנס יהושע רבינוביץ לתפקיד שר אוצר, התברר לו שמשרד הביטחון בראשותו של שמעון פרס חרג ב־1975 מתקציבו במאות מיליוני דולרים. רבינוביץ, שניסה להוריד את קצב האינפלציה, זעם וביקש לנקוט אמצעים חמורים נגד שר הביטחון עקב החריגה מהתקציב.

אחת התוצאות מהריב המתוח שהתקיים אז היתה, שהוחלט לאפשר לאנשי אגף התקציבים לפקח על תקציב משרד הביטחון — כלומר גם על פרויקט המרכבה. לכאורה, מאז הם היו יכולים להשתתף בכל דיוני התקציב שנערכו בלשכת המנכ"ל של משרד הביטחון, בפועל, לא כך התגלגלו הדברים.

הוחלט גם להקצות להם חדר במשרד הביטחון, אך הם העדיפו להישאר בבית הדר דפנה, כדי לא להיות תלויים בחסדי משרד הביטחון. בשטח התנהלה מלחמת התשה בין משרד הביטחון לבין כלכלני אגף התקציבים באוצר. כשהאגף לחץ יותר מדי, הוא נדחה בנימוק ששר הביטחון מסרב לענות.

חוות דעת שלילית

ב־1976 הוציא אמנון נויבך, שהיה אז רפרנט לענייני ביטחון באגף התקציבים באוצר, חוות דעת שלילית על פרויקט המרכבה. חוות הדעת הוצאה בהסכמתו של ראש אגף התקציבים דאז שרשלום שירן. נויבך טען שהטנק יקר מדי, שההשקעה תהיה פי כמה מהמתוכנן, ושיש להפסיק את הפרויקט.

חוות הדעת נעלמה על רקע של פיגור ניכר בלוח הזמנים, עקב כמה בעיות. מלחמת יום הכיפורים גרמה לפיגור של שנה [illegible] "פיתוח דגם ישראלי לטנק קיים". לטל היה ברור או שתקופת השריון הרגיל מסתיימת ויש לעבור לשריון שכבתי. בניית שריון שכבתי חייבה להעלות את משקל הטנק. היה צורך גם לשנות מוקדים חדש — מערכת המתלים הקפיצים המאפשרת את תנועת הטנק.

נדרשו שיפורים במנוע ובתמסורת, כדי שההספק יעלה מ־750 ל־900 כוחות סוס. בנוסף, היו פיגורים בפיתוח ובעיות אפקטיביות למעבר משלב הפיתוח לשלב הייצור, כמו פיגורים בהכנת הכלים לייצור ופיגורים בהכנת השאבונות.

התוצאה הסופית היתה, שבמקום שהמרכבה הראשונה תצא לדרך ב־1975, יצא הטנק הראשון לדרך רק ב־1979.

(המאמר הבא — מחר)

עמוד התווך של השמאל

מאת בני לנדאו

מה בדיוק עושה ג'סי ג'קסון לשמאל היהודי? סטנלי שיינבאום, מיליונר שמאלני ומתומכי "שלום עכשיו", מדבר על מחויבותו של ג'קסון לדפוקים של אמריקה

הממסד

אהבת התורבים של סטנלי שיינבאום לפוליטיקה הלאומית של ארה"ב הציבה אותו בחברו הסלון הליבראלי הפעיל ביותר בווסטווד הוליבוד. הכלכלן בן ה־68, הנשוי לבטי וורנר, יורשת עתירת המליונים של חברת הסרטים "וורנר בראדרס", מתואר כאן לא רק כיועץ נאמן וגייס כספים בלתי־נלאה לארגוני שמאל שונים, אלא גם כרוח החיה במאפיה של מאליבו, בריה פוליטית מרתקת האמורה לשלב את עוצמת קשריהם והשפעתם הנרחבות של מקס פלבסקי, נורמן ליר, סר אשלי, פול ניומן, רוברט רדפורד וורן ביטי. מקומי כינה בשעתו את שיינבאום "ממליך המלכים", האיש המתפקד במרכזה של רשת ידידים [illegible], המיליונר הליבראלי שבביתו ניתן לפגוש לעיתים לא רק את ולטר מונדייל ואדוארד קנדי אלא גם את קנת גלברייט [illegible].

שיינבאום, מפעילי תנועת המחאה נגד מלחמת וייטנאם, מכחיש כי הוא עמוד התווך של "שלום עכשיו" במערב היבשת ומקור מימון שופע לפעולותיה. הוא כבר ערך איזה שני מפגשים לגיוס כספים. גם למסע הבחירות של הדמוקרטים [illegible] ג'קסון אין הוא מסייע יותר מכפי שסייע למסעות הבחירות הכושלים של מתחריו, פול סימון וברוס באביט.

אבל הקשרים אמיצים. ג'קסון היה אורח הכבוד בארוחת בוקר שהתקיימה בביתו לפני חודשים אחדים. "באביט", הוא מספר כלאחר יד, "יבוא מחר לארוחת ערב". בשעתו הזה שיינבאום באוזני עוזר שכרמן יהודי, כי לא יתמוך בג'קסון — המועמד הדמוקרטי המייצג בעליל את דעותיו — שכן "הקהילה היהודית לא תבין זאת. הם יראו כי בגד בעם היהודי וזה יפריד אותי". עתה — לאחר הבחירות המוקדמות בניו־יורק — הוא נראה מוטרד פחות.

קולו המתון של יהודי אחר, נורמן מיילר, כבר קבע בעשה כי אמריקה לא תפתור את בעיותיה הקשות ביותר עד אשר יבחר בה איש שחור לנשיאות. האם שיינבאום מסכים לכך? ג'סי ג'קסון על גשר הפיקוד של השונה במעצמת המערב? הרעיון הרדיקלי אינו נשמע לו מהפכני ומסוכן, ובכל מקרה, אף באחד מתסריטיו אין הוא רואה את ג'קסון מתמקם במשרד הסגלגל.

מונדייל שני

מהו, אם כן, התסריט הנבון של השמאל האמריקאי? "דוקאקיס, כך מעמר, עלול להיות מונדייל שני" מודה האינטלקטואל המוזק. "הוא יהיה איש נטול חזון שאינו מציע שום דבר מסעיר. הוא ינסה להקנות כמה מהדברים שאומר ג'קסון ויעשה זאת בסגנון פושר, שיביא לתבוסה דמוקרטית ב־49 מתוך 50 מדינות. אבל ג'קסון, כמועמד לסגן נשיא, יעניק לכרטיס הדמוקרטי חיות רבה. ג'קסון, כסגן נשיא, מלהיב כנראה אנשים רבים".

מה בדיוק עושה ג'קסון לשמאל היהודי? מה אומר המטיף הערמומי והדאינטלקטנקסיטים שעלה מאשכנות לעודכר של כנבעה אנין ויהודי אמיד, המתגורר בווילה שאין לראות את קצה בשכונת־יוקרה? הוא מחזיר אותו אל עברו.

שיינבאום הוא בנו של סוחר יהודי קשה־יום שירד מנכסיו במשבר הכלכלי של 29'. "תחושת חוסר הביטחון הכלכלי", אמר פעם למרואיין, "היתה נוראה". עתה הוא מדבר על מחויבותו של ג'קסון לדפוקים של אמריקה, על העובדה שהוא רוגל ברבו־רבה חיובי ועשוי להביא לחוקיות כמה חוקים מעורים. "יהודים רבים", הוא טוען, "זנחו כל הליברליות שלהם, אינם מעוניינים בכך. הרבה דיבורים ומעט מעשים, בחישוב: השמר הם אינם רוצים לשלם מסים נוספים. הם אינם רוצים לשנות בעושרים".

גם האנטישמיות הבמעט־גלויה של ג'קסון איננה מטרידה את שיינבאום. אף אחד עוד לא הוכיח לו שג'קסון אכן אנטישמי. גם הנשיא ג'ונסון היה אנטישמי והיהודים לא מתו. וגם במשל הנכוחי — הוא אומר, סוגר את הטייפ ומשגר כמה שבות — רוחות דעות אנטישמיות. או מה אני מה בדבר מדינה פלשתינאית? "רעיון יותר טוב מכל מה שקורה בשטח כעת" הוא אומר.

אני שואל אותו על המועמד הרפובליקני ג'ורג' בוש. "איש חלש ולא חכם" הוא עונה, "לא חכם אפילו בהשוואה לרייגן. לרייגן, לפחות, היה איזה חזון. בוש אינו מייצג כלום. רייגן, למשל, יודע שישראל היא חוליה קריטית באינטרס הלאומי של ארה"ב במזרח התיכון. לבוש תהיה נטייה כלפי הערבים והוא כלל אינו מבין מהו האינטרס האמריקאי באזור". וג'קסון מבין? "ג'קסון", אומר שיינבאום, "פיקח מבוש. הוא הרבה יותר פיקח מכל המתמודדים בשתי המפלגות גם יחד".

לטפל בעתיד בעת

הפיקוחות המיוחסות לפופוליסט השחור, הסגנון המתחמר שבו הוא יכול להדביק תווית מקסבת וגזענית לכל ניסיון לבקר את עמדותיו, אינם מדליקים נורת־אזהרה במוחו של שיינבאום. בכל מקרה — פרשת ג'קסון עומדת להסתיים. תנופת הניצחון שהעניקו בוחרי ניו־יורק למסעו של דוקאקיס תוליש, לדעתו, את העניין במערכת הבחירות המוקדמות בקליפורניה. אבל לא מן הנמנע שגם פה תתחולל "התכתשות מתמהמה" בין היהודים לבין השחורים והנושא הישראלי עשוי להלוש גם פה [illegible] על הוויכוח הפומבי.

בשנים האחרונות ביקר שיינבאום בישראל לא פחות מחמש פעמים ושוחח עם מרבית המנהיגים. אבל את המידע הפוליטי והעמדות הערכיות הוא מקבל ממפעילי "שלום עכשיו" הנמצאים על הקו. "הבעיה של האמריקאים", הוא אומר, "היא לבטח לשכנע את ישראל לטפל בעתיד בעת. לפני שיהיה מאוחר מדי. ואולי זה כבר מאוחר מדי". כשהוא מתבקש להציע פתרון משלו הוא מדבר על מו"מ עם אש"ף. "יש לי רק דעות", הוא מצהיר, "אני לא אחד השחקנים. אני לא אקבע אילו שטחים יוחזרו".

דיפלומט ישראלי בכיר המקיים קשרי עבודה עם שיינבאום מגדיר אותו "איש פיקח ויהודי טוב, המבין עניין בקריצה". קשריו של המיליונר השמאלני עם המנהיגות היהודית הממסדית רופפים יותר. "אני לא אחד מהם" הוא אומר. "אני לא מסורתי. בכסף שלי אני רוצה לעשות שימוש למטרות צדקה, בעיקר עבור נפולי־התרבות. מה דיך אותי, שהכסף שמגייסת הקהילה היהודית מיועד — כמעט ללא יוצא מהכלל — ליהודים ולישראל. כאילו שאר העולם אינו קיים. אותי חינכו על עיקרי ההתחשבות. אני לא מוצא כל הבדל ביני, או בינך, לבין איזה כושי".

להוריד את המסיכה

מחקר ראשון מסוגו בארץ על קבוצות לעזרה עצמית של הורים לחולי נפש, מעלה שההורים שהשתתפו בהן מסוגלים להתמודד טוב יותר עם מצבם הקשה

מאת מרים גורן

"כאן זה המקום היחיד שבו אני יכולה להוריד את המסיכה, פה אני לא צריכה לעשות הצגה, מה שאני מרגישה פה אני לא מעזה לדבר עם אחותי או עם חברים ושכנים". במלים אלה ביטאה את תחושתה אחת המשתתפות בקבוצות לעזרה עצמית של הורים לחולי נפש. בראיון קבוצתי השיבו המשתתפים כי הקבוצה העניקה להם יותר ביטחון עצמי, הזדמנות לקבל ולתת עזרה, יתר חופשיות, יכולת גדולה יותר להיות עם המצב, יתר מודעות עצמית וזיהוי מקורות עזרה.

במחקר ראשון מסוגו בארץ, שערך ד"ר בנימין גורדון, ראש המחלקה לעבודה סוציאלית באוניברסיטת באר-שבע, על הורים לחולי נפש, הוא בדק את הלחצים, ההתמודדות והעזרה העצמית במסגרת "אנוש" (אגודה ישראלית לבריאות הנפש) ואת ההבדלים בין משתתפים בקבוצות אלה לבין לא-משתתפים. בעריכת המחקר השתתפו גם ד"ר הרייט הרסמן ויהודית דבריומל.

מספר החוקר: "פגישה עם זניקה רוזני, מייסדת "אנוש" ונשיאתה, הביאה אותי לעבודה עם קבוצת הורים של חולי נפש באשדוד במשך כשנתיים. שם נוכחתי במציאות החיים של החולים ושל משפחותיהם ונוצרה בינינו מערכת יחסים באיכות שלא היתה מוכרת לי עד אז בשום מסגרת, מקצועית או פרטית".

במסגרת המחקר נבדקו חמש קבוצות לעזרה עצמית, הפועלות במסגרת "אנוש", ורואיינו 50 הורים. נמצא שרובם המכריע נשואים, בגיל 41–82, ששני-שלישים מהם נשים. שנות ההשכלה שלהם היא בין יסודית מלאה לתיכונית מלאה בממוצע, שמוצאם דתיים ושמצבם הכלכלי הממוצע הוא בינוני. כשלושה-רבעים מן המשפחות הגרות עם הבן החולה מתגוררות בצפיפות דיור של למעלה מנפש לחדר. כל הילדים החולים היו מעל גיל 18. למעלה משליש מהחולים נפגעו בגיל ההתבגרות ורבע בגיל השירות הצבאי (לא בגלל השירות). בין ההורים המשתתפים בקבוצות לעזרה עצמית נמצאו יותר הורים למקרים קשים יותר, כנראה משום שאלה מאמינים עדיין שיש אפשרות לשיפור במצב החולה.

גורדון: לצאת מן הקליפה

תהליך של הידרדרות

חוויית האשפוז הראשון של הבן או הבת היא קשה ביותר. "היינו שבורים מאוד למרות שזה היה תהליך ארוך של הידרדרות", "האקט הזה שבאו ותפסו אותו בכוח היה בלתי נשכח". ההלם, הרגשת חוסר האונים, הניסיון להסתיר את העובדה — כל אלה משמשים בערבוביה ברגשות ההורים. "הלם, שבר, הרס החיים", אלה הם רק חלק מן הביטויים. ד"ר גורדון מציין, שרוב החולים אינם מאושפזים לתקופות ארוכות. החולה מקבל זריקות או תרופות ויושב בבית מתוך בטלה גמורה. אוכל, ישן, צופה בטלוויזיה וגם מציק לסביבתו. על ההורים מוטלת האחריות לטיפול ישיר בחולה או לארגון סידור מוסדי וסידור של שיקומי. אופי המחלה והסטיגמה יוצרים לחץ מתמיד, כפי שאמרה אם אחת: "ההתחלה היא הסטיגמה של 'משוגע'. הסתגרנו בבית ובמשך שנתיים ניתקנו קשרים עם אנשים".

למעלה משלושה-רבעים מן הנשאלים מודאגים מאוד ממה שצופן העתיד לחולה ואיך תתפקד המשפחה אם להורה יקרה משהו. שיעור גבוה בקרב ההורים מתקשה לקבל את המצב, סובל מחוסר החברה כלפי החולה וכלפי המשפחה, מודאג ממצב הבריאות של בן-הזוג. יותר משליש מודאגים גם מהשפעת המצב על ילדים אחרים במשפחה, מתאוננים על חוסר ידע בקשר למקורות עזרה, מתקשים בתפקוד במשק הבית, מפסידים זמן ואנרגיה בעבודה והקשרים עם בן-הזוג סובלים. כרבע מודאגים מן המצב הכר-

יאוש הנפשי שלהם עצמם, מחוסר מידע על המחלה, מחשש שהחולה אינו מקבל טיפול מתאים.

יש גם תלונות על אי הבנת השפה המקצועית, שבה משתמשים המטפלים, על קשיים עם הסביבה הקרובה — משפחה, שכנים, ידידים, הורי הזוג. ל-14% יש רגשי אשמה בקשר לבן או לבת. אולם, מדגיש ד"ר גורדון, כיום שוב אין גורסים שיש להאשים את ההורים במחלת הילד. בקבוצות לעזרה עצמית מרגישים, שזו מחלה ככל מחלה אחרת וכמעט שאין קשר בינה לבין בעיות במשפחה.

"דפוס ההתמודדות הדומיננטי שמצאנו", מדגיש ד"ר גורדון, "הוא חיפוש עזרה מקצועית וכן שיחה עם בן או בת הזוג. בולטת מאוד העובדה שהשואלים מחפשים לעיתים רחוקות עזרה במשפחה המורחבת או מחברים ושכנים. האוכלוסיה החלשה, חסרת ההשכלה, מרובת הילדים, הגרה בצפיפות, משתמשת יותר בדפוסי התמודדות דתיים, כלומר יותר השלמה עם המצב ופטאליזם. אוכלוסיה משכילה ומבוססת יותר משתמשת בדפוסים הרציונאליים".

לצאת מהקליפה

מערכות השירותים המטפלות בחולים אינן מטפלות בבני המשפחה. רק פה ושם יש התייחסות לבני המשפחה בבית חולים או במרפאה לבריאות הנפש, אולם ככלל לא נתפסת אוכלוסיית ההורים על-ידי מערכת השירותים כאוכלוסיה השרויה במצוקה וזקוקה לעזרה. היא גם אינה מוגדרת על-ידי מערכות השירותים כאוכלוסיה היכולה להשתתף בתהליכי השיקום והסיוע לחולה. לחלל ריק זה נכנסה אגודת "אנוש", ובין פעולותיה נמנים גם דפוסי התארגנות לעזרה עצמית. קבוצה כזאת לעזרה עצמית — המרכזית היא הקבוצה התל-אביבית — נפגשת אחת לשבועיים לשלוש שעות, ללא מנחה. ובמפגש מספרים המשתתפים על הקורה אצלם. אחד מספר והאחרים מסייעים לו. בקבוצה מצליח המשתתף לצאת מקליפתו ויש לכך חשיבות תרפויטית, מדגיש ד"ר גורדון. בעקבות הפגישות גם נוצרים קשרים לא פורמליים, טלפונים, ביקורים, בעיקר בשעות משבר, אך גם השתתפות בשמחות.

הנשאלים השיבו כי בעקבות ההשתתפות בקבוצות לעזרה עצמית חל אצלם שינוי חיובי לגבי ההרגשה שיש בידם יכולת לעשות, לקבל מאחרים ולתת לאחרים, ונכונות לפעול למען שינוי דברים. הקבוצה התל-אביבית התרכזה בעיקר בשיחות על רגשות מאוד אישיים, שיחות על לחצים במשפחה, למידה של התמודדויות עם בעיות רגשיות

וייעוץ להורים שבנם מאושפז. לחלק ניכר מסייעת הקבוצה בכך שנותנת להם הזדמנות לפגוש בדומים להם והעניקה להם הרגשה שהם חלק ממסגרת גדולה ושאינם בודדים. שני-שלישים הרגישו גם שניתנה להם הזדמנות לסייע לאחרים, העזרה לאיזון חייהם שלהם. כאשר נשאלו המרואיינים מה היו מייעצים להורים אחרים, נשמעו תשובות כמו: "להיפגש עם הורים אחרים, להיעזר בהם, לתמוך בהם"; "לפעול יחד לשינוי הסטיגמה"; "שהורה עם ניסיון יסייע להורה חסר ניסיון"; "לקבל את הדברים ולהמשיך לחיות".

הקבוצה לעזרה עצמית היא כלי נגיש, שאינו מצריך משאבים ציבוריים ויכול להשלים טיפול במסגרות פורמליות, מדגיש גורדון. העובדה שהקבוצה אחראית לקיומה ולא גורם חיצוני, יוצרת מצב שמשתתפיה לומדים לקבל אחריות להיבטים שונים בחייהם, שבמגזרים שונים נהוג לעתים להשליך אותם על גורמים חיצוניים. קיים גם סוג שני של התארגנות לעזרה עצמית, העוסק גם בשינויי הסביבה, כלומר, מנסה להשפיע על שירותים, על חינוך הציבור ועל גורמי ממסד.

הקבוצה לעזרה עצמית אינה פתרון לכל אחד, מדגיש גורדון. אדם צריך להכיר את עצמו כדי להחליט עד כמה הוא מתאים למסגרת כזו. מעבר לכך, אין ספק שיש לעשות למען הרחבת שירותי השיקום של חולי נפש.

טיול בקרינולינות

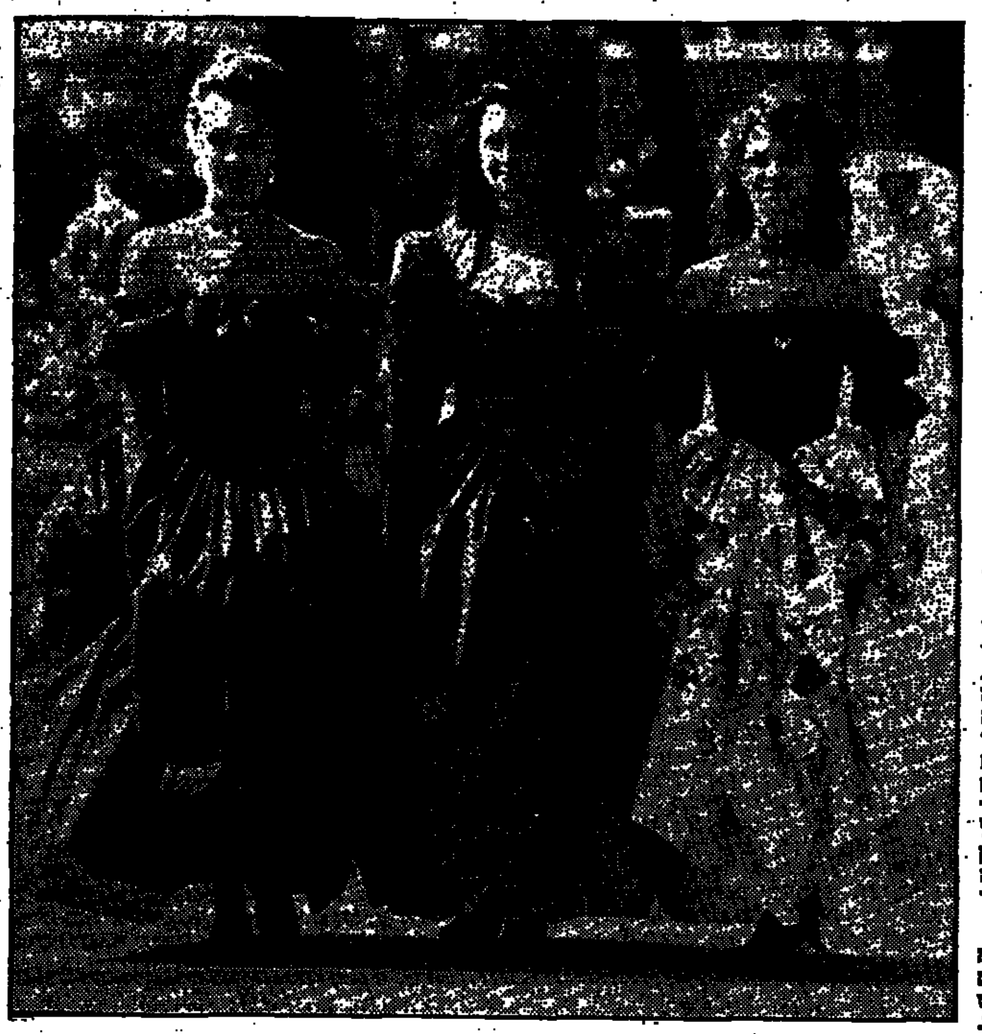
שלוש עלמות חמד אלו מטיילות להנאתן ברחוב לונדוני שטוף שמש, לבושות בקרינולינות, במסע פרסום לתצוגת אופנה מקומית. הבגדים שבתצוגה הן קודש למטרות צדקה

מירכוז

מאת אברהם טל

יצא לכם לשמוע בחודשים האחרונים את תשדירי הפירסום של בנק הפועלים למען "תכנון כספי כולל"? בתשדירים הללו ניסה ברנש אחד להסביר מה זה תכנון כספי כולל, אך לא עלה בידו מעולם לגמור משפט, כי ברנש אחר — מתוסרניטס אלמנטרי — היה קוטע את דבריו ודורש ממנו לקצר, לקצר, לקצר. בסופו של דבר לא נתן לו לדבר, ואנו נותרנו עם השאלה הגורלית: מה זה תכנון כספי כולל?

בתשדיר אחר ניסה מישהו להסביר מה זה תכנון כספי כולל, אבל עד מהרה התברר שאין לו ראש לעניין, וכל מה שהוא רוצה זה לדעת איפה רחוב טיומקין (אם קלטתי נכון).

היו תשדירים נוספים, שלא פיזרו את הערפל אך הגבירו את סקרנותי. אי-לזאת שמתי לא מכבר את פעמי לאחד מסניפי בנק הפועלים, בהחלטה נחרצת — לא לצאת משם עד שמישהו יסביר לי מה זה תכנון כספי כולל. ניגשתי לפקיד פנוי ושאלתי אם אפשר לקבל הסבר, מה זה תכנון כספי כולל. "לא צריך הרבה הסברים" אמר הפקיד, "הכל כתוב כאן". אמר, וניגש לדוכן שעליו מונח חומר התעמולה של הבנק — אתם יודעים, כל החוברות האלה על תוכניות החיסכון מסטנדרד-דולר-קודר-פלוס-תשואה-למתמיד-הצמוד-לסל, והושיט לי קרטון מקופל שעליו כתוב באותיות אדומות כרס: "תכנון כספי כולל", וכותרת מישנה: "כדי שתרוויח יותר".

התיישבתי בפינת קריאה והסתכלתי בשלל. מה אגיד לכם? מציאות, מציאות. בתוך הקרטון היו שלושה דפים מקופלים ועוד פתק לדוגמה — פירוט האשראי השקלי של אחד, דן חביב (לא מכיר).

דף מקופל אחד מנה והסביר אחד לאחד את כל מעלות בנק הפועלים: משכנתא-יותר, הלוואות, פקדונות בשקלים ובמט"ח, תכניות חיסכון, קרנות נאמנות ומה לא. חשבתי לעצמי: הנה ההזדמנות לברר משהו שרציתי ממילא לברר — מהם הסדרי הקנסות על שבירת פקדונות פת"ם (שקלתי שלקראת הפיחות אולי כדאי לפתוח פקדון כזה). אבל בדף ההסבר לא נאמר כלום על שבירת פת"ם. חבל.

הדף הבא הוא "דף עזר לתכנון כספי לעצמאי". מה אגיד לכם

מבריכת ו

מאת עירית רוזנבלום

לנוער, אירגונו של המערכה [illegible] ... המתקיימת בימים אלה בבנייני גרושת אביב. [illegible] ... סוכם זמן גם בעסקים והדילים.

לדברי צבי אורן, מנהל מרכז הבנייה, זו התערוכה המתמקדת בנושא אחד, והמיועד לרידוים נסמן "אדם ומעונו", שבהם אדם נכנס לקנות עציץ ויוצא עם ברושא, כמו מרוכזים כל הכוונות לנושא אחד: התערוכה כוללת כל מה שקשור לגינה, לצבי חייה ברידה, במרפסת, על הגג. אבזרים, כלים, דשנים, פרגולות, בריכות גדולות וקטנות, מזרקות, ריצוף ואפילו מתכנני גנים המוכרים את עצמם.

כל אחד ימצא בתערוכה משהו כלבבו, אך אחדים מן המציגים קלטו את עיננו. באחת התערוכה היא הבריכה של "אלפא פולס", ששטחה 40 מטר רבועים, ומחירה, לא כולל פיתוח, הוא 9,500 שקל, כולל הרכבה. פנים הבריכה נראה כי קרמיקה כחולה, אך זה חומר ויניל פלאסטי שמשום מרובץ על רשתת בטון. גם אירוי השיש מסביב הם בעצם בטון יצוק דמוי שיש.

חברת "שמרים ירוקים" מספקת ביתן עץ משושה ומאוחד, שאפשר להציב על הגג תוך חצי שעה, והוא ממש משובב לב. חברת "הורטיקל" מייצרת סלסלות עגולות, שיוצרות גנים תלויים תשעה שקלים. כאן גם חשבו על מי שצריך להשקות את הגנים הללו והם מוכרים כקבוק עם צינור ארוך שמגיע עד לעציצים. כלי שימושי זה, שעדיין אין לו שם בעברית, נבה בפרס באנגליה ומחירו בתערוכה 20 ש"ח.

רעיון מקסים אחר הוא העציץ האנכי של "רב עציץ", מקיבוץ כפר גליקסון. בתוך הגרש הם מתוחכם לשוק עציץ שנראה כבינור ארוך. מנקבים לאורכו נקבים ושותלים בהם שתילים. תוך זמן מה מתפתחים והנוף חי, יוצרים מפל מרובה. הוך ...

קערושים עם פרחי קש

[illegible] ... תערוכה, שתינעל במוצאי שבת, מתקיימות גם הרצאות בנושאים שונים והבנת הספרים של מרכז הבנייה אשר לרבעש סמים, והדרכות מפיסב הספרות בנושא הגינון הנוי.

להפריד כמה מן האקסיומות

מאת עדנה לוינשטיין

ספרה החדש של רות קרייצר-רביב, "התיאוריה והקלוריה" (הוצאת "זמורה-ביתן"), אינו ספר בישול ואינו ספר דיאטה, כפי שעשוי עלול אולי להטעות. המחברת מביאה בו את עיקרי תורתה לתזונה נכונה ולחיים בריאים יותר. פרקי הספר מבוססים על מאמרים פרי עטה, שהתפרסמו בכמה עיתונים (בין השאר ב"חוג בית"), על הרצאות שנשאה בפורומים שונים, על ראיונות עם מומחים בתחומים מגוונים ועל ניסיונה האישי כדיאטנית קלינית. בין פרקיו של הספר: על ההשמנה וסיבותיה, אבות המזון ומרכיביהם, שינויים בהרגלי האכילה, הקשר בין תזונה למחלות, פעילות גופנית והרגלים מרגיעים. בספר מופרכות כמה מן האקסיומות שעליהן גדלנו ולעומתן מובאות בו תיאוריות חדישות, שמטרתן לשנות את דרכי החשיבה שלנו לגבי המזון הראוי לאכילה ואורח חיים בריא.

קרייצר-רביב: עיקרי התורה

קרייצר-רביב סיימה תואר שני בפיזיולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים והשתלמה באוניברסיטת ניו-יורק בטיפול ובחינוך מיניים ובטיפול זוגי ומשפחתי.

ממדף הספרים

הדין ומילון למנוי מסעדה ועוד.

לא בדיוק גן עדן

במבחנים אמריקאיים, שכבר נעשו מקובלים גם אצלנו, ניתנת שאלה אחת ובצדה ארבע אפשרויות לפתרון. הנבחן המצליח למצוא את התשובה הנכונה מבין הארבע מקבל נקודת זכות. כך גם בספרו החדש של צמד הפסיכיאטרים האמריקאי, ד"ר בני מאסלין וד"ר יהודה ניר (נכון, ישראלי לשעבר), הספר, "לא בדיוק גן-עדן" (הוצאת "סתימצקי", תרגום: דורית ליליון), מוקדש לנשים שחיי נישואיהן עלו על שרטון ומציע להן שפע אפשרויות כיצד לתקן את המעוות. שאלה: כיצד אתם מיישבים מחלוקות? ארבע תשובות: א) את מוותרת; ב) בן-הזוג מוותר; ג) "קח ותן" הדדי; ד) לא מגיעים לפתרון אמיתי. כאילו שאין אפשרויות ביניים. בפרק אחר מובא עימות בין שמונה זוגות אמריקאים, שלפי מצב היחסים ביניהם צריך ללמוד איך לא לנהוג, או להיפך: ליטול מהם דוגמה. בפרק נוסף מובאות הצעות לניהול משא ומתן עם בן-הזוג, שתכליתו שיפור חיי הנישואין. לנאיבים המאמינים בטיפולי-אינסטנט.

פינת הגבר

סוף-סוף גם הגברים יקבלו את המגיע להם. עד היום דאגו עיתוני הנשים ומודעות הפרסומת רק לטיפוח תדמיתה וגופה של האישה. והנה יצא המרצע מן השק: הגברים חשים עצמם מקופחים בתחום זה. למענם הופיע בהוצאת "עוצה וקסת" הספר "מבטן אישי" מאת ג'יימס וד' אנגוהדר (תרגום אירית אוגוסטין). עודד גרא, מעצב האופנה הישראלי, כתב מבוא למהדורה העברית. בספר שבעה פרקים ובהם עצות לרוב בדבר טיפוח אישי ("בצאתך מן המקלחת נגב את שערך עד היותו לח בלבד ולא רטוב. לכך נדרשים כ-50 ניגובים עם המגבת. כעת השיער מוכן לייבוש במייבש השיער"), קוסמטיקה, מניקור ושיזוף, מדריך לדיאטה בריאה, מלתחה מתאימה, אירוח, הכנה לנסיעה, גי-

שפת החלומות

בספריית "מעריב" ראה אור ספרם של יוליה ודרך מאריך "חלומות" (תרגום עוזם כרמל). הספר מתעכב על כל ההיבטים האפשריים של החלום ומנסה לעמוד על פשרם של חלומות שונים ומשונים. מהי שינה, מה מקור המיסתורין הרב הכרוך בחלום — לכל אלה ניתנים הסברים מדעיים בצד סקירה היסטורית על החלומות מאז תקופת המצרים הקדמונים, שפירשו [illegible] בשפת החלומות, ועד ימינו. כל נושא אפשרי לחלימה מקבל בספר את פירושיו האפשריים. אם זה אש, מים, בגדים, עירום, מין, כסף, בעלי-חיים או כל נושא מופשט אחר.

עורב שחור מתביית

רחל גורדין היא מבקרת הסרטים של "הארץ", אבל המעיד השעים בה שיש לה לומר הרבה מעבר לכך. האמונה, לאחר מסע בהודו כתבה את רשימה בספר "העמוק אוהב את הסיכה". ועתה — ספר ילדים בשם "ידידי ראש" (הוצאת "מסדה", ציורים

גורדין: רגישות רבה

— ספי מרול). גורדין מתארת ברגישות רבה את סיפור ההתביית של עורב שחור מן הגבב במשפחה, למגינת לבה של האם, שהיתה השקט והניקיון. המחברת, כילדה, עוקבת אחר אורחו ורבעו של העורב, והגומל לאהביה בידידות עורכית של ממש. בסופו של הסיפור הוא מוחזר לסביבתו הטבעית, כי היא מתקשה להסתגל לציוויליזציה. סיפור רגיש האמין.

להעמיק את הידע

מדוע שובר החתן כוס בחתונה? מדוע קבועה המזוזה באלכסון? מדוע מכסה החתן את פני הכלה בהינומה? — על שאלות אלה ורבות אחרות עונים הרב יונה מצגר, רבה של צפון תל-אביב, ועו"ד נחום לבגנסל, מרצה בנושאי מחשבת ישראל, בספרם המשותף "במעגלי החיים" שראה אור בהוצאת "ידיעות אחרונות — ספרי חמד". בהקדמה לספר מסבירים המחברים כי הם חשים שדורות מבני דורנו עזבו את מצוות התורה, כי הם או אף אבותיהם לא הבינו את המנהג בקיומו, "ומתוך כך חוסר הידע בדיני התורה והמסורת". הספר מסביר, בדרכי נועם ובלשון פשוטה, ענייני הלכה [illegible] הוא אינו מתיימר להיות "שולחן ערוך", אלא להביא [illegible] בספר אחד כלום של מידע בתחום זה.

אלף נשיקות לך, אהובתי

בהוצאת "עתיך" הופיעה אנתולוגיה ספרותית בשם "לאהוב", בעריכת עדי ברוך. נקבצו לכאן עשרות אגדות ושירים, מכתבים, סיפורים קצרים, הגיגים, פתגמים ועוד מדוע אחר שנושאם הוא המופלא מכל: האהבה. ברוך עשתה עבודה יפה והצליחה לברור כאן את האהבות שביצירות, שעניינן אהבה, כמבי האהבה, התאוה שבי' אהבה וכל הכרוך בכך: "את אינך יודעת מה מאוד יפיפית", שר שאול טשרניחובסקי; זלמן שניאור הוא מחבר של השיר "יד עגבה היתה לה"; דוד ברגרוין משתפך במכתבים לפני מלה ועי' עגנון — לפני אסתרלין שלו, וכן מצטרפים מאמרים של ויקטור פרנקל ואריך פרום, בצד מוסניהם של יורם טהר לב, רחל שפירא, נסים אלוני וקונסטנטין סימונוב ("את חכי לי"). משלים את התמונה מחזה של הנריק איבסן, "האישה מן הים".

היום יום הולדת

ספר יומנות, המיועד להורים לילדים קטנים, העומדים לפני יום הולדתם, ראה אור באחרונה בספריית "מעריב": "יום הולדת" מאת עזה הדר קרסיק (צילומים: גלי שפר, איורים: מיכל קרסיק). אם יש בכם הורים יצירתיים, הפונים עורף לקייטרינג, לקוסמים ולגננים מקצועיים, מוצעות לכם כאן אפשרויות רבות ומרגיעות כיצד למלא בתוכן את חגיגת יום ההולדת של הצאצאים. המחברים פותחים בדברים רגילים כקישוט הדירה ועריכת השולחן, אפיית עוגות בצורות מיוחדות והכנת משחקים בלתי שיגרתיים, המחשת סיפורי אגדות הילדות בצורת מסכת וכלה במשחקים מתאימים (כמו אפיית עוגת שעון, למשל, כסיפורה של סינדרלה), תחרות שירים של ילדים, משחקים צפיים, ועוד שעשועים ורעיונות אחרים לרוב. התצלומים והציורים המרהיבים מסייעים הרבה בהבנת ההוראות.

גרדים באסיפת הורים

מי שנהנה מספרו הראשון של מאיר שלו לילדים — "גומות החן של יהוי" — יאהב ביותר שאת את ספרו השני, "אבא עושה בושות" (הוצאת "כתר", ציורים: יוסי אבולעפיה). המצבים חוזרים הנוגע כאן לכל אורך הדרך: אבא של אפרים הוא כתבת הרשות, בעוד שאבי "רק ממציא סיפורים ותמיד עושה לאפרים בושות": פותר מבים עמוקים, גרדים בעיצומה של אסיפת הורים, במשחק כדורגל הוא תופס את הכדור בידיים — ועוד כל מיני בושות שילדים רגישים להן. הרגע היחיד שאבא מתגלה במלוא גדולתו הוא כשהוא עונה לתגובה בבן (אבא עמוק, יש לה ראיון עם שר התיירות) בגורל ובנכנע של צביר — אך מסתבר שזו העונה הכי מעיפה בבן ומקריטוף יש לאפרים בושת מן האבא שלו.

בסיס משפחתי להומוסקסואליות?

מחקר של שני פסיכיאטרים העלה ממצאים מפתיעים

מאת גלעד דותן
סופר "הארץ" בקנדה

מחקר שהעלה ממצאים בלתי צפויים בתחום המין ראה אור באחרונה בביטאון המקצועי "תעודות של פסיכיאטריה כללית". שני עורכיו, ד"ר פילארד וד"ר ויינריך, ראיינו 50 גברים הומוסקסואלים ו-55 מאחיהם. רק ארבעה אחים מבין האחים זוהו על-ידי החוקרים כהומוסקסואלים. המידע על נטיותיהם המיניות של האחרונים הושג בראיון מקיף עמם וכן עם 50 האחים שזוהו, כאמור, כהומוסקסואלים למעלה מכל ספק.

לאחר-מכן הם ערכו ראיונות והם עם 51 גברים, שזוהו בודאות כהטרוסקסואלים. גם הם

פעם נערכו במקביל ראיונות עם אחיותיהם, אבל להפתעתם של שני הפסיכיאטרים התברר, כי 22 אחוז מאחיותיהם של ההומוסקסואלים זוהו גם הם כבעלי נטייה הומו-מינית.

החוקרים הסיקו, לפיכך, כי קיים מרכיב משפחתי חשוב בהומוסקסואליות אצל גברים. לרוב המומחים אין הסבר מדוייק על הדעת לתופעה זו. הם מהרהר לקבוע אם המדובר בזיקה תורשתית, או כתוצאה הנלמדת בהשפעת הסביבה. עוד מציינים החוקרים, כי הקשר נמצא רק בין אחים ממין זכר. אבל אחיותיהם של הגברים ההומוסקסואלים לא נמצאו הומוסקסואליות נשית (לסביות) בשיעור גבוה מזה של נשים שאחיהן הטרוסקסואלים.

צרפתית בצרפת
COMITE
Vive la France en français
מיסות מאורגנות ע"י פולימורס ת"א
קורסי קיץ לנוער (החל מגיל 13) ולמבוגרים בכל רחבי צרפת
תנאי פנימיה, לימודים, טיולים, ספורט,
מחזורים 3–4 שבועות
מחיר 3 שבועות (לא כולל טיסה)
5900 פרנקים צרפתיים
מספר המקומות מוגבל
לפרטים: מיכל ברשלום בשעות 9–13
בטל: 052-545684
מ"ש המלך 16 בטל: 5400172, 03-471767

אוניברסיטת תל-אביב
בית"ס לרפואה ע"ש סאקלר
הקתדרה ע"ש אורין ונקולס מגרש באנדוקרינולוגיה וסוכרת בנוער
החברה הישראלית לאנדוקרינולוגיה
המכון האנדוקרינולוגי לילדים ולמתבגרים
מרכז רפואי בילינסון
הסימפוזיון השנתי השמיני ע"ש פראדר באנדוקרינולוגיה פדיאטרית
המרצה:
PROF. RAPHAEL RAPPAPORT
HOPITAL DES ENFANTS MALADES, PARIS, FRANCE
בנושא:
LONG TERM EFFECT ON PITUITARY FUNCTION AND GROWTH AFTER CRANIAL IRRADIATION
הסימפוזיון יתקיים ביום ג' 3.5.1988 בין השעות 14.00 – 17.30 באולם [illegible]

לא מכרת לא שילמת
רק בלוח העיר
קבלת מודעות
מ־8.00–20.00
03-383322

לא מכרת
לא שילמת
קבלת מודעות
ל"לוח העיר"
38 38 38
מודפון

טיולי סגנון —
המילה האחרונה בטיולים מאורגנים
לנוף המגוון של מארגני טיולים בחו"ל התווסף לאחרונה שם חדש: "טיולי סגנון". שם חדש, אמרנו, אך מאחוריו חברה ותיקה המוכרת בשם פי.טי.סי. חברת פי.טי.סי, אשר היתה סיטונאית תיירות, מייצגת ופועלת כסוכנת של חברות תיירות רבות באירופה ובארה"ב, קשורה בהסכמים עם מאות בתי מלון, רשתות השכרת רכב, חברות אוטובוסים והשכרות רכב. ב-10 השנים האחרונות התפרסמה חברת פי.טי.סי כחברה אשר הולכה "מהפכה שקטה" בהרגלי הנסיעות של האוכלוסיה המבוגרת בישראל וטיולי "גיל הזהב" שלה הפכו שם דבר וזכו להצלחה גדולה. "טיולי סגנון" מביאים עמם משב רוח רענן בגישה לתכנון מסלולים "קלאסיים" באירופה: למסלול הסטנדרטי באיטליה, למשל, מוסיפים בטיולי סגנון ביקורים בערים מקסימות כאסיסי, סן ג'מיניאנו וסיאנה המובלים ביומיים בלתי נשכחים בהרי הדולומיטים. במסלול העובר בצרפת וכולל את ארמונות עמק הלואר לא מתעלמים בטיולי סגנון מן האתר היפהפה ב"מונט סן מישל" והביקור בברטניה כולל את בלייק, הדרך הרומנטית, טיול חלומי על נהר המוזל ויומיים של מפגש בעיירת הקייט הנודעת באדן באדן. יש גם לציין את המסלול של "טיולי סגנון" באנגליה, וילס וסקוטלנד, שהוא אחד המעטים שיש וכולל גם את אזור קורנוול. טיולי סגנון מפתיעים אותנו גם עם מספר מסלולים חדשים ומרתקים המשלבים את הדמיון: כאלו הם המסלול לאלסקה, הרי הרוקיס הקנדיים והר אינגלנד המסלול לאוסטרליה, ניו-זילנד, טהיטי והוואי. מיותר לציין כי "טיולי סגנון" מציעים לנו, לצד המסלולים הקלאסיים באירופה, גם את המסלולים המקובלים בארה"ב, במזרח הרחוק ובסקנדינביה וטיולי טבע בתורכיה, ספרד-פורטוגל, יוגוסלביה והונגריה. בדיקה מעמיקה מגלה לנו כי טיולי סגנון כוללים יותר ארוחות, יותר סיורים ויותר ביקורים בזמן אתרים מאשר בתוכנית הטיולים האחרים. ואת ברמה גבוהה של שרותים ובאיכות מעולה של אנשים. כל אלה ביחד עם דגש מיוחד על אוירה של נינוחות והרגשה של חופשה, אכן מאשרים כי "טיולי סגנון" הם המילה האחרונה בטיולים מאורגנים.

חברת החשמל לישראל בע"מ
מחוז הדרום
הודעה לצרכנים באזור נתניה
מספר הטלפון במשרדנו בנתניה רח' סולומון 12 הוחלף.
המספר החדש הוא: 053-621222
לשרותכם בכל עת.

ישראל וכלכלת השטחים (ו')

'למינהל אין כסף להשקעות ולפיתוח'

מאת דן סגיר

מהי המדיניות הכלכלית של ישראל בשטחים? שאלתי את הגורמים המתאימים במשרד הביטחון. בגללו היתנו מראש שהשיחה הי תושבת לא יהיו לייחוס. בלית ברירה הסכמתי. בתום השיחה הבנתי מדוע דרשו זאת. לישראל אין מדיניות כלכלית בשטחים. יש יעדים מבודים מסוימים שהותוו לפני שנים במטרה להשיג כמה יעדים. האינתיפאדה חשפה את חולשתן של כמה מהנחות היסוד הללו ואת המבנה הרופף שמשמש במשרד הביטחון חשב שבנה. הגורמים שעמם שוחחתי הם הדרג המבצע, האחראי לטוב ולרע לנעשה. זאת, כמובן, מבלי להקל ראש באחריות הדרג הפוליטי — שר הביטחון והממשלה.

בינתיים, עד שיתחילו לסכם סיכומים ולהסיק מסקנות, זה מה שאומרים במשרד הביטחון: "המדיניות הכלכלית נגזרת מהמדיניות הכוללת. אנחנו מבדילים בין האוכלוסיה שרוצה לקיים מערכת חיים תקינה ושקטה, בלי קשר לבעיית הביטחון ובמקביל לפעילות הפוליטית, לבין אוכלוסיה שמבצעת פעולות נגד ישראל. המדיניות לא השתנתה אחרי פרוץ המהומות. אוכלוסיה שרוצה לחיות חיים שקטים ולנהל אורח חיים רגיל, תקבל מאתנו את כל האפשרויות שאנחנו מסוגלים לתת. במקביל, ננסה לתרום ולהעלות את רמת החיים במסגרת הנתונים הקיימים. זה היה עד דצמבר וזה נכון גם היום".

מדיניות התעסוקה "כמכשבי מדיניות של שר הביטחון, יש לנו עניין רב שפועלי השטחים יעבדו בישראל, כי אין להם אלטרנטיבה אחרת. זו לא בעיה כלכלית ולא בעיה משפטית. זהו נושא ביטחוני ממדרגה ראשונה. נעשה הכל כדי שהם יעברו את הקו הירוק. מה קורה מהקו הירוק פנימה, על כך אתם הישראלים תחליטו. לנו יש עניין שמקסימום של עובדים יעבדו. כמובן מלבד אלה שהם אסורים ביציאה מהשטחים. מי שרוצה לעבוד ואין נגדו משהו שלילי, שיעבוד".

במשרד הביטחון מכחישים שדרוש כביטוי ביטחון עליונות להקשות את החיים על אנשי עסקים בשטחים, מסיבות שאינן ביטחוניות — הוא מסיבות פוליטיות וכלכליות בראשה לאינטרסים של יצרנים ישראליים. "יש תלונות של התעשיינים ערביים בשטחים על הכבדות בנושא הביטחון. בבר זה אנחנו לא יכולים לעשות שום דבר, ולא מעוניינים לעשות. הביטחון אינו משמש תירוץ באף מקרה שאני יודע על אודותיו" אומר גורם ביטחוני בכיר.

סיוע בין־לאומי

המינהל דוחה לאשפם להוצים של מפעלים ישראליים דרך משרד התעשייה והמסחר. לדוגמה, ברזל למפעלים בשטחים מקבלים בגשר רין מירדן, דבר שמכביד מפעלים ישראליים. "היום אני לא מכיר אף מפעל אחד שסורב בגלל בעיה ביטחונית".

ומה על מפעל המלט (מתנר תעשייתי חשוב ביותר לתושבי השטחים בשל ההשקעות הכרוכות בבנייה למגורים). למלט מיבוא מפני שמייצרים באה מגוף אמריקאי, שמם ידוע שיש כסף של אש"ף. בעיקרון, אין יודעים במשרד הביטחון באיזו מידה, אם בכלל, מגיעים כספי אש"ף לפרויקטים כלכליים. ידוע כמובן על משכורות שמשולמות דרך ירדן לעובדי עיריות ולאנשים. כספי אש"ף מגיעים בעיקר לארגונים, לאגודות וולונטריות, לארגוני פועלים ולעיתונות: ספק אם הם מגיעים לגורמי כלכלה.

בתשובה לשאלה אם המדיניות בשטחים מכוונת לפיתוח הכלכלי או להגברת התלות בישראל, אומר אותו גורם ביטחוני: "לשטחים אין יכולת עצמאית בשום דבר. אין יכולת להשקעות. אין להם מקורות משל עצמם. הם תלויים בחוץ: בארצות ערב, בארה"ב, בישראל ובארגונים בינ"ל. למינהל אין כסף להשקעות ולפיתוח. ניסינו לקבל כספים ממשרד האוצר ולא הצלחנו. ישראל, כמדיניות, פתוחה את השערים לסיוע בינ"ל או לפעילות כלכלית בינ"ל. אם בא גוף בינ"ל שרוצה להשקיע בשטחים, הוא יקבל מאתנו את כל הסיוע האפשרי, בשני תנאים: א. שהוא לא עוין. ב. שהסיוע הזה יהיה מבוקר על ידי שלטונות הביטחון הישראליים. מרגע ששני התנאים האלה מתקיימים, הכל פתוח".

תוכנית החומש נוספת

הפתיחות הישראלית למעורבות של גורמי חוץ בכלכלת השטחים, קשורה מעבר לשיקולי ביטחון גם בשיקולים פוליטיים. על רקע זה קידמה ישראל בברכה את תוכנית החומש הירדנית (1986־90) לסיוע כלכלי לתושבי השטחים. זו הולה בקול תרועה גדולה, הגמגר על תרבית השקעה של 1.3 מיליארד דולר. אך בהדרגה קטנו הסכומים המוצהרים. נכון לעכשיו, השקיעה ירדן בשטחים רק כ־12 מיליון דולר, חלקם תשלומים שהיא מעבירה ממילא לתושבי השטחים. הכספים המעטים שהגיעו במסגרת זו (ארה"ב תרמה 2 מיליוני דולר, ומעט בא מאירופה), הופנו לפרויקטים של הרחבת תשתיות וכבישים. הם הועברו דרך ועדות פיתוח וראשי ערים המזוהים עם ירדן. תוכנית החומש הראוותנית של ירדן, הנוספת בקול דממה דקה, היא ביטוי נוסף לשפל מעמדה של ירדן בשטחים ועדות נוספת לכך שתושבי השטחים הם לבדם אחראים לגורלם מבחינה כלכלית.

ללא קשר ישיר לתוכנית החומש הירדנית, אך בצמוד לפתיחות הישראלית האדמיניסטרציה הפוליטית של קשר עתידי בין ירדן לשטחים, איפשרה ישראל פתיחת סניף של בנק ירדני בגדה, שמורשה לסחור בדינרים. במשרד הביטחון משתבחים בבנק שנפתח בסוף 1986: "פתיחת הבנק תואמת את מדיניות ישראל להמשיך את פיתוח הכלכלה והשירותים בשטחים. אנחנו מאמינים שבכל פיתוח ובכל סיוע אתה תורם ליותר מצב ביטחוני טוב יותר. פני הדברים היו יכולים להיות הרבה יותר גרועים, התהתבצות בשטחים היתה מקרינה בהרבה שנים, אלמלא מצבם הכלכלי המשתפר".

הסניף הראשון של הבנק, שהוא שלוחה של הבנק השני בגודלו בירדן, בנק "קהיר־עמאן", נפתח בשכם. הסניף השני נפתח ברמאללה לפני כחמישה חודשים, והכוונה עתה היא לפתוח סניף שלישי בחברון. במינהל האזרחי מתארים את הבנק כהצלחה בלתי רגילה. עד עתה נפתחו בו יותר מ־15,000 חשבונות, הושקעו בו יותר מ־30 מיליון דולר בדינרים ירדניים. עד כה נתן הבנק הלוואות בגובה של שליש מההשקעה בו. אנשי עסקים מהשטחים מבינים, עם זאת, שצריך לעבור דרך יסורים לפני מקבלים שם הלוואה. יחסית לבנקים הישראליים (שאף הם פועלים בשטחים, אך אסור להם לסחור בדינרים), המרבול הביורוקרטי גדול, והבראה גם הביטחונות הנדרשים מורכבים באופן מיוחד.

הגבלות האדומים של קטיף

גורמי הביטחון במשרד הביטחון מודים ומדגישים, שהם אינם קובעי המדיניות, אלא מבצעיה. בהנחיית הדרג המדיני דרך שר הביטחון, הקימאן הפוליטי בשטחים והשיקולים הביטחוניים שעמד ויעמוד בראש סדרי העדיפויות, מכתיבים את המטולות.

אומר הגורם הביטחוני הבכיר: "כשניסינו לבדוק את הגורמים לפרוץ המהומות, התברר שלמצוקה הכלכלית בשטחים יש חלק נכבד בסיבות לפרוץ המהומות. הדגש הוא על הפליטים. כמעט שליש מתושבי הגדה הם פליטים, וברצועה — חצי. רוב הפליטים ברצועה גרים עדיין במחנות פליטים, כולם מ־48'.

בעייתם נשארה תלויה ועומדת. העבודה בישראל העלתה את רמת חייהם, אך לא את התשתית והמגורים. יש כבר דור שלישי של פליטים. הם רואים את הבתים עם הגגות האדומים של הכל קטיף מעל גגות בתיהם ברפיח. הבעיה העיקרית היא בעיה פליטית, אבל סיוע כלכלי ברוב היה בוודאי מקהה את העוקץ".

סיוע מגורמים עויינים, קרי: אש"ף, אסור. ממדינות ערב הוא אינו מגיע. ארגונים בינ"ל מושיטים סיוע בעיקר של מזון ושירותי רווחה. גורמים בינ"ל אחרים, כמו מעצמות העל, יקשרו את הסיוע הכלכלי רק בהסדר מדיני. בינתיים ישראל שולטת בשטח ואינה משקיעה ממשאביה. זאת ניתן להבין. אך מדוע אין מחזירים לשטחים הכספים שגובים כמסים מ־100 אלף תושבים העובדים מדי יום בישראל?

(הכתבה הבאה — מחר)

הטור שלי / נתן דונביץ

אהובתי היקרה

אני אוהב מוסיקה, ומוכן ללכת למענה כברת דרך. אפילו לקונצרטים תחת כיפת השמים, בליל סגריר, כאשר הרוח מעיפה גם חלק מן הצלילים. מוכן לעשות זאת, בתנאי שתהיה מוסיקה. הקונצרטים לא יהפכו לבימת בידור או הוליה בלשוה כמסע הבחירות של פלוני. כאשר שאינני נמנה עם המאוהבים המכים את ראשם, יש לי הרהורי כפירה בשאלת מחירו של האירוע. ואם להמשיך את ההרהור, בדרך קונסטרוקטיבית, יורשה לי גם להציע אפשרויות אחרות, יותר יעילות ויותר אטרקטיביות, לניצולו של תקציב כזה. בלי, כמובן, שתיפגע יוקרתו של מי שהוגה, יזם ומנווה את האירוע. יתכן שבדרך האחרת יזכה ביוקרה רבה יותר.

במוצאי־שבת, בכיכר מלכי ישראל, מילאו את הכיכר כולה בכסאות פלסטיק וביציע שנבנה במיוחד. בנו גם בימה וקונכיה אקוסטית, בנוסף למיתקנים אחרים. הבימה, הארגון, הפרסומת, המיתקנים השונים, מערכת ההגברה הגדולה מאד ועוד הוצאות רבות וגדולות, על תאורה ועל אבטחה, על סדרנות ועל שירותים שונים — כל אלה עלו, על פי נסיון העבר, מאות־אלפי שקלים. אני מציע, שחבר זה או אחר במועצת העיר יתבע, על פי זכותו, פירוט מדויק, ומהותי, של סעיפי ההוצאה השונים. הכנסות — לא היו.

זה לא היה קונצרט סימפוני, אפילו בקריטריונים של מוסיקה קלאסית קלה, משום שהנגינה הגיעה אל הקהל באמצעות קופסות של רמקולים. היא גם לא הגיעה אל פינות שונות בכיכר, שבהן שמעו יותר נביחות כלבים, רעשים מבתי הסביבה וקולות השוק שנמצא בקרבת מקום. גם מי שישב בשורה 15 או 20 שמע צלילים, מצד אחד, וראה תנועות־שפתיים, של הזמר או הזמרת, מצד שני. לא ניתן לעשות סינכרון משביע־רצון בין השניים, במגרש פתוח בגודל כזה. על כל פנים, לא באמצעים שהופעלו באותו ערב.

מבחינת המוסיקה, הכוונה היתה למשוך קהל גדול ככל האפשר. הדבר למדנו מארגני הפגנות למיניהן. בכיכר זו עצמה, שכדי להביא את ההמונים להאזין לנאומים, אין מנוס מהפעלת אמנים ידועים ולהקות פופולאריות. וזה אירע גם בקונצרט של הפילהרמונית, בניצוחו של זובין מהטה. לאחר שלמה מינץ, מגדולי הכנרים בעולם, ניגן את הפרק הראשון מתוך הקונצ'רטו לכינור ותזמורת של צ'ייקובסקי — שהוא יצירה פופולארית מאד בתחום המוסיקה הקלאסית — כמעט שלא נשמעו תשואות. מר להם, המבוגות, היה צורך לבקש את הקהל, או לבקש בשמו, שמינץ ינגן הדרנים. אבל, תגובת הקהל היתה חמה יותר למשמע זמרתם של דודו פישר ורינה אריה. וההתלהבות הגיעה לשיא פסים, כאשר הקהל נאלץ לאטום את אוזניו לשמע הפיצוצים שליוו את סופה של הפתיחה "1812" של צ'ייקובסקי. הזיקוקים הצבעוניים, שהופעלו ביד נדיבה, הסיחו את הדעת מן התזמורת והמנצח, והקהל נשא עיניו לשמים, גם כאשר עמד מהטה וזר פרחים גדול בידו, באמצע הבימה, דקה לאחר תום הנגינה.

מה שאני מבקש להדגיש הוא שהמוסיקה, כמוסיקה, לא הוגנה שם. הבידור, לסוגיו, הוגג. זה, כמובן, לגיטימי, אבל מכאן ועד לקונצרט גדול של מוסיקה קלאסית — הדרך ארוכה. גם אם שולבה בתוכנית הרפסודיה השנייה של ליסט ונשמעו אריות אופראיות מפיה של הזמרת הגה גל, והכל באמצעות הצליל הפחות של הרמקולים הגדולים הרבים. הטונים הגבוהים במנגינה זוהרה, כמרים רמים, מבתים שונים המכבדים את הכיכר. נגנים בתזמורת נראו מחייכים בהקשיבם להדים, ולזמזום בלוויית מרטור הגשמי שניצב בקרבת מקום, ונביחות הכלב שהתעצבן, ככל הנראה, מצליל זה או אחר.

זאת באשר למוסיקה. אני מניח כי מארגני האירוע טוענים שיש להביא מוסיקה, חינם, להמוני בני־אדם שאינם נוטים ללכת לקונצרטים רגילים. קשה לי לדעת באיזו מידה טענה זו נכונה, משום שסביבי ישבו המוני פקידים ומנקנקיטורים של העירייה, חברותיה ומוסדותיה, בקר אליבנים שונים, היו שם, על פי הדעות מר להם, גם כחמש מאות מתושביה הקשישים של העיר. יפה. באמת יפה, שחשבו עליהם והזמינו אותם. אני מקווה, מעומק לבי, על סמך נסיוני באותו ערב, שלא לקו בדלקת ריאות. פנסיונרים וקשישים מוזמנים, בקביעות, לחזרות של התזמורת בהיכל התרבות. כמחווה יפה להפליא, בתנאים ובשעות סבירים יותר.

ישען מי שישען, כי אם ירצה אדם להיות נוכח באירוע כזה — יבוא. לא ירצה — לא יבוא. בבחינת "ירצה יאכל, לא ירצה לא יאכל". אלא שהתענוג הזה, לפחות בחלקו, הוא על חשבוני, כמי שמשלם את מסיו לעירייה. גם אם נמצאו תורמים, חלק נכבד מן ההוצאות הוא מקופת העירייה. ועל העברות כספים מכיס לכיס אינני מדבר, כי אין לי נתונים. אבל עדיין מהדהדים באוזני הדברים הקשים של מבקר המדינה בדו"ח שלו על עניינים כאלה בעיריית תל אביב ובגופים הקיימים לידה.

אינני תמים או ילד, ואני מבין שגם להט יום ועשה כל זאת, לא בפעם הראשונה, גם במסגרת מאמציו לקידום ופרסום אישי. בפוליטיקה זה לגיטימי ומקובל, גם אם לא הכל רואים זאת בעין יפה.

הדרך האחרת

ועתה, להיגנו הקונסטרוקטיבי. טענתי היא שבכספים שהוצאו, ממקורות שונים, לאירוע בכיכר, אפשר לממן סדרת קונצרטים מעולים, מן המשובחים שבהם, בביצוע התזמורת הפילהרמונית, עם מנצחים וסולנים מן השורה הראשונה. איזו חויה נפלאה היו הקונצרטים לזכרו של רובינשטיין, עם גדולי המנגנים, הפילהרמונית, בניצוחו של מהטה!

יש מנצחים וסולנים שעוד לא היו בארץ, או מזמן לא ביקרו בה, כי התזמורת אינה יכולה לעמוד בדרישות הכספיות שלהם, לפחות או הצי־סודה של מנויים. אבל, אם יעמידו לרשותה תקציב בסדר־גודל כמו זה של אותו אירוע בכיכר, יהיה אפשר להביא לחובבי המוסיקה את המוסיקה בשיאה. גם במכירת כרטיסים עממיים לקונצרטים בהיכל־התרבות עצמו, וגם בהתקנת מירקע־ענק ורמקולים בחזית היכל התרבות, כדי שעוד אלפי מאזינים יוכלו לעמוד, או לשבת, על כריות, ברחבה המשמשת בדרך כלל מגרש חניה. אולמו של היכל התרבות עומד לרשות העירייה, על פי ההסכמים, כמה ערבים בשנה, והיא רשאית להעביר אותם, בהזדמנות זו, לרשות התזמורת, כחלק מהשתתפותה במימון הקונצרטים.

כך תזכה המוסיקה, שיש לי העונג להימנות עם אוהביה, למחווה יפה הרבה יותר מזו שזכתה לה בכיכר העיר. מה גם שהפעם תהיה לטלוויזיה הישראלית כל ההצדקה להעביר את הקונצרטים בשידור חי, לכל פינות הארץ. אילו נהגה כך לגבי הקונצרט בכיכר היתה עושה למוסיקה שירות פחות טוב. אולי שירות רע.

הגיבור האלמוני

הנער הפלשתיני מרצועת עזה היה כוכב חגיגות ה־40 לישראל באיים הבריטיים

מאת שאול צדקא

לונדון

כל מי שסבור בתמימותו כי הבריטים עוינו זה מכבר את הערך, צריך היה להיות בלונדון בשבוע העצמאות הישראלי כדי להגיע למסקנה שגויה. דיונים נוקבים, מאמרי מערכת, ראיונות, דיווחים שוטפים, משאלי רחוב ושאילתות בפרלמנט ציינו יום הולדת של מדינה אשר עוררה את הרושם כאילו היא עדיין חלק בלתי נפרד מן האימפריה הבריטית. העניין הרב, האובססיה משמה, כאותו חלק של המזרח התיכון, היה בא לידי ביטוי גם ללא ה"אינתיפאדה". אולם בשל אירועי החודשים האחרונים בשטחים הגדילו הבריטים עשות, הפעם, היו הפלשתינאים שבישביהם הגדילים של התקשורת המקומית למרות שהיו רחוקים מלהגנג את שנתה ה־40 של מדינת היהודים.

בזיה חבאב, למשל, עיתונאית פלשתינית, היושבת דרך קבע בלונדון, קיבלה 5 דקות בבמה המתוחה של "ערוץ 4", אך במקום להגזים משהו אל תוך הפלון כמו כולם, היא בחרה להעשיר את דבריה בווידאו־קליפ ובציטוט מבחר מובאות ישראליות אשר העניקו תיאור ואולוגי לבני עמה. וגבים הוצגו על המרקע תוך התייחסות לדברי יצחק שמיר, קטעים טיפסו מעלה המבה תוך איזכור ההיה הדדגלית של מנחם בגין ומקטים בער אבה ואבה כאשר הובאה אימרת השפר הידועה של רגשל. המסקנה היתה היהודים עושים [illegible] של הפלשתינאים.

היה זה "סיפטל" מבטיח, אך לא הוא היה זה אשר העניק לישראלי סיבה נאותה לקבור את ראשו בתוך כיית הספה. ח"כ גאולה כהן היתה משכבמה ומעלה כאשר ליכבה כאוצר משלושת הלקיה של סדרה טלוויזיונית שנקראה "בנות אברהם". גאולה, הכאה ב"חוק ירושלים" שלה ובעבדה המחתרתית בתקופת המנדט, סיפרה בגודה השפלה על פניה כי במתוּנות היא היתה חיילת ללא פרים ואילו עתה, מתוח לבני דיה האורתודוכסים, היא לבושה בחאקי. גאולה מקבלת אהדבמה כל אימת שהיא רואה אשה בחזין, צמח גדל התנחלויות בשטחים. הכל מזכיר לה יצירה.

צפירת האבות

ברחובות חברון היא חשה כי חד המלך האברהם אבינו צעוּר במקום דיקשת סבורות לפניה ומודעת כי מי שרוצה שלום יישאר בשודיע, בברוקלין או בלונדון. בליל־שבת, בביתה, שרים לכבודה "אשת חיל מי ימצא", כדי שגם הצופה האנגלי ידע מי מתייצבת בפניו. בניגוד למנחם בגין, לא האוינה גאולה ל"ביביסי" בתקופת המחתרת. הופעתה גררה תגובות נרגנות של ידידי ישראל אשר התריעו כלפי הפקיקה באמבה ליטסן בתוכנית תגובות מיוחדות כי היא בחרה את האדם הלא נכון אשר הופעתו ודעותיו אינם מייצגים את הזרם הישראלי המרכזי.

במרכזו החלק הראשון עמדה המתגבכת הפלשתינית חיפאית־עזתית מרי האוס אשר השתתפה ב"כנס בינ"ל" וקלקלה שם לעימות חריף עם לובה אליאב. השם, אינה משתייכת ל"ליז צדיקות מתנוחות". אולם בהשוואה לגאולה כהן היא נשמה ליברלית. בעוד זו מדברת על אנשים ובבור, מעדיפה בצינה ה"בעת" הישראלי להעלות על ראש שמחתה שטחים ושטחים. בחלק השלישי מופיעות זוהה מרמאללה ותמר, חיילת מקיבוץ בוקאי ועולה מארה"ב. "הם משלמים ליהודים כדי שיבואו לכאן ואותנו הם רוצים לשלוח לירדן", אומרת הראשונה. "אם ניתן להם זכויות, יהיו יותר ערבים והם ישתלטו עלינו", אומרת השניה במבטא אמריקאי. "החיילים מבריחים אותנו ללקט את נעליהם, להתפשט ולנשק אשה ברחוב", אומרת זוהה. ואילו תמר?

המוסר גנב את ההצגה

ביום העצמאות ביקש גם עורך ה"סטנדרד" הלונדוני מכתבתו לעיני תבגון עיים לכתוב מאמר המספר מדוע היא עזבה את ישראל. המדובר במירה בר־הלל, בתו של פרופ' בר־הלל המנוח, אשר חשה מדוכאת בארץ ועזבה אותה לפני 15 שנים, בעצתו של ידיד אשר טען כי הסיבה להחזר אשרה הוא עזיבת חייה במדינה הבלתי נכונה. מירה טוענת בפתח מאמרה המוכתר ב"כינור הדבש והחלב המוּבשר", שאינה באה לשפוט את ישראל, אלא לדבר על מביעיה האישיים בלבד, אבל היא משווקת בדיוק את ההיפך.

כאמא ישראלית אמצעית היא רואה בעיני רוחה את בנה מרביץ לנשים וילדים בשטחים, אך מה שמפריע לה באמת הוא לא הישר... אלי המיוחד מאשרה, אלא התחר לאוטוטוט המרקק הכללי. הפרעי־קים הם חלק משורש הרע. "כאשר הם השיגו את הכיבושים הרמוקרטיה, ישראל הפכה ליותר ויותר ניצית ולהאונטאניקה". הסיום עבור מירה היה קשה מנשוא והיא על כן לא תשוב ארצה לעולם.

לתגובה הכללית הזאת היו תורים גם פליטי "מבחוץ" ה"נטורי קרתא". בעוד אורי דיירים מפרסם באום קינה אישית על אברו־ליהור ב"גארדיין", פרסמו הנטורים ב"אינדיפנדנט" מודעה יקרה תחת הכותרת: "האם 40 שנה של שפיכות דמים הם סיבה למסיבה? התשובה היא לא!". הם מבריזים על "ההתחלה של הסוף" וקובעים כי "כדי להציל את היהדות עלינו לומר לכל העולם, יותר מתמיד, כי הבריתאים המודרנים בגין, שרון, שמיר, פרס, רבין ואחרים, חיללו את שמה הקדוש של ישראל". בשם אבינו שבשמים אנו קוראים למנהיגים הציונים: "לכו לכם, ואם לא עכשיו אימתי".

ודווקא ב"סאן" הצהוב הפרו־ישראלי בדרך־כלל מוצאת בעלת טור לציין כי ביום בו הורשע דמיאניוק, הורתה ממשלת ישראל לרצוח את חליל אל וזיר. היא משווה את ילדי ה"אינתיפאדה" ליהודי גיטו וארשה ושואלת: "הישראלים מבצעים את אותו פשע שאיכמן ביצע. קוראים לו רצח". כל זאת כמובן ללא קשר להערכה הכללית שעורר ביצועה של ההתנקשות בבריטניה. הסברה כי היתה זו "מתנת יום עצמאות" לאזרחיה של מדינה אשר ספגו לאחרונה מכות למכביר.

ה"מוסר" גנב אולי במקצת את ההצגה, אולם הנער הפלשתיני מרצועת עזה היה באיים הבריטיים לגיבור האלמוני של חגיגות ה־40.

המכון להשתלמות עורכי־דין בישראל
של לשכת עורכי־הדין והפקולטה למשפטים, אוניברסיטת ת"א

השתלמות מיוחדת בנושא: ביטוח ופיצויים בנזיקין

במלון "היאט" ירושלים, במחירים מיוחדים.
ההשתלמות תיפתח ביום רביעי, 15.6.88
ותסתיים ביום ראשון, 19.6.88.

הרשמה: אצל נתן זוננ – מרכז ההשתלמויות של המכון, (מנכ"ל לשכת עוה"ד חיפה והצפון) בית הלשכה בחיפה, רחוב הרצל 21, טלפון: 8־04־673397

קרן קימת לישראל

מכרז 29/88
לביצוע עבודות עפר בחניון דון קאר ברמות

קרן קימת לישראל מזמינה קבלנים מורשים לעבודות עפר ופיתוח לביצוע עבודות בחניון דון קאר רמות ים. סיור קבלנים יערך ביום ג' 3.5.88 בשעה 14.00. מקום המפגש: כביש רמות עם כביש 9.

תוכניות ומפרטים ניתן לקבל החל מה־2.5.88 אצל מר ע. גוטליב בלשכה הראשית של הקק"ל בבנין המוסדות הלאומיים חדר 240 בשעות העבודה הרגילות תמורת 50 ש"ח שלא יוחזרו.

מועד הגשת ההצעות 12.5.88 במשרדנו בפסדהירק ת.ד. 45 קריית־חיים (מול משטרת קריית־חיים) אל ועדת המכרזים הארצית לעבודות הכשרת קרקעות.

אין הקק"ל מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

קבלת מודעות
03־735588/9
גם במוצאי שבת עד חצות
אשראי עד 60 יום

בדין ובצדק / צבי הראל

הביקורת על פרופ' טיאנו

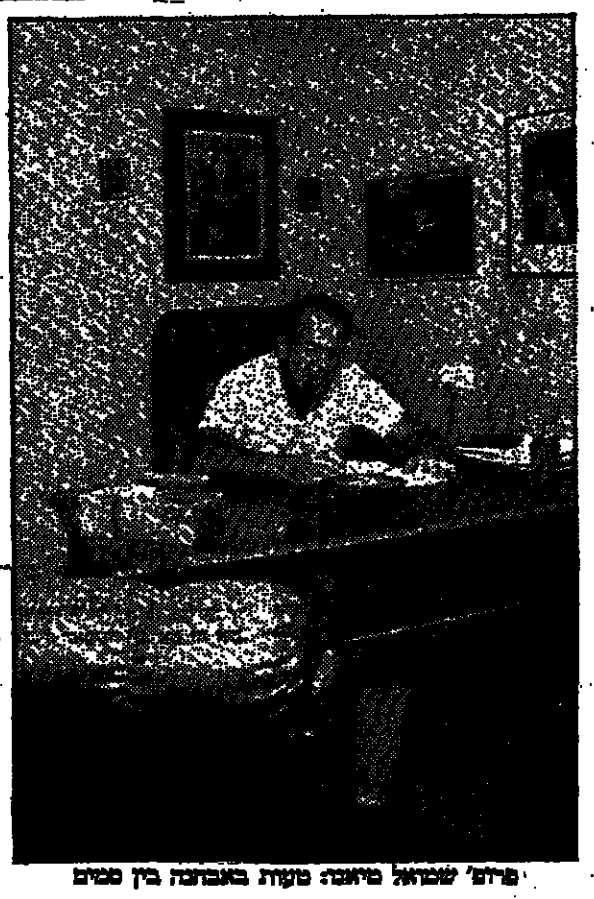
פרופ' שמואל טיאנו: טעות באבחנה בין סמים

הפסיכיאטר פרופ' שמואל טיאנו משמש כמנהל בית־החולים גהה. לפני ימים אחדים הופיע כעד הגנה במשפטו של רודין גולדמן (35) מתל־אביב שהורשע, על־פי הודאתו, בייבוא של חמישה גרם קוקאין מארצות־הברית לישראל (כמות של 0.3 גרם הרואין נחשבת על־פי החוק לכמות מסחרית).

את פרופ' טיאנו הזמין לבית המשפט הסנגור החדוק עו"ד נתן קנת. חקרה אותו על חוות הדעת, בחקירה נגדית, התובעת עו"ד אורית אברמוב. בחוות־דעת כתב הפסיכיאטר, בין השאר, כי אינו מתערב בשיקולי של בית־המשפט אבל יורשה לי להגיע לעניות דעתו, הסיבות ממאסר בפועל".

שופטת בית־משפט השלום בתל־אביב אסתר קובו לא קיבלה, בשבוע שעבר, את דעתו של הפסיכיאטר וגזרה על הנאשם 12 חודשי מאסר בפועל ו־12 חודשי מאסר על תנאי. בגזר־הדין מתחה השופטת ביקורת חריפה על הפסיכיאטר. כך כתבה השופטת: "בסיכום חוות־דעתו הביע דעתו, כי על הנאשם [illegible] ממאסר בפועל. לא אוכל לסמוך על [illegible] בעיניו של הנאשם לצורך המאסר בפועל. חוות־הדעת של רונה את עניינו של הנאשם בלבד, על־פי סימניו הסוביקטיביים ובעיקר באופן שטחי. וקיומו תגבית העלותה, כי הפרופ' הנכבד טועה באבחנה בין סמים ולא ידע להבחין בין קוק קריסטל (הרואין, צ.ה) לקוקאין, ויורשה לי להטיל ספק בעניין הכשרתו בנושא הסמים. בחוות־הדעת נטען כי הנאשם לא התמכר לסם, עובדה [illegible] בסיכומים — "הסתירות שהעלתה החקירה הנגדית".

הסתירות שהעלתה התובעת עו"ד אורית אברמוב לא נגעו רק לאבחנה הלוקה של טיאנו בעניין הסמים, ובעניין שאלת התמכרותו של הנאשם לסם. התובעת טענה כי הפסיכיאטר חקר את הנאשם על אירועים שאינם כלולים בכתב האישום שבו הודה הנאשם. עוד טענה התובעת, כי גם באוזני קצינת המבחן, לאחר שהורשע, מסר הנאשם את הגרסה שבה הודה. רק אצל טיאנו שינה את גרסתו. הפסיכיאטר אינו מסביר את נסיבות שינוי הגירסה.

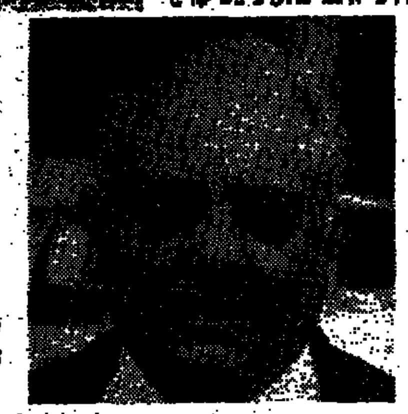
עו"ד קנת: חקירה נגדית

תיק מודל 1981

בבית־משפט השלום בנתניה "שוכב" לו תיק אזרחי משנת 1981 (תיק אזרחי 2659/81). המדובר בתביעה אזרחית שהגישה פרקליטות המדינה (תביעת מינהל) נגד משפחת האחים חביב. משפחת חביב היא משפחה אמידה (כתובתו של אחד האחים היא רחוב שלמה המלך 33 בתל־אביב והאח השני ברחוב בלפור 2, בנתניה).

המדינה טוענת בתביעתה כי המשפחה "השתלטה" על קרקע של מינהל מקרקעי ישראל בשטח של 9 דונם, באיזור התעשייה בנתניה. משפחת חביב אינה משלמת כספים לקופת המדינה על השימוש בקרקע. עם זאת ראוי לציין כי השכירה מתכנים במקום, להוברה מסחרית.

הטיפול בתיק הזה הגיעה עד כדי כך שלב ההוכחות במשפט טרם החל. שלב זה נקבע לסוף החודש מאי הקרוב. כיצד יתכן כי תיק זה, בעל חשיבות ציבורית בלתי־מבוטלת, לא זו בלבד שלא הסתיים אלא אפילו טרם החל להתברר לגופו?

אחת הסיבות לכך היא שמשפחת חביב החליפה מספר עורכי־דין וכל עורך־דין חדש מבקש דחייה בטיעון כי הוא מבקש ללמוד את התיק מחדש. הביקורת אינה מופנית על השופט מרדכי בלזר, המנהל את התיק, שכן שופט זה, כמו כל שופט, יכול להשפיע על זירוז התיק הישנרנושק, משנת יצור 1981. לגופו של עניין נאמר לי כי השופט בלזר הרחיק לכת, כאשר רזה לתקשות מושכות ישיבות הנגעצה לתיק.

שופטים כיוזמי עיסקות־טיעון

השבוע הורשע על־פי הודאתו רב"ט שגיא הדס בפרשת הכאת הערבים בשכם שהושף צוות רשת הטלוויזיה של הסי־בי־אס.

הדס נידון למאסר על תנאי והורד לדרגת טוראי. הנאשם הורשע בעקבות עיסקת־הטיעון בין הצדדים. העיסקה הוצעה וקיבלה תאוצה על־ידי שופטי בית הדין הצבאי. ד"ר קנת מן, מרצה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב, כתב ב־1981, בשותפות עם פרופ' אליהו הרנון, ספר על עיסקות־טיעון בישראל. השבוע שאלנו אותו מהי הלכה של בית המשפט העליון באשר לסוגיה זו. ד"ר מן אומר כי ההלכה המסוקה, הדו־משמעית, קובעת שבית המשפט צריך להימנע מכל השתתפות בעשיית הסכמים, בין ביוזמתו ובין בדיונן הצדדים לעיסקת־טיעון.

"מצאנו במחקר שבא לביטוי בספר", אומר מן, "כי הרבה שופטים נוהגים ליזום הסכמים בין הצדדים. לפעמים במתן רמזים, ולפעמים בהעלאת הצעות באופן מפורש של מחיקת סעיפי אישום או הקלות בעונש. לדעתי, וזו דעתי האישית בלבד, השתתפות של השופט בהסכמים יכולה להיות לפעמים בצורה חיובית, על־ידי סיום מהיר של התיק וללא גרימת עוול לציבור ולנאשם עצמו — ללא עינוי־דין. אינני נוקט בדעה המקובלת של בית המשפט העליון שיש לאסור על השופטים לנקוט יוזמה ולנסות לגשר בין הצדדים, והייתי מציע תיקון בחוק הסדר הפלילי שיאפשר לשופטים ליזום התייעצות עם הצדדים, במגמה לסיים את התיק בהסכמת הצדדים על־ידי הודאת הנאשם באשמה תמורת עסקה מוסכמת של התביעה. זה יביא להפחתת עומס העבודה על בתי המשפט ויימנע התדיינויות מיותרות. יש למצוא מסגרת שלא תפגע בעניין הציבור ובאמון של אכיפת חוקי העונשין והטלת עונשי הרתעה."

אקספרס לנאשמי "הפגישה הלילית"

להסתייעות של פרקליט בתימלול של ישיבות מוקלטות של בית־משפט חשיבות רבה. כאשר התימלול של ההקלטה נמצא בידי הפרקליטים הוא יכול לגלות אם הצד השני מוציא דברים מהקשרם, בעדות שנמסרה עד זה או אחר.

בשבוע שעבר, במהלך משפט "הפגישה הלילית", התרחש אירוע יוצא דופן הנוגע לפרוטוקולים המוקלטים. לתובעת, עו"ד מרים רוזנטל, התגלה כי ללא ידיעתה, פנו לחברה המקליטה מטעם הנהלת בתי־המשפט, (חברת "סטינוגרמה"), ותמורת תשלום מיוחד קיבלו מידית את הפרוטוקולים המוקלטים־מתומללים, מוקדם מהמקובל, וזאת מבלי שאותם פרוטוקולים יועברו במקביל לידי השופטת ולידי התובעת (החברה מקבלת את כספה מהנהלת בתי־המשפט, מאוצר המדינה). בצורה זו, למעשה, מכער כמתבגעת להגן טוב יותר על עדיה, לעקוב אחר השאלות ולנסות לגלות האם נשאלו שאלות תוך הוצאת דברים מהקשרם. כאשר גילתה זאת התובעת הודה עו"ד מישאל חשין (סניגורו של עו"ד יגאל ארנון) כי אכן ניתן תשלום כזה. השופטת שרה סירוטה אסרה להמשיך לקבל פרוטוקולים בצורה זו וקבעה כי מעתה יקבלו את הפרוטוקולים כמקובל, דרך מזכירות בית־המשפט. השופטת גם העירה על כך לנציג החברה, כאשר ביקר שלשום באולם בית־המשפט.

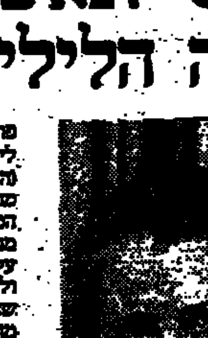
שופטת סירוטה: אסרה

אתה מחפש סוכן בחו"ל?
יגאל אילן חברה לפיתוח תוכניות שיווק בע"מ - שותפים בישראל ארה"ב ואירופה.
דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 / פקס: 268020
למי שמחפש תשובות מעשיות בתחום השיווק

שחיתות משטרתית בבריה"מ

מאת ג'ויס ברנתן

Newsweek

מיוחד ל"הארץ"

מוסקווה

האליגה רוזיבאייווה היתה להגנה במשפט שיכולה היתה לעורר את גאוותו של כל אזרח. כמנגנית התובע הכללי בפרוקורטורה הסובייטית, היא נאבקה עד חורמה בשחיתות המשטרה. בשנה שעברה היא כתבה דו"ח שנים בוצר קצינים מליציה, כפי שנקראת המשטרה בבירת המועצות, היו מעורבים בשוחד, סחיטה ושוד. בעקבות זאת פוטרו 65 שוטרים בעשרת החודשים הראשונים של השנה שעברה בשל עבירות החל מגילויי אכזריות וכלה בכיסוי פשעים. רוזיבאייווה לא נעצרה בנקודה זו. היא יצאה למלחמה על קולונל במשטרה בשם סולטאנוב שהיה מוכר והטיל אימה בגלל דרכיו המשחיתות והאלימות. והיא שמתה מקיחת אשתו של סולטנוב, גם היא תובעת במקצועה. כפי שכתב העיתון מאהמה, רוזיבאייווה "עבדה בעליים משעות העבודה שלה" כדי להוכיח שאשתו של סולטנוב לקחה שוחד. תמות של הקצין להגל עלותה בו כאשר אשתו נעצרה. בדצמבר הוא שכר רוצח שכיר שרצח את רוזיבאייווה.

אנשי משטרה בבריה"מ שבעבר מחוסנים מכל ביקורת, הופכים כעת יותר ויותר ליעד להתקפות. בשנתיים האחרונות נכתבו למעלה מ־2,500 מאמרי עתונות, רבים מהם ביקורתיים, על משרד הפנים הממונה על המשטרה בברית. על בסיס דיווחים אילו פירסם הירחון יונוסט (נוער) דיווח בשם "כמה קלסתרי פנים יש למיליציה?" יונוסט כתב ששוטרים במוסקווה הכו נער בן 17 במשך שעות כדי להוציא ממנו הודאה על עבירה שלא ביצע. שוטרים במוסקווה ביצעו חבלות חמורות לשני בוגר... [illegible] שיער כיוון שמראם לא מצא חן בעיניהם. "העיתונים מלאים במידע בל יאומן", אומר העיתונאי גלי ריאבוב מיונוסט. "יש מבול של מעשי אלימות, פריצת חוק ושוחד המבוצעים על ידי אנשי מליציה".

המליציה עדיין מנסה להתמודד על בעיות ירושת עידן ברז'נייב, כאשר המיניסטריון זרה משחתת בכל דרגיו. שר הפנים לשעבר, ניקולאי שצ'לוקוב, ידיד קרוב של ברז'נייב, צבר עושר אישי במסגרת תפקידו. הוא אפילו ייבא צי של מכוניות מרצדס־בנץ למחלקת המשטרה. חתנו של ברז'נייב, יורי צ'ורבאנוב, לשעבר סגן ראשון של שר הפנים, השתמש בתפקידו לרעה, על פי הדיווחים, ללא הרף.

אפילו אנשי מליציה בדרגים נמוכים האמינו כי הם יכולים לעשות בכל העולה על רוחם. לפני 10 שנים נהגו שלושה שוטרים במוסקווה לעצור מכוניות יקרות, להרוג את הנוהגים ולהשליך את הגופות לבאר. את המכוניות מכרו. [illegible] שצ'לוקוב שפוטר מתפקידו ב־1982 ונחקר מהמשלגה, אשתו התאבדה. שצ'לוקוב ירה בעצמו ב־1984. לדברי ההיסטוריון רוי מדבדב, צ'ורבנוב יושב כעת בכלא לפרוטובו הידוע לשימצה ומצפה למשפט באשמות שחיתות. אנשי המיליציה המוסקואים שהכו לעבריינים נידונו למוות. משרד הפנים פתח בניקוי בית יסודי אפילו לפני עלותו של גורבאצ'וב לשילטון. בחמש השנים האחרונות פוטרו למעלה מ־170 אלף קציני מיליציה על עבירות שונות, החל בהתנהגות שאינה הולמת וכלה ברצח. במוסקווה לבדה פוטרו למעלה מאלף שוטרים בשנה שעברה ו־47 מהם הורשעו בדין. בפרוקטורה נידון סולטאנוב ל־15 שנות כלא בגוצה על אירגון רצח רוזיבאייווה. הרוצח נידון למוות.

אך אפילו כך, מיליציונרים רבים ממשיכים להתנהג כאילו הם מעל לחוק. "צריך להורות שמקרים של מעצר ומאסר ללא סיבה, הכאה והפרות בוטות אחרות ואפילו מש־עים לא הופלו", אומר אלכסנדר חלי־אסוב, העומד בראש מיניסטריון הפנים, בגיליון האחרון של הבטאון המפלגתי "קומוניסט". בתחילת החודש אישר הפוליטביורו אמצעים המיועדים להטיל פיקוח מפלגתי רב יותר על המשטרה כדי "לקדם חוק וסדר סוציאליסטיים ולהגן על הזכויות, החוקיות והאינטרסים של האזרחים".

גילויי העוינות על אכזריות המשטרה אינו מתקבל בעין יפה על ידי שוטרים רבים. כתבים רוסיים אומרים שלמשטרה יש עכשיו "סינדרום" נגד העיתונות. בעבר התלוננו דוברי משטרה כי הכתבים משתמשים במדיניות הגלסנוסט כתירוץ לפשפש בתיקי משטרה בחיפוש אחר פשעים "סנסציוניים" עבור דיווחים "משחרים ומגמתיים". כיום מתייחסים לביקורת בעוינות בר־צינות. פקיד בכיר במיניסטריון הפנים, לייטננט גנראל אנטולי אניקייב, אמר לאחרונה לטאס"ס [illegible] כל הדיווחים הביקורתיים כלפי המשטרה נבדקים כעת על ידי פקידים במיניסטריון. "בעקבות לגביהם הצעדים הדרושים" אמר אניקייב. בסוּדה מתונה במידת מה. מטרת המוליקה היא להבטיח את "האחריות הקפדנית ביותר לשמירה על החוקיות".

על הכוונת

דמוקרטיה בראי עקום (א')

כל אדם הוא בחזקת זכאי כל עוד לא הוכח אחרת – זו אחת מאושיות היסוד של הדמוקרטיה. עיקרון מקודש לא פחות קובע, כי העם בוחר את נציגיו לבית המחוקקים כדי שהללו יגנו על האינטרסים שלו. אינטרסים אלה מתבטאים – או לפחות חייבים להתבטא – באיזון הכם בין זכויות הפרט לזכויות החברה, כקבוצה. בישראל, תופסים עקרונות אלה, בדרך כלל. יוצא מן הכלל, מוזר בעקביותו, הוא תחום התחבורה והבדרך בו.

המשפטן פרופ' דוד ששון, שהוא מומחה לדיני ביטוח ומרצה באוניברסיטת תל-אביב, עמד לא מכבר על כמה היבטים בתחיקה הנוגעת לנהיגה, המעוררים ספקות באשר ליסודות הדמוקרטיים של חוקים אלה.

דוגמה: אדם מבטח את עצמו בפני תאונה, במסגרת ביטוח בפני תאונות אישיות. הנה, כאשר הוא נפגע בתאונה אומרת לו חברת הביטוח, כי הוא יקבל ממי שגרם לתאונה רק 25% מן הכסף ואילו היא – חברת הביטוח – תקבל מהמזיק 75% אותו אורח ייועץ כי שילם מיטב כספו, כדי שאם יגיע ליום האומלל שבו ייפגע בתאונה, יזכה לפיצוי כספי שיעזור לו ביום צרה; ולחברת הביטוח אין כל זכות ליהנות גם מכספי הפרמיה ששילם וגם מ-75% מדמי הפיצויים. האמנם, בתי המשפט יצדיקו אותו אורח, על בסיס החוק, בהגיע אחד: כאשר התאונה היא תאונת עבודה, ואפילו זו תאונת דרכים שנחשבת לתאונת עבודה.

פרופ' ששון המעלה סוגייה זו במאמרו "התחיקה, הבטיחות וזכויות האזרח", מפרט כמה מן הפגיעות בזכויות האזרח הנהוגות במסגרת החוק לפיצוי נפגעי תאונות דרכים. פגיעות אלה כה חמורות, לדעתו, עד כי הן הופכות חוק, שיכול להיות חיובי, לכלי ביטוחי הפוגע בפרט לכל אורך-הדרך.

לדבריו, הוראות חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, שהבטיחו לכל נפגע בגופו פיצוי מינימלי ללא צורך בהוכחת אשמתו או רשלנותו של הפוגע (כפי שהיה לפני כניסת החוק לתוקף), נועדו בעיקרן לפתור בעיה סוציאלית. לטענתו, מה שהניע את המחוקק היתה הכרה, שחברה מסחרית גורמת לתאונות ועל־כן אין זה צודק להתיר את הקורבנות תלויים ביכולת להצביע על רשלנות הפוגע, שאם לא כן, הם ייוותרו ללא תרופה.

עד כאן – הכוונות הטובות. סוגן העגום (ואולי העקום) של כוונות אלה מתבטא במקרה זה במושג המשפטי "ייחוד העילה". לנפגע תאונת הדרכים זה אומר, כי החוק שלל ממנו את הזכות לתבוע מן המזיק (כאשר ניתן למצוא אותו) את מלוא הפיצויים המגיעים בגין הנזק. פרופ' ששון טוען, כי החלת עקרון ייחוד העילה על פיצויי תאונות הדרכים נקבעה מטעמים של נוחות אדמיניסטרטיבית. המחוקק הישראלי העדיף במקרה זה להקל על בתי המשפט העמוסים גם במחיר הפגיעה הישירה בזכויות הפרט.

"כאשר העלה מישהו רעיון מסוג זה בארה"ב, שהקדימה אותנו בתחיקת פיצוי אוטומטי לנפגעי תאונות דרכים, הובעה הדעה שעיקרון זה סותר את מגילת זכויות האזרח המופיעה בחוקת המדינה" טוען פרופ' ששון.

המחוקק הישראלי, כידוע, מתוחכם הרבה יותר מזה האמריקאי, מה גם שידיו אינן כבולות באותה "חוקה" כלשהי, המגינה על זכויות הפרט. כמו בארה"ב, ובמסגרת זו הוא מצא דרכים לעקוף את עקרון ייחוד העילה, כאשר הדברים נוגעים לטובת הממסד. פרופ' ששון מספר במאמר כי כאשר מדובר בתאונת דרכים שהיא גם תאונת עבודה, ואז המוסד לביטוח לאומי הוא זה שצריך לשלם את הפיצויים, שיחרר המחוקק את המוסד מאותו ייחוד העילה מלכתחילה. "למוסד לביטוח לאומי יש זכות תביעה נגד המזיק, ועקרון הנוחות האדמיניסטרטיבית שבשמו נשללה זכות הפרט לתבוע את המזיק במצבים דומים אחרים, אין לו בנסיבות אלה כל תחולה", קובע המשפטן.

המחוקק, אשר בהגדרת הכוונות שלו בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים הירבה לחשוב על הפרט, היה כנראה מרוצה מאוד מעצמו. בדרך לביצוע, הוא החל לחשוב גם על הקופה הציבורית. אז השתנו הקריטריונים. כך, למשל, במקרה של תאונת דרכים שהיא תאונת עבודה, שבה המזיק איננו המעביד של הנפגע. במקרה זה – טוען פרופ' ששון – שולל החוק 75% מזכויותיו הכספיות של הנפגע, ומעביר אותן לקופת הביטוח הלאומי "זאת, אף על פי שהמבוטח (העובד) הוא ששילם את הפרמיות לכיסוי הסיכון הזה מכיסו" טוען המומחה לביטוח.

כדי להמחיש את אי-הצדק בשיטה הנהוגה אצלנו, הוא מציג זאת בדוגמה פשוטה: "לו היה הפרט מבטח את עצמו נגד תאונה, במסגרת ביטוח נגד תאונות אישיות, היה מישהו מעלה על דעתו את האפשרות שלמבטחו יגיעו 75% מדמי הנזק שניתן לגבות מן המזיק האחראי לתאונה?"

לטענת המומחה, החוק לא זו בלבד ששולל מן הנפגע את הזכות לחלק הארי של הפיצויים, אלא גם מונע ממנו את הזכות לוותר על הפיצויים מן הביטוח הלאומי. במקרה זה, היה הנפגע חופשי לתבוע את המזיק – ולזכות בכל מאת האחוזים של הפיצויים. במקרה זה, היתה קופת הביטוח הלאומי (המעבירה את הכספים לקופה הכללית של האוצר) מפסידה את ליטרת 75 האחוזים לטובת האזרח. זאת ועוד: במקרה זה, יכול היה האזרח לתבוע מן המזיק את כל הפיצויים כתשלום חד-פעמי.

דבר זה, טוען פרופ' ששון, היה מאפשר לנפגע לעשות בכספו כאוות נפשו ובין השאר גם לרכוש עצמאות כלכלית. ואילו במצב הקיים, מחייב המחוקק את הנפגע לקבל את הפיצויים בתשלומים חודשיים והופך אותו לתלוי במנגנון המשלם (הביטוח הלאומי) עד אחרית ימיו. "כאן בא לידי ביטוי פטרנליזם ממלכתי, המבוסס על ההנחה, שהממשל מיטיב לדעת את טובתו וצורכיו של הפרט מאשר הפרט עצמו, והוא שיחליט מה הדרך הנאותה לפיה על הפרט לנהוג בכספו" טוען פרופ' ששון.

לדבריו, לעקרון ייחוד העילה נודעת השפעה ישירה גם על מצב הבטיחות בכבישים. זאת, מכיוון שעיקרון זה שיחרר את כל הרשויות הציבוריות בישראל מכל אחריות למחדלים הנוגעים לתחזוקת הכבישים, סימונם, הצבת מחסומים במפגשי כבישי רכבת וכו'. "מחדלים שלהם ניתן ליחס מספר רב של תאונות, לרבות תאונת הרכבת המחרידה בצומת הבונים" קובע פרופ' ששון.

יש דין במוסכים

פסק הבורר ודין הסחבת

הבורר פסק כי דוד ויעקב פישביין ישלמו לחברת קומסקו בע"מ סך 4,805.66 ש"ח, עבור תיקון כלי-רכבם במוסך לרכב כבד של החברה. הבורר, אשר שני הצדדים התמו על הסכמה לקביעתו, הגיע להחלטה זו לאחר שרשרת אירועים מוזרה למדי: לישיבה הראשונה עם הבורר לא הופיע דוד פישביין, האיש אשר ביצע את הזמנת התיקון ו"לא ניתן הסבר ברור לסיבת היעדרו". כך כתב הבורר, יהושע פרי, בפסק הבוררות: לפני הישיבה השנייה הודיע עורך דינם של הנתבעים לאיגוד המוסכים כי הוא אינו מייצג אותם יותר. לאחר שלישיבה השנייה, שנקבעה בתיאום עם יעקב פישביין ועורך הדין, לא הופיע איש מן הנתבעים, פסק הבורר לטובת חברת קומסקו.

הסכום עדיין אינו כולל את הריבית וההצמדה. הללו מתמשכים – כפי שנקבע בפסק הבורר – "מאז הוצאת החשבונית". וכאן, למעשה, מתחיל הסיפור המעניין שמאחורי ההליך החוקי הזה: החשבונית הוצאה עוד ביולי 1985, על סך 5,805.66 ש"ח. פסק הבורר, שניתן בנובמבר 1987, אישר את הסכום והפחית ממנו אלף ש"ח ששולמו חודש לאחר ביצוע התיקון. יתר על כן, מאחר שבמהלך הליך הבוררות נעלמו עקבותיהם של ה"ה פישביין, נאלצה חברת קומסקו לרכוש את שירותיו של חוקר פרטי. רק לאחר שהלה הצליח לאתר את כתובתם החדשה של הנתבעים, קיבלו הללו את פסק הבורר לידם. ואז תבעו דיון מחדש, בטענה שלא איפשרו להם להציג את טענותיהם לפני הבורר.

*

הסכסוך בין פישביין לקומסקו התגבר, בתחילה, בבית-משפט השלום, אך מערכת היחסים בין הצדדים קודמה לכך בהרבה. לאחים פישביין יש טרקטור מחפרון והאמצעים הם מבצעים, לפרנסתם, עבודות תיעול וביוב. במוסך קומסקו הכירו אותם במשך כשבע שנים, שבהן ביצעו עבודות תיקון שונות, ולא היו כל בעיות של עיכובים בתשלום. על סמך מערכת יחסים זו, תוקן המחפרון גם הפעם. לטענת מנהל קומסקו, חיים רונה, מבלי לקבל סכום כלשהו על החשבון.

בפעם הזאת התרחשו האירועים קצת אחרת: ה"ה פישביין לא שילמו את החשבון בטענה שהחשבון מנופח ולא סביר. לאחר שקומסקו לא קיבלה כאשר תבעה, פנתה לבית המשפט, וזה הורה להטיל עיקול על הטרקטור. בבקשת ביטול העיקול טען בא כוחם של פישביין, עו"ד עמנואל שופמן, כי הסכום שעליו הוסכם בין הצדדים מסתכם ב-2,000 ש"ח בלבד, וכי פרשו היה מוכן לשלם את יתרת אלף הש"ח בתנאי שהחשבון יתוקן.

עו"ד יונתן בך, ממשרד הורוביץ, המייצג את חברת קומסקו, מספר כי הטרקטור הושב רק לאחר שהצד השני ניאות לחתום על הסכם בוררות ומתוך התחשבות בעובדה שהכלי משמש אותם לפרנסתם. "גם אז נוצרה סחבת שנמשכה כשנה, עד שחתמו בפועל על כתב הבוררות", אומר עו"ד בך.

כדי להיאבק במוסכים הבלתי מורשים, החליט איגוד המוסכים לעשות סדר בביתו שלו. אחד הכלים שבנה לשם כך הוא הוועדה הסכמית. בסמכותה של זו למנות גם בוררים מומחים מטעמה, כאשר שני הצדדים מסכימים לכך. לאחר שנחתם הסכם הבוררות, פסק הבורר הוא כפסק-דין של בית משפט לכל דבר. כל אחד מחברי איגוד המוסכים חייב להופיע לפני הבורר. יתר על כן, איגוד המוסכים אף ממליץ ללקוחות לבדוק אצל המוסך לא רק את תעודת הרשיון, אלא גם אם הוא מציג את המחירון לשעת עבודה. מוסך המכבד את עצמו, יתן ללקוח הזמנת תיקון, לאחר שבדק את הרכב הטעון תיקון. בהזמנת התיקון, שבה מצויינים הפרטים שיש לתקנם, צריך להיקבע גם המחיר המשוער לתיקון, והלקוח צריך לחתום על הזמנה זו לפני שהמוסך ניגש לעבודה.

יו"ר איגוד המוסכים, אריה מטוס, מדגיש כי יש מקרים שבהם במהלך פירוק הרכב מתגלים בו ליקויים נוספים הטעונים תיקון. "אם עלות התיקונים הללו גבוהה ב-20% מהצעת המחיר המשוערת, בהזמנת העבודה, אין לבצע את התיקון אלא אם כן קיבל המוסך את הסכמת הלקוח לפני ביצוע העבודה. אני מדגיש, לפני ביצוע העבודה! הסכמה זו יכולה להינתן בטלפון או אישית", מציין מטוס. הוא מוסיף כי חייבים לקבל את הסכמת הלקוח מראש גם באשר לשימוש בחלפים. לדבריו, על הלקוח לדעת כי הוא יכול לבחור בין חלפים מקוריים, תחליפיים, מחודשים או משומשים. "המוסך רשאי לייעץ ללקוח לבחור בין ארבעת החלופות, אבל ההחלטה היא של הלקוח. לכן בה חשוב שהלקוח יידע מראש כי קיימות אפשרויות שונות, ולפי המקרה, רצוי להעדיף את זאת או האחרת", אומר יו"ר איגוד המוסכים.

*

למעשה, נהג פישביין בדיוק כעצתו של מטוס. במכתב מנומק שנשלח לאיגוד המוסכים הוא כותב כי "החשבון שהוגש לנו אינו תואם את אשר סוכם מראש עם מנהל המוסך, לפני ביצוע התיקון". יתר על כן, הוא מספר במכתבו, כי לאחר שקיבלו את החשבון – שהתקרב ל-6,000 שקל, ביולי 1985, לעומת שסוכם על 2,000 ש"ח – הוא ערך בירורים במוסכים אחרים וקיבל מהם הצעות מחיר. על סמך הצעות מחיר אלה, הוא טוען, "אין ספק שהמחיר שסוכם בינינו ובין מנהל מוסך קומסקו לפני ביצוע התיקון הוא המחיר שהיה עלינו לשלם, ולא המחיר שהוגש בחשבון 'המנופח', לאחר התיקון".

מדוע, איפוא, פסק הבורר לרעתו של דוד פישביין?

בפסק הבוררות עונה על כך הבורר במשפט: לפגישה הראשונה לא הופיע דוד פישביין, שהוא דמות המפתח בכל הפרשה, משום שהוא שהזמין את התיקון. "לא ניתן הסבר ברור לסיבת היעדרו", כותב הבורר. אמנם, יעקב פישביין, אביו של דוד, הופיע, וגם עורך דינם היה, אבל מאחר שללא נוכחותו של הבן "לא ניתן לרדת לעומקן של טענות הנתבעים", כדברי הבורר, הוחלט בהסכמת כל הצדדים לקבוע מיד ישיבה נוספת, כחודשיים וחצי מאוחר יותר, תוך הבטחה מצד האב ועורך דינם של פישביין, כי דוד אמנם יופיע לישיבה השנייה.

בינתיים הודיע עו"ד שופמן לאיגוד המוסכים, כי אינו מייצג יותר את הנתבעים, ועל כן לא יופיע לישיבה השנייה. וכאשר הגיע המועד לאותה פגישה, לא הופיע אף אחד מהפישביינים, ולא מישהו מטעמם. "מאז נקפו יותר משלושה חודשים, ומצד הנתבעים לא נעשה שום ניסיון להתקשר עם הבורר, ולהסביר את היעדרם מן הישיבה השנייה, וכל הנסיונות להשיג אותם למסירת תגובה עלו בתוהו", כותב הבורר. אי לכך, הוא החליט לחייב את הנתבעים במלוא הסכום הנדרש, להוריד את הסכום ששולם, וכל זאת בהצמדה וריבית מקובלת.

לאחר שקומסקו איתרה את דוד פישביין, ופסק הבוררות נמסר לידיו, הוא החליט להגיש דיון בוררים, בטענה כי טיעוניו לא נשמעו על ידי הבורר. לטענתו, בפגישה הראשונה הוא היה במילואים, ואילו במכתב ההזמנה לפגישה השנייה שקיבל מעורך הדין שופמן צויין כי זו נועדה ל-29.7.87 בשעה חמש אחר הצהריים (בעוד שזו נקבעה ליום קודם לכן), הוא מצא את משרדי איגוד המוסכים סגורים.

דיון מחודש בבוררות מוסכמת יכול להיערך רק בהסכמת שני הצדדים.

ברוח זו, שלח מזכיר איגוד המוסכים צבי פיק את בקשתו המנומקת של דוד פישביין לעו"ד יונתן בך, נציג קומסקו. עו"ד בך לא איחר להשיב, תוך שהוא סותר את כל טיעוניו של פישביין. לדבריו, אין זה נכון שדוד פישביין היה במילואים, שהרי אילו כך היה, לא היה עורך דינו מנמק את היעדרו ב"סיבות אישיות" בלתי ברורות, כפי שאף נכתב בפסק הבורר. גם הנימוק שניתן לאי הופעתו של דוד פישביין לישיבה השנייה לא מקובל על עו"ד בך. לדבריו, הישיבה נקבעה על ידי עורך דינו של הנתבע שדאג לתדרך את פרשו באשר למועד הפגישה. לדברי עו"ד בך, גם הטענה שמשרדי איגוד המוסכים היו סגורים כאשר דוד פישביין הגיע לפגישה יום לאחר מועדה, אינה מתקבלת על הדעת, משום שמשרדי האיגוד אינם סגורים בשעה כזאת. "אם גם נניח לרגע, שאכן התייצבו ה"ה פישביין, כטענתם, ביום 29.7.87 ולא באו נפש חיה, כלום יתכן הדבר שלא פנו מיד למחרת היום, כיוזמתם הם, לאיגוד המוסכים בתלונה על כך שקבעו עמם ישיבת בוררות והותירו אותם בפני דלת חתומה ונעולה והנה, לא זו בלבד שמצד ה"ה פישביין לא נשמעה אלא שתיקה דקה, אלא הם עקרו מדירתם ועברו לכתובת בלתי ידועה, שבה לא ניתן לאתרם, מבלי לעדכן את פרשם הנושים", כותב עו"ד בך.

למעשה, האחים פישביין מצאו לנכון לפנות לאיגוד המוסכים רק לאחר שהחוקר הפרטי חשף את עקבותיהם ומסר לידם את פסק הבוררות. "אין מקום לספק, כי אין ה"ה פישביין חותרים אלא להשהייה נוספת ולהתחמקות מתשלום חובם", כותב עו"ד בך לאיגוד המוסכים, תוך תביעה להימנע מדיון חוזר אצל הבורר והתנגדות לביטול פסק הבוררות.

מאחר שללא הסכמת שני הצדדים, פסק הבורר הוא סופי, נראה כי במקרה זה לא תנתן לחברת קומסקו האפשרות להסביר כיצד הגיע חשבון התיקון לסכום, אשר לטענת פישביין הוא גבוה יותר, פי שלושה, בקירוב, מזה שעליו סוכם לפני ביצוע העבודה.

במירוצים

הגברת הראשונה של פולקסווגן

נהגת המירוצים קלאודיה אוסטלנדר מן העיר אאכן שבגרמניה.

ניצחון דרמטי במירוץ הפותח של אליפות "פולקסווגן פולו קאפ" לעונת 1988 השיגה נהגת המירוצים קלאודיה אוסטלנדר: זמניה בשלב המוקדמות הציבו אותה במקום השני וזינוק מהוסס הוריד אותה אל המקום השלישי, שבו החזיקה ב-11 סיבובים מתוך 12. בסיבוב האחרון הבחינה אוסטלנדר כי שני המובילים נאבקים על המקום הראשון ועל כן החליטה לנצל את חוסר תשומת-לבם אליה ובמבצע מהיר, תוך תצוגת נהיגה מבריקה ביותר, עלתה אל המקום הראשון וניצחה.

זמני הסיום מעידים על המאבק העז והצפוף, שהתנהל עד קו הגמר:

* מקום 1 – קלאודיה אוסטלנדר 25.23.84 דקות.
* מקום 2 – אנדי מידנדורף 25.25.11 דקות.
* מקום 3 – ברטהולד ברמל 25.26.28 דקות.

יש לציין כי קלאודיה אוסטלנדר היא הנהגת היחידה, המשתתפת באליפות "פולקסווגן פולו קאפ" בגרמניה. המתחרים כולם נוהגים במכונית זהה – פולו קופהקאפ GT G 40, בעלת מנוע בנפח 1.3 ליטר, שהספקו 112 כוחות סוס.

בחו"ל

נסללת דרך עוקפת לבירה

עבודות הסלילה של השלב הראשון של הדרך העוקפת את בירת הונגריה, בודפשט, נמצאות עתה בעיצומן. הקטע, שאורכו 15 ק"מ עם 4 נתיבי נסיעה, יחבר את דרך מס' 6 עם אוטוסטרדה מס' 5. העבודה ממומנת על-ידי הבנק העולמי. בחלק העבודה נכלל גשר על הדנובה, שאורכו 840 מטר. בפרויקט נכללה הובלה של 3.1 מיליוני קוב אדמה וסלילה של 370 אלף מ"ר אספלט. השלב השני, שיחבר את דרך מס' 6 עם דרך מהירה 1 – בודפשט-וינה – יסתיים ב-1993. הקטע הזה ישלים את הקטע הדרומי. השלבים הנוספים עדיין בתכנון.

מחשב מיוחד לחילוץ פקקים

באזור פרנקפורט הותקן מיתקן חדש למידע לנהגים, המזהיר מפקקי תנועה ומדריך כיצד לנסוע מבלי להיתקע בפקק.

באוטוסטרדות סביב פרנקפורט, ויסבאדן, דרמשטט ומיינץ הוכנסו לחלק העליון של מבנה הכביש גלאים מיוחדים. מחשב מיוחד הוצב במיתקן האחזקה ליד ריסלסהיים ואליו מחוברים הגלאים. גלאים אלה מעבירים את מצב התנועה לתוך המחשב. המחשב מעביר את המידע הערכוני לתחנות שידור ובתוך מספר שניות המידע נמסר ברדיו. לנהגים שאינם מפעילים את המקלט יוחדר הדבר באמצעות שילוט אלקטרוני, הממוקם בגשרי שילוט מעל הכביש.

מנועי דיזל – האם כדאי?

מאת דוד נמרי

הכותב הוא מהנדס רכב

כבר הרבה שנים מדברים אצלנו על האפשרות להחדיר מנועי דיזל למכוניות קטנות. מסקע העניין מפרסים המבדרים בהתקנת מנועי דיזל את המעלה שבהצעתם, ומגייסים לשם כך גם דוגמאות מן העולם. עכשיו שב עולה הנושא לסדר היום ולמען מי שיצטרכו (אולי) לבחור בעתיד בין מנוע בנזין למנוע דיזל הרי רשימה של יתרונות וחסרונות:

יתרונות: חיסכון אמיתי בדלק – מנוע דיזל חוסך דלק ומדובר בחיסכון של כ-20%.

חסכון במחיר – פעם היה הסולר זול בהרבה מן הבנזין, וזה בגלל סיבות של מיסוי. היום אין הבדל גדול במחיר, אך הסולר זול עדיין מן הבנזין. עם זאת צריך לקחת בחשבון שכלי הרכב המונעים במנוע דיזל חייבים בתשלום מס מיוחד.

אורך חיים רב יותר של המנוע – על כך אין ויכוח, אורך החיים של מנוע דיזל גדול הרבה יותר מזה של מנוע בנזין, אפילו פי שתיים.

אין בעיות תחזוקה – למנוע הדיזל כמעט שאין בעיות תחזוקה, והסיכוי שתהיה בו תקלה קטן ביותר. הטיפולים התקופתיים פשוטים ומעטים, בעצם, מה שצריך לעשות הוא החלפת שמן בלבד.

חסרונות: מחיר – מנוע הדיזל יקר יותר, אפילו כפול במחירו ממנוע הבנזין.

משקל – מנוע הדיזל כבד יותר ממנוע הבנזין, בשיעור שבין 20 ל-30 אחוזים.

הספק – והספק של מנוע הדיזל נמוך מזה של מנוע בנזין בעל אותו נפח. מדובר בירידה בהספק בשיעור של כ-30%, או בשפתנו – המכונית מתונת פחות טוב.

זיהום – פעם טענו שמנועי הדיזל מזהמים את האוויר פחות ממנועי בנזין. היום אין עוד ויכוח שפליטת מנוע הדיזל מזהמת יותר מזו של מנועי הבנזין החדשים.

לסיכום: פעם היתה שמחה גדולה בעולם סביב מנועי הדיזל הקטנים. היום יורדים אט אט מן הנושא, בסקנדינוויה למשל, שבה מותרים מנועי דיזל במכוניות פרטיות, אין רואים כמעט מכוניות כאלה. אפילו אצלנו אנו פוגשים מוניות רבות מונעות במנוע בנזין. נראה שמנוע הדיזל מתאים רק למכוניות שנוסעות הרבה, משהו שמעבר ל-25,000 ק"מ בשנה. יש לי הרגשה שהמרוויחים העיקריים במקרה שיותרו מכוניות דיזל פרטיות, יהיו בעלי מוניות המרצדס הגדולות. הם יוכלו לקבל עבור המוניות המשומשות שלהם הרבה יותר כסף.

* מתוך "דף-לנהג" של "נתיבים"

המראה מקורקעת

מכונית המירוצים האיטלקית אלקם קאפי מוכנה להמראה ב-BMS מודל קסורות', שנועדה להתחרות במירוצי פורמולה-1. היא צולמה בראשית החודש במקום ה"השקה" המיועד לקסורות', שנמצא בנמל התעופה הצבאי של גאמי בצפון איטליה. הקסורות', המתוקה בקווי הזורמים את מטוס הטורנאדו ג'טרמייטר (ברקע), עוצבה על ידי ג'אנפאולו דלארה, ששימש קודם לכן מהנדס העיצוב של פרארי. המכונית תבצע את זינוק הבכורה שלה על מסלול המירוצים ב-1 במאי, באיטליה.

עמק הסיליקון הישראלי

במבואות קיבוץ דגניה ב' בעמק הירדן פועל זה כשלוש שנים מפעל חדש "דגניה סיליקון". כיום מייצרים בו חלקים להשתלות איברים מסיליקון, מוצרים לצרכים רפואיים, פטמות לבקבוקים ומוצצים, ממברנות לטפטפות לתעשיית ההשקייה, פרופילים לשימוש צבאי ומוצרים נוספים. יותר ויותר תעשיות טכנולוגיות עוברות להשתמש בחומר המיוחד הזה. בשנים הקרובות מתכוונים ב"דגניה סיליקון" להגיע לייצור שנתי של 5 מליון דולר, 75–70 אחוזים מזה לייצוא.

מאת: רונן גל

דויד ששון, מנהל השווק פטמות ומשכי סיליקון – "נקיים" מכל חומר מזיק

הלהיט הכובש עתה את שוק המוצצים לתינוקות הוא סידרת פיתוחים של פטמות, מוצצים ומגני פטמה העשויים מסיליקון. המוצרים הללו, העולים בסיבוב על מקביליהם העשויים מחומרים אחרים, מפגישים את הציבור הרחב עם החומר המיוחד והמפתיע שהולך ותופס מקום נכבד בתעשיות רבות – הסיליקון. עד לפני כשלוש שנים היה הסיליקון חומר מיובא ויקר, אבל אז הקים קיבוץ דגניה ב' שבעמק הירדן את "דגניה סיליקון".

ה"רומן" בין דגניה ב' לבין ענף הסיליקון החל, למעשה, עוד לפני למעלה מעשר שנים, כאשר החליטו בדגניה ללכת על תיעוש. המשק הקים ועדה שתפקידה היה לבדוק ולהמליץ בפני האסיפה הכללית של חברי הקיבוץ על התחום התעשייתי הרצוי והכדאי. הקו המנחה היה להקים ענף תעשייתי מודרני, שיתבסס על עבודת חברים ועל טכנולוגיה חדשנית. מפגש מקרי עם תייר יהודי אמריקאי שבבעלותו מפעל הסיליקון בשיקאגו הוליד את ההצעה להקים במשק מפעל למוצרי סיליקון. למעלה משנה נבדקה ההצעה על כל הבטיה. שוקי הלפמן, חבר המשק ומנהל הטכניון בפיסיקה, יצא עם משפחתו לארה"ב כדי ללמוד את הנושא ולגבש המלצות. שתי משפחות נוספות יצאו בעקבותיהם, עם אישור הקמת המפעל, כדי לרכוש ידע ולצבור נסיון בנושא. הוחלט על הקמת מערכות הייצור בשלבים: תחילה קו ייצור מאוחר ואחריו שלבים נוספים, כאשר הפנים הם לייצור מוצרי רפואה מגומי סיליקון.

באוקטובר 1986 עבר המפעל למבנהו החדש – 2000 מ"ר, שמתוכם 1100 מ"ר מוקצים ל"חדרים נקיים" – לב ליבם של אולמות הייצור השונים. מאחר וחלק ניכר מהייצור מיועד לצרכים רפואיים ולמוצרים לאם ולתינוק, שוררים במפעל תנאים דומים לאלה הנהוגים במפעלי תרופות – סטריליזציה מירבית והקפדה על "נקיון החדרים".

אחד מתחומי ההתמחות הראשונים של המפעל היה מוצרים לאם ולתינוק. במסגרת זו הועלה הסיליקון כחומר בעל יתרונות בלעדיים בולטים במיוחד. לראשונה האפשר, באמצעות הסיליקון, לייצר פטמות ומוצצים שאין בהם כל סיכון בריאותי. מוצרי הסיליקון עברו בדיקות מחמירות של משרד הבריאות ונמצאו "נקיים" מכל חומר העלול לגרום נזק כלשהו. תכונות הסיליקון: שקוף, חסר ריח וטעם, עמיד בפני חום, אינו מתפורר או מתרכך, נקי מאד וזול יחסית, הפכו אותו למועמד טבעי לשמש כחומר גלם בסידרת המוצרים לאם ולתינוק. פיתוח מיוחד במסגרת סידרה זו הוא "מגן הפטמה", להנקה ללא כאב. מוצר זה פותר בעיה לנשים רבות שלא הניקו כלל, או קיצרו את משך ההנקה בגלל בעיות של כאבים, גירויים שונים או פטמות שקועות. נמצא ש"מגן הפטמה" העשוי מסיליקון נעים להינוק ומאפשר לאם המניקה לחוות את התחושה הטבעית של הנקה ללא כאבים.

היום "דגניה סיליקון" הוא מפעל טכנולוגי מהדרגה ראשונה, המונה אפשרויות לייצר אלפי אפליקציות מגומי סיליקון. ברפואה, למשל, משמש הסיליקון, שהוא חומר שאינו מגיב כשהוא נמצא בגוף האדם, לשיפוע רפואי של שתלים מסיליקון במקומות שונים בגוף: בפרקים, בטיפול בקרישים ובכלי דם, בניתוחי עיניים, בניקוזי נוזלים לאחר ניתוחים ובמוצרים רפואיים אחרים, בהם גם לצרכי הכירורגיה הפלסטית.

במפעל בדגניה מייצרים גם מוצרים מסיליקון לצרכי התעשייה, החקלאות והצבא. בכלל זה ממברנות לטפטפות מווסתות, פרופילים לשימוש צבאי במערכות טנקים או במערכות מוסקות, מייצרים גם מוצרים בתחום הצריכה הביתית, כמו חלקים למגהצי בישול ומכונות כביסה.

שיפור מיוחד בתחת עבור מכוני החליבה בקיבוצים ובמושבים. כאן נעשה שימוש בסיליקון, כחומר סטרילי, עמיד ויציב, למתקני החליבה. צינורות הסיליקון מבטיחים זרימת חלב "נקיה", הגיינה מירבית במעבר שבין הפרה לבין מיכלי האיכסון. אפשר לומר שבזאת נפתרה בעיית הדאגה המתמדת מפני זיהומים. בראשית דרכו ריכז המפעל את עיקר מאמציו לשיווק בשוק המקומי, כדי ללמוד היטב את הנושא ולהכיר את דרישות השוק. אולם עתה, לאחר שהמפעל מספק כ-90 אחוזים מצריכת הסיליקון בארץ, הוא משקיע מאמצים בהקמת מערכות שיווק לייצוא.

יתרונו הגדול של "דגניה סיליקון" בגמישותו ובכושר ייצורו. ברגע שמגיע מהנדס כלשהו בתחום העשייתי זה או אחר, עם רעיון לפיתוח מוצר, מתמנה במפעל אחראי למוצר זה. המפעל מייצר את המוצר ובעל הרעיון מנסה אותו ובודק אם הוא אכן עונה על הדרישות. אם כן, נכנס המפעל לייצור סדרתי. בתחום המוצרים לתעשייה הרפואית, למשל, נעזר המפעל בייעוץ רופא מומחה שמלווה את תהליכי הפיתוח והייצור. כך מותאמים המוצרים בדיוק לצרכי המשתמשים.

בדגניה יודעים היום שהבחירה בענף הסיליקון הוכיחה את עצמה: ושהסיכויים לעתיד נראים בהחלט מבטיחים. נראה כי יותר ויותר תעשיות בארץ ובעולם מוצאות שימושים נרחבים בחומר הזה, שכבר נאמר עליו שחולל מהפיכה.

מוצרי רפואה ומוצרי תעשייה

סיליקון – שימוש הולך ומתרחב

חומר הגלם הראשוני ממנו מופק הסיליקון הוא חול. תהליכים כימיים מיוחדים הופכים את החול לאלסטומר סינתטי בעל תכונות ייחודיות – הסיליקון. בטכנולוגיה המודרנית לא נמצא חומר נוסף שיש לו שימושים רבים כל־כך – החל בתעשיית הקוסמטיקה וכלה בתעשיות החלל. כדרך כלל מוצאים את הסיליקון בתעשייה הרפואית, בתעשייה הצבאית, בתעשייה האווירית, בתעשיית התעופה והמכשירים, בתעשיית הבנייה, בתעשיית הרכב וב"תעשיית התינוקות" – שם משמש הסיליקון כחומר אידיאלי לייצור פטמות לבקבוקי יניקה, מוצצים ומגיני פטמה לנשים מיניקות.

יתרונות חשובים נוספים שיש לסיליקון – בעיקר כשמדובר בנושא האקולוגיה: הוא אינו פולט גאזים רעילים, הוא נטול טעם וריח ואינו נתקף על-ידי קרינה והשפעות מזג האוויר – הופכים אותו לחומר שהשימוש בו הולך ומתרחב בכל ענפי התעשייה.

תאונת שרשרת – ניתוח אירוע

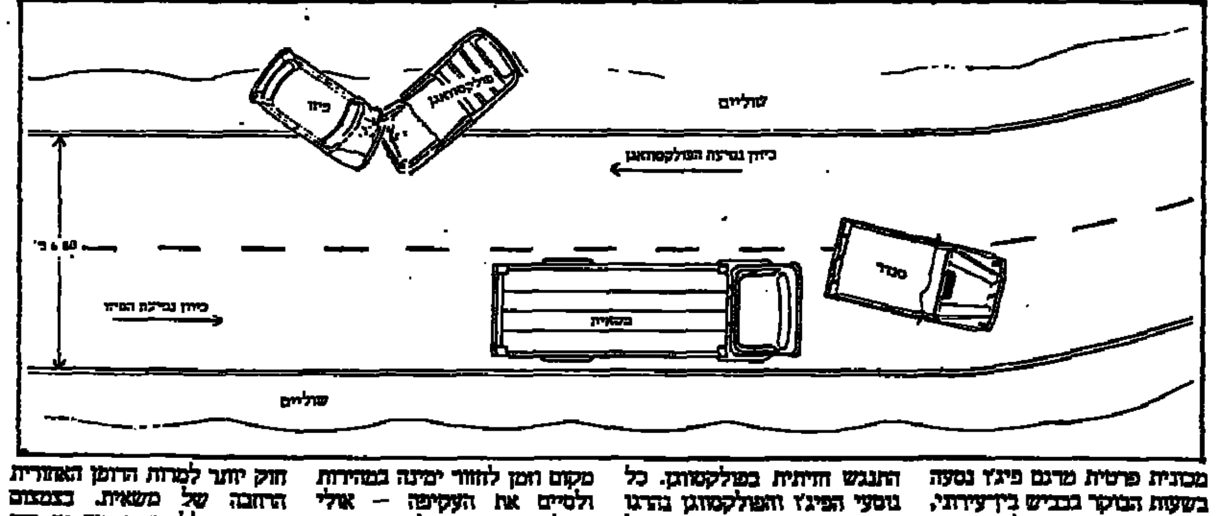

מכונית פרטית מדגם פיג'ו נסעה בשעות הבוקר בכביש בין־עירוני, דו־סיטרי, באזור של ישובים חקלאיים. המכונית נסעה בתוך שיירה של כלי־רכב שהתנהלה באיטיות, במשך דקות ארוכות, מאחורי משאית. המשאית נסעה ראשונה, אחריה סטנדר ואחריו הפיג'ו.

היה עיקול קל בדרך שלא הפריע לנהג הסטנדר להחליט לעקוף את המשאית. נהג הפיג'ו ניצל את ההזדמנות, ויצא לעקיפה מייד אחרי הסטנדר. במהלך העקיפה הבחין נהג הסטנדר ברכב אחר, פולקסווגן, הבא מנגד ומיהר לחזור לנתיב הימני. הפיג'ו שהיה קרוב מאד לאחורי הסטנדר העוקף, התנגש חזיתית בפולקסווגן. כל נוסעי הפיג'ו והפולקסווגן נהרגו או נפצעו קשה. סיפורה של תאונה אמיתית. האם ניתן היה למנוע אותה?

1. נסיעה אחרי רכב שמהירותו נמוכה מהמהירות הממוצעת באזור הכביש, גורמת לנהגים רבים לאבד מסבלנותם, וכאשר אין ביכולתם לעקוף, הם נוטים לצמצם את הרווח מהמכונית שלפנים.

2. קוצר הרוח לצאת לעקיפה גרם לנהג הפיג'ו להאמין כי הסטנדר מפלס לו דרך לעקיפה והוא יכול לצאת מייד אחריו.

3. מכיוון שהיה עיקול קל בדרך, גילה נהג הסטנדר את הפולקסווגן באיחור קל, בכל זאת נותרו לו מקום וזמן לחזור ימינה במהירות ולסיים את העקיפה – אולי אפילו תוך הפרעה למשאית.

4. הסטנדר העוקף הסתיר את הפולקסווגן מעיני נהג הפיג'ו, ואת הפיג'ו מעיני נהג הפולקסווגן. כשהסטנדר חזר בחיפזון ימינה, הם בוודאי ראו זה את זה לפתע, אולם בגלל המרחק הקצר ומהירות ההתקרבות של שניהם זה אל זה, לא נותרו להם זמן ומקום לעצירה.

אילו נהגת אתה בפיג'ו, כיצד יכולת למנוע את התאונה:

1. היית שומר מרחק מהמשאית, לפחות המרחק הרגיל שיש לשמור ממכונית שלפנים. המרחק היה מאפשר שדה ראייה רחב ורחוק יותר למרות הדופן האחורית הרחבה של משאית. בצמצום הרווח, בגלל קוצר רוח או כדי להקל על העקיפה המתוכננת, אין טעם ואין הקלה.

2. לפני העקיפה היית מוודא כי הדרך פנויה במרחק גדול לפנים. דוגמה: לרכב הנוסע במהירות 80 קמ"ש והעוקף רכב הנוסע במהירות 60 קמ"ש, דרושה דרך פנויה במרחק של 650 מטר לפחות, כדי לבצע עקיפה בטוחה. לכן אין לעקוף לפני עיקול בדרך – כשם שעשה נהג הסטנדר – ובוודאי שאין לצאת לעקיפה מייד אחרי רכב אחר המסתיר את הדרך ממול.

* מתוך "דף לנהג" של נתיבים.

בתי ביתא במבט לאחור

הענשת חשודים לפני השלמת החקירה לא תחזק את אפקט ההרתעה

מאת פרופ' אוריאל פרוקצ'יה

הכותב הוא מרצה למשפטים באוניברסיטה העברית

קל להיות דמוקרט אם אתה שוויצרי. קשה יותר להיות דמוקרט אם עצם קיומך, האישי והלאומי, נתון במצור מתמשך. אך דווקא אם אינך שוויצרי אין לך ברירה. כי אם תניח למצור להרוס לך את הדמוקרטיה, יהיו כל הייך ימי מצור ועל חרבך תחיה.

שמענו ארבעה טיעונים להצדקת הפיצוץ בענישה בכפר ביתא. כולם מרים לחיך. קשים לאוזן. טיעון אחד הוא כי כוחות הביטחון פעלו בהתאם לחוק, ולא סתם חוק, כי אם החוק הידרני השורר בשטח, חוק שלא אנו תקקנו ולא אנו "אשמים" בהעמדתו. המדובר בתקנה 119 לתקנות ההגנה, 1945, שהבריטים הנחילו אותה על כל ארץ ישראל שבשליטתם, לרבות, כמובן, ישראל של הקו הירוק. תקנה זו היא חלק מספר החוקים שלנו, ומעולם לא ראינו לבטלה. תוכן התקנה דרקוני. אם נעשה מעשה טרור במקום יישוב כלשהו — כגון כפר או עיר — רשאים כוחות הביטחון להרוס כל מבנה בישוב, בין אם בעליו או המבנה סייע לביצוע המעשה, ובין אם לאו, בין אם מעשה הטרור נעשה בסמוך לאותו מבנה, או שהמבנה סייע לביצוע המעשה, ובין אם לאו.

להלכה, אם אדם אחד ביצע מעשה טרור במקום יישוב — כפר או עיר — ניתן להרוס את מקום הישוב כולו עד היסוד, ללא הוכחת קשר סיבתי בין המבנים ההרוסים או בעליהם ובין האירוע הטרוריסטי ששימש עילה להריסה. הערובה הי־חידה להגנה על תושבים שלווים שידם לא היתה במעל היא רצונם הטוב ושיקול דעתם הנבון של כו־חות הביטחון, ובמקרים לא רבים — הקיצוניים ביותר — התערבות בג"צ.

בוודאי שלא מוטלת חובה על כו־חות הביטחון להפעיל את התקנה הנ"ל במלוא חומרתה בכל מקרה שבו מותר לעשות כן, ובוודאי שמתקין התקנות המנדטורי — אפילו הוא — לא התכוון לתוצאה מחרידה שכזו. המסקנה היא שמי שהחליט על הריסת מבנים בכפר ביתא לא פעל כאן לשם הגשמתו של החוק, כי אם לשם הגשמת מדיניותו — באצטלה של החוק.

נשאלת השאלה מדוע אימצנו לנו מדיניות ענישה ללא משפט — וללא ידיעת העובדות לאשורן.

החוק איננו יבש

ההסבר לתמיהה זו נעוץ, אולי, בטיעון השני להצדקת הפיצוץ בענישה בעיתות מצוקה שכאלה, ובימי אבל שכאלה — כך הטיעון — אין זה הולם להיאחז בדקויות מש־פטיות או חוקתיות. הגישה המש־פטנית חייבת לפנות מקומה מפני צרכי החיים: צו החיים קודם לחוק היבש. אך החוק, חוזה עלינו לשנן שוב ושוב, איננו "יבש". גם הוא וגם עקרונות היסוד החוקתיים אינם אלא מיצוי צרכי החיים האיתנים הנ־כון ביותר. אם החוק היבש או עקרונות החוקה מחייבים כי אדם לא ייענש לפני משפט, הטעם לכך הוא בדאגתנו העמוקה לחיים, לאותם באשמים ובני משפחותיהם שהם מושאיה של מערכת הצדק.

כלל משפטי נוגה, או היעדר חוקקות לכלל משפטי "יבש" כלשהו, עלול להביא לשפיכת דם נקיים, דם שהוא, לפחות, אינו יבש כלל ועיקר. כיוצא בזה, אם החוק היבש או עקרונות החוקה בוחלים, בעיקרון, בענישה קולקטיבית, אין זה נובע מאהבת סדר ועקרונות תאורטיים לשמם, כי אם מהרצון להבטיח לחפים מפשע חרות מעריצות השלטון, הרבצת צדק ושוויון שבלעדיהם אין לנו תוחלת כי נבראנו בצלם, הן אנו עצמנו והן אלה הכפופים לשררתנו.

מדוע, איפוא, סבל המחוקק הישראלי, במשך כל ארבעים שנות עצמאותנו, את הנורמה הפסולה הזאת, שעיגונה בתקנה 119 הנ"ל?

ההסבר לתופעה זו הוא גם הטיעון השלישי הנעלה מאוב לתירוץ מדיניותו הרשמית ביחס לבתי ביתא. רק ענישה מהירה (קול־קטיבית) — שומעים אנו שוב ושוב — משרתת היטב את המטרה ההרתעתית של דיני הענישה: תהליך שמיעת הראיות ושקילתן הוא ארוך ומייגע. ענישה הגרתית לסופו של הליך כזה היא מרוחקת מדי מן "הזמן האמיתי" ומאבדת, מטעם זה, את כוחה ההרתעתי.

בא וראה עד כמה קלוש תירוץ זה. במישור הפרגמטי, אפשר להתווכח על מידת האפקטיביות של מדיניות הרתעתית בכלל בהד קשר של מאבקי עמים לשחרור מעל כיבוש. היד הקשה שנהגו הבריטים לא הועילה להרתיע את לוחמי אלג'יריה, והיד הקשה האמריקאית לא שברה את גבם של לוחמי הווייטקונג. במישור המדיני, אף אם נניח, בניגוד ללקח ההסטורי, כי האינתיפאדה היא בת הרתעה, נראה בלתי מתקבל על הדעת כי היעד ההרתעתי יקודם במשהו אם ייענשו החשודים לפני השלמת החקירה — ואפילו נכון הסיכון כי העונש ייפול על תושבים חפים מפשע. העבריינים האמיתיים ייצאו, אולי, בלא כלום, והנענשים ילמדו לדעת כי אין שכר להפתם. האמנת השנאה ויצירת יחס של אי כבוד למערכת המשפט האמורה להרתיע — מעולם לא הניבה פירות יפים. ולא אמרתי מלה על ההיבט המוסרי.

התירוץ המקומם ביותר נישא בפי שר המשטרה, מר חיים בר־לב, כשנשאל במהדורת מבט על סיבת החיפזון בהרס הבתים השיב בקור רוח כי אין לו ספק כי הענישה מכוונת רק נגד האשמים ה"אמי־תיים"; ובכל מקרה אם יוכח לכוחות הביטחון כי טעו — תימצא בוודאי הדרך לפצות את הקרבנות התמימים שנענשו על לא עוול בכפם. היה מותר לצפות משר משטרה שייטיב להכיר את האבחנה בין חשד ובין אשמה. כאשר מתקיימים משפטים פליליים כהלכתם, מוצאים שופטי ישראל כי נאשמים רבים לא ביצעו את מה שיוחס להם בכתב האישום, ובמקרים לא מעטים נגזפת המשטרה קשות על עצם הגשת כתב האישום, בנסיבות הנראות לבית־המשפט טורדניות גרידא. כאשר לא מתקיימים משפטים פליליים, כבמקרה של הריסת בתי ביתא, אין לנו אלא בטחונו של שר המשטרה בצדקתו, ביטחון שלעתים הוא מוצדק ולעתים הוא שגוי. זו דרכו של עולם. קשה גם להבין מה הן הנסיבות שתבאנה את כוחות הביטחון לחזור בהם מענישה שכבר בוצעה, למרות שאין בכוונתם להעבירה בכור ההיתוך של שיפוט מקצועי אובייקטיבי. ואם יש נסיבות כאלה, עולה החשש שאלה הן נסיבות קיצוניות ביותר.

דם רב נשפך בביתא, של יהודים וערבים כאחד. בעיני כל אבל דם אהובו הוא היקר ביותר. אך בעיני המשפט כל דם יקר. רק המשפט, למרות סרבולו, איטיותו ורשמיותו, מסוגל להעניק לכל המתים — ולאלה שהותירו אחריהם — את הצדק שהם ראויים לו.

מחיר הפחד

חברה המרשה לפחד משתק להשתלט עליה למול איום, יכולה לאבד את יכולת התגובה

מאת ד"ר ידין אזרחי

הכותב הוא מרצה בחוג למדעי המדינה באוניברסיטה העברית

אדם הקופא על מקומו מפחד אל מול מכונית המתקרבת אליו במהי־רות נמצא בסכנת מוות גדולה הרבה יותר ממי ששומר על קור רוח ויכול להעתיק את עצמו ממקום הסכנה. הפחד המשתק רק מגביר את הסכנה — שכן הוא מצמצם את מרחב אפשרויות התגובה לאיום. אמת זו נכונה לא רק לגבי היחיד, אלא ביתר תוקף לחברה כולה. חברה המרשה לפחד משתק להשתלט עליה אל מול איום ממשי, יכולה לאבד יכולת תגובה אפקטיבית ומרחב תמרון החיוניים לביטחונה. כיצד ניתן אם כך להסביר את העובדה שמחנה הימין, שהוא ללא ספק לא פחות פטריוטי ונאמן למדינה ממחנה השמאל, מעלה את הפחד מפני האיום הממשי על בימ־חון המדינה לדרגה של אסטרטגיה לאומית המנחה את התנהגותו.

נראה שהתשובה לשאלה זו מעוצבת לא פחות משהיא פשוטה. מבלי שהיו מודעים לתוצאות הכ־ניסו מנהיגי הימין את עצמם ואת כולנו למלכודת מסוכנת. הם פשוט התאהבו בפחד כאמצעי קל ויעיל לליכוד שורות העם. הם גילו שה־חשש מאיום פיסי חיצוני הוא אמצעי פסיכולוגי־פוליטי כה יעיל להשגת ליכוד ואחדות פנימית, עד שהתפתו לעשות שימוש בפחד כאסטרטגיה פוליטית, אף כלפי אויבים מדומים, גם כאשר המחיר הוא צמצום מרחב אפשרויות הת־גובה לסכנות אמיתיות.

סימן לחולשה

אך האמת הנוראה היא שאחדות וליכוד שמשיג הפחד במחיר כושר התימרון ומרחב התגובה למצב מסוכן, אינם מקור לכח אלא סימן לחולשה. ואמנם זקיפות קומתו וקשיחותו של יצחק שמיר הקורא השכם והערב לאחדות העם אל נוכח הסכנה, העמדה הנחרצת של הימין נגד יוזמת השלום של ארה"ב, הזעקה העולה מפי המתנחלים הרואים ביוזמת שולץ את מקור צרתם ואינם חדלים להתקיף את צה"ל על מחדליו כביכול, כל אלה מקרינים חוסר ביטחון ופחד, מז־מינים תוקפנות ומגדילים את הסכנה.

מי שעיניו בראשו יודע שהדיפ־לומטיה שאותה פוסל הימין היא הנשק של החזקים ושהטרור הוא לעיתים קרובות הנשק של מי שאיבד את כח ההרתעה ונשאר ללא אלטרנטיבות. ישראל שראש ממ־שלתה ושריה דוחים יוזמת שלום נרתעים מן הדרך הדיפלומטית נראית יותר נפחדת ופחות מפחידה. מי שמסוגל להעמיד את שר החוץ האמריקאי שולץ, שהוא אוהב ישראל מושבע בין האויבים, נמצא כנראה בחרדה גדולה.

שלא ברצונו ושלא בטובתו מכניס הימין את ישראל למינה שבה היא תמצא את עצמה לבדה עם אקדח ביד וללא כל אלטרנטיבות. ואם לא די בכך, הרי השימוש שעושה הימין בחששות מאיומים על ביטחון המדינה, כאמצעי לליכוד הציבור מסביב לממשלת שמיר ונגד עמדת המערך, מסכן את ישראל במחירה פנימית מסוכנת. שמיר ושרי הליכוד קוראים לנו השכם והערב להתאחד, לחסל כל מחלוקת כדי שנוכל לעמוד בפני הסכנה מבחוץ. אך אם אומנם הפחד מסכנה חיצונית אמור לאחד את עם ישראל, מדוע סבור הליכוד שהטלת פחד על הערבים המתקוממים רק תחליש את מאב־קם? אם הפחד מפני איום חיצוני מאחד ומחזק אותנו הרי מדיניות הליכוד בשטחים רק תביא לאיחוד וחיזוק הפלשתינאים. אם הפחד באמת רק מחליש ומפורר את הערבים אולי הפחד מן האיום החיצוני גם יחליש ויפורר אותנו?

ראש ממשלה אחראי צריך היה לקחת בחשבון את האפשרות שהד־יפלומטיה היא אמצעי מבטיח יותר ללחוץ על הפלשתינאים ולהגן על האינטרסים החיוניים של ישראל מאשר אסטרטגיה של הפחדה פי־סית. שמיר היה צריך לתת דעתו לאפשרות זאת לא רק משום שמי שמשתמש בכח פיסי, שהוא הקלף האחרון, כאמצעי ראשון מחליש את ישראל, אלא אף משום שהדיפלומ־טיה היא אמצעי הרבה פחות מסוכן לחיי אזרחי המדינה מן השימוש בכח פיסי.

בנסיבות שנוצרו בשבועות הא־חרונים הגבול המטשטש בין המערך ובין הליכוד אינו עוד שהמערך מציע להשתמש בקלפים הדיפלומ־טיים של ישראל, כדי להתקדם לקראת הסדר מדיני המבוסס על פשרה והימין מציע להשתמש בקל־פים הדיפלומטיים של ישראל כדי להבטיח את המשך השליטה של ישראל בשטחים. הגבול הוא, אולי דווקא משום שהמערך מחזיק בתיק החוץ, שהימין נוקט למעשה עמדות המציגות את הדיפלומטיה כאמצעי זר ועוין לאינטרסים של ישראל.

טריקים מסוכנים

הימין הצליח לשכנע את עצמו ורבים הטובים בעם, שדיפלומטיה, יוזמות שלום וכיוצא באלה הם טריקים מסוכנים של "השמאל התבוסתני" ולא אמצעים חיוניים שגם מעצמות על לא יכולות לוותר עליהם כדי להיחלץ ממצבים קשים במחיר סביר לאוהדיהן. במקום שי־לוב מתוחכם בין כח ההרתעה של צה"ל והדיפלומטיה, הופכת הגהוה של הימין, שהערבים מבינים רק את שפת הכח, לעמדה המפריעה למעשה על הדיפלומטיה כאמצעי חיוני לקידום האינטרסים של המדינה.

הנזק הגדול ביותר שגורמות עמדות אלו של הימין הוא כמובן הפגיעה בצה"ל. כל אדם יודע שאין דרך יותר בטוחה לשבור או לשחוק מכשיר יקר ערך מאשר להשתמש בו למטרות שלהן לא נועד. צה"ל הוא המכשיר החיוני והיקר ביותר של עם ישראל כדי להגן על ביטחון המדינה. השימוש בצה"ל כדי לפתור בעיות פוליטיות שאינן ביטחוניות פשוט מסכנו. יתר על כן, כל אדם יודע שגם הצבא החזק ביותר בעולם אינו יכול להקנות הרגשת ביטחון לקבוצה של אנשים שאיבדו את חוש ההבחנה בין סכנות ממשיות ודמיוניות, אנשים שמנהיגם מסוגל להכריז למשל ש"ספינת השב־שים", שאפילו לא הצליחה לצאת לדרך, מהווה "איום על עצם קיומה של ישראל" או אנשים הרואים את מבטו של היטלר בעיני כל ילד ערבי.

אך עיקר הפגיעה בצה"ל בא כמובן ממקור אחר. כאשר ראש הממשלה ושרי מפלגתו אינם בטו־חים שצה"ל הוא ערובה מספיק אמינה כדי להיכנס למשא ומתן מדיני ללא חשש הם חושפים את אי האמון שלהם בכח ההרתעה של צה"ל ומסכנים את מעמדו. לא ניתן לכסות על עובדה קשה זו באלף מו־דעות בעיתונים המכריזות על תמיכה בחיילי צה"ל. מודעות אלה רק חושפות את האמביוולנטיות של הימין הקופא על מקומו ומשתק את הזרוע הדיפלומטית של ישראל, תוך צמצום כושר תגובתה, אל מול הסכנות האמיתיות המאיימות עליה.

דת ומדינה: מוצא מן הסבך

אי תלותה של הדת במדינה חיונית לדת ולהשפעתה בקהילה יותר מאשר למדינה ● פתרון אפשרי של הבעיה מצוי בהצעת החוקה שגובשה באוניברסיטת תל אביב

מאת פרופ' אריאל רוזן־צבי

הכותב הוא פרופסור למש־פטים באוניברסיטאות תל־אביב ובר־אילן

אין כל ניגוד בין עבודת ה' לבין חיי ציבור מתוקנים, ההיפך הוא הנ־כון: מסגרת שלטונית ראויה נחוצה לקיום תורה ומצוות יותר ממסגרת רופפת ובלתי צודקת. ההתנגדות העקרונית לחוקה, בטענה זו או אחרת, מנציחה את ההסדר הקיים, הבלתי מתוקן, תחת המסווה של עקרונות דתיים כביכול.

הואיל והחוקה היא תיקון שלטוני וגם מגן למיעוט, ניתן היה לצפות כי הציבור הדתי, לפחות הדתי־לאומי, יתייצב בראש המאבקים למענה. כידוע, פני הדברים שונים. נוסף לטעמים העקרוניים העומדים למכשול לעצם רעיון החוקה, נשמ־עות גם טענות הנוגעות ליכולת להבטיח את אופיה היהודי של המדינה באמצעות חוקה.

הצעת החוקה שגובשה באוניבר־סיטת תל־אביב מושתתת על עק־רונות השוויון וחופש הבחירה. היא מיוסדת על כבוד הדדי בין עולם המושגים הדתי לזה הדמוקרטי ובין הציבור הדתי לחילוני. ההצעה לא באה לחצוץ בין דת למדינה וגם לא להכריע בין שניהם. היא מבקשת למצוא מודל ביניים, אשר בעודו נענה לעקרונות הדמוקרטיה, מביא בחשבון את האינטרסים המהותיים של הדת והציבור הדתי.

בבסיס ההצעה עומד העיקרון של חופש הדת, לרבות קביעה מפורשת, בלתי מסויגת, של הימנעות מפגיעה בחופש העיסוק עקב שמירת מצוות הדת (שבת למשל). מאידך, היא מעניקה למי שאינו שומר תורה ומצוות את החופש מדת; היא מש־ריינת את החינוך הדתי ואת התמיכה בשירותים דתיים ובמוסדות דתיים; היא מבטיחה את הכשרות בצה"ל ובמוסדות ציבור בשל הצורך הזיוני באוכלוסיות המשמעותיות; קביעת השבת כיום מנוחה אחיד על־ידי הכנסת תהיה מוכרת; קהילה דתית תזכה לאוטונומיה קהילתית; יוכרו זכוי־ותיה של קהילה כזו לשמירה על אורח חייה תוך איזון אינטרסים עם צרכיו של ציבור בעל אופי אחר.

אך חלק ממה שחוסה כיום בצל כנפיו של הסטטוס קוו עשוי ל־הימצא, על־פי ההצעה, מחוץ לטווח החוקתי. כזה עשוי להיות גורלם של החוק האוסר מכירת חזיר והחוק האוסר הצגת חמץ ברשות הרבים בכל אתר. מוצע כי יהיה חופש בחירה מוגבל בעניני נישואין וגירושין. ניתן יהיה לבחור בנישואין וב־גירושין אזרחיים לצד אלה הדתיים. אולם מי שנישא בנישואין דתיים לא יוכל להתגרש אלא בבית דין רבני. חופש בחירה יהיה גם לגבי קבורה: ניתן יהיה להקים בתי עלמין חילוניים לצד אלה הדבקים בהלכה.

מכוון למיעוט

שימוש בכוח פוליטי לכפיית אורח חיים או השקפת עולם מסוכן תמיד למיעוט יותר מאשר לרוב. הוא מעניק הכשר אידאולוגי לכ־פיית נורמות אנטי־דתיות (לא חי־לוניות בלבד) על ציבור דתי. מטבע הדברים, דווקא המיעוט חייב להת־קומם נגד תופעה כזו. טיעון פוזי־טיביסטי בשם רוב פרלמנטרי בעניינים שכאלה עלול לפעול כבומרנג נגד האינטרסים הדתיים. אנו מספקים בכך בידינו את הלגיטי־מציה של טיעון הרוב הפרלמנטרי בצידוק לכפיית אורח חיים מסוים ולשלילת חירות אישית בגלל אידאולוגיה.

בעיני העם עושה הציבור הדתי שימוש לרעה בערכי הדמוקרטיה. השמירה על כללי המשחק הדמו־קרטי, הקפדה על חוסר מעור־בותה של המדינה בעניני אמונות ודעות, ואי הפעלת כוחה המחייב לכפיית אורח חיים מסוים, הם מגן לדת ולמיעוט הדתי. אסור שיהפכו לחרב בידם.

בקשר לכך יש לשרש שתי טעויות רווחות: הראשונה — אין זהות בין הנורמה החילונית (חוקה, חוק או דין), המתירה בחירה חו־פשית (למשל, בין כשר לטרף, בין שמירת שבת לחילולה, בין נישואין דתיים לאזרחיים), לבין הכשר דתי או לגיטימציה כלשהי לנורמה כזו. תמיכה בהסדר חוקתי, אשר במר־כזו בחירה חופשית, אינה מהווה סכנה של נישואין אזרחיים, חילול שבת ואכילת טריפות. חוקה כזו אינה מעניקה לגיטימציה של אדם דתי לכל אלה, גם אם זה נותן יד (כמורה או כזרים) לעקרון חופש הבחירה.

הסירוב להשתמש בכוח חיצוני לכפיית הלכה מעיד על מגוואת ההווה, על מגבלות של חברה דמוקרטית, כמו גם על הליכה בד־רכם מושג הבחירה החופשית המאפיין את דת ישראל.

הטעות השנייה היא, שהזיהוי אינו נסוג על מעלתה של דת ישראל ועל חשיבותה לעם ישראל. כותב שורות אלה חפץ כמובן בש־מירת שבת וגם בנישואין דתיים. הייתי שמח אילו חלק גדול יותר מן הציבור היה בוחר בתורה. אולם לא זה מוקד הבעיה.

שימוש ציני

חקיקה "דתית" אינה פעולה בעלת משמעות דתית. ההלכה אינה זקוקה לחקיקה חילונית. זו לא תוסיף לכוחה ולסמכותה. חוסר המשמעות [illegible] יותר מכל הסלקטיביות של הנורמות הדתיות הנבחנות. מתן תוקף חוקי לאי־סורים דתיים נעשה, מבחירה הנ־סיבות, באופן סלקטיבי. מועדוני הלילה פתוחים בלילות שבת באין מפריע, אך לא התיאטראות. חופי הרחצה בשבתות פתוחים לחילול שבת המוני, אינטנסיבי הכרוך בהד מים ביום הקודש, אך על פעי־לות תרבותית בבית "הבימה" ני־טשת מלחמת תרבות. רכב פרטי נע בדרכים ביום השבת, מוניות ציבור־יות נוסעות באין מפריע בכבישים, אך האוטובוסים שובתים.

מבחינה הלכתית, איסור גידול חזיר ומכירת בשרו אינו חמור מאי־סור גידול ארנבת, מאיסור מכירת בשר עוף שלא נשחט כהלכה או מאיסור אכילת בשר פרה שנתגלה נקב בריאתה.

כפייה סלקטיבית מולידה, מעצם טיבה, שימוש ציני או לפחות מסולף במושגים דתיים ומבזה את דברי התורה. היא יוצרת תמונה מטעית ומעוותת של דת ישראל ועל דת ישראל, המתגמדת כך לגלויים חיצוניים, אקראיים. כפייה סלק־טיבית של נורמות על ציבור עוין ומתנכר מסתירה את העושר הגלום ביהדות, חווית ההתבוננות בחיי אדם ועולם, המצוות שבין תורה לדרך ארץ, החוויות שבהלכה והשילוב המופלא שבין תורה, נורמות מש־פטיות, חוכמה, מוסר ותבונה — חסרים. הדת נתפסת בעיני הציבור החילוני כביטוי של צביעות, בכיוון קטנוניות, וחוסר הבנה בסיסית לצר־כיו של היחיד ההובילה והתערבות טורדנית חסרת טובה.

מעורבותה של המדינה בדת חותרת תחת בסיס עצמאותה של הדת וסותרת את אי תלותה. הציבור הדתי נזקק לשמוע התערבות מוס־דות חילוניים וציבור חילוני בע־ניינים דתיים. אולם הזיקה ההדוקה שבין הדת למדינה (לרבות אכיפת נורמות דתיות על אנשים שאינם מאמינים והפיכת מוסדות דתיים למוסדות ממלכתיים) היא מטבע הדברים דו־סטרית: כשם שהיא גוררת את הדת אל תוך המערכת הממלכתית, כך היא גוררת את החי־לונים אל תוך המוסדות הדתיים. אי תלותה של הדת במדינה חיונית לדת, ולהשפעתה בקהילה יותר מאשר למדינה.

לא בכדי כל אותם איסורים דתיים הקבועים בספר החוקים אינם נאכפים על־ידי השלטונות, מופרים ביד רמה ונעקפים על־ידי הציבור והרשויות. אין לך כמעט איסור חקיקתי אשר נרמס בראש חוצות כמו חוק איסור מכירת בשר חזיר. גם חוקי העזר, האוסרים פתיחת בתי שעשועים בליל שבת, הם למשל לשנינה.

נמצאו דרכים, פרטיות וגם מוס־דיות, העוקפות את האיסורים הד־תיים, מרככות את הקשיים הערכיים והאידאולוגיים ומקלות על התוצאות המעיקות. חברות רבות, כמו גם שי־טות משפטיות רבות, חוו מבשרן, כי פער בין מציאות האידאולוגיה לבין הנורמה אינו יכול להתקיים לאורך ימים. פער כזה נוטה להיסגר באמצעים שונים, על־ידי מוסדות שונים.

גם החברה הישראלית למודה זאת היטב. בתי הקולנוע נפתחו בשבת בניגוד לחוקי העזר, היתרי עבודה בשבת ניתנים בהתכניה, איסור נישואין על פסולי חיתון נעקף [illegible] נישואין אזרחיים שנערכו מחוץ לישראל. אלה הן רק דוגמאות אחדות מני רבות.

לעומת תופעות אלה בולט יחס של כבוד לחובות דתיות שונות מצד חלק ניכר של הציבור היהודי ללא כל כפייה: מצוות המילה, סדר הפסח, ושביתת מכוניות פרטיות ביום הכיפורים נשמרים ללא כל כפייה חיצונית. קיימת הקפדה על הכשרות, במקום שבו האוכלוסייה נזקקת לה, גם ללא חובה חוקית של שמירת כשרות. כפיית אורח חיים שהוא בעיני ציבור מסוים חסר כל משמעות, אינה יכולה להצליח. אולם בעוד שתועלתה מועטה, נזקה מרובה. היא מקוממת את הציבור ומגבירה אצלו ביותר שנאה מאורח החיים הנכפה עליו.

הציבור מעמיק

הדין הדתי אינו יוצא נשכר. הכסות החיצונית של הדין — כפיית תוצאות משפטיות בלבד — היא קומץ שאין בו כדי להשביע את הדין הדתי. מאידך, נגרמות תקלות דתיות חמורות הפוגעות גם בדימויה של הדת.

הציבור הדתי מבקש להגן לפחות על הסטטוס־קוו. הוא רואה בו מימ־נם להבטחת צביונה היהודי של המדינה. המציאות, לעומת זאת, אינה מכירה בו. ניסיון 40 שנות סטטוס־קוו הוכיח, כי החקיקה הדתית, שאמורה היתה למנוע הפרדה בין הדת למדינה, השיגה בדיוק את ההיפך. הניכור בין הציבור הישראלי לדת ישראל הולך ומעמיק. לניכור זה מצטרפת שנאה, בעיקר מצד הדור הצעיר, לכל המזוהה עם מורשת אבותינו.

דווקא המשך הסטטוס־קוו הוא איפוא המתכון הבטוח להפרדה מהו־תית בין דת למדינה. מי שמעוות קירובה ללבו דת ישראל ויישמרה יקרים לו, יתגייס לשינוי המצב.

המפלגות הדתיות, אשר הצמידו את הרטוריקה הפוליטית והעלו אותה לדרגה של אידאולוגיה כבי־כול, מעדיפות לנהל את מאבקיהן בתווך שבין היעדר חוקה לבין משטר קואליציוני רופף, שהן משמ־שות בו — במקורות נמשכת — לשון מאזניים. הן יעדיהן הישגים מרומים למחיר מיידי וקצר על־פני הסדר עניני, עקרוני, לטווח ארוך.

זו דרכה של מפלגה פוליטית, המוליכה אל הקלפי אחת לארבע שנים. זו הסכנה המהותית הצפויה לעניינים דתיים ולאינטרסים של יהודים דתיים, המשמשים אבזרים פוליטיים והמשתתפים במשחק ה־פוליטי.

כאשר החקיקה הדתית היא הכי־סוי לבנין היהודי, הציבור הדתי מחמיץ את העיקר. לדידו היא תחליף קל לתפקיד החינוכי הדתי גם יותר שמוטל עליו למלא. היא משחררת אותו, כביכול, ממאבק פנימי חיצוני. בעבור הציבור החי־לוני היא תחליף להתמודדות אמי־תית על פשר יהדותו ועל משמ־עותה. החקיקה הדתית מספקת לו, כביכול, את עלה התאנה. המפגש עם הדת נערך במישור הקשה ביותר והמקומם ביותר. הוא מרפא כל שריד של רצון טוב ומסכל את צמיחתה של כל הבנה בעודה באיבה.

תסכולם של הרופאים

הדרגים המקומיים, לרבות דרג מנהלי בתי חולים, משוללים סמכויות ניהול בתחום תקציביהם

מאת ד"ר דב צ'רניחובסקי

הכותב הוא ראש המגמה למנהל מכללת בריאות באוניברסיטת בן גוריון

מאבקם הנוכחי של הרופאים הוא נדבך נוסף בתהליך ארוך של תסכול וניכור, הנובע במידה רבה מכך שציבור הרופאים מעולם לא הגדיר לעצמו על מה בדיוק הוא נאבק. על הפרק עומדים שני נושאים: שכר הרופאים, הארגון והניהול של שיר־ותי הרפואה. אלה מעולם לא הוגדרו והובהרו די צרכם במאבק הרופאים. בתחום השכר מנהלים הרופאים מלחמה כמעט אבודה. כל מסיים בית־ספר לרפואה בישראל יודע שמקומות התמחות ועבודה אינם מובטחים. במדינת ישראל שיעור הרופאים לנפש הוא מהגבוהים בעולם. מכיוון שאין נתונים מספ־ריים על עליית רופאים, יורדים ופורשים משירות, קשה להעריך נכונה את תוספת הרופאים נטו במשק. אך נתוני השכר עשויים להיות אינדיקציה למצב.

למרות הישגים זמניים, דוגמת העלאת השכר בעקבות השביתה ב־1983, השכר הממוצע בשירותי הבריאות נוטה לרדת, יחסית לשכר הממוצע. במקביל חלה עלייה במספר המועסקים בשירותי הרפואה לעומת שאר המשק. רופאים אינם יכולים לצפות לשינויי שכר בשעה שעמיתיהם מחפשים עבודה נוספת. סביר להניח שקליטת רופאים ועוב־דים אחרים בשירותי הרפואה התאפ־שרה הודות לירידה היחסית בשכר העובדים בהם.

בתחום השכר צריכים הרופאים לצאת למאבק לצורך קביעת מדי־ניות תכנון בנושאי כוח־אדם רפואי, כגון צמצום מספר סטודנטים לרפו־אה והכוונת רופאים הלומדים בחו"ל. יש דרכים שונות לבחינה כלכלית של המצב. לפי אחת מהן, רופאים מוותרים על שכר גבוה כדי למנוע באופן עקיף חלק מתלמידי הרפואה בארץ וקליטת רופאים מחו"ל. אין בכך פסול כלכלי או אידאולוגי. על ציבור הרופאים להכיר בחלופות הללו ולהציג עמדות ברורות ביחס אליהן.

חופש החלטה מקומי

בתחום של ארגון וניהול השירו־תים, "אחריות רפואית ללא סמכות ניהולית" היא אימרה המתאימה להב־נת תסכולם של הרופאים במערכת שירותי הרפואה בישראל. מערכות קופת חולים הכללית (שהיא הדומי־נית לענייננו) ומשרד הבריאות הן מערכות מינהל ריכוזיות, המקבלות החלטות ב"מרכזים" באמצעות שלי־טה תקציבית בכל תחום הנוגע לני־הול בדרג מקומי. אפשר שלא היה בכך פסול, אילו היו קריטריונים ההולמים ברורים להקצאת משאבים, ומנגנוני תכנון ובקרה מתאימים. אלה אינם קיימים. לדרגים מקו־מיים, לרבות דרג מנהלי בתי חולים, לא ברורים הקריטריונים להקצאה תקציבית ואין להם כל סמכויות ני־הול בתחום המסגרות התקציביות הניתנות להם. יש מעט חופש פעולה מינהלי בדרג המקומי, למרות האחריות הטיפולית הכבדה.

ציבור הרופאים הפקיד את גורלו, הן מבחינת שכר והן מבחינה ארגונית־מינהלית, בידי הנהלות משרד הבריאות וקופ"ח. הוא נשבה בידי עצמו, בשני מובנים. ראשית, באמונה (האופיינית לאתיקה הר־פואית) ש"המטפל" בך יודע מה הוא עושה". שנית, שמאחר שבראש המערכות עומדים, בצורה זו או אחרת, "קולגים", אנשי רפואה, התסכול הוא כפול ומכופל כאשר מתברר ש"המטפל" נכשל.

האם ציבור הרופאים מוכן לקבל על עצמו סמכות ניהולית עם אחריות מינהלית ותקציבית בדרג המקומי? הוא מעולם לא הצהיר על כך ברורות. ייתכן שהוא שבוי בכלל של הנהלות משרד הבריאות וקופ"ח על "אחריות", "ביזור" ומלים נרד־פות אחרות לאוטונומיה מינהלית, אזורית, או מקומית. אם זה המצב, הרופאים מן השורה אינם יודעים פרק יסודי במדעי המדינה. אנשים המחזיקים בכח, תקציבאים ו"מאשרים" למיניהם במשרד הבריאות ובקופת החולים, לא יוותרו על הכוח הנובע מהחזקה בסמכות. יתרה מזו, זכויות לוקחים ואין מקבלים.

מן הדין שציבור הרופאים יחרות בבירור את נושא האחריות הארגו־נית־מינהלית על דגלו ויילחם על מערכות ניהול מדורגות ומנהלים מקצועיים. ייתכן שמנהל בית חו־לים, המחלקה, או המרפאה, כמה זמן, כמה משמרות וכו' ברצונו להפעיל את מרפאתו וכיצד יקצה את המקורות התקציביים העומדים לרשותו, תוך שיתוף פעולה עם הקהילה שבה הוא פועל. הדרך ליישום רעיונות מינהל ודרושים ארוכה, אך יש להתחיל בה.

פתרון לטווח קצר

לעצם העילה למאבק הנוכחי־ משמרת שנייה במוסדות רפואיים. כותב השורות מצדד בפתרון זה באופן עקרוני, אך הדיון והטיפול הציבוריים בנושא הם סימפטומטיים להלך מחשבה שבמכתוב לעיל. לא ברור לכמה רופאים יהיה זה משום פתרון, מכיוון שהרופאים נאבקים על תוספת הכנסה ולא על שכר לשעת עבודה. רצוי שזה יהיה מד־עיים לכך. אם מדובר בבתי חולים והטיפולים מקצועיים, השבירה הנד־תנת פתרון למספר נמוך יחסית של מומחים. מה על יתר הרופאים? קשה להשתחרר מהתחושה שמדובר כאן באינטרס של אוליגרכיה מצומצמת.

על פניו זה פתרון לטווח קצר. לא ברור אם לאורך זמן, ואם בכלל, אכן תהיה עלייה בשכר לשעת עבודה, שכן מדובר בעבודת שעות נוספות. אם לא תהיה עלייה כזו, ספק אם הרופאים, ובפרט המומחים, יסכימו לנצל את האופציה הרחבה לעבודת שעות נוספות לאורך זמן. הדבר יכול לתרום לבניית רופאים צעי־רים, ששכרם נמוך, למערכת. זהיי־נו, שכר הרופאים, בממוצע לשעה ולרופא, קרוב לוודאי שלא ישתנה. נושא השכר יעלה מחדש, במוקדם או במאוחר, מהסיבה הפשוטה של עודף בהיצע רופאים גם בשכר הנ־מוך של היום.

מבחינה ארגונית־מינהלית, כלל ידוע הוא שתורים יכולים להתקצר אך אינם נעלמים, בעיקר בשירותי רפואה. מכאן שמשמרת שנייה תעזור, אך לא תפתור את בעיית התורים. שוב נתפסו הרופאים בסימ־פטום מסוים של המערכת, שהוא אינו בעיית יסוד. בבתי חולים מסוי־מים קל יותר לקבל תור לקיצור מעיים (ע"ח עם ישראל) למעסים מאשר לניתוח שבר, שרבים סובלים ממנו. יש עדיין הרבה מה לעשות בהעלאת תורי ניתוח בלתי מנוצלים (ובלתי מאורגנים) במשמרת ראשונה. ללמדנו, שגם בנושא התורים אשר בניהול ובסמכות הנתונים לקבל תורים במערכת הקיימת.

יתרה מזו, לא ברור מהיכן תבוא התוספת התקציבית למימון משמרת שנייה. בנסיבות של היום לא נראה מימון נוסף אלא בתשלום בעבור שירות. ניסיון לכפות על המערכת משמרת שנייה שאינה חלק מפתרון כולל, עלול להביא בצמצומים נוס־פים, בעיקר בציבור והתרופות ב־"משמרת הראשונה" ולמצב גרוע יותר.

אררט חברה לביטוח בע"מ

דין וחשבון מקוצר ל־31 בדצמבר 1987

(מותאם להשפעת השינויים בכח הקניה של המטבע הישראלי)

מאזן(*)

(הסכומים באלפי שקלים)

	ליום 31 בדצמבר 1987	1986
אגרות חוב של הממשלה או בערבותה	96,694	77,942
ניירות ערך אחרים	5,243	4,801
הלוואות ופקדונות בבנקים	38,992	38,771
חברות בת	6,870	6,223
רכוש קבוע ומקרקעין	8,615	8,395
חברות בטוח ותווכני בטוח: פקדונות בטוח ותווכני בטוח:	4,612	2,542
פרמיה לגביה ויתרות סוכנים	27,247	19,600
חייבים ויתרות חובה	2,921	1,474
מזומנים ופקדונות בבנקים לפי דרישה	18,642	16,204
רכוש אחר	828	1,178
	210,664	177,130

	ליום 31 בדצמבר 1987	1986
הון עצמי	16,627	14,369
עתודה למסים נדחים	1,010	1,438
עתודות בטוח חיים	114,541	95,154
עתודות בטוח כללי	26,853	22,658
עתודות לסיכונים יוצאים מן הכלל	3,735	3,088
תביעות תלויות	29,727	23,544
התחייבויות בגין רכישת מניות של חברת בטוח	3,376	4,122
חברות בטוח ותווכני בטוח: פקדונות וחשבונות אחרים:	7,967	6,678
התחייבויות אחרות ויתרות זכות	6,828	6,079
	210,664	177,130

דו"ח רווח והפסד וייעוד הרווחים

(באלפי שקלים)

	שנה 1987	1986
רווח מעסקי בטוח	2,557	1,925
הכנסות מהשקעות שלא נזקפו לדוחות עסקי ביטוח	1,154	2,178
הוצאות ריבית	(802)	(866)
הוצאות הנהלה וכלליות שלא נזקפו לדוחות עסקי בטוח	(621)	(527)
רווח/לפני הפרשה למסים	2,288	2,710
הפרשה למסי הכנסה ורווח	(677)	(1,206)
	1,611	1,504
חלק החברה ברווחים נטו של חברת בת	647	182
רווח נקי לשנה	2,258	1,686

דין וחשבון על עסקי בטוח כלליים(*)

(באלפי שקלים)

	שנה 1987	1986
פרמיה	71,344	56,160
גידול בעתודות בטוח	(5,448)	(4,059)
הכנסות מהשקעות	5,082	3,805
תביעות לשנת הדרה	(59,696)	(43,953)
הפרשה לסיכונים יוצאים מן הכלל	(221)	(196)
דמי עמילות, ניהול והוצאות הנהלה וכלליות	(38,705)	(33,943)
דמי רישום ודמים אחרים	29,878	24,054
רווח	2,234	1,868

דין וחשבון על עסקי בטוח חיים(*)

(באלפי שקלים)

	שנה 1987	1986
פרמיה	44,956	29,493
הכנסות מהשקעות	6,049	5,340
גידול בעתודות בטוח	(19,182)	(10,845)
תביעות לשנת הדרה	(10,223)	(9,586)
הפרשה לסיכונים יוצאים מן הכלל	(420)	(348)
דמי עמילות, ניהול והוצאות הנהלה וכלליות	(20,857)	(13,997)
	323	57

דו"ח על השינויים בהון, בקרנות ובעודפים

לשנתיים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 1987

(באלפי שקלים)

	הון מניות	קרנות הון אחרות	עודפים (הפסדים)	סה"כ הון עצמי
יתרה ליום 1 בינואר 1986	14,184	772	(2,367)	12,589
תוספת מהערכה חדשה של מקרקעין נטו	—	94	—	94
רווח לשנה	—	—	1,686	1,686
יתרה ליום 31 בדצמבר 1986	14,184	866	(681)	14,369
רווח לשנה	—	—	2,258	2,258
יתרה ליום 31 בדצמבר 1987	14,184	866	1,577	16,627

מצב ההון הנפרע (באלפי שקלים)

ההון הנפרע המינימלי המתחייב לפי התקנות	20,833
ההון הקיים מחושב לצורך התקנות	14,916
חוסר	5,917
הון מניות נפרע המתחייב לפי התקנות	2,736
הון מניות נפרע הקיים, בנכוי ההפסד המצטבר	2,722
חוסר	14

ביום 28 בפברואר 1988, פרסמה חברת האם — כלל החזקות עסקי בטוח בע"מ תשקיף לציבור בדבר הנפקה של מניות, אג"ח ואופציות. בתשקיף נכללה גם הצעת רכש לבעלי המניות של החברה להקצאת מניות של חברת האם בתמורה למניותיהם בחברה. חלק מכספי ההנפקה לציבור יושקע בחברה, והתוצאה מכך תתבטלנה החריגות הנ"ל.

באורים: (*) כל המספרים בשיעור עצמי.

הערות: 1. דין וחשבון מפורט ומלא, עם הבאורים של הנהלת החברה, כולל דין וחשבון של מבקרי החשבונות, ימסר במשרדי החברה, ברח' מונטיפיורי 13, ת"א לכל דורש.
2. הפרסום הנ"ל נעשה בהתאם לחוק הפיקוח על עסקי בטוח התשמ"א-1981.

בשם מועצת המנהלים

א. דוברת, יו"ר הדירקטוריון (משותף)
פ. צוקרמן, יו"ר הדירקטוריון (משותף)
פ. כהן, חבר הדירקטוריון ומנהל כללי

כלכלה ועסקים

הסנה — האם תצא מהבוץ?

מניה על הכוונת / אריה לביא

חברת העובדים של ההסתדרות נחלצה בראשית השנה לעזרתה של קבוצת הביטוח ההסתדרותית שלה, ובאמצעות "מימון סיבובי מורכב" הגדילה את ההון של הסנה בב־23.6 מיליון שקל, שהם כ־15 מיליון דולר. צעדה של חברת העובדים נבע מגרעון של 35 מיליון שקל בהון החברה, ותביעה של המפקח על הביטוח להגדיל את ההון.

הגדלת ההון נעשתה על־ידי הקצאת מניות פרטית לחברת "הלוואה ודיסקונט", הנשלטת גם היא

מי שסבר שדי יהיה בהגדלת ההון כדי לסייע לחלץ את קבוצת הבי־טוח ההסתדרותית מהבוץ, טעה. כיו־תיים הסתבכה חברת רותם מקבוצת הסנה בפרשת אושיות, וכבר עתה ברור, אף שאין, עדיין דו"חות כספיים, שלרותם יהיו הפסדים כב־דים מהפרשה. המחלוקת, היא רק

העוסקים בחברה, והידיעות של־פיהן מנכ"ל החברה אלפרד גולין עשוי לפרוש עד סוף השנה, רק הגדילו את האי־וודאות לגביה. בקבוצה ננקטו כמה צעדי התייעלות ובכלל זה מיזוג בין חברות הביטוח צור ושמיר, אך ברור שאלה יתנו תוצאות רק בעתיד.

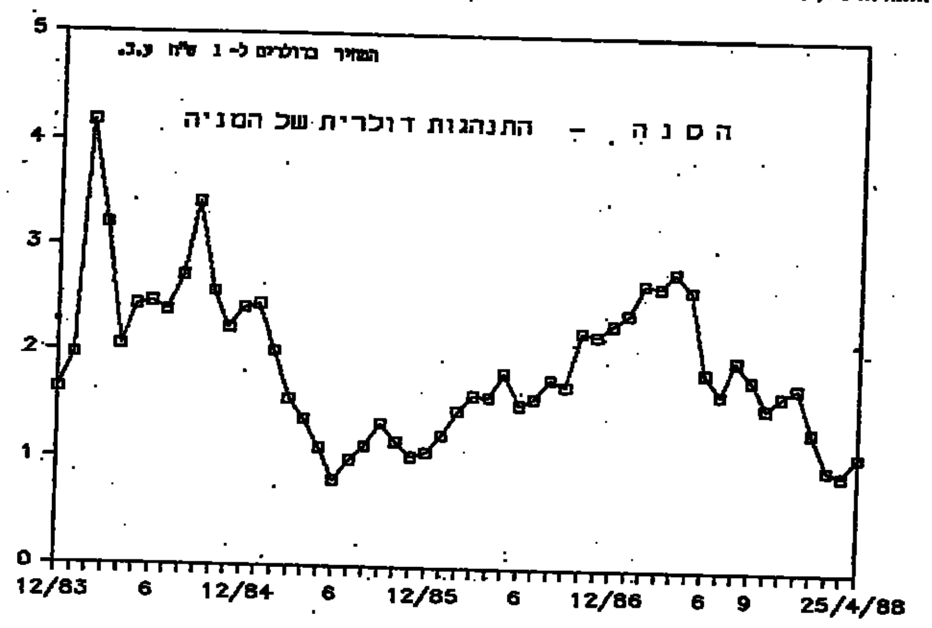

על־ידי חברת העובדים. במסגרת זו קיבלה חברה זו 38.5 אחוז מההון של הסנה. המניות האחרות מוחזקות כך: בנק הפועלים 10.2 אחוזים, שי־כון עובדים 5.29 אחוזים, החברה להשקעות של בנק הפועלים (בעבור אחרים) 3.47 אחוזים, החברה להשק־עות של חברת העובדים 1.72 אחוז, חברת העובדים 0.34 האחוז, קרנות נאמנות (בעיקר של בנק הפועלים, פיא ומזרחי) 13 אחוז, והיתר בציבור הרחב. יצויין שלחברת העובדים יש מניה מיוחסת המקנה לה שליטה בחברה.

לגבי היקף ההפסד, ועד כמה ישפיע על הדו"חות של קבוצת הסנה.

פרשת אושיות רק תרמה להמשך ההידרדרות של מניית הסנה בבורסה התל־אביבית. הסנה, שנקלעה בשני בעיות קשות החל משנת 1983, בגלל הפסדים כבדים בפעילות בחו"ל ותחרות חריפה בשוק הביטוח בארץ, תוך הפחתת תעריפים ש־פגעה קשה ברווחיות. אך למען ההגינות יש לציין, שחברות ביטוח אחרות סבלו גם הן מהפסדים כבדים בחו"ל.

מניות החברה שהיו בשנים עבר־ו מהמובילות ביותר בבורסה התל־אביבית, סבלו משחיקה חדה. במהלך השנה האחרונה, מאפריל 1987 ועד היום, הן נשחקו (כפי שניתן לראות מהגרף של חברת מיטב) בכ־61 אחוז. גם הגדלת ההון לא הביאה לשיפור.

מאז סוף 1987 ועד עתה ירדו המניות הללו ב־37 אחוז. כיום מגיע שווי השוק של קבוצת הסנה ל־18.75 מיליון דולר, רק מעט יותר מההון שהושקע על־ידי חברת העובדים בראשית 1988.

"כלל" רכשה את "פולגת" בלי להוציא אגורה מהקופה

מאת יהונתן שרמן

"כלל ישראל" והתחברתה "כלל תעשיות" קיבלו הלוואה בסך של 5 מיליוני דולר מקבוצת אי־די־בי, בר־יבית מועדפת, למימון רכישת "פולגת". מרבית הלוואה זו שימשה לתשלום הסכום הראשוני לישראל פולק בעבור העברת מניותיו ב"פולגת" לידי "כלל".

אי־די־בי. קיבלה בתמורה להל־וואה זו זכות להמרת ההלוואה במניות בעוד חמש שנים. המרת ההלוואה תמנע את. הידלדלות ההחזקה של הקבוצה ב"כלל", המגיעה כיום לכ־38%.

כך נוצר מצב. ש"כלל" לא היתה צריכה להשתמש במקורות כספיים משלה כדי לממן את העיסקה.

מחצית משווי מניות "פולגת", 18.5 מיליון דולר, תשולם לפולק במניות "כלל" ו"כלל תעשיות" ואילו המחצית השנייה מתחלקת לשניים. חצי הועבר אליו במזומן והעברה זו מומנה על־ידי הלוואה מאי־די־בי. כפי שהוסבר לעיל. החצי השני, בסכום של 4.625 מיליוני דולר, ישולם לפולק במסגרת הסדר תשלומים במשך ארבע שנים, החל מהשנה הבאה.

היוזמה לעיסקה בין "כלל" לאי־די־בי. היתה של קבוצת אי־די־בי, שביקשה למנוע את הידלדלות החזקתה בקבוצת "כלל".

ירידה של 25% במכירות "פרדס"

עקב הקשיים בקבלת פרי הדר לעיבוד תעשייתי

מאת יהונתן שרמן

חברת "פרדס", המייצרת מוצרי פרי הדר, צופה ירידה של כ־25% בכמות שתמכור ב־1988, עקב קשיים בקבלת פרי הדר לעיבוד תעשייתי, רב לוינסון, מנכ"ל החב־רה, מסר ל"הארץ" כי הירידה בהיקפי המוצרים המשווקים נובעת מחוסר יכולתה של החברה לרכוש את כל כמות הפרי שהיא זקוקה לו.

לדבריו, היקף המכירות במונחים דולריים יותר ללא שינוי.

הוא ציין, כי הוא מתכוון לפנות למועצה למוצרי פרי הדר ולבקש שתכריז על מצב של "כוח עליון", וכך תוכל החברה להצדיק את חוסר יכולתה לעמוד בהתחייבויותיה. לוי־נסון הוסיף, כי 90% ממכירות החברה, שהגיעו בשנה שעברה ל־64 מיליון שקל, הן ליצוא.

כלל תעשיית מוצרי פרי ההדר מצויה השנה בקשיים בגלל כמות הפרי הקטנה שהופנתה השנה לעי־בוד תעשייתי. השנה נקלטו בתי־עשייה רק 450 אלף טונות פרי בהשוואה ל־670 אלף טונות בשנה שעברה.

התעשייה מצויה בקשיים גם בגלל פגיעה ברווחיותה, שכן כל יצואה נקוב במחירים דולריים ולכן היא נאלצת לספוג את ההתייקרויות השקליות, בלי יכולת פיצוי ברמת המחירים של המוצרים.

לוינסון התייחס לנושא זה ואמר, כי התעשייה נאלצה לספוג הרעה של 6 עד 7 אחוזים ברווחיות ברבעון האחרון של '87, ומצב זה נמשך גם בתחילת שנה זו.

ירידה תלולה בחלקו של טפחות במתן הלוואות לזכאים לדיור

נתונים פנימיים של בנק ישראל על חלקו של בנק טפחות במתן הלוואות לזכאים מגלים שהבנק חדל להיות המוביל בתחום זה, נודע ל"הארץ".

על־פי נתונים אלה, ירד חלקו של הבנק, הנמצא בשליטת בנק המזרחי, מב־50 אחוז ל־30 אחוז מבין נותני ההלוואות לזכאים.

יצויין עם זאת, שמתן הלוואות לזכאים הוא רק חלק מהפעילות של הבנקים למשכנתאות ואין בכך כדי להצביע על כלל פעילותם הבנקאית. במיוחד אמורים הדברים בבנק טפחות, שהיה בעבר בנק ממשלתי ויש לו בלעדיות במתן הלוואות מכספי מפעל הפיס להקמת מוסדות חינוך, בנוסף למתן הלוואות מאמצעי התושבים, בדומה לבנקים האחרים למשכנתאות.

בסך הכל נתן בנק טפחות במהלך 1987 הלוואות בסכום כולל של 2.69 מיליארדי שקל, בנק משכן מקבוצת בנק הפועלים נתן הלוואות בסך של 2.41 מיליארדי שקל, בנק לאומי למשכנתאות — 989 מיליון שקל, בנק לפיתוח ולמשכנתאות מקבוצת דיסקונט — 711 מיליון שקל, הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות — 652 מיליון שקל, ארגים מקבוצת מזרחי — 195 מי־ליון שקל. כאמור, אלה כלל ההלוואות שניתנו ואין להסיק מכך לגבי חלקו של כל בנק במתן הלוואות לזכאים.

מנכ"ל בנק טפחות משה מן מאשר שאכן יש ירידה בהיקף הפעילות של הבנק במתן הלוואות לזכאים, אך מציין שחלקה הוא תוצאה מהחלטת הבנק. "לא נכנסנו לנושא של זכאים למשכנים כי חשבנו שזה תחום מסוכן. לבנק ישראל יש כל מיני סטטיסטיקות — עדיין לא קיבלנו את כולן. הבנק נותן כעת מדי חודש הלוואות בב־40 מיליון שקל לכ־2000 זכאים. זה הרבה מאוד. העיקר שה־חזות טובה."

גם בחוגי בנק המזרחי אישרו שיש ירידה בחלקו של בנק טפחות בביצוע הלוואות לזכאים. אך ל־דעתם, הירידה קטנה יותר. עם זאת, לדבריהם, הנתונים של בנק ישראל בעניין זה אינם ידועים להם. המזרחי גם הוליך באחרונה על שורה של צעדים שימנעו את הכפילות הקיימות כיום בין הבנק לבין טפחות, במטרה לשפר את רווחיותו של בנק טפחות.

רווח והפסד / אריה לביא

יש בבנקים גרעונות קטנים של 300 מיליון שקל, שייעלמו בימים הק־רובים, לקראת סוף החודש. גרעונות אלה לא השפיעו על רמת הריבית, המגיעה בפקדונות ג'אמבו ל־11 אחוז. בפיקדונות קטנים יותר, שע־ליהם משלמים ריבית על בסיס טב־לאות, מגיעה הריבית ל־9—10 אחו־זים לחודש.

שיעורי הריבית הנמוכים — כמוצאת מהאינפלציה הצפויה ב־מהלך 1988 — הם בין הגורמים שהביאו לשיפור בתנועת שוק ה־מניות.

דיסקונט מפעיל פק"ם גמיש

בנק דיסקונט החל להפעיל מסלול השקעה שקלי בשם "פק"ם גמיש", שאמור לשמש תחליף לפז"ק (תפ"ס בעבר). הפיקדון החדש הוא לתקופה של 7 ימים לפחות, ומתחדש אוטומטית לתו־קופה נוספת זהה. הוא ניתן למשיכה בכל עת. הלקוח מתחייב להשקיע במסלול זה רק לשבוע, ובך נוצר שילוב בין פיקדון לתקופה ארוכה יחסית עם רמת זמינות גבוהה. סכום הפיקדון ההתחלתי במסלול זה הוא 1000 שקל.

המזרחי יוצא בתוכנית חדשה: עתידית מדד

בנק המזרחי מרחיב את מסגרת המכשירים הפיננסיים. החל מיום שלישי הקרוב יציע הבנק תוכנית בשם "עתידית מדד", שבמסגרתה ניתן יהיה להבטיח את מדד המחירים לצרכן לתקופות שונות בעתיד, ובדרך זו ליהנות מהגנה בפני שינויים לא צפויים במדד.

המזרחי מציע שני מסלולים לביצוע העסקה:

● מסלול שוק. שבמסגרתו ייקבעו השערים אחת לשבוע, ביום ג'. השערים יפורסמו וישקפו למעשה את הביקוש וההיצע למדד לחודשים יוני, ספטמבר ודצמבר 1988.

● מסלול רציף שבמסגרתו יבוצעו עסקות בהסכמה בכל ימות השבוע, למועדים שונים בהתאם לצורכי הלקוח.

בנק ישראל לא יערוך השבוע מכרז לאשראי

בנק ישראל לא יערוך השבוע מכרז לאשראי. המכרזים בין הבנקים יחודשו בעוד שבועיים ולבנקים תוצע הלוואה מוקטנת בסך 250 מי־ליון שקל. הבנק הגיע להחלטה זו בעקבות הניצול החלקי של הל־וואות אלה, שנבע מעודפי נזילות במערכת הבנקאית.

בחוגים בנקאיים מציינים שכיום

מסע פרסום חדש לבנק איגוד

אתמול יצא בנק איגוד במסע פרסום חדש תחת הסיסמה "איך אתה עומד בקצב עם בנק איגוד" סיסמה זו תחליף את הסיסמה הוותיקה של הבנק "אישי, מקצועי ומיוחד".

הסיסמה תלווה את "חיסכון של הלוואה", שמה של תוכנית הלוואות חדשה המוצעת על־ידי הבנק, ומהווה חלק ממסע פרסום רחב המנוהל בעבור הבנק באמצעות משרד "פרסום אריאלי".

מסע הפרסום יכלול מודעות שחור־לבן בעיתונים, תשדירי רדיו ושלטי חוצות, והוא נועד לסייע לבנק במאבקו על ציבור הלקוחות המסחריים בפלח השוק של הבנקים הבינוניים והקטנים.

אבי בנאור

עובד ומעביד / חיים ברזון

יש חובת גילוי מידע של המעביד לעובדו

חובת ניהול מ"מ בתום־לב ומי־מוש זכות בתום־לב היא חובה חוקית כללית ביחסים חוזיים ואחרים, וחובה מיוחדת והדדית העומדת ביסודם של יחסי עובד ומ־עביד. באחרונה, בתביעה של קבוצת שוטרים נגד מדינת ישראל להשוואת שכרם לשכר משרתי הקבע בצה"ל, פירש בית הדין הארצי לעבודה חלק מיסודותיה של חובת ההגינות ביחסי עבודה, תוך הדגשת חובת האמון של מעביד כלפי עובדיו, לגלות להם מידע חשוב הדרוש להם למימוש זכויותיהם:

★ יחסי עובד ומעביד מחייבים את העובד לנהוג בדרך המתיישבת עם האמון המתחייב מתפקידו.

★ חובת האמון המוטלת על בעל הכוח מחייבת אותו לפעול בתום־לב ובהגינות למען הגשמת תפקידו.

★ אחת מאושיות ההגינות היא חובת גילוי העובדות החשובות לצד שכנגד, לצורך מימוש זכויותיו.

★ לפיכך, משהועסקו תוספות שכר בצה"ל, היה על המדינה, אשר קבעה את עקרון הזיקה בין שני הסקטורים, ומשלמת את שכר אנשי הקבע בישראל, להביא עובדות אלה לידיעת השוטרים ולידיעת ועדת המעקב הדנה בהשוואת השכר בין שני הסקטורים. (דיון מ"ה/3–77).

בכור מתעלמים מחילופי המנהלים

בביטאון הפנימי של כור, "על־דיעתך", המופץ בימים אלה, חי־פשנו אך לא מצאנו התייחסות כלשהי לנושא המרכזי בקונצרן: חילופי המנהלים.

הביטאון של אפריל מתייחס בעיקר לפרשת "אליאנס" המו־אר גם את התפתחות חברת "כרמל מכלים" — אך לא מאזכר אף ברמז את התפטרותו של ישעיהו גביש ואת מינויו של בני גאון.

צפוי שיפור בתוצאות של "סאיטקס" יחסית לרבעון הראשון של 1987

מאת יהונתן שרמן

"סאיטקס" עומדת לדווח על שיפור נוסף בתוצאותיה הכספיות בעוד כשבועיים, עם פרסום תוצאות הרבעון הראשון של שנת '88. השיפור יהיה ביחס לתוצאות הרבעון הראשון של שנת '87 ולא בהשוואה לתוצאות שני הרבעונים האחרונים של 1987, שבהם הציגה החברה רווח נקי.

רבעון ראשון בחברות אלקטרוניקה, ובכלל זה ב"סאיטקס", הוא בדרך כלל הרבעון החלש ביותר. "סאיטקס" סיימה את הרבעון הראשון של שנת '87 בהפסד של 5 מיליוני דולר ואת הרבעון השני בהפסד של 2.5 מיליוני דולר לפני שעברה לרווח מצטבר של 2.8 מיליוני דולר בשני הרבעונים האחרונים של השנה.

בית שמש:

220 אחוז או 440 אחוז?

מאת דן סגיר

בעקבות החלטתו של התע־שיין סטף ורטהיימר. שלא לרכוש את מפעל מנועי בית שמש מידי הממשלה, מינה מנכ"ל משרד האוצר ויקטור מדינה ארבעה צוותים שנים לטיפול בבעיות המפעל, שה־משיך לרשום לחובתו הפסדים כבדים.

לפי מדינה, בכל חודש מפסיד מפעל מנועי בית שמש כ־3 מי־ליוני דולר, מתוכם 1.5 מיליון הוא הפסד תפעולי. בשנת 1987 הפסיד המפעל 24 מיליון דולר.

בראיון ל"הארץ" אמר די־קטור מדינה, שבתיאום עם ההסתדרות הוחלט להתחיל לה־בריא את המפעל, במקביל למגעים לחיפוש קונה מתאים. המגעים השוטפים מנוהלים ע"י זאב רשאה, מנהל רשות החברות הממשלתיות.

הצוות הראשון מבין הארבעה שהוקם עוסק במגעים ובפג־ישות עם קונים פוטנציאליים למפעל, במקביל מונה צוות לני־הול מו"מ עם הבנקים לגבי שיעור מחיקת החובות הכבדים של המפעל (80 מיליון דולר).

צוות אחר מטפל בבעיות המסים של המפעל. המדובר בעיקר במסי הארנונה כבדים לעיריית בית שמש. בעיית המסים היתה בין הגורמים שהר־תיעו את ורטהיימר מלרכוש את המפעל והיא מקשה אף עתה את המכירה לכל גורם אחר. הצוות הרביעי מטפל בשאלת הפרישה של כ־260 עובדים (הורדת מצבת העובדים מ־680 ל־420), לקראת שיקומו.

בנושא המגעים עם קונים אפשריים נוהג מדינה מלנקוב בשמות, אך היה מוכן לתאר את אסטרטגיית המכירה של האוצר. לדבריו, התנאים הבסיסיים שהו־צעו לורטהיימר עומדים בעינם, אך יש מקום לדיונים ושינויים בהתאם להצעות הרוכשים.

הנושא שהעלה את המפעל לכותרות בימים האחרונים היה שאלת הפיטורים של כ־260 העובדים, שבטיפול זה זמן רב אינם מועסקים. מדינה טוען שסכומי הפיצויים שדורשים העובדים הם מופלגים ולחלופין אינם מתקבלים על הדעת.

אלה עומדים לדבריו על שיעורים שבין 360%־440%. זאת בעוד שעל־פי ההסכם הקיבוצי מגיע להם 100% פיצוי וכן קרנות התגמולים. העובדים דו־שו גם שהאוצר יציג בפניהם את תוכנית ההבראה, שתאושר רק בהסכמתם.

תנאי אחר של עובדי מפעל מנועי ב"ש המעלה את המתח של מנכ"ל האוצר, הוא שיובטחו אותם תנאי פרישה גם לעובדים שלא יפרשו בסיבוב הנוכחי. "הדרישה לקבל תנאי פרישה מופלגים, גם במידה שלא יפ־רשו, לא עולה על הדעת, משום שכך אין עידוד לעובד לפרוש עכשיו". והוא מוסיף: " 260 העובדים, כבר למעלה משנה אינם עובדים ומקבלים משכורת. אם תיתן 400% פיצויי פרישה, אתה יוצר מצב שבשום מקום לא תוכל לבצע פיטורי ייעול במשק. ייוצר סטנדרד שהמשק לא יוכל לעמוד בו".

יו"ר ועד העובדים במפעל, משה לוי, תוקף בחריפות את התבטאויות מנכ"ל האוצר לגבי תביעות הפיצויים. לדבריו, בה־תאם להחלטות הממשלה הם זכאים לאותם תנאי פרישה שקיבלו 600 העובדים שפרשו באפריל 1985. על־פי גירסת לוי, ממוצע הפיצויים שקיבלו אז העובדים עמד על כ־220%.

העובדים במפעל מנועי ב"ש טוענים שלאוצר אין כל קונה פוטנציאלי למפעל ומטרתו היא בסך הכל להביא לסגירת המ־פעל, כפי שרצה שר האוצר עוד בתחילת הדיונים בנושא.

יו"ר ועד העובדים מבטיח המשך מאבק חריף נגד האוצר להשגת תביעותיהם.

כשמחשבים שוכרים

קומפיוטרנט, חופש השכירה

כשמחשבים
שאפשר לקבל מחשב "זהר II" במחיר הכל מ־41.80* ש"ח לחודש
שוכרים

כשמחשבים
שאפשר לקבל מדפסת BROTHER 1109 במחיר הכל מ־18.50* ש"ח לחודש
שוכרים

כשמחשבים
שאפשר לקבל פקסימיליה PITNEY BOWES במחיר הכל מ־143* ש"ח לחודש
שוכרים

כשמחשבים
שאפשר לקבל מכונת כתיבה אלקטרונית BROTHER במחיר הכל מ־26.00* ש"ח לחודש
שוכרים

כשמחשבים
שאפשר לשכור מערכות מחשבים, ציוד היקפי ומדפסות, פתרונות תוכנה וחומרה וציוד משרדי מתקדם לכל תקופה ובתנאי מימון גמישים
שוכרים

* המחירים במסגרת עיסקת ליסינג ל־3 שנים, לפני מע"מ.

קומפיוטרנט. שכור אותנו לטובה
קומפיוטרנט השכרת מחשבים בע"מ
רח' החשמל 12, ת"א
טל. 03-623170,623173
פקס 03-614086

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ 26.4.88

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.52	1.59	1.5553	1.5747	1.52	1.59	1.5553	1.5747	1.52	1.59	1.5573	1.5769	1.5661	0.0010
1 לי"ש	2.85	2.98	2.9232	2.9596	2.87	3.01	2.9247	2.9612	2.87	3.01	2.9238	2.9605	2.9409	−0.0062
1 מארק גרמני	0.91	0.95	0.9313	0.9429	0.91	0.96	0.9291	0.9407	0.91	0.96	0.9319	0.9436	0.9364	0.0009
1 פרנק צרפתי	0.26	0.28	0.2737	0.2771	0.26	0.28	0.2736	0.2770	0.26	0.28	0.2739	0.2774	0.2757	0.0005
1 גולדן הולנדי	0.81	0.85	0.8302	0.8405	0.81	0.85	0.8297	0.8401	0.81	0.86	0.8309	0.8414	0.8348	0.0010
1 פרנק שווייצרי	1.10	1.15	1.1266	1.1407	1.11	1.16	1.1254	1.1394	1.10	1.16	1.1246	1.1387	1.1317	0.0007
1 כתר שוודי	0.26	0.27	0.2651	0.2684	0.25	0.27	0.2653	0.2686	0.26	0.27	0.2653	0.2687	0.2669	0.0005
1 כתר נורבגי	0.25	0.26	0.2521	0.2553	0.25	0.26	0.2521	0.2552	0.24	0.26	0.2526	0.2557	0.2538	−0.0001
1 כתר דני	0.24	0.25	0.2417	0.2447	0.24	0.25	0.2419	0.2449	0.23	0.25	0.2420	0.2450	0.2433	−0.0001
1 מרק פיני	0.38	0.40	0.3899	0.3948	0.38	0.40	0.3899	0.3948	0.38	0.41	0.3901	0.3951	0.3926	0.0003
1 דולר קנדי	1.23	1.29	1.2619	1.2776	1.24	1.30	1.2629	1.2787	1.24	1.30	1.2630	1.2788	1.2720	0.0014
1 דולר אוסטרלי	1.11	1.22	1.1766	1.1913	1.14	1.22	1.1767	1.1913	1.14	1.22	1.1771	1.1919	1.1853	0.0017
1 ראנד דרא"פ	0.47	0.56	0.7237	0.7328	0.43	0.86	0.7236	0.7326	0.46	0.64	0.7250	0.7341	0.7287	0.0002
10 פרנקים בלגיים	–	–	0.4446	0.4502	–	–	0.4450	0.4506	–	–	0.4450	0.4505	0.4478	0.0006
10 שילינג אוסטריים	1.29	1.35	1.3231	1.3396	1.30	1.36	1.3220	1.3385	1.30	1.36	1.3253	1.3420	1.3326	0.0017
1000 לירטות איטלקיות	1.22	1.29	1.2524	1.2680	1.23	1.30	1.2522	1.2678	1.23	1.31	1.2519	1.2677	1.2594	0.0022
100 יינים יפאניים	1.22	1.28	1.2482	1.2638	1.23	1.28	1.2480	1.2636	1.23	1.29	1.2518	1.2675	1.2579	0.0013

190 אנשי "אל על מטענים" בסניפי החברה בעולם —
יטפלו אישית במטעני היצוא והיבוא שלך.
EL AL אל על

תוצאות כספיות בקבוצת בנק הפועלים:

"אורלייט" סיימה את '87 ברווח של 1.46 מיליון שקל

ישראכרט סיימה ברווח של 320 אלף שקל והפועלים־ליסינג ברווח של 1.36 מיליון שקל

מאת יהונתן שרמן

חברת "אורלייט" מנס־ציונה, המייצרת קסדות וציוד צבאי אחר, סיימה את שנת '87 ברווח של 1.46 מיליון שקל לאחר מס. כך עולה מדו"חות תקופתיים של החברה להשקעות של בנק הפועלים, המח־זיקה בחלק ממניות החברה.

תוצאות אחרות לשנת '87 של חברות המוחזקות על־ידי חברת ההשקעה של בנק הפועלים — חברת כרטיסי האשראי "ישראכרט" סיימה את השנה שעברה ברווח של 321 אלף שקל. חברת כרטיסי האשראי "יורוקרד" — רווח של 111 אלף שקל. חברת "הפועלים ליסינג" — רווח של 1.36 מיליון שקל. חברת "גלגלי הב" — רווח של 38 אלף שקל. החברה להשקעות "יציל" — רווח של 189 אלף שקל. "מחסני ערובה ארצי ישראליים" — רווח של 878 אלף שקל. חברת "אנציקלופ־דיות לנוער" סיימה את השנה שעברה ברווח של 91 אלף שקלים.

העורך: נחמיה שטרסלר

להיות מרובע...
או חכם בריבוע!

בוא ונראה אותך חכם בריבוע -
גזור את 8 החלקים המסומנים בקוים מרוסקים
ונסה להרכיב את הריבוע המושלם תוך 5 דקות מקסימום.
עד מהרה תגלה שיש יותר מדרך אחת לטפל בריבוע פשוט לכאורה.
ניהול פירמה דורש גם הוא כושר חשיבה אנליטי,
הרבה חוכמה בריבוע וכושר התמודדות יומיומי.
מנהל חכם, בוחר לו לכן, סוכנות פרסום חכמה בריבוע לפחות כמוהו.

צוות מי־טל
שירותי פרסום מאוחדים בע"מ
טל. 03-281188-9

למכירה במזומנים.
בעסקת קומבינציה

8 דונם במפרץ חיפה בשדרות ההסתדרות

ליד צומת קרית אתא
על המגרש מבנה של כ־600 מ"ר וסככות

הצעות לת.ד. 335 פ"ת 49102.

גלגל הבורסה / אריה לביא

מימוש רווחים

מגמת מימוש הרווחים שאיפיינה את המסחר בשוק המניות גברה אתמול, אף כי מימוש הרווחים התבצע תוך פעילות חיובית. רבים ממממשי הרווחים הצליחו לצאת מהשקעותיהם תוך עליות נוספות בשערי המניות.

מחזור המניות גדל במקצת והגיע ל־12.4 מיליון שקל. במהלך ה־מסחר אתמול בלטה הנכונות לקלוט היצעים גדולים במניות נבחרות תוך ירידות מתונות. כך, למשל, ירדו ים המלח בפחות מאחוז למרות מחזור של 638 אלף שקל.

הביקושים לתעודות של קרנות נאמנות פחתו, גם לפי דיווחי מנהלי הקרנות. אלה הסתכמו בכ־2 מיליון דולר. 179 ניירות עלו, מהם 33 ביותר מ־5 אחוזים; 117 ירדו, מהם 15 ביותר מ־5 אחוזים. ב־163 ניירות לא נרשם שינוי.

הבשורת הישוב

עלתה ב־22 אחוז

במספר מניות כבדות אף נרשמו עליות. עיקר התעניינות היתה בני־הילת המסחר במניות חברת הבשורת הישוב, לאחר הפסקה של כחודשיים על רקע התביעה של הבורסה שנ־פורסם הצעת רכש. המניה עלתה ב־22 אחוז במחזור של יותר מ־2 מיליון שקל, כשישית מכלל המחזור בשוק המניות. גם מניות כלל עלו בקרוב ל־5 אחוזים.

הבורסה בודקת

פיזור אלביט

הבורסה החלה לבדוק את פיזור ירידות מר"פ של חברת אלביט, לאחר ש־95 אחוז מהיחידות שי־הונפקו נרכשו על־ידי החברה במסגרת הצעת הרכש שלה. המסחר ביחידות אלה מופסק מאז ה־26 באפריל.

עליות קלות

במניות ההסדר

במניות ההסדר נרשמו עליות קלות לאחר מספר ימים של מגמה מעורבת. המחזור במניות אלה הגיע ל־3.2 מיליון שקל.

	תשואה שנתית דולרית ב־%	
	מריון אפ' 88	מריון אוק' 88
בל"ל 0.1	12.53	6.69
הפועלים ש	12.58	6.98
אי.די.בי. רג	12.51	6.80
דיסקונט א	12.56	6.61
המזרחי ש	12.12	7.01

המחזור במק"מ

ממשיך לגדול

הפעילות במק"מ ממשיכה לגדול: המחזור עלה ל־65 מיליון שקל. הרקע לביקושים הגדולים קשור בשיעורי הריבית הנמוכים המשול־מים כיום על־ידי הבנקים בפיקדונות לאמצה, וכן על סכומים בינוניים וקטנים.

	מדד	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	98.42	0.15
כללי ללא בנקים	88.37	0.25
מדד משתנים	91.32	−0.02
מדד אג"ח כללי	107.35	0.04
אג"ח צמוד מדד	107.58	0.03
אג"ח צמוד מט"ח	105.70	0.04

דהפון
03-611001

הנפקה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
518	7	99.74	14.65
528	14	99.47	14.85
538	21	99.20	14.95
548	28	98.92	15.20
618	35	98.64	15.40
628	42	98.30	16.05
638	49	97.97	16.55
648	56	97.68	16.55
658	63	97.38	16.60
718	70	97.10	16.60
728	77	96.80	16.65
738	84	96.52	16.65
748	91	96.06	17.50
818	98	95.89	16.90
828	105	95.60	16.95
838	112	95.33	16.85
848	119	95.04	16.90
918	126	94.72	17.00
928	133	94.47	16.90

הודעות בורסה

● באזת אביב — רווח החברה ירד ל־681 אלף שקל ב־15 החודשים שהסתיימו בסוף 1987, לעומת 951 אלף שקל ב־12 החודשים ה־קודמים.

● המסויות המאוחדות — ברוך טולדנו, בעבר איש הבנק לספנות, מונה למנכ"ל במקום נתן רשף, שהתפטר.

● אלקו — רווח החברה ירד ל־598 אלף שקל ב־1987, לעומת 2.7 מיליון שקל בכל השנה הקודמת.

● תיא — רווח החברה גדל ל־907 אלף שקל, לעומת 498 אלף שקל בשנה הקודמת.

● החברה לפיתוח של מרכז הקבלנים הרוויחה ב־1987 972 אלף שקל, לעומת הפסד של 822 אלף שקל בשנה הקודמת.

● חילן — החברה הרוויחה 299 אלף שקל בתשעת החודשים שהס־תיימו בסוף 1987, לעומת 40 אלף שקל בכל השנה הקודמת.

בשכ"ה בבת־ים (קרוב לשק"ם החדש)

10 דונם + 4000 מ"ר

מבנה חד קומתי, מגודר + חשמל + טלפונים

"נכסי־רזוט" רפי ברודצקי 03-611194/5

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5497.65	5459.32	1.55	0.03
אבוקה	436.51	428.05	0.94	0.22
אגוז	274.40	269.18	0.16	0.06
אגם	109.56	107.42	0.13	0.12
אדיר	1845.43	1809.26	3.25	0.18
אדום	174.93	171.57	0.82	0.48
אופיר	168.32	167.16	0.05	0.03
אור	433.31	429.54	0.71	0.17
אורזין	133.50	130.84	0.11	0.08
אוריאל	302.00	299.77	0.27	0.09
אורן	851.96	835.41	−0.65	−0.08
איל	5512.74	5405.28	14.25	0.27
איריס	5737.60	5619.59	3.48	0.06
אירון	816.81	800.73	0.40	0.05
אלון	668.82	655.28	0.15	0.02
אלונה	704.65	690.94	−0.34	−0.05
אלישם	100.88	98.49	0.17	0.17
אמיח	106.50	105.07	0.07	0.07
אמירה	96.79	94.44	0.26	0.28
ארז	329.79	323.40	−0.08	−0.02
אש	148.54	145.27	0.30	0.21
אשל	189.90	186.18	0.08	0.04
אתגר	92.89	91.11	0.17	0.19
אתרוג	267.36	264.75	0.05	0.02
בדולח	166.92	163.74	0.32	0.20
ברוש	543.88	533.39	−0.44	−0.08
ברק	488.17	478.49	−0.16	−0.03
ברקת	324.28	321.92	0.62	0.19
גביש	1635.80	1604.41	4.10	0.26
גבע	119.87	118.09	0.18	0.15
גדין	478.12	469.02	−0.16	−0.03
גיא	107.71	105.12	0.34	0.32
גיל	3471.11	3404.52	−9.70	−0.28
גלית	672.10	663.86	1.35	0.20
דוכיפת	367.83	364.36	−0.38	−0.10
דולב	527.69	517.39	1.39	0.27
דולב	256.40	251.14	0.44	0.18
דורון	1647.92	1617.99	4.76	0.30
דוגן	283.80	278.63	0.73	0.26
דליה	597.79	587.20	0.48	0.08
דרור	346.32	340.06	4.36	1.30
דקל	380.51	373.25	0.53	0.14
הדס	405.90	403.07	0.43	0.11
הילה	421.02	419.11	0.87	0.21
הדר	571.12	561.26	0.60	0.11
זהבית	2041.89	2001.86	0.00	0.00
זוהר	114.29	112.60	0.11	0.10
זיו	140.90	138.83	0.26	0.19
זינוק	108.96	106.63	−0.65	−0.61
זמיר	468.43	459.33	2.23	0.49
חוחית	170.36	166.61	0.61	0.37
חליפין	150.06	149.66	0.33	0.22
חלמיש	222.11	220.61	0.17	0.08
חן	156.74	156.12	−0.03	−0.02
טופז	119.42	116.82	0.26	0.22
טל	6577.86	6500.48	0.73	0.01
יובל	487.87	478.49	−0.31	−0.06
יהלום	180.72	177.29	1.99	1.14
ישורת	381.28	377.80	−0.07	−0.02
יערה	475.26	466.13	0.07	0.02
כוכב	317.51	311.39	0.46	0.15
כחל	133.30	130.70	0.20	0.15
כלנית	654.32	642.58	0.71	0.11
כספית	274.28	272.18	0.61	0.22
כרמל	143.22	140.97	0.09	0.06
כתר	1258.55	1240.37	1.54	0.12
להב	4989.11	4892.48	−8.90	−0.18
למשקיע	133.09	131.57	0.11	0.08
לפיד	358.37	351.44	0.59	0.17
לקט	2017.90	1977.38	2.41	0.12
לשם	399.77	397.14	−0.06	−0.02
מבחר	1448.57	1421.21	1.58	0.11
מגשה	4140.44	4114.16	2.86	0.07
מגר	267.15	265.32	0.76	0.29
מגוון	3908.18	3873.66	6.50	0.17
מור	1737.28	1725.60	−1.66	−0.10
מורן	901.12	890.05	1.08	0.12
מטח	25941.86	25542.19	28.35	0.11
מיטב	1084.56	1063.93	0.72	0.07
מניף	4865.57	4782.65	19.96	0.42
מעיין	787.40	772.70	0.49	0.06
מקשה	404.02	401.38	−0.03	−0.01
מכלול	103.54	101.57	0.50	0.49
מרווה	131.84	131.36	0.04	0.03
מרום	1426.14	1399.50	1.12	0.08
נגה	153.44	151.67	0.13	0.09
נסיך	294.50	292.50	0.63	0.22
נטע	493.28	485.86	0.63	0.13
גילי	144.70	142.57	1.30	0.92
סביון	661.34	649.45	0.26	0.04
סגולה	145.67	142.80	0.35	0.25
סלע	392.87	390.24	0.07	0.02
סנונית	564.24	553.22	0.44	0.08
סער	401.07	393.46	−0.30	−0.08
ספיר	176.09	175.65	0.27	0.15
עדיף	380.41	373.26	−0.33	−0.09
עידית	797.65	791.76	2.71	0.34
עידן	511.61	504.12	0.80	0.16
ענבל	116.34	113.88	0.34	0.30
ענת	2438.72	2420.44	−6.14	−0.25
עתודי	533.96	523.55	0.24	0.05
ערמון	129.70	127.23	0.13	0.10
פזא	1710.78	1677.52	4.15	0.25
צבר	557.41	546.26	1.20	0.22
צופית	500.06	490.26	1.28	0.26
צוק	131.95	131.43	0.12	0.09
צמיד	1193.06	1169.22	2.27	0.19
צמרות	542.76	535.01	0.92	0.17
צמרת	151.28	150.18	0.35	0.23
צרית	106.69	105.28	−0.06	−0.06
קלע	176.59	175.71	0.56	0.32
קשת	110.77	108.62	0.13	0.12
רונית	18623.07	18465.00	57.12	0.31
רימון	139.48	139.24	0.00	0.00
רקפת	905.48	890.69	−0.76	−0.09
רשף	435.90	426.94	0.18	0.04
שביט	479.19	470.02	−0.05	−0.01
שחם	356.35	353.01	0.81	0.23
שחף	105.84	103.79	0.16	0.15
שירה	468.51	465.04	1.11	0.24
שמיר	435.44	426.98	0.54	0.13
שנהב	719.40	708.91	2.41	0.34
שפע	739.02	724.91	7.72	1.08
שקד	193.28	189.50	0.03	0.02
תאנה	256.57	254.15	0.17	0.07
תדהר	535.96	533.29	−0.37	−0.07
תדהיר	575.06	568.02	1.08	0.19
תגמה	108.91	106.76	0.15	0.14
תמוז	267.07	261.92	−0.05	−0.02
תמרה	207.22	205.78	0.12	0.06
תרשיש	120.70	118.40	0.18	0.15
תשרי	559.45	554.87	0.33	0.06

שערי אגרות החוב

שחר 4.25%

סדרה	שער	שינוי בנק'
4101	425.4	+0.2
4102	171.8	+0.1
4103	165.1	+0.1
4104	160.1	+0.1
4801	160.1	+0.1
4802	152.4	+0.1
4803	151.5	+0.1
4304	149.3	– –
4105	134.4	+0.1
4106	131.1	+0.1
4107	127.2	– –
4108	125.1	+0.1
4109	121.4	+0.1
4110	120.1	+0.1
4201	150.1	−0.2
4204	140	−0.3
4205	141.4	−0.2
4206	158.3	– –
4207	158.1	+0.1
4208	156.3	– –
4209	153.5	+0.1
4210	150.2	+0.1
4211	126.3	+0.1
4212	124.3	−0.2
4213	121.4	−0.2

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	46580	+ 60
3602	42769	+ 56
3603	39812	+ 53
3604	35717	+ 149
3605	32619	+ 141
3606	30745	+ 136
3607	28417	+ 13
3608	27994	+ 12
3609	25818	+ 11
3610	23585	− 16
3611	22536	− 17
3612	22308	− 17
3613	21002	− 10
3614	20174	− 10
3615	18635	− 10
3616	16936	− 26
3617	15900	− 25
3618	15170	− 24
3619	14126	+ 6
3620	13473	+ 112
3621	12664	+ 5
3622	11351	+ 5
3623	10627	– –
3624	10328	+ 4
3625	9425	+ 78
3626	8654	− 17
3627	8063	+ 3
3628	7430	+ 3
3629	6964	+ 62
3630	6656	− 54
3631	6038	− 51
3632	5445	− 10
3633	5335	− 18
3634	4790	+ 82
3635	4533	+ 78
3636	4441	− 8
3637	4173	− 9
3638	3889	+ 21
3639	3562	+ 19
3640	2922	+ 17
3641	2534	+ 15
3642	2267	+ 28
3643	1969	+ 18
3644	1766	+ 25
3645	1595	+ 22

גליל 4.25%

סדרה	שער	שינוי
3701	1856	+ 1
3702	1057	+ 12
3703	912.8	−0.1
3704	782.2	−0.1
3751	422	−5.7
3752	164.7	+0.9
3753	160.1	+0.9
3901	156.6	+1.7
3902	149.3	+1.6
3903	148.3	+1.6
3904	146.1	+1.7
3754	145.1	−0.7
3755	139.9	−0.7
3756	135.1	−0.8
3757	136.5	−0.7
3758	133.6	−0.5
3759	133.2	−0.5
3760	131.5	−0.5
3761	128.7	−0.5
3762	125.4	−0.5
3763	121.4	−0.5
3764	118.9	– –
3765	116.1	– –
3766	114.8	– –
3791	122.8	+1.3
3792	120.7	+1.3
3826	143.2	−1.1
3827	140.6	−1.1
3828	135.8	−1.1
3829	137.2	− 1
3830	135	+0.6
3831	134.7	+0.6
3832	132.9	+0.6
3833	130.1	+0.6
3834	126.8	+0.6

4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי
3524	164800	– –
3525	162500	– –
3526	161900	– –
3527	159120	– –
3528	153601	– –
3529	153301	– –
3530	149800	– –
3531	150943	– –
3532	145700	– –
3533	145100	– –
3534	136700	– –
3535	137100	– –
3536	137000	– –
3537	137000	– –
3538	128600	− 3000
3539	129300	+ 100
3540	129103	– –
3541	124860	– –
3542	124300	– –
3543	118400	– –
3544	119900	– –
3545	115300	– –
3546	115900	– –
3547	115315	– –
3548	116531	– –
3549	109900	+ 500
3550	109415	− 587
3551	109300	– –
3552	101000	+ 400
3553	99900	– –
3554	100900	+ 400
3555	100700	– –
3556	95800	+ 300
3557	96700	+ 500
3558	101300	– –
3559	97300	– –
3560	92000	– –
3561	91400	– –
3571	91500	– –
3572	93000	– –
3573	91500	– –
3574	84700	– –
3575	84500	– –
3576	83800	+ 300
3579	77300	– –
3577	85200	– –
3578	78100	– –
3580	72100	− 200
3581	66200	– –
3582	61000	– –
3583	56600	– –
3584	54093	+ 299
3585	51387	+ 297
3586	47151	+ 116
3588	47177	+ 120
3589	43082	+ 110
3587	47299	+ 340
3591	43199	+ 322
3592	43165	+ 322
3593	44923	+ 325
3590	42934	+ 119
3595	42755	+ 119
3594	42889	+ 186

5% מלווה פיתוח (בריבית כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2006	165300	– –
2007	159400	– –
2008	159200	– –
2009	160900	– –
2010	160800	+ 400
2011	156600	+ 300
2012	156500	– –
2013	156200	– –
2014	152800	– –
2015	151200	– –
2016	153500	– –
2017	148700	– –
2018	148700	– –
2019	147600	+ 700
2020	143800	– –
2021	144000	– –
2022	134400	+ 200
2023	135700	– –
2024	127001	– –
2025	127300	– –
2026	127100	– –
2027	123800	– –
2028	122990	− 1400
2029	116700	+ 300
2030	118900	– –
2031	114200	+ 200
2032	117317	– –
2033	100000	– –
2034	108300	– –
2035	99400	+ 200
2036	100700	– –
2037	107209	– –
2038	96830	– –
2039	100425	+ 2925
2040	94480	+ 200
2041	90880	− 2800
2051	90949	– –
2052	82515	– –
2053	82315	– –
2055	80520	– –
2054	84454	– –
2056	71935	− 1100
2057	84110	– –
2058	73123	− 2262
2059	76406	– –
2060	99788	+ 2986
2061	46788	+ 19
2062	46746	+ 14
2063	43092	+ 13

צמודות זהב

סדרה	שער	שינוי
5 יהד	106.4	−1.1

רמון

סדרה	שער	שינוי
7006	196.9	+0.2
7007	183.4	+0.2
7008	174.3	+0.1
7009	170	+ 2
7010	159.9	+0.1
7011	152	+0.1
7012	151.1	+0.1
7013	142.4	+0.1
7014	124.3	– –
7015	103.5	+0.1
7016	105	+0.1
7017	105.4	+0.1
7018	105.2	+0.1
7019	105.6	+0.1
7020	105.4	+0.1
7021	104.5	+0.1
7201	103.8	– –

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	13689	+ 30
6102	8365	+ 6
6103	7426	+ 5
6104	7034	+ 26
6105	6662	+ 24
6106	6425	+ 16
6107	6171	+ 16
6108	4519	+ 84
6109	4208	+ 81
6110	4212	+ 80
6111	3401	+ 3
6112	3384	+ 3
6113	2270	+ 2
6151	890.9	+13.6
6152	852.9	+13.1
6153	731	+5.9
6154	717	+5.9
6155	473.7	+2.8
6156	384.6	+3.2
6157	283.9	+1.7
6158	268.4	+1.6
6159	237.2	+ 7
6160	216.8	+2.4
6161	209	+2.4
6162	187.3	+0.1
6163	173.5	+0.1
6164	167.4	+0.2
6165	158.2	+1.9
6166	149.5	+1.8
6167	146.3	+1.7
6168	143.7	+1.7
6169	134.6	+0.8
6170	129.9	+1.2
6171	90.8	+0.3
6172	91.8	+0.5
6801	97.9	+0.1

100% מט"ח

	שער	שינוי
אל אש	1460	− 20
אלבים	213.6	– –
אלתא	1263	– –
אלסינט	2481	− 4
מרסקס	1200	– –
תורד 84	94	– –
זב היים	261.8	−1.2
דיס הש	195	[illegible]
כור	157.9	– –
כלל	487	– –
מ'צמ ד	192.3	– –
מ'צמ מ	272	+ 6
מ'צמ *	314.2	– –
רן	143.8	– –
פל בנ	187.3	– –
תישם	358.5	– –

מדד/מט"ח

	שער	שינוי
כ.לת.	154.3	– –
דיס הש	162.5	– –
כור	154.6	+2.6
כלל	282.1	+2.1
בנ דיס	158.3	−0.1
משא מו	155.6	+0.5
משא מו	155.7	+0.5
משא מו	144.4	+0.6
לאומי	144.3	+1.2

שערי המניות

26.4.88

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89

בנקים למשכנתאות

מוסדות מימון

ביטוח

מסחר

שירותים

מלונות ושירותי תיירות

מחשבים ושירותי מחשבים

נדל"ן, בינוי ופיתוח

חקלאות

מזון וטבק

טכסטיל והלבשה

מתכת ומתכתיה

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

מוצרי בניה

כימיה, גומי ופלסטיק

עץ, נייר ודפוס

תעשיות שונות

השקעות בתעשיה

חברות השקעה

נסחרות במט"ח

הרשימה המקבילה

מסחר שרותים מלונאות מחשבים

נדל"ן בינוי חקלאות

תעשיה

השקעה

חיפושי נפט

משתנים

שם נייר ערך	כלל מוצר עד	שער קנס ערך משתנה	שער מרבי	שינוי יומי	% שינוי כללי

בנק בינלאומי 65, זיבב. 0.5, ממבה ש, שלמון אש, כלל סוף, ישראל 2, דלק 1 ש, אמריקה 1.0, אורים 1.0, ננסים הבין, בשורת הישוב, הבנה לירושלים, כלל נדלן, עלית, עלבת 2, קשמונה 1.0, כלל תעש אלק, אלון 1.0, בנק ש, ים המלח, שמרונים, מושקל ניר, כלל תעש, אידור 2.0, אלון ש, הנה לישראל 1.0, מעלים השק ש, דיסקונט השק ש, כלל 10.0, יבואל 5.0

שף ואמנות
בטחה כלל

שערים בינבנקאיים

אתמול, בצהריים, 26.4.1988 באירופה

(מסירה מיידית (ספוט))

לין שטרלינג	$ ארצות הברית	1.8775/1.8785
ל־$ ארה"ב	מרקים גרמניים	1.6710/1.6720
"	גולדנים הולנדיים	1.8740/1.8750
"	פרנקים שוויצריים	1.3837/1.3847
"	פרנקים בלגיים	34.9700/34.9900
"	פרנקים צרפתיים	5.6820/5.6840
"	לירטות איטלקיות	1242.85/1243.85
"	ינים יפניים	124.40/124.50
לס.ד.ר.	$ ארצות הברית	1.3520/1.3525

שער הזהב $ אר"ב אונקיה לונדון פיקסינג 448.25

מסירה מאוחרת (פורוורד)

	ל"י/$	מ"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.8756/1.8768	1.3775/1.7587	1.6652/1.6664
3 ח'	1.8720/1.8734	1.3662/1.3676	1.6550/1.6562
6 ח'	1.8667/1.8682	1.3491/1.3506	1.6390/1.6405

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

מכתבים למערכת הארץ

מו"מ על 20 ק"מ לא יביא לשלום

לראשונה מובע באופן ברור הקשר הבין־לאומי הרוב יותר של יוזמת שולץ להועידה בין־לאומית, במאמרו של א. שוייצר ("בין אפגניסטאן לירדן", "הארץ", 11.4). המורה מחזיק אחריו המאמר הראשי, יומיים לאחר מכן. שוייצר טוען אמנם בהערכתו שהסכם אפגניסטאן הוא ויתור אמריקאי גדול שעליו חייבת ברית־המועצות לשלם תמורה במזרח התיכון; לאמיתו של דבר לפנינו הסכם ובו ויתורים והבנות הדדיים. ביסודו של דבר, לא כוונה תוכנית שולץ בראש ובראשונה לצדדים המסוכסכים במזרח התיכון, והיא אינה אלא סיסמה לדיונים עם הסובייטים. אין לתאר שבריה"מ תוכל להסכים לממשלת שבה לא יהיו נציגי הפלשתינאים ממנים למעשה על־ידי אש"ף, כפי שגם חוסיין לא יוכל להסכים לכך, מסיבות פנים־ערביות. גם הויכוח בביכול בין "ועידת מטריה" לבין "ועידה כושר" הוא ויכוח־סרק טרמינולוגי. צודקים, לדעת כותב שורות אלה, שמיר מצד אחד ואותם כותות שלום מפוכחים, המבינים שמו"מ יוכל להיפתח ולשאת פרי רק אם אש"ף ישותף בו ונושאו יהיה הקמתה של מדינה פלשתינית בגדה המערבית וברצועת עזה, לצדה של מדינת ישראל. מו"מ עם חוסיין רק על 20 קמ"ר בדרום ים המלח או על קילומטרים רבועים ספורים באזור אל־חמה, לא יוכל להיפתח ולהביא לשלום המיוחל. האלטרנטיבה היחידה תהיה היערכות העורף לספיגה של מהלומות טילים, כפי שהציע זה עתה ראש אכ"א.

ד"ר ישראל לף
ירושלים

זיכרונות קשים מסלובקיה

אבותינו מרבים להדגיש את ההבדל בין התנהגות הנאצים לבין התנהגותנו כלפי ערביי השטחים. לאחרונה התפרסמה ידיעה על כפריים שברחו מכפרם ונפלו לידיהם של חיילינו — ואני נזכרתי בחוויה אישית דומה שעברתי בילדותי בסלובקיה. הגרמנים הקיפו בכפר, שבו התחבאנו אצל משפחה קתולית, ותפסו את כל התושבים שניסו לברוח להרים בעקבות הפצצות. המכות וההשפלות דמו בדיוק לתמונות שאנו רואים יום־יום בטלוויזיה. וביום השואה אני נזכרת לצערי באנלוגיות רבות.

אולי עוד עצה לשלטונות שלנו: למה לא לגלח את השפמים הזקנים של כל הערבים, ואולי גם להצמיד להם איזה דגל פלשתין קטן על הבגד, כדי להבדילם משאר האנשים?!

חיה עמיר
רמת השרון

בחירה בלי שיקולים פוליטיים

בימים אלה התעורר הצורך, לצערנו מוקדם מהמתחייב בחוק בבחירת מבקר המדינה. נושא הביקורת במישורים השונים, ביקורת המדינה והביקורת הפנימית במשרדי הממשלה ובתאגידים ממלכתיים וציבוריים, נידון בשנתיים האחרונות בהתרעויות רבות ובפורומים שונים כאשר תמיד היתה הסכמה כללית בצורך לעשות למען חיזוקה והרחבתה. יותר על כן ועדות שונות דנות בימים אלה בתיקוני חקיקה כדי להבטיח תיפקוד נאות של הביקורות בתחומים שונים ואת לאחר שלאחרונה קיבלה הכנסת את חוק יסוד מבקר המדינה.

לשכת המבקרים הפנימיים בישראל רואה צורך בשלב זה, עוד בטרם התחיל הדיון במועמדים לתפקיד המבקר, לקרוא לכל הגורמים אשר מעורבים בבחירת המבקר הבא ובמיוחד לכל חברי הכנסת אשר במליאה יבחרו בו, להתעלות מעל השיקולים הפוליטיים והאינטרסים המפלגתיים ולעשות לבחירת מועמד בעל מיטב הכישורים והאישיים הנסיון המקצועי הדרושים למילוי משרה חשובה זו.

רק כך יובטח כי ביקורת המדינה בישראל, אשר שימשה במשך 40 שנות קיום המדינה מופת למוסדות ביקורת מעבר לגבולות הארץ, תוכל גם בעתיד למלא את תפקידה החשוב כפי שעשתה זאת עד כה.

יוסף פרייבוטנגר, רו"ח
נשיא לשכת המבקרים הפנימיים ישראל
תל אביב

הרבה נשאר במשפחה

שער מוסף "הארץ" (7.4) מביא את דיוקניהם של זאבה ויוסי לבית אחימאיר, ומתחת — במסגרת אדומה — נכתב: "מה נשאר במשפחה". עימות: זאבה נגד יוסי אחימאיר". אך למקרא כתבתה המעולה של תמר מרוז "הילדים של אבא", בגוף המוסף, מתעוררת תמיהה — גם אם מתואר עימות רעיוני, המלה "נגד" מה זו עושה?

הן יופיה של הכתבה בתיאור ה"בעד" שקיים, חרף ניגודי ההשקפות המתהיים בין האחים. המאמר מדגיש: "הקשר ביניהם עמוק, מרגש, הם מקרינים אחד על השני המון חום, המון אהבה". זה הדבר, ולאו דווקא דקדוקי עניות בקשר לכיסות, שהביאני להתייחס לעניין. שכן אני מאמינה כי כיום, אף יותר מאשר תמיד, כתבות ברוח זו הן צורך השעה.

במדינה מיוחדת כמו שלנו קשה להימנע מהשוואות היסטוריות, והקבלות מתבקשות מאליהן. דומה שעל אף התקדמות הטכנולוגית, על כל התחכמיה, אין להבחין בשינויים שחלו בטבע האנושי. טבעם של בני אדם להחזיק בדעות שונות, דבר שטמונה בו ברכה מרובה, כפי שיש גם ברכה ברבקותם של אנשים בדעותיהם, כל עוד אינם נעשים קנאים קיצוניים הלוחמים מלחמת חורמה במי שמחזיק בדעות מנוגדות.

המדינה — פרי התקדמות הסברה לגית, המבדילה בין תקופות קדומות לתקופתנו, (והמתאששת, לדעתי שלא בצדק, בליבוי אש הקנאות בתוכנו) — עשויה אולי להביא לכך שלא תתקיים לגבינו האימרה בדבר ההיסטוריה החוזרת על עצמה. זאת, אם תהיה מושפעת בכתבות ובמאמרים ברוח הדברים שהובאו בכתבה הנדונה.

ד"ר רודית אורנר
רמת־אילן

כיצד יוכל לנדאו לשכנע

"שלטון החוק" צריך להיות מציאות מובנת מאליה ולא עניין שיש להילחם עליו ולשבות למענו. אין שלטון החוק עניין הנמצא בבעלות קבוצה פוליטית כזו או אחרת, ודאי שלא של מפלגה פלונית או אלמונית. שלטון החוק הוא אורח החיים של החברה כולה, ללא יוצאים מן הכלל ותחולתו, גם היא צריכה להיות כללית, ללא חריגים. כפי שלא מגיע לאורח פרס על היותו שומר חוק, כך גם לא צריך להעניש אלא את העובר על החוק, ואסור שאותו חוק יחול על קבוצה אחת ולא על האחרת.

לא ברור, אם כן, מדוע טוען ח"כ עוזי לנדאו כי את החוק יש ליישם על קבוצה אחת (הערבים), בעוד שקבוצת האסירים שפוטי "המחתרת היהודית" ראויים להתייחסות אחרת. איך אפשר להתייחס ברצינות למי שקורא, מחד, ליישום שלטון החוק, ובאותה נשימה מגביל ומצמצם את תחולתו בכלל מתוך הדבר שאיש מפלגה אחת, שאינו רוצה לפעול נגד ראש הממשלה, הבא לטרבה הצער מאותה מפלגה — פועל לעומת זאת, בהפגנתיות ובראוותנות, נגד שר "סתם", שגם הוא מעמיתיו למפלגה. כיצד יוכל ח"כ לנדאו לשכנע שאין הוא מאחז עיניים וגם לא זורה חול בעיני אחרים?

עו"ד גבריאל ולצר
תל אביב

גור לא היסס דקה

בהופעתו בטלוויזיה במשדר "ערב חדש" נשאל השר בלי תיק (מס. 7) הסרי מרדכי גור על ידי המראיין שאיך יתבך שאותי שהוא עזב לפני שנה וחצי את הממשלה בסוריקת דלת והבטיחנו מפני שאינו מוכן ומסוגל לעבוד עם שמיר כראש ממשלה, הוא בכל זאת חוזר.

בתשובתו המתחמקת, מתפתלת ובלתי משכנעת של גור היה משפט אחד כן ומתקבל על הדעת: "אחרי שפרס הציע לי את המשרה, לא היססתי אף דקה והסכמתי!"

ישראל קשת
חיפה

תקליטים / דני בלושטיין

לא על הקול לבדו

משהו מלבבה — נורית גלרון בהופעה (סי.בי.אס.). אילן וירצברג: גיטרות, קלות, עיבודים והפקה מוסיקלית. אלונה מוראל: קלידים, סינתיסייזר, עיבודים והפקה מוסיקלית. רון הוזואר: קלידים וקלות. מאיר ישראל: תופים דיגיטליים ופרקשות. התקליט בהופעה חיה, צולמה ת"א, דצמבר 1987 ע"י אולפני DB. הפקה: "הזמן הפקות".

"איפה הייתם אז" שואלת נורית גלרון כאשר הקהל מצטרף אליה בשיר "זה לא זה" (יונה וולך/אילן וירצברג), שאותו ביצעה יחד עם אילן וירצברג ושמעון גלבץ לפני שנים בהירה הכי בלתי מתקבלת על הדעת — פסטיוואל הזמר והפזמון. אם נחזור עוד קצת אחורה בקריירה של גלרון, נגלה שזה בעצם תקליטה השני בהופעה חיה. את הראשון הקליטה בעקבות ההצלחה שזכתה לה אז, בתוכנית הדרך. עם תקליט הבכורה והמופע, שנצבו לפני עשור ברזומנית — תפיסה מהפכנית אז, ואפילו כיום. הופעתה של נורית גלרון בתודעת הציבור היתה משולה, אם כן, לתהליך של בריאה ספונטנית. אך האבולוציה שלה מאז משכה אותה לכיוונים אחרים, ולכן השאלה "איפה הייתם אז" אינה בדיוק במקומה, שכן יש כאלה בינינו שמתגעגעים אל גלרון של תקליטיה הראשונים.

מבחינה תוכנית, מבציח התקליט את הקריירה של גלרון בצורה מרשימה ומבליט את בשורתה הבדיר בבחירת החומר — "בלדה לאישה" (תרצה אתר/משה וילנסקי), "גניעה אגות רכה" (עלי מוהר/יוני רכטר), "כשצילצלת דער קולך" (נתן זך/חנן יובל) ועוד. אך תקליט של הופעה חיה הוא גם תקליט הבודק את אופן ביצוע השירים בפני קהל. כאן מנסה גלרון לבצע שמאגאם מורכב — גם להפגין את רפרטואר השירים היותר־עכשוויים שלה וגם לתת ביטוי למתינטין שלה כזמרת־מאוריות קוליות. אך הביצוע של "אני משתגעת" אינו משגע בלשון המעטה, וגם "סאפיה" של מוסיקאי הג'אז הפולני מייקל אורבאניאק רק מדגיש שאפיונית של גלרון כזמרת ג'אז שייכים כבר לעבר.

הביצוע מוצלח באותם שירים, מתוך תקליטיה האחרונים, שאינם דורשים ממנה להניף את דגל הזמר־מאוריות הקולית — "אתה הרי יודע" (נורית גלרון/אילן וירצברג), למשל, בעיבוד והפקה מוסיקלית במטבוך "תאמי קוקסו" ו"הסמית'ס" של אילן וירצברג. או "שום מעיך" (חוה הרכבי/נחום היימן) שבו מיטיבה גלרון להעביר איכויות רוקיסטיות. הביצוע של "כי האדם עץ השדה" (נתן זך/שלום חנוך) רק מעלה געגועים לעידון של הביצוע האולפני, אך הרי "כולנו זקוקים לחסד" (נתן זך/אילן וירצברג).

מי שירווה נחת מתקליט הוא אותו קהל הולך וגדל שיש לנורית גלרון בתקליטיה האחרונים. בשירים מתוך תקליטים אלה מסתכלת גלרון על קהלה ב"גובה שווה" ונוצר אותו קסם של הופעה חיה.

קית' ג'ארט, גארי פיקוק וג'אק דה ז'ונט: פרק בתורת האלתור

במיטב סגנונו האוורירי

קית' ג'ארט — "Still Live" עם גארי פיקוק וג'אק דה ז'ונט (ECM). קית' ג'ארט — פסנתר. גארי פיקוק — קונטרבאס. ג'אק דה ז'ונט — תופים. הקלטה דיגיטלית בהופעה חיה 13.7.86 באולם הפילהרמונית של מינכן, במסגרת פסטיוואל "Klaviersommer 1986". הפקה: מאנפרד אייכר.

גם בחו"ל חוזרים אל השורשים. לראיה: תקליטו החדש של קית' ג'ארט — אלבום כפול בהופעה חיה, שהוקלטה לפני כשנתיים במינכן והוקדשה רובה ככולה ל"סטנדרדים" — אותם קטעי ג'אז שהיו לאבני־היסוד של שפת הג'אז האוניוורסלית ולאבני־בוחן של יכולת האילתור של כל נגן ג'אז באשר הוא. כאילו כדי להתריס כנגד המכונים נגדו אצבע מאשימה על המוסיקה שהוא יוצר, ועל סגנונו כפסנתרן שהולך ומתרחק מהג'אז אל מחוזות של מוסיקת "ניו־אייג'", עם סממנים של מינימליזם במקרים קיצוניים, מראה ג'ארט בתקליט הזה מאילו שורשים צמח, ומה הוא עדיין יודע לעשות איתם.

ג'ארט היה חייב להקליט את התקליט הזה, בעיקר כדי להתנתק מהדימוי שנוצר לו כמוסיקאי החביב על היאפים, ולחזור אל קהל הג'אז השורשי שלו. הוא עושה זאת דווקא בחברת ECM, שבה פרץ לפני יותר מעשור אל תודעת הקהל כפסנתרן וכמוסיקאי בעל סגנון ייחודי שאינו מבוסס דווקא על ערכי הג'אז המסורתי. באחרונה, אגב, הקליט את "הפסנתר המשוחד" של באך.

ג'ארט פותח את התקליט ב־"My Funny valentine" הקלאסי של רוג'רס והארט, ומנגן אותו כאילו הוא חיבר אותו, במיטב סגנונו האוורירי. יש לא מעט התנבאות בביצוע, המתנתק לחלוטין מרוח המקור. אך כבר ב"עלי סתיו" הוא יוצא מהטריפ הזה ומתגלה במלוא גדולתו כמאלתר. על מצע פרטים של הבאס הנפלא של גארי פיקוק ותיפוף מעודן ודגיש של ג'אק דה ז'ונט הוא יוצא למסע אלתור מהיר, כמו ממשיך לאחר־מכן בסטנדרדים קלאסיים נוספים, כמו "Someday My Prince Will Come".

אלתור מבריק במיוחד מגב ג'ארט ב־"Come Rain Come shine" ולשיא הביטוי הלירי שלו כפסנתרן הוא מגיע ב"קינה מאוחרת" של הסקספונסיסט הענק פול דזמונד (מאיש שאראי לנעימת "Take Five" המפורסמת). הקטע מאפשר גם לגארי פיקוק להתבטא בסולו מגדל. כהרגלו, ג'ארט ממלמל ומנגן מדי פעם תוך כדי נגינה. האיש נותן לך הרגשה שכל נקישה על הקלידים מצגת את לבו. יש שאוהבים את זה — זה חלק מסוד הקסם של ג'ארט. מי שאינו רגיל לכך עלול עד להוסיף בירות שו"ל.

מעבר לכך, ג'ארט מפגין כאן עד כמה הוא מחובר אל מקורותיו הג'אזיים השורשיים. עוד הרבה דורות של סטנדרטי ג'אז ילמדו מהתקליט הזה פרק בתורת האלתור.

הארץ ממליץ

ליידי איב (ת"א) — קומדיה רומנטית שנונה ומענגת מ־1941, בבימוי של פרסטון סטרג'ס, עם הנרי פונדה וברברה סטנוויק כששניהם צעירים ויפים.

ספטמבר (ת"א) — וודי אלן עשה הפעם סרט "צ'כובי" מכובד, לא מבחיק, שבכל זאת יש בו משהו עמוק שמסתכל בחיים ובבני אדם מבחוץ.

המבצר הנסתר (ת"א) — פרודיה עיונה על סרטי הסמוראים שנעשתה ב־1958 על ידי אקירה קורוסאווה ("שבעת הסמוראים", "רשומון", "קאגמושה" ועוד).

להתראות, ילדים (ת"א, ירושלים, חיפה) — ילד יהודי מוסגר לנאצים בצרפת הכבושה, בעיקבות הלשנה. אירוע זה הטביע את חותמו על חייו של הבימאי לואי מאל, שהיה עד לכך, בגיל 11.

מוכת ירח (ת"א, חיפה, ירושלים) — ירח מלא בברוקלין משפיע באורח רומנטי על אלמנה איטלקיה ועל כל בני משפחתה. עם שר הנפלאה, ניקולאס קייג' ושחקני משנה מצוינים.

תחושה בבטן (ת"א, ירושלים) — ילד פריטאי בן 9 מגלה תחושה קצרה בכפר, בה הוא נפגש בבטה אמיתית חיים וזוכה לידידים אהובים. סרט אישי של הבמאי הצרפתי ז'אן לו הבר.

עיניים שחורות (ת"א, ירושלים) — סיפור אהבה אירוני ועדין המבוסס בעיקר על "הגברת עם הכלב" אך גם על סיפורים אחרים של צ'כוב. נעשה במערב ע"י הבימאי הרוסי ניקיטה מיכלקוב. בכיכובו של מרצ'לו מסטרויאני, עם סילבנה מנגנו, אלנה סופונובה, ומארת קלר.

מלאכים בשמי ברלין (ת"א) — שני מלאכים מטלטלים עוקבים אחר מחשבותיהם של תושבי ברלין, ומתגעגעים לחיים כבני אדם. סרטו של וים ונדרס ("פריז טכסס").

תקווה ותהילה (ת"א, ירושלים) — מלחמת העולם השניה מוצגת כהרפתקה דרך עיני ילד לונדוני. סרט אוטוביוגרפי של ג'ון בורמן ("נערים במלכודת", "יער האזמרגד").

מוכלבות (ת"א) — זוג צעיר בהונגריה מאבק נגד נסיבות קשות להחזיר את שתי בנותיו הקטנות ש"זכו" בחסות המדינה.

סרטי בידור

חשוד (ת"א, חיפה) — מתח, דרמת של בית־משפט ופרשת שחיתות, בסרטו של פיטר ייטס ("בוליט", "המלביש"). עורכת־דין יפה ובריינית־לב (שר) מגינה על נאשם ברצח, ובעזרתו של אחד המושבעים (דניס קווייד) חושפת שחיתות בבית־המשפט.

מעקב צמוד (ת"א, חיפה, ירושלים) — סרט פעולה, מתח, קומדיה ורומנטיקה של ג'ון בדהם ("רעם כחול", "משחקי מלחמה"), על בלש העוקב אחר בעיתו של פושע נמלט, ומתאהב בה.

התיאטרון הישראלי
הערב יום ד' 27.4
תיאטרון הבימה: טאלה שבתה: 20.30
בין גבריאל בודקין: 20.30
התיאטרון הקאמרי: עלובי החיים: 16.00, 20.30
הקורה — בקהווא — בבורה
נרצות — בתיאטרון ירושלים

התזמורת הפילהרמונית הישראלית
הקונצרט לזכרו של חנן זהו ז"ל
שיתקיים ביום ו' 29.4.88 בשעה 14.30 יהיה בהיכל התרבות תל אביב ולא כפי שפורסם

עיתון לאנשים חושבים

קפה תיאטרון הבימה
ביום חמישי
28.4.88
בין השעות 15:30-19:30
יהיה קפה סגור לקהל הרחב
אתכם הסליחה

המוסד החינוכי "מנור" בקיבוץ אילון
קולט חניכים לכיתה י'
בשנת הלימודים הבאה (תשמ"ט) בתנאי פנימיה
במסגרת הלימודים מכין המוסד את חניכיו לבחינות בגרות עיוניות מלאות —
ריאליות והומניות
המועמדים יידרשו לעמוד בבחינות קבלה והתאמה
בדבר פרטים נא להתקשר בשעות היום למוסד "מנור" טל. 04-807153, 04-807323
בשעות אחה"צ והערב טל. 04-858336 — עופר
04-858362 — עמי
04-858866 — סמדר

משרד החינוך והתרבות
מרכז ההסברה שירות הפרסומים
פרסומים לקראת יום ירושלים
מחיר
☐ לחיות בירושלים — תערוכה ובה 16 לוחות צבעוניים בגודל 70x50 — 30 ש"ח
☐ אוגדן ירושלים — 40 לוחות קיר, חלקם צבעוניים, בגודל 25x35, ובהם כ־150 תצלומים בשחור לבן ובצבע — 20 ש"ח
☐ ירושלים תצלומים צבעוניים של העיר בכרזה אחת בגודל 100x70 — 2 ש"ח
☐ ירושלים אחת — כרזה, העיר המאוחדת, 70x50 — 1.5 ש"ח
☐ סדרה של 5 כרזות: (בגודל 100x70) מחיר כל כרזה — עיר האמונה, העם היהודי, עיר הבירה, העיר המאוחדת, אבן וצליל — 4 ש"ח
☐ ירושלים במרוצת הדורות — תולדות מקוצרים של ירושלים — 1 ש"ח
☐ התפתחותה של ירושלים — התפתחותה של ירושלים מאז מלחמת ששת הימים ועד היום, בצירוף תצלומים רבים — 2 ש"ח
☐ לאורכה של ירושלים החוצויה — סיור לאורך הקו העירוני בירושלים — 14 ש"ח
☐ התפתחותה של ירושלים בעת החדשה (1799־1914) — הרקע ליציאה מן החומות והתפתחותה של ירושלים במאה שעברה — 1 ש"ח
את הפרסומים ניתן לרכוש במשרדי מרכז ההסברה:
— ירושלים: רח' יפו 6, טל' 02-243678, מיקוד 61070
— תל־אביב: רח' ארניה אוסולדו 21/4, (בקרית בין רח' קפלן לרח' הארבעה) טל' 03-262618, מיקוד 61070
— חיפה: רח' אחד העם 5, טל' 04-642361/2, מיקוד 31041
— באר־שבע: בית יד לבנים, ת"ד 100, טל' 057-33906/7, מיקוד 84100
— נהריה: בניין עוזאר עפיפי, מרכז העיר, טל' 06-555210, מיקוד 16000

אולם מפעלי נייר בע"מ
הודעה בדבר אסיפה כללית שנתית

הסנה — חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מוגש כשירות לציבור על ידי

מדריך הארץ

תורנויות

תורנות רופאים

הוצגת רושמים בטרקים רופאים: כ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבקר: בתחנת מד"א טל' 101. מגן דוד אדום: ירושלים 523133; תל־אביב 5793333, 5793334; חיפה 512233; גוש דן 781111; הרצליה 052-541333; חדרה 823333; רחובות 08-451333; בנימין 5511111; חולון 803133; לוד־רמלה 08-221022; באר שבע 057-74767.

תורנות בתי־חולים

תורנות בתי־מרקחות

דלת פתוחה

מרכזי מידע — אגד
02-304304, 03-432777, 04-549121

טלוויזיה

חינוכית

08.00 חדשות קול ישראל
08.05 שעת כושר
08.15 ארץ מולדת
08.40 אנגלית ד'
09.00 מדעי הטבע, יסודי
09.20 אנגלית ד'
10.10 מדעי הטבע ה'־ו'
10.30 פרפר נחמד
11.00 חשבון ו'. מלבן הקסם
11.15 אנגלית י"א־י"ב
11.30 מושגים ביהדות
12.00 אנגלית ח'
12.25 אנגלית ט'
13.00 מדעי הטבע, עליון
13.30 גאוגרפיה כללית
14.00 חדשות קול ישראל
14.05 האוניברסיטה הפתוחה
15.00 טוב טוב הגמד
15.40 שעת כושר
16.00 גברת פלפלת (ב)
16.10 שביל באמצע שביל בבה, טיול השבוע
16.20 שבעה פיצוחים מבריעים לארבעים
17.00 ערב חדש

כללית

17.30 שמיניות באוויר
18.30 (ע) קיצור החדשות
18.32 (ע) הקלאות היום
19.00 (ע) בקו הבריאות
19.30 חדשות
20.00 כותרות מבט
20.02 עד פום (מאנטון לפום)
21.00 מבט לחדשות
21.30 תשדירי שירות
21.35 מוקד
22.05 "צייר בודד הוא הלב"
24.00 פסוקו של יום וחדשות

ערוץ 2

18.30 מכבים היכון: כוס "שומרי הווטים"
19.00 "סופרכבת"
20.00 דיבוק שבועי
20.15 ביצול המסולת
20.30 התשבון האנושי
21.00 משירי ג'ניפר ראש, יהודית רבין ופאקו דה
21.30 דרים, סדרת מתח

ירדן ערוץ 6

17.30 תכנית בידור
19.00 חדשות בצרפתית
19.15 ירדן כיום
19.30 חדשות בעברית
20.00 חדשות בעברית

לבנון ערוץ 12

14.30 היים אוחרים (סדרה)
15.00 מועדון 700
15.30 התעמלות
16.00 ילדי המנוכת (מצויר)
16.30 סופרבוק (מצויר)
17.00 שובבי הסלעים
17.30 סרט: "הסבוב"
19.00 הין יקטת (סדרה)
19.30 בשבעת קנבל (סדרה)
20.00 חדשות בערבית
20.30 חדשות באנגלית
21.00 רצח בבטסית קלשט
22.00 החוק והצי מקנרד
23.00 הכפוחה (בלש)
24.00 מועדון 700
20.30 כניעה מתוקה (קומי)
21.10 הצרבן (בלש)
22.00 חדשות באנגלית
22.20 כאטליו ובוחטין

רדיו

קול המוסיקה

06.02 צלילי בוקר
07.09 בהאזנה ניגוזה
09.00 קונצרט בוקר
11.57 פיתת השיר
12.00 אמנים באולפן
13.05 בהאזנה ניגוזה
15.00 מוסיקה ויזה
16.00 קונצרט מוקלטות התמודות הסימפ' י־ם
18.00 שעה עם... חוה אלברשטיין מריאן אנדרסון
19.00 מוסיקה אהובה עליכם
20.05 אינטרלודי
20.30 מאולמי הקונצרטים שלנו
22.30 מג'אז והלאה
23.00 מחורי יצירות

רשת א'

15.30 האוניברסיטה המשודרת
16.05 מושגים
17.10 בבעי הקשת, שירי עמים
18.06 מגות ערב
19.05 סיכום המשפה היומית
19.10 דף גמרא יומי
19.30 פרקי היום במבנן
19.30 שידורים לעולים
22.05 חבר מאותו סכנב

רשת ב'

18.06 ים שלוה

רשת ג'

18.06 הבעקה האחרונה
20.05 כסב באזינים
21.05 צליל בכוחן
23.05 הלילה הוא שירים

גלי צה"ל

18.05 יער משוגד
18.05 משפר למבול
00.05 צמודי לילה עם משה בקר
18.45 היום בספורט
19.55 היום הזה
20.05 ערב הקריה לקבלני עימותי צה"ל
22.05 מחפשים את המטמון
00.05 יומן חדשות
00.15 ג'אז ועוד

צה"ל 1

02.00 לא רוצים לישון
05.00 צלילי בוקר
19.05 שירים מכאן
20.05 סבב הערב
21.00 מבט לחדשות
21.30 לילה לא שקט
22.05 על הרבש ועל הביאוס, שירים
23.05 עשרים הארבע, היום שהיה
23.55 שירות הצות

צה"ל 2

19.05 שליטה מהכתון
20.05 עקבו המטבעות הלוק דיים הנזמומים
22.05 המסקה ערב
23.05 טוב הג'אז הזה

שידור קבוע

רשת א'

07.30 דורידקל, עבודת קלה
08.05 אנגה עם כבי הבול
09.05 סלודיה, שירות מידע
10.05 שידוקה, מתולאת השירים
11.05 מדבר בוקר
12.05 מקורב יצחוקמי
14.06 בראש צעיר, מאמרין לילדים

רשת ב'

07.00 הבוקר הזה
08.05 עשינים עניין
09.05 ביטור בית, עם רבקה מיכאלי
10.05 כל צבעי הקשת

קולנוע

תל־אביב

אורלי — מוכת ירח 5.00, 7.30, 9.30
אסתר — לאונרד (חלק 6) 5.00, 7.30, 9.45
בן יהודה — חיזור גורלי 4.30, 7.30, 9.45
בית לסין — בית הזיות 11.15
גורדון — בבילו של הלם קרב 4.30, 7.30, 9.50
גת — שאלה של שפיות 5, 7.30, 9.45
דקל — חשוד 7.00, 9.30
דיזנגוף 1 — מאנק, 11.00, 1.30, 5, 7.30, 9.50
דיזנגוף 2 — ז'אן דה פלורט 11.00, 1.30, 5.00, 7.30, 9.50
דיזנגוף 3 — תקווה ותהילה 11.00, 1.30, 5.00, 7.30, 9.50
דרייב־אין — חיזור גורלי 7.30, 9.45
הקולנוע — בית ציוני אמריקה — הערב אין הקרנת סרט
הוד — עבודה בעיניים 5.00, 7.30, 9.30
חן 1 — חל סדרים 4.50, 7.25, 9.50
חן 2 — מעקב צמוד 5.00, 7.30, 9.55
חן 3 — הקיסר האחרון 12.30, 3.50, 6.30, 9.50
חן 4 — אי אפשר לקנות אהבה 11.00, 2.00, 5.00, 7.35, 9.50
חן 5 — אימפריית השמש 11.00, 2.00, 6.30, 9.30
לימור — עקבי פרא 4.30, 7.00, 9.30
לב 1 — חושפה בכפר 2, 5, 7.40, 9.55
לב 2 — המבצר הנסתר 2.00, 4.45, 7.15, 9.45
לב 3 — סבלנות 2.00, 7.30 מלאכים בשמי ברלין 5.00, 9.45
לב 4 — עסקי משפחה (בגבורה אחרון) 2.00, 5.00, 7.30, 9.50
מקסים — תל אביב לוס אנג'לס 4.30, 7.30, 9.40
המחזה הישראלית — הגרוך 10.00 בערב
סינמטק — התפוח המיבני 4.30, 7.00, 9.30
סינמטק ישראלי — הקרב על אלביר 7.00 יונגב + מוסמוס + תעודות מעבר 9.30
פאריז 1 — ספטמבר 5.00, 7.35, 9.40
פאריז 2 — יום המשפט 5.00, 7.30, 9.50
פרינס 3 — מוכת ירח 5.00, 7.30, 9.50
פאר — אדוני הבנגל 5.00, 7.30, 9.30
פריז — ליידי איב 12.00, 2.00, 4.00
צפון — תכנית רחוב 9.30, 11.30, 7.15
צבאון המיתרים — להתראות ילדים 5.00, 7.30, 9.45
תמוז — העולם לפי גארפ 7.00, 9.30
תכלת — הקיסר האחרון 3.30, 6.30, 9.30
תל־אביב — הלוחם 5.00, 7.30, 9.30
שרקס (ויסובאבים) — לא יכולה בלי זה 8.00 שירות טלוולכות 10.00
שוקו — חנה סנש 3.00, 6.15, 9.15

ירושלים

אריסון — חנה סנש 3.00, 6.15, 9.15
אורגיל — חל סדרים 4.30, 6.50, 9.15
אור 1 — הקיסר האחרון 5.00, 8.15
אורנע — עיניים שחורות 4.30, 7.00, 9.15
בית אגרון — מונטי פייטון — טעם החיים 5.45, 1980 הלק א' 7.30, 1900 חלק ב' 9.50
כפיר — מוכת ירח 4.30, 7.15, 9.30
מיטשל — ספטמבר 7.15, 9.30
סינמטק 1 — סילביה סקארלט 19.00 חלום ליל קיץ 21.30
סינמטק 2 — היא הוא 19.30 הנשים 21.30
עדן — הלוחם 4.50, 7.15, 9.30
סמדר — תחושה בבטן 7.30, 9.30
רון — ליאונרד חלק 6 4.30, 7.30, 9.30

חיפה

אורה — להתראות ילדים 4.30, 7.00, 9.15
חן — אדוני הבנגל 4.30, 7.00, 9.15
אורלי — אימפריית השמש 6.00, 9.00
רב גת 1 — שאלה של שפיות 4.30, 6.30, 9.15
רב גת 2 — ליאונרד חלק 6 4.30, 7.00, 9.15
סינימטק — חיזור לחיים 7.00 שם הוורד 9.30
עצמון 1 — חנה סנש 3.30, 6.15, 9.15
עצמון 2 — חיזור גורלי 4.30, 6.45, 9.00
עצמון 3 — עבודה בעיניים 4.30, 7.00, 9.15
פאר — תל אביב — לוס אנג'לס 5.00, 7.30, 9.30
רב אור 1 — הקיסר האחרון 5.00, 8.15
רב אור 2 — מעקב צמוד 4.30, 6.50, 9.15
רב אור 3 — חיזור 4.30, 6.45, 9.15
רון — מוכת ירח 5.00, 7.30, 9.30
שביט — הבלהי ביוהודים 7.00, 9.15
קרן אור — הכוחרים — בבילו של הלם קרב 4.30, 7.15, 9.15

בת־ים

אורנים — מעקב צמוד 5.00, 7.15, 9.30
עצמאות — אי אפשר לקנות אהבה 5.00, 7.30, 9.30

רמת גן גבעתיים

ארמון — שאלה של שפיות 5.00, 7.25, 9.45
ארזים — הגורדון 7.25, 9.30
הוד — מוכת ירח 5.00, 7.30, 9.30
לילי — ללא מוצא 7.30, 9.30
שבטים — חיזור גורלי 7.00, 9.30
רב גן 1 — חל סדרים 5.00, 7.30, 9.55
רב גן 2 — מעקב צמוד 5, 7.30, 9.30
רב גן 3 — ז'אן דה פלורט 5.00, 7.20
רב גן 4 — הקיסר האחרון 6.15, 9.15

הרצליה

דוד — יופיו של הזהב 7.30, 9.50
דן אביה — שולטון כהלל 7.00 העיסה לתוחס 9.30
מלון דניאל — עקבי פרא 6.45, 9.30
תפארת — שחורות בכחול 7.30, 9.30

כפר סבא

חן — ז'אן דה פלורט 7.00, 9.15
שאול — חיזור גורלי 7.00, 9.30

חדרה

חוף — הגנה מאירים
הדרה — חיזור גורלי 7.00, 9.15

באר־שבע

חן — עבודה בעיניים 5.00, 7.15, 9.30
היכל התרבות — ספטמבר 7.00, 9.15

פתח תקוה

היכל 1 — חנה סנש 3.00, 6.15, 9.30
היכל 2 — חיזור גורלי 4.30, 7.30, 9.45
היכל 3 — הגרוך 5.00, 7.30, 9.30

נתניה

סמדר — עיניים שחורות 7.15, 9.30
שרון — ז'אן דה פלורט 7.00, 9.30
ריקוד מושות 5.00

חולון

ארמון — יום של כבוד 7.30, 9.30
מגדל — ליאונרד — חלק 6 7.30, 9.30
סבי — חיזור גורלי 5.00, 7.30, 9.30
רינה — אדוני הבנגל 7.15, 9.30

אשקלון

אורגד — אי אפשר לקנות אהבה 4.45, 7.30, 9.30

קריות (חיפה)

אורות — הלם קרב 7.00, 9.15
בית העם — שאלה של שפיות 9.15
הדר — ללא מוצא 9.15
כרמל — הגרוך 9.15
כפור — זוג משבטים 7.00, 9.15
סבין — אימפריית השמש 4.30, 9.15
ספיר — חשוד 7.15, 9.30

עפולה

מגדלן — חיזור גורלי 9.00
היכל התרבות — להתראות ילדים 7.00, 9.15

טבריה

יד שמואל — חנה סנש 6.00, 9.00

צפת

בית אלה — עבדי הבעיים 9.15

רמת השרון

כוכב — ריקוד מושות 7.00, 9.30

בית שאן

מתנ"ס — עבודה בעיניים 7.30, 9.15

ראשל"צ

רון 1 — חנה סנש 4.00, 9.00
רון 2 — מוכת ירח 5.00, 7.30, 9.30

עכו

אודיטוריום — ריקוד מושות 9.2

ק. אונו

סינמה קריית — הרבה מאוד, ללא מוצא 7.00, 9.15

רמלה

היכל התרבות — לאור היום 7.30, 9.30

אשקלון

אמפי — אי אפשר לקנות אהבה 4.45, 7.30, 9.30

נהריה

הוד — מאנק 7.15, 9.30
רון — לה בבכה 9.15
היכל התרבות — חיזור גורלי 7.15, 9.15